

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH  
FILOZOFICKÁ FAKULTA  
ÚSTAV ARCHIVNICTVÍ A POMOCNÝCH VĚD HISTORICKÝCH

# **BAKALÁŘSKÁ PRÁCE**

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích  
Filozofická fakulta  
Ústav archivnictví a pomocných věd historických

Miluše Wagnerová

**FARNÍ KRONIKA OLEŠNICE (1787 – 1887)**

Bakalářská práce

2008  
České Budějovice

vedoucí práce:  
doc. PhDr. Marie Ryantová, CSc.

## ANOTACE

Bakalářská práce Farní kronika Olešnice (1787 – 1887) se snaží pomocí vědecké edice přiblížit téma farních kronik. Je členěna do sedmi kapitol a její součástí je seznam literatury a pramenů, spolu s přílohami, do kterých je zahrnuta edice kroniky, tabulky, mapky, místní a jmenný rejstřík a ukázky písma jednotlivých kronikářů. První kapitola seznamuje čtenáře s tématem a hodnotí literaturu a prameny, které se věnují této problematice. Další kapitola se zaměřuje na obecné církevní dějiny a správu v období pozdního novověku a zasazuje tak téma do širšího kontextu. V následujících kapitolách je stručně popsána historie obce a farnosti, s důrazem na editované období. Pátá část se zabývá kronikami z pohledu norem a nařízení. Na ni navazuje samotný popis kroniky a zhodnocení jejích zápisů, včetně charakteristiky písařů. V závěru jsou shrnuty veškeré poznatky a rozbor farní kroniky jako historického pramene. Jsou zde načrtnuty i možnosti jejího využití pro další studium.

## ANNOTATION

The Bachelor's work Parish chronicle of Olešnice want to introduce the theme of parish chronicle by means of scientific edition. It is divided into seven chapters and it's included too list of the literature and sources, with supplements, in which we found the edition of chronicle, tables, maps, index of name and places and samples of the single chronicler's handwritings. The first chapter acquaint readers with this theme and evaluate the literature and sources, which deal about it. The next chapter directs to the common history of church and the administration in the late modern period. The following chapters is the history of Olešnice and the history of parish, with the emphasis on the edition period. The fifth pars consider with the norms and orders of parish chronicle. On it connect the description of chronicle and evaluation of its writings, including characterization of writers. At the close are compiled total knowledge and analysis of parish chronicle like the historically source. There are too sketech the possibilities of its another usage for next studies.

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala zcela samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

V Olešnici 7.srpna 2008

.....

## PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych chtěla poděkovat všem, kteří mi pomohli v sestavení této práce. Zvláště Biskupství českobudějovickému, jmenovitě pak jeho kancléři a archiváři, páterovi Václavovi Kulhánkovi, který mi umožnil prostudovat a zveřejnit biskupské archiválie. Dále panu Mgr. Ing. Jiřímu Černému za jeho vstřícnost a pomoc a především panu Ing. Vladimíru Feldmannovi za jeho ochotu a poskytnutí informací o kněžích budějovické diecéze.

Poděkování patří i všem pracovnícím a pracovníkům SOkA České Budějovice a SOA Třeboň.

Dále také Mgr. Lence Martínkové, Ph.D., která mi poskytla cenné tipy při hledání norem o vedení farních kronik.

V neposlední řadě musím poděkovat mým blízkým a přátelům, především Bc. Jiřímu Cukrovi, za jeho cenné rady a tipy nejen v oblasti kronikářství a také Janě Wagnerové, za její podporu a pomoc při realizaci této práce.

Největší dík patří vedoucí mé práce doc. PhDr. Marii Ryantové, CSc. za její cenné rady, připomínky a konzultace a především za trpělivost, kterou se mnou po celou dobu měla.

## OBSAH

1. ÚVOD	7
2. CÍRKEVNÍ SPRÁVA V DOBĚ POZDNÍHO NOVOVĚKU	11
2.1 Organizační struktura po třicetileté válce	11
2.2 Církevní politika Marie Terezie a Josefa II.	13
2.3 Církevní správa po smrti Josefa II.	15
3. HISTORIE OBCE	17
4. HISTORIE FARNOSTI	22
5. NORMY PRO VEDENÍ FARNÍCH KRONIK	26
6. POPIS KRONIKY A ZHODNOCENÍ JEJÍCH ZÁPISŮ	30
7. ZÁVĚR	35
SEZNAM ZKRATEK	37
POUŽITÁ LITERATURA A PRAMENY	38
PŘÍLOHY	

## 1. ÚVOD

Farní kroniky byly úředně, pro potřeby církve, zakládány až v druhé polovině 18. století, na některých farnostech byly však vedeny již dříve. Najdeme je pod latinským názvem „librum memorabilium“ nebo jeho německým ekvivalentem „Pfarrmemorabilien Buch“. Obsahují spoustu cenných informací nejrůznějšího typu. Tedy nejen o farnosti, ale také o příslušné obci, o počasí, cenách, apod.; které se dají dále využít pro studium jiných oborů. Byly též důležitou složkou farní registratury a farář se jimi vykazoval při kanonických vizitacích. Doposud zůstávají však opomíjeným pramenem, což dokazuje i fakt, že zatím nevyšla žádná studie, která by se této problematice věnovala. To byl také jeden z hlavních důvodů výběru tohoto tématu pro mou práci. Možnou překážkou pro studium farních kronik by snad mohla být jejich stížená dostupnost,<sup>1</sup> která je ale spíše formalitou. Na příkladě olešnické farní kroniky přibližuje práce toto téma a snaží se poukázat na mnohostranné využití farních pamětních knih. Jejich důležitost dokládá i to, že byly často jediným pramenem pro bližší dějiny obce. Tak tomu je i v případě Olešnice, jelikož obecní kronika se zde vedla až od roku 1926, obecní kronikář sice v úvodu shrnuje dosavadní historii obce, přičemž ale čerpá především právě z kroniky farní.<sup>2</sup> Cílem je i zpřístupnit tento pramen k jeho dalšímu případnému využití.

Základem práce je vědecká edice farní kroniky Olešnice z let 1787 – 1887<sup>3</sup>, která je uvedena v příloze. Vzhledem k tomu, že byla kronika psána německy, je připojen i její český překlad. Jak již bylo zmíněno dříve, k danému tématu nevyšla dosud žádná konkrétní studie, proto jsem čerpala především z pramenů nevydaných. Tím hlavním byla *Pamětní kniha olešnické farnosti*,<sup>4</sup> která mi sloužila k získání informací o dějinách farnosti, kostela a obce. Její vnější a vnitřní kritika je uvedena v příslušných kapitolách. Doplňující informace mi poskytl také fond *Farní úřad Olešnice*<sup>5</sup> spolu s *obecní kronikou*<sup>6</sup> Ve velké míře jsem využila i *fond českobudějovické biskupské konzistoře*,<sup>7</sup> ze kterého je citována

<sup>1</sup> Pro studium všech církevních archiválií je třeba získat povolení od příslušného biskupství.

<sup>2</sup> Ta se začala vést už roku 1787, tedy o celých 39 let dříve než kronika obecní. Pro starší období se dochovala i kronika školní (1873 – 1940), která je však tématicky omezena a věnuje se pouze věcem, týkajícím se školy, případně podává zprávy o úmrtí císaře.

<sup>3</sup> Kronika je sice dovedena až do roku 1970, ale vzhledem k ochraně osobních údajů bylo povoleno publikovat zápisy jen do roku 1937, i tak by byla edice velice rozsáhlá a proto jsem si pro svou práci vybrala nejstarší období, tedy od založení olešnické lokálie až po její stoleté výročí roku 1887.

<sup>4</sup> Biskupství českobudějovické (dále jen BČ), Farní kronika Olešnice (1787 – 1970).

<sup>5</sup> Státní okresní archiv České Budějovice (dále jen SOKA ČB), Farní úřad Olešnice (1784 – 1947), B 1625.

<sup>6</sup> SOKA ČB, Archiv obce Olešnice, Obecní kronika 1926 - 1965.

<sup>7</sup> Státní oblastní archiv Třeboň (dále jen SOA), Biskupský archiv ČB – Biskupská konzistoř ČB 1785 – 1945 (1949), sign. VI/10/b/1 (Povinnosti vikářů – kanonické vizitace (1786 – 1899), kart. 97.; TAMTÉŽ, sign. VI/10/a/1 (Venkovští vikáři – všeobecně 1791 – 1799), kart. 94.; TAMTÉŽ, sign. VII/1/f



většina uvedených norem. Bezmála všechny jsou latinsky, jelikož šlo o texty určené kněžím, pozdější vizitační formuláře jsou v němčině. Jedná se o rozsáhlý fond, z něhož jsem využila pouze věci týkající se obecně vikářů a farářů a jejich povinností, dále pak akta o pamětních knihách, či proběhlých vizitacích.

Pro normy jsem využila i ucelenou řadu českobudějovických diecézních oběžníků – *ordinariátních listů*<sup>8</sup> z let 1852 – 1887. Jsou vedeny povětšinou německy, příležitostně latinsky. Najdeme v nich nařízení pro klérus, týkající se především vedení matrik a věcí manželských, ohlášení o konání vizitací, pravidla, jak při nich postupovat, co vše a jak kontrolovat, také zprávy o úmrtí významných kněží, ale i věci týkající se školství, které bylo pod dohledem církve, apod. Základním pramenem pro vedení kronik, a to jak farních, tak světských je guberniální nařízení z roku 1835,<sup>9</sup> které bylo v práci též využito. O státních zásazích do vedení farních kronik svědčí také guberniální nařízení z roku 1796 o kontrole protivládních zápisů ve farních pamětních knihách, jehož celé znění je uveřejněno v Archivu českém.<sup>10</sup> Jemu je věnován i článek Františka Roubíka *Státní kontrola farních pamětních knih*.<sup>11</sup> Autor v něm popisuje případ faráře z Uhelné u Příbrami, kde byla objevena farní kronika se závadnými záznamy proti vládě Marie Terezie a jejího syna Josefa II. a na základě tohoto případu byla doporučena jejich zostřená kontrola. Farním kronikám se stručně věnoval i Václav Pubal ve své knize *Kroniky a kronikáři*,<sup>12</sup> uvádí jen strohou charakteristiku a zbylé informace věnuje již zmiňovanému guberniálnímu nařízení z roku 1796 i s odkazem na jeho celé znění a článek Františka Roubíka. Faktem je, že tato kniha se zaměřuje spíše na kroniky obecní.

Církevní správu jsem čerpala především ze souhrnné práce *Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost*,<sup>13</sup> která podává podrobný výklad dějin nejen církevní správy a je nejkompletnějším dílem v tomto oboru. Kapitola byla doplňována pracemi Václava Medka<sup>14</sup> a Jaroslava Kadlece<sup>15</sup> o obecných církevních dějinách a církevní situaci vůbec v průběhu 18. a 19. století, které se tématem zabývají

---

(Akta o pamětních knihách 1796), kart. 230.

<sup>8</sup> SOKA ČB, Ordinariátní listy, sign. D 664.

<sup>9</sup> *Provinzialgesetzsammlung des Königreichs Böhmen für das Jahr 1835*, Band 17, Prag 1836, s. 547 – 552.

<sup>10</sup> Josef KALOUSEK, *Archiv český čili staré písemné památky české i moravské sebrané z archivů domácích i cizích* 25, Praha 1910, s. 387.

<sup>11</sup> František ROUBÍK, *Státní kontrola farních pamětních knih*, Časopis pro dějiny venkova 12, 1925, s. 286 – 288.

<sup>12</sup> Václav PUBAL, *Kroniky a kronikáři*, Praha 1976.

<sup>13</sup> Jan DOBEŠ – Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan JANÁK, *Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost*, Praha 2005.

<sup>14</sup> Václav MEDEK, *Cesta české a moravské církve staletími*, Praha 1982.

<sup>15</sup> Jaroslav KADLEC, *Dějiny katolické církve IV. Od sněmu tridentského do konce 19. století*, Praha 1973.

trochu komplexněji. Cenné informace o organizační struktuře farností a vikariátů mi poskytla i kniha Antonína Podlahy *Dějiny arcidiecéze pražské*,<sup>16</sup> ve které jsou na konkrétních příkladech nastíněny povinnosti a instrukce, týkající se farářů a vikářů, podrobně je též rozepsáno rozdělení a působnost pražské arcidiecéze a její konzistoře. Bohužel vyšel pouze její první díl, který končí 18. stoletím, proto byla tato práce využita jen okrajově. Přesto však představuje ucelený obraz diecézní organizace a jejího fungování. Podobně je na tom i dílo Rudolfa Zuberu,<sup>17</sup> které se zaměřuje na moravskou diecézi, dají se z něj však získat obecné informace o dějinách a vztazích v církvi. Konkrétní věci, týkající se českobudějovického biskupství pak byly využity z knihy Jaroslava Kadlece *Českobudějovická diecéze*,<sup>18</sup> která podrobně mapuje jeho vznik a působení, včetně životních osudů jednotlivých představitelů.

K sestavení historie obce mi posloužila drobná publikace, vydaná k jejímu osmisetletému výročí;<sup>19</sup> kromě dějin obce jsou zde vyjmenované nejrůznější organizace a spolky, které zde působily, a je popsán všední život místních obyvatel. Výběr a text jednotlivých kapitol je ovlivněn dobou vydání, i tak se jedná o celkem zdařilou práci, která mapuje olešnickou historii. Dále jsem využila několik větších monografií, věnujících se jižním Čechám.<sup>20</sup> Za zmínku stojí hlavně rozsáhlé dílo o Novohradsku,<sup>21</sup> ve kterém je detailně popsána nejen historie, ale i život a příroda tohoto regionu. Podle jmenovaných hesel je kniha i členěna, speciálně se věnuje také panským sídlům, kostelům a božím mukám a nabízí též podrobné jmenné a místní rejstříky spolu s dalšími doplňujícími informacemi. Historie obce je úzce spjata s místním zámečkem, který byl původně jejím centrem a koncem 18. století byl přestavěn na kostel sv. Václava. Jemu se blíže věnuje například August Sedláček ve svém díle *Hrady, zámky a tvrze Království českého*;<sup>22</sup> z menších publikací také Pavel Koblasa a Daniel Kovář,<sup>23</sup> nebo Jiří Černý.<sup>24</sup> Je třeba ještě zmínit články Dainela Kováře věnující se požáru v Olešnici roku 1814<sup>25</sup> a stavbě kostelní

---

<sup>16</sup> Antonín PODLAHA, *Dějiny arcidiecéze pražské od konce století XVII. do počátku století XIX. I.*, Praha 1917.

<sup>17</sup> Rudolf ZUBER, *Osudy moravské církve v 18. století*, Praha 1987.

<sup>18</sup> Jaroslav KADLEC, *Českobudějovická diecéze. Znaky a portréty českobudějovických biskupů*, České Budějovice 1995.

<sup>19</sup> Marie BOČKOVÁ – Stanislav JINDRA – František VRÁNA, *Olešnice 1186/1986: několik nahlédnutí do historie obce*, Olešnice 1986.

<sup>20</sup> Stanislav KROUPA, *Zázraky před jižní hranicí: pohled z Novohradských hor do měst a vesnic v jižní části roviny třeboňské*, České Budějovice 2005.; Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie. Jihočeský kraj*, Praha 2008.

<sup>21</sup> Kolektiv autorů, *Novohradské hory a Novohradské podhůří – příroda, historie, život*, Praha 2006.

<sup>22</sup> August SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze Království českého III. (Budějovsko)*, Praha 1994.

<sup>23</sup> Pavel KOBLASA – Daniel KOVÁŘ, *Panská sídla na Českobudějovicku*, České Budějovice 1998.

<sup>24</sup> Jiří ČERNÝ, *Poutní místa Českobudějovicka a Novohradska*, České Budějovice 2004.

<sup>25</sup> Daniel KOVÁŘ, *O velkém požáru v Olešnici u Trhových Svinů v roce 1814*, Výběr 44, 2007, č. 1,

věže,<sup>26</sup> uveřejněné v regionálních časopisech. Poskytují zpětnou vazbu na olešnickou farní kroniku, jelikož autor čerpá z fondu města Českých Budějovic, které bylo místní vrchností a patronem kostela.

Pro samotné zpracování edice byla základním zdrojem kniha Ivana Šťovíčka,<sup>27</sup> která je snad nejvyužívanějším dílem v tomto oboru a detailně popisuje pravidla tvorby edice. Tabulky měř a vah, zkratky, ceny a české názvy jednotlivých lokalit byly doplněny z všeobecných publikací.<sup>28</sup> Údaje o farářích byly získány z katalogů kléru českobudějovické diecéze a její kněžské matriky.<sup>29</sup>

---

s. 73 – 75.

<sup>26</sup> TENTÝŽ, *O kostelní věži v Olešnici u Trhových Svinů*, Rodopisná revue 2 (léto 2008), s. 6 – 7.

<sup>27</sup> Ivan ŠŤOVÍČEK, *Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti. Příprava vědeckých edic dokumentů ze 16. - 20. století pro potřeby historiografie*, Praha 2002.

<sup>28</sup> Miloš CHVOJKA, *Malý slovník jednotek měření*, Praha 1982.; Ivan HLAVÁČEK – Jaroslav KAŠPAR – Rostislav NOVÝ, *Vademecum pomocných věd historických*, Jinočany 2002; Josef PETERKA, *Cesta k rodinným kořenům aneb Praktická příručka občanské genealogie*, Praha 2006; *Orts – Repertorium Königreichs Böhmen*, Prag 1872.; *Seznam míst v království Českém*, Praha 1886.; *Katalog diecéze České Budějovice – německá část*, České Budějovice 1996.

<sup>29</sup> Ve spolupráci s panem ing. Vladimírem Feldmannem.; tabulka olešnických farářů byla sestavena s pomocí farní kroniky a oficiálních internetových stránek olešnické farnosti [www.home.tiscali.cz/olesnice](http://www.home.tiscali.cz/olesnice).

## 2. CÍRKEV V DOBĚ POZDNÍHO NOVOVĚKU

### 2.1 Organizační struktura po třicetileté válce

Území Čech a Moravy tvořilo z církevního hlediska již od raného středověku území pražského<sup>30</sup> a olomouckého biskupství. Na počátku 18. století náleželo k pražskému arcibiskupství třináct z tehdejších patnácti českých krajů. Kraje litoměřický a královehradecký měly své vlastní biskupy, jelikož zde existovala již od konce předešlého století dvě nová biskupství; v Litoměřicích od roku 1655, v Hradci Králové od roku 1664. Biskup, jako hlava diecéze, zastával úkoly, které se postupně připojovaly k jeho úřadu. *Zákonodárná moc* biskupa byla především uplatňována vyhlášením důležitých papežských rozhodnutí o svátostech a církevní kázni. Vlastní biskupovy směrnice se ve většině případů omezovaly na napomenutí k řádnému plnění kněžských povinností. V 18. století vycházely ve formě tištěných oběžníků – kurendů, většinou latinsky, šlo-li o texty určené kněžím, v případě, jednalo-li se o záležitosti, s nimiž měl být obeznámen lid, česky a německy. Za Marie Terezie se začala v kurendách otiskovat ve zvýšené míře císařská nařízení. Konzistorní tisky dostávali nejdříve děkani, kteří je svými posly rozesílali po farátech. Faráři je měli uschovat nebo opsat do knih, pravidelně prohlížených při děkanských vizitacích.<sup>31</sup>

*Administrativní exekutiva* sledovala dodržování kanonických předpisů klérem a věřícími. Sem patřilo propůjčování beneficí, udílení zpovědní jurisdikce a též zkoumání dispensí, zasílaných do Říma. Aby biskupové mohli tyto povinnosti řádně vykonávat, stanovil tridentský koncil několik zásad, podle nichž bylo možno posoudit činnost biskupů. Byly to zejména povinnost rezidence, vizitování diecéze<sup>32</sup> a zasílání zpráv o jejím stavu do Říma.<sup>33</sup>

Po porážce stavovského povstání začala obnova církevní správy znovuvybudováním organizační struktury. Koncem 17. století, za episkopátu Arnošta Harracha, došlo k vytvoření organizace vikariátů. Ty se shodovaly s hranicemi krajů tak, že

<sup>30</sup> Od roku 1344 pražské arcibiskupství.

<sup>31</sup> Jan DOBEŠ – Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan JANÁK, *Dějiny*, s. 191.; Antonín PODLAHA, *Dějiny*, s. 29.; Rudolf ZUBER, *Osudy*, s. 31.

<sup>32</sup> Vizitace se měly konat každý rok, ve velkých diecézích jednou za dva roky. Kromě děkanských vizitací se v delších časových odstupech konaly tzv. generální vizitace, které prováděl biskup osobně.; Rudolf ZUBER, *Osudy*, s. 32.

<sup>33</sup> TAMTÉŽ, s. 31.

kraj podle velikosti byl členěn až na tři vikariáty. Jejich území se však často měnilo, například přidělením nebo oddělením některé z farností.<sup>34</sup> Rozhodujícím faktorem byla hlavně schůdnost cest a vzdálenost od kostela. Podněty k takovým změnám vycházely od místních vikářů nebo farářů. Vikáři byli zástupci biskupa a vykonavateli jeho instrukcí, jeho jménem dohlíželi na kněží, zda plní své povinnosti a vedou bezúhonný život. To bylo spjato i s povinností každoroční vizitace, o které měla být odeslána zpráva arcibiskupskému úřadu. Byly také pojícím článkem mezi faráři a biskupskou konzistoří, které měli sdělovat případné nedostatky a poklesky svého kněžstva. Vikář pečoval i o vikariátní archiv, který se často stěhoval, vzhledem k měnícímu se sídlu vikariátů. Pokud některý z vikářů těžce onemocněl, či zemřel, převzala odpovědnost nad archivem konzistoř.<sup>35</sup>

Vikariát se skládal z různého počtu far. Již na tridentském koncilu byla přijata nová koncepce duchovní správy, organizované podle farností. Každý biskup byl povinen rozdělit diecézi na územně samostatné celky, do kterých dosadil natrvalo duchovní správce, faráře. Centrem byl farní kostel, k němuž patřily i školy, bratrstva, cechy a charitativní organizace, jako špitály a chudobince. Farář, jako hlava farní obce představoval nejen církevní, ale také státní autoritu. Podíl farářů na světské administrativě podstatně vzrostl v 18. století a přetrvával až do století dvacátého. Zřízení fary předpokládalo i základní jmění pro stavbu kostela, jeho udržování a důchody pro beneficiáty. Jeho právním nositelem byl kostel, farář byl jen jeho uživatelem. Uplatňovalo se zde tzv. patronátní právo, *jus patronatus*. Majiteli, patronovi, kostela bylo přiznáno právo a povinnost dohledu nad jeho majetkem a hospodařením, včetně omezené dispozice s ním. Neměl však právo jmenovat ke kostelu kněze, mohl biskupovi pouze navrhnout vhodného kandidáta. Patronem mohl být šlechtic, město, či obec. Farář mu měl vzdávat čest a snažit se získat jeho přízeň<sup>36</sup>

---

<sup>34</sup> Pro lepší správu se také rozsáhlé vikariáty dělily na menší, například roku 1706 byl od krumlovského vikariátu oddělen, nově zřízený, vikariát kaplický. Patřila k němu i farnost Trhové Sviny, kam docházeli olešničtí farníci ještě před zřízením lokálie v roce 1787., Antonín PODLAHA, *Dějiny*, s. 37 – 38.

<sup>35</sup> Jan DOBEŠ – Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan JANÁK, *Dějiny*, s. 191.; Antonín PODLAHA, *Dějiny*, s. 194 – 205.

<sup>36</sup> Jan DOBEŠ – Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan JANÁK, *Dějiny*, s. 177.; Antonín PODLAHA, *Dějiny*, s. 154.; Rudolf ZUBER, *Osudy*, s. 183.; Výčet farářových povinností detailně popisuje ve své knize *Dějiny arcidiecése pražské* Antonín PODLAHA. Farářem měl být bezúhonný člověk, který šel ostatním příkladem. Měl se mimo jiné pečlivě starat o své farníky ale i řádný stav kostela. Najdeme ze i články varující před opilstvím, či zákazy navštěvování hospod.

## 2.2 Církevní politika Marie Terezie a Josefa II.

Za žádného habsburského panovníka nevyšlo tolik náboženských patentů, jako za Marie Terezie. Přála si, aby všichni její poddaní přijali katolickou víru. Její zásahy do církevního života ovlivňoval hlavně moravský šlechtic Václav Kounic, který působil nejdříve jako rakouský velvyslanec ve Francii, poté jako ministr zahraničních věcí. Výrazně se projevovala snaha o vytvoření církve, která by byla sice spojena se Svatou Stolicí, ale jinak zcela autonomní. Měla podléhat světskému panovníkovi a sloužit v první řadě státním zájmům. V důsledku nových opatření se tedy církve dostala zcela do područí státu. Byla jí ponechána pouze svoboda v hlásání evangelia a v kultu, udílení svátostí, a ve věcech týkajících se vnitrocírkevní disciplíny. Při spojené českorakouské kanceláři bylo zřízeno zvláštní církevní oddělení, v čele s dvorním radou Františkem Josefem Heinkem. Mělo právo samostatně rozhodovat o církevních záležitostech a bylo opět obnoveno „*placetum regium*“, zákaz publikování papežských příkazů bez svolení panovníka. Co se týče majetkových a právních poměrů, veškeré církevní jmění bylo postaveno pod dozor státu. Světské i řádové duchovenstvo mohlo nabývat statky jen s vládním souhlasem. Státní cenzura podléhalo i teologické studium, všechny teologické spisy, modlitební knihy a všechna náboženská literatura. Byl omezen počet svátků, protože zabíraly příliš pracovní doby, zakázány poutě do Říma, Cách a jiných míst v zahraničí; písemný styk duchovenstva s papežskou kurií byl možný výhradně prostřednictvím ministerstva zahraničí.<sup>37</sup>

Přáním Josefa II. bylo vytvořit z národnostně, sociálně a nábožensky heterogenních zemí jednotný, centrálně řízený stát, který by se neohlížel na stavovské, historické nebo nacionální zvláštnosti. Jedním z prostředků byl i toleranční patent z 13. října 1781, který povoloval tři další křesťanské konfese, augsburskou, helvetskou a řeckopравoslavnou, jejich příslušníkům zaručoval občanskou rovnoprávnost. Tato tři vyznání byla pouze trpěna, ne však zrovnoprávněna s katolickým.<sup>38</sup>

Aby mohl Josef snáze usměrňovat církevní život, zřídil z duchovních i světských osob tzv. duchovní dvorskou komisi. Starala se i to, jak dlouho trvá mše svatá, kolik svíček má hořet na oltáři, jaké pobožnosti a v které době je mají duchovní konat, apod. Hned na počátku jeho vlády, v březnu 1781 došlo také k rušení klášterů. Byl to jeden z nejradikálnějších kroků vídeňské vlády. Císař totiž viděl ve velké části klášterů „mrtvý

<sup>37</sup> Jaroslav KADLEC, *Dějiny*, s. 108 – 109.; Václav MEDEK, *Cesta*, s. 255 – 259.

<sup>38</sup> Jan DOBEŠ – Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan JANÁK, *Dějiny*, s. 193.; Jaroslav KADLEC, *Dějiny*, s. 109.

lidský kapitál, neúčinné instituce ke škodě státu i obyvatelstva“. Dne 29. listopadu 1782 vydal konečné nařízení, podle kterého měly být zrušeny všechny kláštery, pokud se nevěnují vyučování, vědě či péči o nemocné. Počet klášterů se zmenšil asi o polovinu dřívějšího stavu. Z jejich jmění byl zřízen náboženský fond, který byl použit k vybudování nových učilišť pro výchovu kněžstva a dalekosáhlým církevně správním reformám. Roku 1783 byly zrušeny všechny řádové i biskupské semináře a místo nich byly zřízeny v sídlech univerzit, tj. v Praze a Olomouci, generální semináře, které vedly rektori jmenovaní státem, a na ně dozíraly zemské duchovní komise; oba byly zcela vyňaty z pravomoci biskupů. Generální semináře byly roku 1790 opět zrušeny, respektive změněny v biskupské.<sup>39</sup>

Zřízení generálních seminářů souviselo s novou organizací farností, nařízenou císařskou instrukcí roku 1782. Koncem 18. století natolik vzrostl počet obyvatelstva, že kostely už nestačily rostoucímu počtu farníků. Patroni byly proto vybízeni, aby pro zlepšení duchovní správy zakládali nové fary, budovali nové chrámy a adaptovali staré kostely. V každé osadě, která měla alespoň 700 obyvatel a byla vzdálena od existujícího farního kostela hodinu pěšky, měla být zřízena nová farnost nebo lokálie.<sup>40</sup> Nové fary měly být zřízeny také tam, kde věřícím ztěžovaly cestu do kostela voda, pohoří nebo sníh stejně jako špatné komunikace. Původní farnosti zůstaly zachovány a k nim přibýlo v Čechách asi 250 a na Moravě 300 farností nových, hrazených z náboženského fondu. Faráři, ustanovovaní dále biskupem po složení zvláštních zkoušek, podléhali nadále vikářům a nově také krajským úřadům. Dostali totiž některé státní funkce, k nimž patřilo publikování úředních nařízení a vyhlášek, vedení matrik, dohled na zdravotní stav obyvatel farnosti, oznamování násilí na poddaných krajským úřadům. Farářům byl současně vyhrazen plat ze státní pokladny a bylo zrušeno odvádění desátků. Zdokonalený farní systém měl sloužit nejen duchovní správě, ale i jiným účelům. Měl být základnou nového systému nižších škol a zjistit přesný počet mužů schopných zbraně. Duchovní měli být nejen služebníky Božími, nýbrž i služebníky státu.<sup>41</sup>

Reorganizace farností byla spojena s úpravou hranic současných diecézí a se

<sup>39</sup> Jan DOBEŠ – Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan JANÁK, *Dějiny*, s. 192.; Jaroslav KADLEC, *Dějiny*, s. 110.; Václav MEDEK, *Cesta*, s. 209.

<sup>40</sup> Menší kostel s farními právy, ale podřízený některému většímu farnímu kostelu, obvykle v chudém a řídkěji osídleném kraji, Jan DOBEŠ – Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan JANÁK, *Dějiny*, s. 192.

<sup>41</sup> Jan DOBEŠ – Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan JANÁK, *Dějiny*, s. 192 – 193.; Jaroslav KADLEC, *Dějiny*, s. 111.; Václav MEDEK, *Cesta*, s. 263.

zřízením dalších biskupství, vedle dosavadních dvou v Litoměřicích (1655) a Hradci Králové (1664). Diecézní hranice byly upraveny tak, aby žádné rakouské území nebylo podřízeno zahraničnímu ordináři, aby mohla být každá diecéze přímo řízena vlastním biskupem, a tak se snadněji dosáhlo spojení státních úřadů s biskupy. Roku 1784 nařídil Josef II. zřídit další biskupství, a to v Českých Budějovicích<sup>42</sup>, které vešlo v platnost po schválení roku 1785 pro kraje Budějovický, Tábořský, Písecký a Klatovský. Už v roce 1777 bylo olomoucké biskupství povýšeno na arcibiskupství a současně zřízeno biskupství v Brně u tamní kapituly sv. Petra. K jeho diecézi patřily kraje Jihlavský, Znojemský a polovina kraje Brněnského.<sup>43</sup>

### 2.3 Církevní správa po smrti Josefa II.

Císař Leopold II. (1790 – 1792) neusiloval o změnu církevní politiky a pokračoval v myšlenkách svého bratra, učinil však některé menší ústupky. Výnosem ze 4. července 1790 zrušil generální semináře a dekretem ze 17. března 1791 měla být odstraněna nejradikálnější Josefova nařízení. Byla poněkud uvolněna přílišná závislost duchovenstva na krajských úřadech. Kněží už nemuseli předčítat z kazatelen úřední výnosy, josefínský bohoslužebný řád musel být sice zásadně zachováván, ale biskupové mohli podle potřeby zavádět nové modlitby, písně i zvláštní pobožnosti a průvody. Také už nebyly rušeny další kláštery.<sup>44</sup>

Leopoldův syn František I. (1792 – 1835) byl osobně zbožný a přál si, aby církev měla dobré biskupy a kněze, kteří by se nevměšovali do politiky. V roce 1802 byly vydány císařské kabinetní listy, které měly zlepšit dosavadní stav duchovenstva. První list stanovil, že biskupové budou mít pod svou přímou správou svůj diecézní seminář s tříletým studiem a předepsanými předměty. Druhým listem bylo dovoleno klášterům, které budou vychovávat akademickou mládež, přijímat tolik noviců, kolik jich potřebují. Všem klášterům bylo navíc povoleno zřídit si vlastní bohovědné studium. Od císaře vyšel roku 1825 popud k zakládání farních a děkanských knihoven. Základem se staly dary

---

<sup>42</sup> Cirkumskripční bulou papeže Pia VI. z 20. října 1785 bylo zřízení českobudějovického biskupství slavnostně vyhlášeno. Katedrálím chrámem nového biskupa, Jana Prokopa Schaaffgotscheho, se stal farní kostel sv. Mikuláše, při kterém byla zřízena i kanovníká kapitula. Nové biskupství bylo dotováno piaristickým klášterem a z náboženského fondu. Již roku 1790 rozdělil Schaaffgotsche budějovickou diecézi na pět archipresbyterátů (České Budějovice, Klatovy, Strakonice, Tábor a Vimperk) s třiceti menšími vikariáty., Jaroslav KADLEC, *Českobudějovická diecéze*, s. 23 – 27.

<sup>43</sup> Jan DOBEŠ – Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan JANÁK, *Dějiny*, s. 193.; Jaroslav KADLEC, *Dějiny*, s. 111.

<sup>44</sup> Jaroslav KADLEC, *Dějiny*, s. 112.; Václav MEDEK, *Cesta*, s. 277.



z kněžských soukromých knihoven. Rysem českého kléru první poloviny 19. století bylo jeho národní cítění – tzv. kněží buditelé. Fary vlasteneckých kněží se staly středisky národního obrození. Byly zde zakládány četné hudební, čtenářské kroužky a knihovny.<sup>45</sup>

V druhé polovině 19. století navazovala církevní správa v podstatě na stávající struktury, formy a zvyklosti a jen jejich aplikaci přizpůsobovala dobovým požadavkům. Oktrojovaná ústava z 4. března 1849 zaručila církvi a státem uznaným náboženským vyznáním právo samostatně spravovat vlastní záležitosti. Následující císařské patenty z 18. a 23. dubna 1850 se týkaly jen katolické církve a výslovně zrušily „*placetum regium*“ a ponechaly biskupům plnou samostatnost v rozhodování o vnitřních církevních záležitostech. Šlo především o jmenování katechetů do škol a profesorů teologie, úpravu teologického studia a zkoušky při farním konkursu. Dovršením dosavadního vývoje vztahů a spolupráce mezi církví a státem bylo podepsání konkordátu mezi Apoštolskou stolicí a habsburskou monarchií dne 18. srpna 1855. Ten vracel církvi nejdůležitější práva, svobodnou správu diecéze, svobodné vedení kněžstva a věřících, dozor nad školou a manželské soudy. Po pádu absolutismu byly pak jednotlivé body postupně rušeny. Nepřímo šlo o změnu situace zakotvenou v konkordátu už při vydání protestantského patentu z roku 1861, dále o zákon z května roku 1868, který církvi odebral dozor nad školstvím a vytvořil státní školy, a téhož roku vydaný tzv. manželský zákon, který místo kanonického zavedl státní manželské právo a upravil přestupy mezi konfesemi<sup>46</sup>. Roku 1870 byl pak konkordát jako celek odvolán. Květnové zákony z roku 1874, které upravily vnější právní poměry katolické církve a zásady uznávání náboženských společností, znamenaly definitivní závislost církve na státní správě, místodržitelství a ministerstvu kultu, jež byla vyvažována státní ochranou. Šlo o všechny podstatné akty jmenováním biskupů císařem počínaje přes správu jmění až po školství. Přesto si církev v 19. století získala široké vrstvy lidu a stálý růst obyvatelstva vyžadoval nutně zřizování nových sídel duchovní správy.<sup>47</sup>

<sup>45</sup> Jaroslav KADLEC, *Dějiny*, s. 136.; Václav MEDEK, *Cesta*, s. 278 - 280.

<sup>46</sup> Například náboženství dětí, přestup od jednoho vyznání ke druhému, apod.

<sup>47</sup> Jan DOBEŠ – Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan JANÁK, *Dějiny*, s. 195.; Jaroslav KADLEC, *Dějiny*, s. 144.; Václav MEDEK, *Cesta*, s. 263.

### 3. HISTORIE OBCE

Olešnice, též Wolesschnitze, Olessnicz, Volešnice, Elexnitz, či Wolessnic, patří k nejstarším vsím Trhosvinenska.<sup>48</sup> Leží 4,5 km východně od Trhových Svin a původně patřila k župě doudlebské. Celé území někdejší župy můžeme zhruba vymezit povodím horní Vltavy, na východě řekou Stropničkou a na severu Českobudějovickou kotlinou. K Doudlebsku patřovalo ještě Vitorazsko a Boleticko, osídlené též Dúdlebany. Území bylo ovládané rodem Slavníkovců a po jejich vyvraždění, roku 995 za knížete Boleslava II., se dostalo pod nadvládu Přemyslovců.

Není jisté, jestli se Olešničané z kmene Doudlebů vydělili nebo jestli osídlili toto území samostatně. Ústně se traduje, že původní osada ležela v blízkosti Hrádku, v lese zvaném „Kostelík“ či též „Kostelíček“.<sup>49</sup> Na tomto místě prokazatelně stála filiální kaple, tzv. kostelíček Panny Marie Sněžné, která po zřízení lokálie v Olešnici v době josefinismu roku 1787 ztratila na významu a byla zbořena.<sup>50</sup> Zdivo bylo postupně rozebráno na stavební materiál,<sup>51</sup> poslední zachovanou stopou po kostelíku je dnes jen menší návrší. Na místě zrušené svatyně pak stála dřevěná Boží muka, kam roku 1904 pořídili věřící z farnosti Olešnice kamenný pomníček s obrázkem Panny Marie Sněžné. Tradice posvátného místa nebyla zcela zapomenuta a k jejímu oživení přispěla i pout' v roce 2004 ke 100. výročí postavení pomníčku.<sup>52</sup>

První písemně doložená zmínka o Olešničanech (Olesnichani) je z roku 1186, kdy jsou uvedeni jako svědkové listiny, kterou český kníže Bedřich potvrdil darování statku Žár cisterciáckému klášteru ve Světlé.<sup>53</sup> Tato listina, datovaná 16. června 1186 na Kamýku,<sup>54</sup> je zachována v originále v archivu kamýckého kláštera.<sup>55</sup>

---

<sup>48</sup> Kolektiv autorů, *Novohradské hory*, s. 302.

<sup>49</sup> Marie BOČKOVÁ – Stanislav JINDRA – František VRÁNA, *Olešnice*, s. 4 – 5.

<sup>50</sup> O počátcích zmíněné filiální kaple zatím nejsou spolehlivé informace. Kaple je však zmíněna roku 1692, kdy hraběnka Markéta z Abensberku, manželka a dědička Ferdinanda Buquoe, prodala 27.10. 1692 zámek Olešnici s dvorem, vsí a kaplí v lese „Na kameni“ svému synovi Filipu Emanuelovi za 44 tisíc zlatých, Jiří ČERNÝ, *Poutní místa*, s.119.

<sup>51</sup> Kameny byly použity na ohrazení nového olešnického hřbitova, BČ, Farní kronika, s. 2.

<sup>52</sup> Kolektiv autorů, *Novohradské hory*, s. 515.

<sup>53</sup> Zwettel v Dolním Rakousku.

<sup>54</sup> Heidentichstein v Dolním Rakousku.

<sup>55</sup> Marie BOČKOVÁ – Stanislav JINDRA – František VRÁNA, *Olešnice*, s. 9-10.

Vesnice se rozkládala na jihovýchod od olešnické tvrze, která stávala na místě dnešního zámku. První známou majitelkou osady je roku 1387 Kateřina, vdova po Koňatovi z Olešnice. Z roku 1394 známe Nezamysla Koňatu z Olešnice a v různých rožmberských listinách nacházíme od roku 1425 jako svědka nebo ručitele Jana Koňatu.<sup>56</sup> Jak se zdá, Olešnici prodal a držel potom Vlhavy. Roku 1479 a 1484 se stal vlastníkem Olešnice Sigmund Kehar z Mirošovic spolu se svou manželkou Annou z Čemin, který ale roku 1487 zemřel a pozůstalost pak až do roku 1496 spravovala za jeho nezletilé syny Petra a Jindřicha právě Anna, která si v těchto letech často vypůjčovala peníze od okolních zemanů. Od roku 1499 to byli Krajířové z Krajku, titulář z roku 1534 uvádí jako majitele Olešnice Wolfa mladšího z Krajku, který roku 1541 prodal Olešnici, tvrz, poplužní dvůr a ves, Třebíčko ves a v Klení, Bukvici a Vrcově dvory kmetci Oldřichu Pouzarovi z Michnic za 45 000 kop grošů českých.<sup>57</sup> Po Pouzarově smrti v roce 1549 převzal ves jeho syn Vok Jošt, po němž od roku 1575 spravovala zdejší statky jako poručnice nezletilých dětí jeho vdova Marjana z Drahenic. Po její smrti, roku 1578, převzal poručenství Vokův bratr Jindřich.<sup>58</sup> Zletilý Albrecht Řehoř Pouzar, syn Voka Jošta a Marjany z Drahenic, se ujal statku roku 1590, ale jelikož se zúčastnil stavovského povstání, byly mu roku 1622 dvě třetiny majetku zkonfiskovány.<sup>59</sup> Pravděpodobně právě rod Pouzarů z Michnic provedl v průběhu druhé poloviny 16. století přestavbu gotické tvrze na nevelký, avšak výstavný renesanční zámek s pivovarem.<sup>60</sup>

Po konfiskacích koupilo Olešnici 1. května 1623 město České Budějovice a hned nato, roku 1628, ji prodalo Gerhartovi ze Stratenu za 24 984 kop míšeňských.<sup>61</sup> Gerhartův bratr Filip si pronajal od hraběte Buquoye panství rožmberské a novohradské, což po jeho smrti Gerhart jako dědic převzal, nemohl však řádně platit, a proto se 50 let táhly soudy, které vedla jeho dcera Kateřina Barbora, vdaná za Jana Jiříka Radeckého z Radče; s ním měla syna Kryštofa Ferdinanda a dcery Marii Elišku, vdanou Údrckou, a Annu Polyxenu, vdanou Šmerovskou. Po Kateřinině smrti roku 1670 spravoval Olešnici Jan Jiřík, ale 2. března 1680 ji prodal Ferdinandovi Buquoyovi za 9000 zlatých. Ferdinandova manželka

<sup>56</sup> TAMTÉŽ, s. 6; Například 10. března 1456 koupil platy v Ledenicích a Štěpánově a 12. června 1462 učinil Jan Koňata urovnání s Janem z Rožmberka, protože svým rybníkem zatopil pole lidem v Bukové, August SEDLÁČEK, *Hrady*, s. 282.

<sup>57</sup> TAMTÉŽ.

<sup>58</sup> „Ten vdal Vokovu dceru Annu za Jana Hradištského z Hořovic, a to bez věna. Teprve až po dlouhých soudech, roku 1584, jí vydal 1000 kop věna a jako díl mateřský šaty choděcí a ložní, některé svrčky a klenoty“, TAMTÉŽ.

<sup>59</sup> Roku 1628 odjel ze země, ale když roku 1630 vtrhli do země Sasové, vrátil se zpět a hlásil se znovu o své vlastnictví. Kvůli tomu byl roku 1634 znovu odosouzen ke ztrátě cti, hrdla a majetku, TAMTÉŽ.

<sup>60</sup> Pavel KOBLASA – Daniel KOVÁŘ, *Panská sídla*, s. 66.

<sup>61</sup> K Olešnici patřily tehdy tvrz, dvůr a ves, ves Třebíčko, díly Klení, Bukvice a Vrcova, August SEDLÁČEK, *Hrady*, s. 282; Marie BOČKOVÁ – Stanislav JINDRA – František VRÁNA, *Olešnice*, s. 6.

a dědička Markéta z Abensberka pak vše prodala v roce 1692 svému synovi Filipovi Emanuelovi za 44 000 zlatých. Později byla Olešnice z buquoyského panství odprodána a roku 1727 ji jistý Adam Hungar znovu prodal Českým Budějovicím, a to za 59 300 zlatých.<sup>62</sup>

V době josefínských církevních reforem byla v Olešnici zřízena nová lokalie trhosvinenské fary, která našla umístění v části zámku, a někdejší pivovar se přestavbou proměnil na kostel sv. Václava.<sup>63</sup> Spolu s lokalí byla v Olešnici roku 1787 zřízena i jednotřídní škola. Místnost pro ni bezplatně přidělily České Budějovice, a to v přízemí zámku. K olešnické škole se přiškolily ještě následující obce: Lhotka, Buková a Petříkov. Prvním vyučujícím byl pan Martin Steinbauer, který zde působil v letech 1787 – 1801. Mělo mu být ročně odváděno 12 zlatých 29 ½ krejcarů z císařského školního fondu, od přiškolených obcí 57 zlatých ½ krejcaru, z kostelní kasy 15 zlatých šajnu a štola činila ročně 8 zlatých 30 krejcarů. V roce 1866 byla zřízena i druhá třída a o dva roky později třída třetí. První dvě třídy byly umístěny v zámku, třetí v domě č.p. 84. Roku 1908 byla v obci otevřena i třída čtvrtá.<sup>64</sup>

Město České Budějovice bylo olešnickou vrchností až do roku 1848, kdy se stala samostatnou obcí; samotnou budovu zámku drželo až do doby po druhé světové válce. Prvním historicky doloženým starostou obce byl Václav Jindra (řečený Brejcha), který tento úřad vykonával v letech 1866 – 1867; z této doby je zachována zmínka, že se ve vsi přenášela dům od domu dřevěná sekera, což znamenalo povinnost prosekávání ledu na rybnících. Po něm nastoupil Jan Roubín,<sup>65</sup> který setrval v úřadu starosty dvanáct let. Do konce století se pak v čele obce vystřídali:

1879 – 1881 Jan Tomášek

1881 – 1890 Jakub Lošek

1890 – 1893 Tomáš Jindra

1893 – 1896 Jan Tomášek

1896 – 1899 Josef Selba

1899 – 1909 Josef Průka.<sup>66</sup>

---

<sup>62</sup> August SEDLÁČEK, *Hrady*, s. 282.

<sup>63</sup> Kolektiv autorů, *Novohradské hory*, s. 495.

<sup>64</sup> SOKA ČB, Základní devítiletá škola Olešnice, inv. č. 1, kniha č. 1 (Školní kronika 1873 – 1940); Marie BOČKOVÁ – Stanislav JINDRA – František VRÁNA, *Olešnice*, s. 35.

<sup>65</sup> Byl rolníkem, vlastnil usedlost č.p. 35., Marie BOČKOVÁ – Stanislav JINDRA – František VRÁNA, *Olešnice*, s. 20.

<sup>66</sup> TAMTÉŽ, s. 20 – 21.

Obec bývala vždy česká, roku 1910 měla 152 čísel a 874 obyvatel. Byla zde dokonce založená vlastenecká protiněmecká společnost „Národní jednota pošumavská“, i když v obci žil jen jeden Němec.<sup>67</sup> Již v roce 1890 vznikl pod heslem „Blížnímu k ochraně, vlasti k oslavě“ olešnický požární sbor. V roce 1908 zde byl založen Spořitelní záložní spolek pro Olešnici a okolí (tzv. kampfelička), který zanikl až sloučením se Státní spořitelnou po roce 1945. Od 1. listopadu 1909 měla Olešnice poštovní úřad a od 1. listopadu 1919 i četnickou stanici, která byla v polovině 20. století zrušena. Tělovýchovná jednota Sokol vznikla v roce 1923 a v roce 1929 si postavila sokolovnu, v níž bylo i sokolské divadlo.<sup>68</sup>

V roce 1926 patřila Olešnice pod okres Trhové Sviny, kde byl i soud a berní úřad. Okresní správa politická, okresní školní výbor a okresní finanční ředitelství bylo v Českých Budějovicích. Podle sčítání z 16. února roku 1921 měla obec 164 popisných čísel a 866 obyvatel, z toho 865 Čechů a 1 Němka. Současná obec Olešnice je tvořena třemi místními částmi: Olešnice, Buková, Lhotka a má 730 stálých obyvatel. Od roku 2003 náleží k obci s rozšířenou působností Trhové Sviny, v okrese České Budějovice, v Jihočeském kraji.<sup>69</sup>

Dominantou obce je zámek, stojící v její jižní části, který patří k nejlépe dochovaným panským sídlům na Trhosvinensku. Tři krátká patrová křídla svírají spolu s kostelní věží malé nádvoří, do nějž lze vstoupit průjezdem s pozdně gotickým portálem. Vznikl přestavbou původní gotické tvrze, která je poprvé písemně doložena v roce 1541.<sup>70</sup> Jak již bylo uvedeno, pravděpodobně rod Pouzarů z Michnic ji v průběhu druhé poloviny 16. století přestavil na nevelký, ale výstavný renesanční zámek s pivovarem. Objekt byl tehdy rozšířen, doplněn o arkády a průčelí byla pokryta dosud znatelnými psaníčkovými sgrafity. Pozdější barokní a klasicistní úpravy byly provedeny s ohledem na druhotné využití budovy, která už nesloužila jako šlechtické sídlo.<sup>71</sup>

---

<sup>67</sup> Pavel KOBLASA – Daniel KOVÁŘ, *Panská sídla*, s. 67.; Kolektiv autorů, *Novohradské hory*, s. 332.; Stanislav KROUPA, *Zázraky*, s. 132.

<sup>68</sup> Marie BOČKOVÁ – Stanislav JINDRA – František VRÁNA, *Olešnice*, s. 22, 26; SOkA ČB, AO Olešnice, *Obecní kronika*.; Stanislav KROUPA, *Zázraky*, s.132.

<sup>69</sup> SOkA ČB, AO Olešnice, *Obecní kronika*, s. 77 – 78.; [www.olesnice-obec.cz](http://www.olesnice-obec.cz); Kolektiv autorů, *Novohradské hory*, s. 302.

<sup>70</sup> Kolektiv autorů, *Novohradské hory*, s. 495; Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie. Jihočeský kraj*, Praha 2008, s. 209.

<sup>71</sup> Pavel KOBLASA – Daniel KOVÁŘ, *Panská sídla*, s. 66; Ve středověku a raném novověku existoval pivovar téměř u každého šlechtického sídla, kromě toho byly provozovány obecní pivovary v městech a městečkách. Pokrývaly místní spotřebu a dovážení cizího piva nebyvalo tolerováno. Původní budovy se v mnoha případech dochovaly, slouží však jiným účelům a někdejší pivovarské zařízení zmizelo, jako v případě olešnického pivovaru, Kolektiv autorů, *Novohradské hory*, s. 495, 548.

Z původní gotické tvrže se dodnes dochoval kamenný vstupní portál, o reprezentativním vzhledu renesančního zámku svědčí zazděné arkády na nádvoří a zbytky sgrafitové výzdoby. Někdejší pivovar byl v letech 1786 – 1787 přebudován na kostel sv. Václava, doplněný na konci 19. století na východní straně o hranolovou věž. Některé zámecké místnosti sloužily například potřebám školy, ve druhé polovině 20. století zde byly byty a kanceláře MNV, či pošta, která je v objektu dodnes. Za nacistické okupace zde byla ukryta část českobudějovického městského archivu. Do roku 2001 vlastnilo zámek město České Budějovice, od kterého jej obec Olešnice získala zpět do svého vlastnictví.<sup>72</sup>

---

<sup>72</sup> Petr DAVID – Vladimír SOUKUP, *Velká turistická encyklopedie*, s. 209; Karel TŘÍSKA a kol., *Hrady, zámky a tvrže v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. V, Jižní Čechy*, Praha 1986, s. 144.; Pavel KOBLASA – Daniel KOVÁŘ, *Panská sídla*, s. 67.; *Obec Olešnice*, Regionální zpravodaj 1, 2006, s. 13.

#### 4. HISTORIE FARNOSTI

V době josefínských reforem, v roce 1787, byla v Olešnici zřízena lokálie trhosvinenské fary, kam až do té doby zdejší občané náleželi „kostelem i školou“. K ní byly přiděleny následující čtyři vesnice: Olešnice, Lhotka, Buková a Petříkov. Mateřské faře Trhové Sviny však zůstaly štola a desátky. Výkon patronátního práva připadl náboženskému fondu,<sup>73</sup> na jehož náklady byl ve zdejším zámku zřízen byt místního lokalisty, stejně tak i kostel se školou a učebnou. Olešnický kostel sv. Václava<sup>74</sup> byl slavnostně vysvěcen Františkem Hníkem, tehdejším kanovníkem a generálním vikářem budějovické kapituly, v přítomnosti novohradského krajského vikáře a titulárního děkana Karla Baukala.<sup>75</sup> Budova kostela vznikla v letech 1786 – 1787 přestavbou pivovaru v severním křídle zámku.<sup>76</sup> Prvním olešnickým lokalistou se stal páter František Skrbek. Dva kostelní oltáře byly pořízeny díky příspěvku olešnických farníků. Kostelní lavice, pozitiv a tři zvony byly převzaty z jindřichohradeckého kostela. Od 12. března 1795 vykonávalo patronátní právo nad kostelem město České Budějovice.<sup>77</sup>

V rámci vzniku nové lokálie byla současně zrušena filiální kaple Panny Marie Sněžné, která se nacházela poblíž Olešnice jihozápadním směrem, v lese zvaném Kostelík, o níž je zmínka už v roce 1692.<sup>78</sup> V kapli byly obrazy a další náboženské předměty; bývala poutním místem až do doby vzniku kostela v Olešnici. Při bourání kaple se prý dostaly některé předměty, např. soška sv. Rozálie, do rukou osadníků. Obraz Panny Marie Sněžné v dřevěném rámu byl však nadále ve velké úctě, a proto byl přenesen do kostela v Olešnici. Tam byl umístěn na boční oltář na evangelní straně. Zde se k němu konala každoročně srpnová pout', na svátek Panny Marie Sněžné 5. srpna. Při opravě oltáře roku 1837 byl

<sup>73</sup> Jan DOBEŠ – Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan JANÁK, *Dějiny*, s. 192.

<sup>74</sup> „Farní kostel sv. Václava s kněžištěm k západu obráceným upraven roku 1787 z pivovaru v severním křídle zámku. Stavba obdélná, prostá, z lomového kamene, omítnutá, zklenutá křížovými klenbami v pěti polích; při východním průčelí nová věž. Zámeček, v němž nyní jest fara, škola a byt polesného, pochází z 16. století a jest od roku 1727 majetkem obce Budějovické. Po jižní straně hrubá, pozdně gotická branka, nad okny renesanční římsy, v přízemí do dvora zbytky loubí s toskánskými sloupky, na stěnách stopy sgrafitové rustiky. Na jedněch dveřích ve faře pěkné renesanční kování.“ Tak popisuje olešnický kostel publikace Josefa BRANIŠE, *Soupis památek historických a uměleckých v Království českém. Od pravěku do počátku 19. století. VIII (Politický okres Česko-Budějovický)*, Praha 1900, s. 111. BČ, Farní kronika.

<sup>76</sup> „Závěr baroka charakterizuje na Novohradsku především několik prostých novostaveb kostelů, které měly zajistit potřebu duchovní správy narůstajícího počtu obyvatel v kolonizovaném podhůří, ale zjišťujeme zde i poměrně nákladné úpravy starších staveb, tak jako v případě olešnického kostela.“, Kolektiv autorů, *Novohradské hory*, s. 450 – 451.

<sup>77</sup> BČ, Farní kronika.

<sup>78</sup> Hraběnka Markéta z Abensberku, manželka a dědička Ferdinanda Buquoe, prodala 27.10. 1692 zámek Olešnici s dvorem, vsí a kaplí v lese „Na kamení“ svému synovi Filipu Emanuelovi za 44 tisíc zlatých, Jiří ČERNÝ, *Poutní místa*, s.119.

sešlý obraz přenesen do předsíně a místo něho osazen obraz nový pořízený na náklady svobodné Marie Matouškové ze sousední Lhotky č.p. 15. Maloval ho František Hájek z Českých Budějovic podle obrazu Panny Marie Sněžné u Svatého Kamene. Materiál ze zbourané kaple byl následně použit na postavení zdi nového olešnického hřbitova, který byl vysvěcen 15. ledna 1787.<sup>79</sup>

Významnou událostí v lokálii byla stavba kostelní věže v padesátých letech 19. století, na které se finančně podíleli místní obyvatelé spolu s patronem, Českými Budějovicemi. Vedením stavby byl pověřen Tomáš Krauskopf z Trhových Svin a rozpočet činil 800 zlatých vídeňské měny. Dne 23. srpna 1852 se konalo slavnostní položení základního kamene. Stavba proběhla bez problémů a tak mohla být věž 29. září 1852 slavnostně vysvěcena.<sup>80</sup>

Kostel byl v průběhu let opravován, přestavován a jeho vybavení se pomalu rozrůstalo především díky štědrým darům místních občanů a olešnických duchovních. Šlo hlavně o příspěvky na pořízení mešních rouch, obrazů, či hudebních nástrojů pro kostelní chór. Z těch významnějších stojí za zmínku pořízení nových obrazů křížové cesty v roce 1874, či nového oltářního obrazu v roce 1875. Asi největší proměnu zažil olešnický kostel za pátera Jana Zemana v roce 1882, kdy byl kostel kompletně vybílen, do sakristie byla pořízena nová okna spolu s novou skříňkou na paramenta, dále nová mešní roucha pro faráře i ministranty, nový oltářní obraz, monstrance byla nově pozlacena, apod. U příležitosti příprav na slavnostní jubileum olešnického kostela byl kostel opět vybílen, pořízeny nové varhany a kostelní věž byla zvýšena a opatřena hodinami se čtyřmi ciferníky, přibýly též nové kostelní lavice a 7. srpna 1878 byl kostel slavnostně konsekrován biskupem Martinem Josefem Říhou.<sup>81</sup>

Od vzniku olešnické lokálie až do počátku 20. století se zde vystříдалo celkem devět duchovních správců. Pozice lokalisty nebyla lukrativní a jeho plat nijak vysoký. Většinou byla tato místa obsazována začínajícími knězi, kteří po několika letech postoupili na vyšší pozici, či knězi, kteří již byli v penzi. Proto v lokálii působili pouze několik let.

---

<sup>79</sup> Stanislav KROUPA, *Zázraky*, s. 131; Jiří ČERNÝ, *Poutní místa*, s. 120.; BČ, Farní kronika.

<sup>80</sup> Protokol o stavbě, soupis přijatých příspěvků a uhrazených plateb a výdajů na stavbu věže je podrobně rozepsán ve farní kronice Olešnice, s. 31 – 34.; blíže též článek Daniela KOVÁŘE, *O kostelní věži*.

<sup>81</sup> BČ, Farní kronika.



Tento trend můžeme pozorovat i v olešnické lokálii. Prvním lokalistou zde byl v letech 1787 – 1793 páter František Skrbek, který se narodil v Táboře roku 1743 a zemřel v Olešnici dne 13. března 1793 na vodnatelnost. Na jeho místo nastoupil páter Evžen Eckl, narozen v Písku v roce 1746, který zemřel 29. dubna 1802 také na vodnatelnost. Po něm vykonával úřad olešnického lokalisty páter Antonín Müller, který v roce 1807 postoupil jako farář do Dubného. Jeho nástupcem byl páter Antonín Hájek; již v roce 1810 byl však povýšen na faráře do Rudolfova, kde také v roce 1836 zemřel. Roku 1810 byl proto do čela lokálie dosazen páter František Bürgermeister, narozen ve Lnářích roku 1776, který zde zemřel 13. dubna 1816 na tuberkulózu plic. Jako další zastával tento úřad po dlouhých třicet pět let páter Václav Renner, narozen roku 1783 ve Strakonících. Ten zemřel 2. března 1851 na zánět plic. V letech 1851 – 1866 zde působil páter Jan Bakula, narozen 25. dubna 1818 v Českých Budějovicích. Byl zároveň prvním olešnickým farářem, jelikož podle dekretu ministerstva kultu a vyučování ze dne 30. září 1857 byla olešnická lokálie povýšena na farní úřad. V roce 1866 byl přeložen jako farář do Rudolfova. Zde působil dva roky, ale v roce 1869 požádal opět o přeložení do Olešnice, kde působil až do roku 1881, kdy postoupil jako prelát do Českého Krumlova. Zde 25. května 1897 zemřel. V roce 1891 mu byl udělen titul čestného občana Olešnice. Během Bakulova působení v Rudolfově, tedy v průběhu let 1866 – 1869, spravoval olešnickou farnost pár měsíců žumberský kaplan Josef Fulín, po něm páter Václav Marek, který zemřel 7. května 1892; roku 1891 mu bylo též uděleno čestné občanství Olešnice. Od roku 1881 zde působil páter Jan Zeman, který zemřel v Olešnici 16. března 1923.<sup>82</sup> Krátce před svou smrtí, v roce 1921, byl vyznamenán čestným titulem „papežský tajný komoří“.

Do konce dvacátého století se zde vystřídalo několik dalších farářů, jejichž seznam je podrobně uveden v příloze 4/b. Do fungování farnosti těžce zasáhla i druhá světová válka<sup>83</sup> a komunistický režim.<sup>84</sup> Dnešní římskokatolická farnost Olešnice se nachází pod správou vikariátu České Budějovice – venkov, v budějovické diecézi. Přifařenými obcemi zůstaly, jako v době jejího vzniku, Olešnice, Lhotka, Buková a Petříkov. Současným farářem je páter Ondřej Huječek, kterému jsou kromě Olešnice přiděleny také římskokatolické farnosti v Trhových Svinech, Benešově nad Černou a Žumberku, se

---

<sup>82</sup> BČ, Farní kronika.

<sup>83</sup> V roce 1941 byl místní farář Josef Pašek zatčen. Důvodem bylo, že nechtěl sundat kříž, který visel na chodbě před farním úřadem. Zemřel 21.5. 1942 v koncentračním táboře Dachau.; Jiří TOMÁŠEK, *Z historie farnosti olešnické*, Olešnické listy (květen 2007), Olešnice 2007, s. 3.

<sup>84</sup> Např. byla zrušena tradiční výuka náboženství na zdejší škole.; Jiří TOMÁŠEK, *Z historie*, Olešnické listy (září 2007), Olešnice 2007, s. 1.

střediskem práve v Trhových Svinech.<sup>85</sup>

---

<sup>85</sup> Oficiální stránky českobudějovického biskupství, [www.bcb.cz](http://www.bcb.cz).

## 5. NORMY PRO VEDENÍ FARNÍCH KRONIK

V kapitole jsou shrnuty dosavadní výsledky mého bádání v této problematice. Není to tedy definitivní výčet existujících norem, či podrobná studie. Přesto však může posloužit k vytvoření uceleného obrazu o tématu, a to i díky faktu, že mu dosud nebyl věnován žádný komplexní výzkum. Na příkladě několika nařízení tedy demonstruje pravidla a omezení, týkající se vedení farních pamětních knih.

Farní kroniky byly úředně zakládány většinou až v druhé polovině 18. století. Na některých farnostech byly však jako „*libri memorabilium*“ vedeny již dříve.<sup>86</sup> Nařízení, s nimi spojená, se objevují už koncem téhož století. Většinou nejsou nijak specifická a omezují se jen na strohé poznamenání, že je třeba pamětní knihy při farnostech vést. Normy postihující problematiku farních pamětních knih jsou pak především úzce spjaty s kanonickými vizitacemi, při kterých hrály kroniky důležitou roli a farář se jimi mezi jiným měl vykazovat.

Ve fondu českobudějovické biskupské konzistoře, který je uložen v SOA Třeboň, se jich dochovalo hned několik. První z nich je norma vizitačního protokolu z 2. října 1786. Část IV. pojednává o otázkách pro faráře, konkrétně pod bodem XII.: „*Zda-li jsou přítomny farní knihy, jako liber memorabilium, atd.*?“ Další je obdobný protokol z 5. května 1852, který je však členěn trochu odlišně. Pod předmětem duchovní správce a vše, co má duchovní správa mít, najdeme v bodě 19. otázku: „*Jsou přítomny všechny nutné knihy, jako liber memorabilium, a další.*?“<sup>87</sup> Zajímavostí je, že slova *liber memorabilium* jsou vytištěna tučným písmem, což může svědčit o jejich důležitosti, či o tom, že kroniky nebyly řádně vedeny a proto si tato věc vyžadovala větší kontroly.

Dále zde najdeme několik zpráv a protokolů o vykonaných kanonických vizitacích, ve všech je uvedena rubrika týkající se pamětních knih. Tak například z roku 1834 od benešovského vikáře – „*pamětní kniha je přítomna*“, z roku 1835 pro Horní Cerekev – „*pamětní kniha je vedena a opatrována ve farním archivu*“; z téhož roku pro dešenický vikariát – „*pamětní kniha není*“. Z 3. června 1869 je zde dochována i zpráva o vykonané vizitaci v Olešnici – „*předepsané knihy a registratura je vedena v nejlepším pořádku*“.<sup>88</sup>

<sup>86</sup> Václav PUBAL, *Kroniky*, s. 17.

<sup>87</sup> SOA Třeboň, Biskupský archiv České Budějovice – Biskupská konzistoř ČB 1785 – 1945 (1949), sign. VI/10/b/1 (Povinnosti vikářů – kanonické vizitace (1786 – 1899), kart. 97.

<sup>88</sup> TAMTÉŽ; další protokol o proběhlé vizitaci v Olešnici je dochován v SOkA ČB, FÚ Olešnice, a to z 5.8.

Z let 1791 – 1799 je to pak instrukce pro vikáře a arcikněze, která uvádí jejich povinnost zasílat konzistoři zprávy o stavu farností. Dále je zde podrobně vyjmenováno, co vše mají tyto relace obsahovat. V bodě osm je zmíněna i nutnost kontroly farních knih, včetně knihy pamětní, „*librum memorabilium*“, uvedené pod písmenem d). Konkrétně, že vizitátoři mají pátrat, zda se tato kniha vede. Je zde i jasně řečeno, co smí obsahovat, jsou to:

- § 1. paměti benefícia
- § 2. kostela
- § 3. farnosti
- § 4. kaplanů
- § 5. školy
- § 6. zábavy
- § 7. Péče o duše
- § 8. Případné jiné památné události

„A také ať nejsou zápisy zmatené, tam kde už byly kroniky vedeny dříve, ať je sepsán od úvodu těchto knih konspekt, skládající se z výše jmenovaných paragrafů, a ze všech listů ať jsou citovány příslušné věci.“<sup>89</sup>

K této normě je přiložena ukázka konspektu takovéto relace, která se týká farního archivu. Rubrika VI. se věnuje knihám vedeným při beneficiu, úřadu a kostele. Pod číslem 15. nacházíme opět pamětní knihu s poznámkou, že jednotlivé paměti mají být uvedeny v následujícím pořadí:

1. paměti benefícia
2. úřadu
3. kostela
4. kléru
5. školy
6. diecéze
7. případné jiné památné události<sup>90</sup>

Je to jedna z mála norem, která přesně specifikuje, co má kronika obsahovat.

---

1849, v bodě 19. je uvedeno pouze: „Jsou vedeny všechny nutné knihy, jako matriky apod.? - Existují“.

<sup>89</sup> SOA Třeboň, Biskupský archiv České Budějovice – Biskupská konzistoř ČB 1785 – 1945 (1949), sign. VI/10/a/1 (Venkovští vikáři – všeobecně 1791 – 1799), kart. 94.

<sup>90</sup> TAMTÉŽ.

Vizitační normy najdeme i v ordinariátních listech, které budějovická diecéze začala vydávat v roce 1852. Hned v prvním vydání je uveřejněno nařízení Nro 7/Zahl 1761 z roku 1852 pod názvem „*Připomenutí povinností duchovní správy*“. V bodě 3, je uvedena povinnost každého duchovního vést farní knihy, kterými se vykazuje při kanonické vizitaci. Následuje jejich výčet, zahrnující pod číslem 12 i pamětní knihu („*Pfarmemorabilienbuch*“). Na závěr je ještě připojeno, že se předpokládá existence těchto knih v každé duchovní správě a jejich vedení v co nejlepšího pořádku, aby se tak každý duchovní správce mohl bez komplikací zodpovídat případným výtkám o zanedbávání povinností. Z téhož roku pak ještě ordinariátní dekret Nro 9/Zahl 2338 týkající se kanonických vizitací, který v bodě 5, předepisuje revizi matrik a ostatních farních knih.<sup>91</sup>

To, že do církevních záležitostí stále více zasahoval stát, dokládá i guberniální nařízení ze dne 6. listopadu 1795, týkající se povinnosti krajských úředníků, kteří vedle biskupských vikářů mají dohlížet na pamětní knihy po farátech, zda v nich nejsou zápisy proti vládě. Toto nařízení je reakcí na případ z října 1795, kdy v Uhelné u Příbrami narazil při své objížďce krajský hejtman na „závadnou“ farní pamětní knihu.<sup>92</sup> Tu spolu s podrobnou zprávou zaslal guberniu, které následně vydalo výše zmíněný výnos. Krajským hejtmanům v celých Čechách bylo tedy uloženo, aby si při svých krajských objížďkách dávali na farátech pamětní knihy nejen předkládat, ale aby je i pročetli a naleznou-li v nich podobné protivládní a závadné zápisy, aby taková místa ihned zničili a ponechali v nich jen zápisy, týkající se kostela a fary a nanejvýše ještě vypsání zvláštních případů z nejbližšího okolí. Tento rozkaz byl prostřednictvím biskupských konzistoří rozeslán i vikářům, aby i oni prováděli pečlivou cenzuru. Faráři, kteří by se provinili podobnými závadnými zápisy, měli být potrestáni suspendováním, stejně jako vikáři, kteří by prováděli cenzuru ledabyly.<sup>93</sup>

V odpověď na toto nařízení se ve fondu českobudějovické biskupské konzistoře dochoval soubor, nazvaný „Akta o pamětních knihách“ z roku 1796. Je zde několik zpráv odeslaných biskupské konzistoři, ve kterých vikáři referují o obsahu pamětních knih svého

<sup>91</sup> Na něj je následně odkázáno v ordinariátním dekretu Nro 92/Ord. z roku 1854, který oznamuje konání kanonické vizitace, a to podle platné instrukce z roku 1852, Nro 9/Zahl 2338., SOKA ČB, Ordinariátní listy, D 664 (1852 – 1856).

<sup>92</sup> Kronika byla psána latinsky a názorně ukazovala, jak tamní farář pohlížel na vládu Marie Terezie a Josefa II. Obviňuje císařovnu, že je kvůli ní na klérus nahlíženo jako na všechno zlo v království. Opoprvhuje jí i jako ženou, tedy ztělesněním d'ábla. Smrt císaře Josefa II. komentuje slovy: „Konaly se slavné zádušní mše za zesnulého císaře. Škoda, že na konec nemohlo se zapěti Alleluia.“ Autor kroniky byl již po smrti, takže nemohl být nijak potrestán za její zneužití k zachování svých protivládních názorů., František ROUBÍK, *Státní kontrola*, s. 286 – 288.

<sup>93</sup> TAMTÉŽ.; Josef KALOUSEK, *Archív*, s. 387.

vikariátu a jejich cenzuře. Všechny relace souhlasně říkají, že kroniky neobsahují nic nevhodného.<sup>94</sup>

Další státní normou je nařízení Českého zemského gubernia v Praze č. 5952 z 31. 8. 1835 o povinném vedení pamětních knih farami, obcemi a městy s platností od 1. 1. 1836. Vedení kronik bylo dáno pod kontrolu krajským úřadům. Od 1. ledna 1836 se tedy měla v každém městě, farnosti a jiných církevních i světských obcích vést pamětní kniha, a to v německém jazyce; povolena byla i latina. Pro její vedení měl být zvolen schopný a všeobecně uznávaný člověk, jako kronikář. Nařízení vymezuje i její přesný formát a obsah, tedy že kronika má být psána na obyčejný folio formát, dobrý papír a dobrým černým inkoustem; v úvodu je třeba zaznamenat letopočet, kdy se začala vést, jméno a zaměstnání kronikáře. Stejně tak mělo být zaznamenáno při výměně kronikářů, jméno a zaměstnání nového i s datem jeho nástupu. Kronika měla být opatřena vazbou s tvrdými deskami, koženým hřbetem a rohy. Povinností bylo zapisovat do ní jen ty události, které se vztahovaly především k příslušné církevní a světské obci. Kronikář se musel vyvarovat jakýchkoli komentářů, či hodnocení událostí. Údaje měly být zapisovány podle časové posloupnosti. Každé církevní a světské obci byl dodán jeden výtisk tohoto návodu, který měl být ke kronice také připojen.<sup>95</sup>

Je otázkou, do jaké míry bylo toto nařízení dodržováno. Jako příklad může posloužit přímo Olešnice. Obecní kronika se zde začala vést až v roce 1926. Oproti tomu farní kronika zde existovala už od roku 1787. Co do obsahu a formy odpovídá předepsaným normám. Chybí zde však jakékoliv údaje o kronikářích, takže jejich totožnost lze jen těžko určit.

---

<sup>94</sup> SOA Třeboň, Biskupský archiv České Budějovice – Biskupská konzistoř ČB 1785 – 1945 (1949), sign. VII/1/f (Akta o pamětních knihách 1796), kart. 230.

<sup>95</sup> *Provinzialgesetzsammlung des Königreichs Böhmen für das Jahr 1835*, Band 17, Prag 1836, s. 547 – 552. (v překladu od Bc. Jiřího Cukra); Ve fondu FÚ Olešnice, uloženém v SOkA ČB, je dochován dopis budějovického magistrátu lokálistovi Václavovi Rennerovi, odkazující na toto nařízení. V dodatku k němu uvádí, že samotného vedení kroniky se má ujmout současný učitel pod dohledem duchovního a kniha má být pořízena kostelním účetním.

## 6. POPIS KRONIKY A ZHODNOCENÍ JEJÍCH ZÁPISŮ

Kniha má rozměry 39 x 26 x 6,2 cm, desky jsou zhotoveny z tvrdého papíru a je na nich celkem dobře čitelný nápis „*Königreich Böhmen. Budweiser Diözese. Budweiser Kreis. Grazner Vikariat. Herrschaft Budweis. Pfarrbezirk Elexnitz.*“ a o něco větším písmem „*Memorabilien-Buch für die Lokalie Ellexnitz.*“. Hřbet a rohy desek jsou vyztuženy kůží, na hřbetě je pravděpodobně později přilepený štítek nadepsaný „*Pamětní kniha fary Olešnice.*“. Vazba je již znatelně poškozena. V přídeštlí a předsádce nejsou uvedeny žádné informace, na titulní straně kroniky je ozdobným písmem zapsáno „*MEMORABILIEN BUCH für die Lokalie Ellexnitz angefangen im Jahre 1787.*“. Na poslední stránce je vlepeno nařízení Českého zemského gubernia v Praze z 31. srpna 1835 o povinném vedení pamětních knih.<sup>96</sup> Kronika je psána na papír, kde jsou dobře viditelné filigrány; na horním okraji: J. A. KELLER, na dolním pak: LEDETSCH, jedná se o papírnu Jana Antonína Kellera z Ledče na Sázavou.<sup>97</sup>

Jazykem rukopisu je němčina, proložená latinskými pasážemi;<sup>98</sup> od roku 1881 čeština. Kronika je psána kurentem, latinské úryvky, některá vlastní jména a zápisy od roku 1881 pak výhradně humanistickým písmem. Orientaci v textu usnadňují marginální glosy, vyjadřující stručný obsah daného záznamu; někdy jsou doplněny o český překlad, který byl pravděpodobně dopsán pozdějšími čtenáři.<sup>99</sup> Je zde užito paginace,<sup>100</sup> tedy dnes běžného stránkování a poslední zápis je datován roku 1970. Události byly do kroniky zaznamenávány různě. Co je hodno do ní zapsat, vybíral kronikář pravděpodobně podle svého uvážení a samozřejmě též podle platných norem. Proto najdeme k některému roku třeba až šest zápisů<sup>101</sup> a u některých jen jeden nebo dva;<sup>102</sup> jsou i případy, že jednotlivé roky jsou bez jakéhokoliv záznamu, dokonce je vynecháno i několik let, nebo celé jedno desetiletí.<sup>103</sup> Lze si to vysvětlovat pečlivostí kronikáře, či tím, že se v daných letech nestalo nic hodného zapsání.

<sup>96</sup> To jen dokládá plnění zmíněné instrukce, kde je uvedeno, že každá světská a církevní obec obdrží jeden její výtisk, který bude ke kronice připojen, *Provinzialgesetzsammlung*.

<sup>97</sup> Původně malá továrna se na počátku 19. století stala jednou z předních papíren v Čechách. Roku 1819 získala oprávnění, jako papírna zemská se sklady v Praze a Jihlavě.; oficiální stránky města Ledec nad Sázavou, [www.ledecns.cz](http://www.ledecns.cz).

<sup>98</sup> Většinou se jedná o nařízení biskupské konzistoře opsané do kroniky, citace autentik nebo Písma svatého.

<sup>99</sup> Kroniku prokazatelně využil první olešnický obecní kronikář Tomáš Soukup, který v úvodu obecní kroniky shrnuje dosavadní historii Olešnice. Své poznatky čerpá mimo jiné, především z farní kroniky; svůj zdroj uvádí do závorek za jednotlivými záznamy., SOKA ČB, AO Olešnice, Obecní kronika.

<sup>100</sup> Od strany 62 se kronika už nečíslovala.

<sup>101</sup> Například rok 1851, BČ, Farní kronika.

<sup>102</sup> 1787, 1822, 1814, 1815 apod., TAMTÉŽ.

<sup>103</sup> 1788 – 1790, 1795 – 1802, 1825 – 1835, apod., TAMTÉŽ.

Do roku 1835 jsou tedy zápisy psány retrospektivně a řazeny chronologicky. Netvoří však souvislou řadu, jak již bylo zmíněno výše, jsou v nich několikaleté mezery. Po roce 1835 se jejich struktura nijak zvlášť nemění, nejvýraznějším rozdílem je ale chronologická ucelenost, zápisy jsou pravidelné a ke každému roku je zde alespoň jeden. Psalo se i průběžně, o čemž svědčí záznam z roku 1841 o vichřici, která přešla přes Olešnici, začínající slovy „Včera, dne 22. srpna 1841...“.<sup>104</sup> Od konce 19. století se začal používat dnes běžný způsob, retrospektivní výpis za každý určitý rok.<sup>105</sup>

Není jisté, kdo konkrétně olešnickou farní kroniku psal. Zákon z roku 1835 udává, že kronikářem má být „schopný a všeobecně uznávaný člověk“; k tomu se váže i dopis budějovického magistrátu olešnickému lokalistovi Václavovi Rennerovi datovaný 15. prosince 1835, ve kterém je jasně řečeno, že kroniku má vést místní učitel pod dohledem duchovního.<sup>106</sup> Kronikářem tedy mohl být farář, učitel, stejně tak jako někdo z místních obyvatel. V kronice o nich nejsou bohužel žádné zmínky, ačkoliv to nařízení z roku 1835 výslovně přikazovalo. Podle písma, z editovaného období (1787 – 1887), se zde vystřídalo celkem sedm písařů. Jejich časové rozmezí<sup>107</sup> však neodpovídá působení místních duchovních,<sup>108</sup> ani učitelů.<sup>109</sup>

Je tedy otázkou, kdo byli první dva kronikáři; je třeba podotknout, že jejich písmo je úhledné a dobře čitelné, byli to tedy dozajista zkušení písaři. Zápisy prvního z nich se soustřeďují především na boje Rakouska s Francií a následnou situaci v monarchii, včetně státního bankrotu v roce 1811, což u ostatních kronikářů není pravidlem. Třetím písařem, soudě podle doby jeho působení, by mohl snad být tehdejší učitel Ondřej Vaněk. Po něm se psaní kroniky pravděpodobně ujal jeho syn Václav Vaněk. Odpovídá to nejen časově, ale nasvědčuje tomu i již zmiňovaný dopis budějovického magistrátu olešnickému lokalistovi o vedení farní kroniky. Dalším kronikářem byl pravděpodobně sám páter Jan Bakula. Jeho doba působení se kryje s údaji v kronice a napovídá tomu i zápis o jeho pouti do Říma roku 1877, ve kterém detailně popisuje průběh a trasu cesty, památky, které během ní navštívil, včetně audience u papeže. Zpráva je psána v první osobě množného čísla, z čehož lze usuzovat, že autor byl přímým účastníkem děje.<sup>110</sup> Podobně také zápis o stavbě kostelní

---

<sup>104</sup> BČ, Farní kronika, s. 18.

<sup>105</sup> Například zápisy z let 1886 a 1887.

<sup>106</sup> SOKA ČB, FÚ Olešnice, kart. 2.;

<sup>107</sup> Blíže příloha 4/d.

<sup>108</sup> Blíže příloha 4/a., 4/b.

<sup>109</sup> Blíže příloha 4/c.

<sup>110</sup> Mohl však tuto zprávu písaři pouze nadiktovat.



věže, pisař zde vystupuje v první osobě jednotného čísla a ztotožňuje se s farářem: „využil jsem, raduji se, apod.“. Také o záznamech z tohoto období by se dalo říci, že se soustředují především na věci týkající se farnosti a kostela o něco více než u ostatních kronikářů. Z let 1866 – 1868, kdy byl Bakula přeložen do Rudolfova, se dochoval pouze jeden zápis, popisující jeho povýšení a ustanovení nového duchovního do olešnické farnosti. Mohl to dost dobře být místní učitel nebo tehdejší farář.<sup>111</sup> Po Bakulovi byl od roku 1881 kronikářem s největší pravděpodobností opět místní duchovní, páter Jan Zeman. Jeho zápisy končí rokem 1920, na který navazuje zpráva od nového kronikáře o Zemanově úmrtí v roce 1923. Můžeme se tedy jenom dohadovat, kdo vedl olešnickou farní kroniku. Jasnější zprávy bychom mohli získat porovnáním prokázaných rukopisů jednotlivých farářů a učitelů, v případě jejich dochování.

Tematicky jsou zápisy v kronice vyvážené, ani jeden pisař mezi ostatními zásadně nevybočuje, ať už třeba subjektivním hodnocením situace, či odlišností záznamů. Ty můžeme rozdělit do několika větších kategorií. První takovouto skupinou jsou informace týkající se přímo *farnosti*. Hned na začátku je podrobně popisováno založení lokálie v roce 1786, později i její povýšení na farnost v roce 1857, tehdy bylo do kroniky dokonce opsáno přesné znění příslušného ordinariátního dekretu. Pečlivě jsou též zaznamenáváni duchovní správci lokálie, později farnosti. U každého je uveden nástup do Olešnice, jeho případné přeložení, respektive povýšení na jinou farnost, či místa jeho dřívějšího působení. Většinou i místo, v některých případech i rok, narození, nebo úmrtí. Z těchto zápisů je také pravděpodobně sestavena tabulka dosavadních duchovních správců v Olešnici z roku 1882. Podrobně jsou vylíčeny i generální vizitace z let 1854, 1865 a 1877. Zpráva z roku 1877 je však stručnější a omezuje se jen na pouhé sdělení o proběhlé vizitaci. Všechny tři vykonal tehdejší českobudějovický biskup Jan Valerián Jirsík a byly spojeny s biřmováním. Důležitou zprávou v rámci diecéze bylo také úmrtí biskupa a intronizace jeho nástupce, i to je v kronice pečlivě zaznamenáno. Důkladně je též popsána smrt papeže Pia IX.<sup>112</sup> a následná volba jeho nástupce Lva XIII. Podrobně je vylíčena poutní cesta místního faráře do Říma v roce 1877, najdeme zde přesnou trasu poutě, popis audience u papeže, ale i výčet nejrůznějších památek, které navštívil. Mimo jiné se zmiňuje i o „nově vykopaných Pompejích“.

---

<sup>111</sup> Tedy učitel Václav Vaněk, nebo páter Václav Marek.

<sup>112</sup> Ve spojitosti s ním je uvedeno i úmrtí italského krále Viktora Emanuela, který je označován za „lupiče kostelů a patrimonía sv. Petra“.

Další okruh zápisů se vztahuje k nejrůznějším stavebním úpravám a opravám kostela a renovaci jeho vnitřního vybavení.<sup>113</sup> Významnou událostí byla stavba kostelní věže v roce 1852, o čemž svědčí i to, že je jí v kronice věnováno celých devět stran, a to včetně protokolu o stavbě a podrobných seznamů příjmů a výdajů s ní spjatých. Samostatnou skupinou jsou i zprávy o darech kostelu, nebo o pořízení jeho nového vybavení, na čemž se finančně podíleli nejrůznější dobrodinci; přispívali samozřejmě i na stavební úpravy kostela či výstavbu kapliček přímo v Olešnici nebo v jejím blízkém okolí. Nejvíce přispívali vždy místní duchovní správci, pak jsou to společné sbírky místních obyvatel a obyvatel přifařených obcí; zářným příkladem je stavba kostelní věže. Významné dary přicházely také od města Českých Budějovic, což vyplývalo z jeho povinnosti jako patrona, ale také přímo od jednotlivých budějovických měšťanů.<sup>114</sup> Z jednotlivců to byly většinou zámožní sedláci či rychtáři. Za zmínku stojí mlynářská rodina Princových z Petříkova, která byla pravidelným dárcem. Mezi dobrodinci se najdou i bezdětné a ovdovělé ženy. Vzhledem k tomu, že se jedná o farní pamětní knihu, jsou tyto zápisy nejpočetnější.

Další kategorií jsou zprávy, týkající se přímo *obce*, nejčastěji pak o požárech, které byly velmi časté. Ty udávají přesné datum, dokonce i hodinu, podrobné seznamy vyhořelých, škod, ale i zmínky o požárních oddílech, které se s živlem potýkaly. Asi největším byl požár v roce 1814, při kterém vyhořelo 19 domů.<sup>115</sup> Tyto zápisy obsahují cenné údaje pro dějiny požární ochrany. Dále zde najdeme vyloženě místní záležitosti jako smrtelné nehody, pořádání zlaté svatby, zřízení lesní školky, apod. Zvláštní skupinu pak tvoří celkem pravidelné zprávy o celoročním počasí, bouřích, vichřicích a jiných přírodních katastrofách, což úzce souviselo se zemědělskou úrodou. Jelikož jsou zaznamenávány téměř každoročně, dají se z nich snadno odvodit tehdejší klimatické podmínky.

Nechybí zde ani údaje, týkající se *celé monarchie*. Konkrétně zápisy o probíhající válce mezi Rakouskem a Francií, významných bitvách a uzavření míru. Kronikář zachytil i průchody vojsk olešnickou obcí, jelikož část vojenského štábu byla ubytována v místní farnosti. Samozřejmě nechybí ani informace o korunovaci, či úmrtí císařů. Velice zajímavé jsou časté záznamy o panující drahotě s podrobným výpisem cen nejzákladnějších potravin

<sup>113</sup> Například bílení kostela, zhotovení nových oltářů, případně renovace starých, stavba nové dlažby, střechy, lavic, úpravy kazatelny, apod.

<sup>114</sup> Např. městský rada Schier a jeho žena, nebo paní Eicherlinová, pozdější správkyně Ostrolovského Újezda.

<sup>115</sup> Blíže též článek Daniela KOVÁŘE, *O velkém požáru*.

spolu s poznamenáním výnosů o výměně bankovek a bankrotu v Rakousku. Je z nich lehce cítit nespokojenost a obtíže obyvatelstva s nimi spojené.

## 7. ZÁVĚR

„Farní kroniky byly založeny úředně většinou až v druhé polovině 18. století. Byly vedeny a psány jen zájmy a potřebami církevními. Často se omezují jen na věci, týkající se personálií příslušné farnosti, vybavení kostela, církevních slavností, apod. Jsou velmi jednostranné a prodchnuty stanovisky a zájmy církevními. Pro využití v kronikářské práci byly v minulosti málo přístupné.“<sup>116</sup> Takto charakterizoval farní kroniky Václav Pubal ve své knize *Kroniky a kronikáři* na sklonku sedmdesátých let 20. století. Je třeba podotknout, že své dílo zaměřil spíše na kroniky obecní, a také brát zřetel na dobu, ve které byla kniha napsána. I přesto zůstávají farní kroniky v dnešní době stále opomíjeným pramenem a tento model vnímání nebyl doposud překonán, o čemž jsem se sama při zpracovávání tohoto tématu přesvědčila. Již v úvodu bylo podrobně řečeno, že prakticky neexistuje žádná literatura, která by se konkrétně zabývala touto problematikou, a proto jsem čerpala především z pramenů nevydaných a k celé věci zaujala vlastní stanovisko bez možnosti srovnání. Farní pamětní knihy zůstávají ve stínu kronik obecních, kterým je věnována větší pozornost, aniž bych chtěla zlehčovat jejich význam. Cílem této práce tedy bylo seznámit čtenáře s tímto pramenem, a to jak pomocí edice, jejího rozboru a popisu, tak z pohledu norem a nařízení pro její vedení, a načrtnout její další možné využití.

Pamětní knihy far, neboli „librum memorabilium“ či „Pfarrmemorabilien Buch“ byly nedílnou součástí farní registratury a podléhaly pravidelné kontrole při kanonických vizitacích. V hojně míře se pro potřeby církve začaly vést až ke konci 18. století a postupně se v důsledku církevní politiky státu dostávaly pod jeho dohled. Jeho vyvrcholením bylo guberniální nařízení z roku 1835 o povinném vedení farních a světských pamětních knih, spolu s vymezením jejich obsahu. Jak již napovídá název, „farní pamětní knihy“, většina záznamů se týká věcí církevních, farnosti a kostela. Navzdory tomu nejsou v tomto ohledu nijak výrazně tématicky omezeny.<sup>117</sup> Záleželo především na osobě kronikáře, kterým býval ve většině případů přímo farář, místní učitel, nebo kaplan, apod.

Farní kroniky obsahují nejen informace o historii farnosti, jednotlivých farářích, kostele a jeho vybavení, ale i záznamy týkající se dějin příslušné obce. Především v malých obcích bývala farnost středem dění a jejím přirozeným centrem, proto se její

---

<sup>116</sup> Václav PUBAL, *Kroniky*, s. 17.

<sup>117</sup> Pro srovnání školní kronika Olešnice, obsahuje pouze zápisy, týkající se výhradně školy, výjimečně zprávy o úmrtí císaře, SOkA ČB, Základní devítiletá škola Olešnice, inv. č. 1, kniha č. 1 (Školní kronika 1873 – 1940).

historie často prolíná s historií obce, přičemž farní kroniky byly často vedeny mnohem dříve než kroniky obecní, což jen dokládá jejich hodnotu. Stejně tak tomu bylo i v případě Olešnice, kde se začala vést obecní kronika až v roce 1926 a do té doby je tedy jediným pramenem pro bližší historii obce kronika farní, ze které mimo jiné obecní kronikář hojně čerpal. Jsou zde i cenné údaje, které se dají využít pro studium jiných oborů. Tak například pravidelné zápisy o ročním počasí, s případnými záznamy o přírodních katastrofách, jako prudkých vichřicích, přívalových deštích, či velkých mrazech, které mohou sloužit historické klimatologii. Nemluvě o jazykovém a morfologickém potenciálu textu, využitelnému ke studiu jazyka, jeho vývoji s možností případných regionálních odlišností, či typických výrazů pro oblast jižních Čech. Časté záznamy o požárech mohou poskytnout doplňující informace pro dějiny požární ochrany. Přehled o finanční situaci v monarchii a stoupajícím či klesajícím kurzu měny dokreslují četné zprávy o cenách nejzákladnějších potravin a spotřebního zboží i se záznamy o státním bankrotu a výměně peněz. Pro historickou metrologii jsou důležité údaje o mírách a váhách, které prolínají celou kroniku. Ta, zejména pak zápis týkající se stavby kostelní věže, ukazuje i přehled tehdejších stavebních materiálů a peněžních sazeb jednotlivých dělníků, stavbyvedoucím počínaje a nádeníky konče.

Ve výjimečných případech může kronika též odrážet tehdejší situaci v monarchii, ale i soudobé názory, a to jak jednotlivce, kronikáře, tak určité vrstvy společnosti, např. kléru, jak ostatně dokazuje případ faráře v Uhelné u Příbrami, který do ní zaznamenal své kritické názory na vládu Marie Terezie a jejího syna Josefa II. Bohužel se takovéto zápisy vyskytují jen ojediněle, jelikož vše podléhalo přísné cenzuře. Na základě farní kroniky se dají vyzorovat i sociální struktury a vztahy ve společnosti, v tomto případě farnosti, popř. obce. Nejen při zprávách o požárech je vyjmenováno povolání, v případě vdovy původ, jednotlivých osob. Ale především z četných zápisů o darech kostelu lze pozorovat, kdo byl nejčastějším dobrodincem, z jaké pocházel sociální skupiny, kolik a jak často přispíval, apod. Dokládá to i vztah obyvatel, případně patrona k farnosti i její vnitřní poměry. Odvodit lze i sociální a finanční zázemí místních lokalistů a farářů. Můžeme pozorovat i trochu opožděné vlivy národního obrození a cítění, čemuž nasvědčuje fakt, že je kronika od roku 1881 psána již česky; zároveň to dokládá jazykový ráz oblasti. Farní pamětní knihy tedy nabízejí širokou škálu témat k dalšímu studiu, které byly v práci pouze načrtnuty. To vše jen dokazuje, že nejsou tak jednostranným pramenem, jak by se mohlo na první pohled zdát, a mají své místo na poli historického bádání.

## **SEZNAM ZKRATEK**

AO – Archiv obce

BČ – Biskupství českobudějovické

ČB – České Budějovice

FÚ – Farní úřad

SOA – Státní oblastní archiv

SOkA – Státní okresní archiv

## POUŽITÁ LITERATURA A PRAMENY

### Prameny nevydané

Biskupství českobudějovické, Farní kronika Olešnice (1787 – 1887).

SOA Třeboň, Biskupský archiv České Budějovice – Biskupská konzistoř ČB  
1785 – 1945 (1949), sign. VI/10/b/1 (Povinnosti vikářů – kanonické vizitace 1786 – 1899),  
kart. 97.

SOA Třeboň, Biskupský archiv České Budějovice – Biskupská konzistoř ČB  
1785 – 1945 (1949), sign. VI/10/a/1 (Venkovští vikáři – všeobecně 1791 – 1799), kart. 94.

SOA Třeboň, Biskupský archiv České Budějovice – Biskupská konzistoř ČB  
1785 – 1945 (1949), sign. VII/1/f (Akta o pamětních knihách 1796), kart. 230.

SOkA ČB, Archiv obce Olešnice, Obecní kronika (1926 – 1965).

SOkA ČB, Farní úřad Olešnice (1784 – 1947), sign. B 1625.

SOkA ČB, Ordinariátní listy, sign. D 664.

SOkA ČB, Základní devítiletá škola Olešnice, inv. č. 1, kniha č. 1 (Školní kronika  
1873 – 1940).

### Prameny vydané

KALOUSEK, Josef, *Archiv český čili staré písemné památky české i moravské sebrané  
z archivů domácích i cizích* 25, Praha 1910.

*Provinzialgesetzsammlung des Königreichs Böhmen für das Jahr 1835*, Band 17, Prag  
1836.

### Literatura

*Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona*, Praha 1994.

BOČKOVÁ, Marie – JINDRA, Stanislav – VRÁNA, František, *Olešnice 1186/1986:  
několik nahlédnutí do historie obce*, Olešnice 1986.

BRANIŠ, Josef, *Soupis památek historických a uměleckých v Království českém.  
Od pravěku do počátku 19. století. VIII (Politický okres Česko-Budějovický)*, Praha 1900.

ČÁŇOVÁ, Eliška, *Slovník představitelů katolické církevní správy v Čechách v letech  
1848 – 1918*, Praha 1995.

- ČERNÝ, Jiří, *Poutní místa Českobudějovicka a Novohradsko*, České Budějovice 2004.
- DAVID, Petr – SOUKUP, Vladimír, *Velká turistická encyklopedie. Jihočeský kraj*, Praha 2008.
- DOBEŠ, Jan – HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan, *Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost*, Praha 2005.
- HLAVÁČEK, Ivan – KAŠPAR, Jaroslav – NOVÝ, Rostislav, *Vademecum pomocných věd historických*, Jinočany 2002.
- CHVOJKA, Miloš, *Malý slovník jednotek měření*, Praha 1982.
- MEDEK, Václav, *Cesta české a moravské církve staletími*, Praha 1982.
- KADLEC, Jaroslav, *Českobudějovická diecéze. Znaky a portréty českobudějovických biskupů*, České Budějovice 1995.
- KADLEC, Jaroslav, *Dějiny katolické církve IV. Od sněmu tridentského do konce 19. století*, Praha 1973.
- Katalog diecéze České Budějovice – německá část*, České Budějovice 1996.
- KOBLASA, Pavel – KOVÁŘ, Daniel, *Panská sídla na Českobudějovicku*, České Budějovice 1998.
- Kolektiv autorů, *Novohradské hory a Novohradské podhůří – příroda, historie, život*, Praha 2006.
- KOVÁŘ, Daniel, *O kostelní věži v Olešnici u Trhových Svinů*, Rodopisná revue 2 (léto 2008), s. 6 – 7.
- KOVÁŘ, Daniel, *O velkém požáru v Olešnici u Trhových Svinů v roce 1814*, Výběr 44, 2007, č. 1, s. 73 – 75.
- KROUPA, Stanislav, *Zázraky před jižní hranicí: pohled z Novohradských hor do měst a vesnic v jižní části roviny třeboňské*, České Budějovice 2005.
- Obec Olešnice*, Regionální zpravodaj 1, 2006, s. 13.
- Orts – Repertorium Königreichs Böhmen*, Prag 1872.
- PETERKA, Josef, *Cesta k rodinným kořenům aneb Praktická příručka občanské genealogie*, Praha 2006.
- PODLAHA, Antonín, *Dějiny arcidiecése pražské od konce století XVII. do počátku století XIX. I.*, Praha 1917.



PUBAL, Václav, *Kroniky a kronikáři*, Praha 1976.

ROUBÍK, František, *Státní kontrola farních pamětních knih*, Časopis pro dějiny venkova 12, 1925.

SEDLÁČEK, August, *Hrady, zámky a tvrze Království českého III. (Budějovsko)*, Praha 1994.

*Seznam míst v království Českém*, Praha 1886.

ŠŤOVÍČEK, Ivan, *Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti. Příprava vědeckých edic dokumentů ze 16. - 20. století pro potřeby historiografie*, Praha 2002.

TOMÁŠEK, Jiří, *Z historie farnosti olešnické*, Olešnické listy (květen 2007), Olešnice 2007.

TOMÁŠEK, Jiří, *Z historie farnosti olešnické*, Olešnické listy (září 2007), Olešnice 2007.

TRÍSKA, Karel a kol., *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. V, Jižní Čechy*, Praha 1986 .

ZUBER, Rudolf, *Osudy moravské církve v 18. století*, Praha 1987.

### **Internetové odkazy**

[www.bcb.cz](http://www.bcb.cz) (Oficiální stránky českobudějovického biskupství)

[www.home.tiscali.cz/olesnice](http://www.home.tiscali.cz/olesnice) (Oficiální stránky olešnické farnosti)

[www.ledecns.cz](http://www.ledecns.cz) (Oficiální stránky města Ledeč nad Sázavou)

[www.olesnice-obec.cz](http://www.olesnice-obec.cz) (Oficiální stránky obce Olešnice)

## SEZNAM PŘÍLOH

- PŘÍLOHA 1 - Ediční poznámka
- PŘÍLOHA 2 - Přepis farní kroniky
- PŘÍLOHA 3 - Překlad farní kroniky
- PŘÍLOHA 4 -
  - 4/a Tabulka olešnických lokalitů
  - 4/b Tabulka olešnických farářů
  - 4/c Tabulka místních učitelů
  - 4/d Tabulka písařů farní kroniky
- PŘÍLOHA 5 -
  - 5/a Místní rejstřík
  - 5/b Jmenný rejstřík
- PŘÍLOHA 6 -
  - 6/a Mapa Jihočeského kraje
  - 6/b Mapa Trhosvinenska
- PŘÍLOHA 7 - Tabulka měř a vah
- PŘÍLOHA 8 -
  - 8/a Ukázka předních desek a titulní strany kroniky,  
razítko farního úřadu Olešnice
  - 8/b Ukázky písma farních kronikářů
- PŘÍLOHA 9 -
  - 9/a Foto olešnického kostela,
  - 9/b Plánek stavby kostelní věže
  - 9/c Foto pomníku na místě bývalé kaple Panny  
Marie Sněžné v lese „U Kostelíka“

## - PŘÍLOHA 1 -

### Ediční poznámka

Při přepisu jsem se držela edičních zásad pro vydávání novověkých pramenů.<sup>1</sup> Titulní strana je očíslována římskou číslicí - [I]. Zbytek kroniky je, jako v originále, paginován – [1], [2], atd. Pokud text plynul, je číslo strany uvedeno v rámci příslušné věty, či odstavce. Kronika je uvedena in extenso. Text byl transliterován a podle logických souvislostí a větné stavby upraven do odstavců a doplněn o interpunkci. Vzhledem k využití pramene i z morfologického a jazykového hlediska a zachování typických rysů jednotlivých písařů byly podle originálu ponechány případné gramatické a jiné chyby, včetně kolísání psaní „i“ a „y“, např. „bei“ a „bey“ „Juni“ a „Juny“; „g“ a „k“, např. „achtzig“ a „achtzik“; „k“ a „c“ u „Lokalie“ a „Localie“, „Konsistorium“ a „Consistorium“; či u vlastních jmen „g“ a „j“, např. „Bregcha“ a „Brejcha“; stejně jako různé podoby vlastních jmen, jako „Tomaschek“ a „Tomassek“, apod. Podobně zůstalo zachováno psaní velkých a malých písmen. Striktně bylo dodržováno také psaní „th“ „Noth“ a „Theuerung“ atd.. Všechny zkratky, slovní koncovky a nadepsaná písmena byly rozepsány do hranatých závorek []. Psaní zkratk je uváděno dle originálu, nebylo provedeno jejich sjednocení, tedy např. „Fl[orenius]“, ale i „F[lo]r[enus]“. Pokud se v pramenu nacházel nečitelný text byl zapsán jako symbol mřížky ve špičatých závorkách <##>. Čitelný přeškrtnutý text je uváděn ve špičatých závorkách <>. Marginální glosy byly přepsány jako nadpisy odstavců. Interlineární a pozdější vpisky byly zapisovány do závorek složených {}. Původní závorky v textu jsou ponechány jako kulaté ( ). Kurent a humanistické písmo nebylo v edici nijak rozlišováno. Tyto zásady byly uplatněny i v přepisu latinských a českých pasáží, které se v textu též vyskytují.

V překladu byla zachována struktura textu, rozdělení stran a odstavců i s nadpisy. Vzhledem k jeho srozumitelnosti nebyla však dodržována přesná větná konstrukce podle originálu a v případě dlouhých souvětí došlo k jejich rozdělení do několika vět. Osobní a místní jména jsou uváděna pod jejich dnešním názvem. Jména, u kterých není známa jejich dnešní podoba, byla ponechána v původním tvaru, např. „Schier“. Stejně tak i v případě některých italských měst a chrámů, které jsou uvedeny v popisu poutní cesty olešnického faráře do Říma, jako „La Scala“ apod. Souhrnný seznam je připojen v místním

---

<sup>1</sup> Ivan ŠTOVÍČEK, *Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti. Příprava vědeckých edic dokumentů ze 16. - 20. století pro potřeby historiografie*, Praha 2002.

a jmenném rejstříku. Místa, která jsou v originále uvedena, ale byla přeložena jako  
přídavné jméno, např. na str. 1. „zu Neuhaus“ jako „jindřichohradecký“, jsou též uvedena  
v místním rejstříku, kde se nachází jak český, tak německý název.

## - PŘÍLOHA 2 -

### **Přepis farní kroniky Olešnice**

[I]

MEMORABILIEN BUCH

für die Lokalie Ellexnitz

angefangen im Jahre 1787

[1]

#### **Errichtung der ellexnitzer Localie aus einem öden Schloße**

Die Lokalie in dem Dorfe Ellexnitz auf der Her[r]schaft Budweis eben desselben Kreises in Böhmen wurde auf allerhöchste Anordnung S[eine]r Majätet Kaisers Joseph Iiten im Jahre nach Christi Geburt ein tausend sieben hundert sieben und achtzik, dii 1787 errichtet. Die hiezu zugewiesenen 4 Dorfschaften Ellexnitz, Elhotka, Budweiser- Buggau und Petersinn Gratznerherrschaft wurden aus der Mutterpfarre Schweinitz ausgeschieden und der ellexnitzer Lokalseelsorge zugewiesen. Die Stola- und Zehendeinkünfte blieb in der schweinitzer Mutterpfarre. Die Ausübung des Patronatsrechtes verblieb dem kai[serlichen] k[öniglichen] Religionsfonde, auf dessen Ankösten die Wohnung des ellexnitzer Lokalisten, wie auch die Kirche, nebst der Schule und des Lehrzimmers in dem zur budweiser Herrschaft gehörigen öden Schloße hergestellt wurde. Die Errichtung dieser ellexnitzen Lokalie geschah unter Regierung des ersten budweiser Bischofes Grafen Johann Prokop Scha[a]ffgotsche, Barons von Kynast und Greiffenstein. Die Kirche unter dem Titel heiligen Wenzel, Landespatron, wurde von dem höchwürdigsten h[och]h[ö]blichen Franz Hnik der Zeit Dom[m]herrn und Generalvikär des budweiser Dom[m]kapitels im Beysein des gratzner Bezirksvikärs und Titulardechants [2] Karel Baukal und des ersten angestellten ellexnitzer Lokalseelsorger P[ater] Franz Skrbek und unter Zulauf der Christgläubiger feyerlichst eingeweihet. Die 2 Altäre wurden durch müld Beysteuher der ellexnitzer Eingepfarrten angeschafft. Die Kirchenstühle, das Positif und 3 unbedeutende Glocken wurden, da der Religionsfond Patron zu dieser Kirche war, von den zu Neuhaus kassirter zum Religionsfond gehörigen Kirchen, von den ellexnitzer Eingepfarrten zugeführt.

## **Kassirung der ellexnitzer alten Kappelle und Erbauung des neuen Mauer bei dem Friedhofe von diesem Materiale.**

Da diese Lokalie zu Ellexnitz errichtet wurde, so war auf Antrag des hochlöbl[ichen] k[aiserlichen] k[öniglichen] böhm[ischen] Landesguberniums die nahe beym Dorfe Ellexnitz befindliche Filiakapelle Maria Schnee kassirt und die Steiner zur Einzaumung des neuen ellexnitzer Kirchhofes verwendet. Dieser Kirchhof wurde den 15. Jännär 1787 auf vorläufige Anordnung des hochwürdigst[en] bischöfl[ichen] budweiser Consistoriums durch den obbenannten h[och]l[öblichen] Bezirksvikär und Dechant zu Schweinitz in Beysein das versammelten Volkes eingeseget.

## **Untergabs des Patronats dem löbl[ichen] Magistrate zu Bohm[isch] Budweis**

Den 12t[en] März 1795 wurde das Patronatsrecht über die Kirche und Schule dem löbl[ichen] budweiser Magistrate durch das hochlöbl[iche] k[aiserliche] k[önigliche] böhm[ische] Landes- [3] gubernium übergeben mit der zugesandten gubernial Eröffnung vom 13t[en] Jännär 1795, sub N[ume]ro 11490 Budweiser Consistorium!

Die von dem budweiser k[öniglichen] Kreisamte untern 13t[en] Jännär d[ieses] J[ahres] anher einbegleitete Verbeidlichkeitsurkunde des budweiser Magistrats wegen Übernahme des ellexnitzer Lokaliepatronats hat man, da sie dem Hofdekrete vom 12t[en] Juli 1794 vollends entspricht, von hieraus bestätigt und solche dem Magistrate durch das k[önigliche] Kreisamt mit den weiteren Aufträgen zugemittelt, daß derselbe und die zum Kirchenbaue mehr ausgelegte und von der k[öniglichen] Sta[a]tsbuchhaltung für liquid anerkannten 87 Fl[orens] 14 Kr[euzer] der Skrbekischen Nachlassenschaftsmasse zuvergütten habe.

Anbei hat man dem kreisämtlichen Anträge, daß es von der Einrechnung des auf 3 Fl[orens] 48 Kr[euzer] bemessenen Metzgenusses von dem überlassenen Teichspiegel an den ellexnitzer Lokaliesten abzugehen wäre, genehmigt, weil 1st der auf 3 Fl[orens] 48 Kr[euzer] berechnete Betrag ganz geringfügig ist, und 2[ten]s auch mit Hofdekret vom 12. August 1790 befohlen worden, die neuen Religionsfonds Pfarrer und Lokaliesten mit einem kleinen Gärtchen und Wiesengrunde für etliche Stück Vieh ohne neuen Auslagen zuversehen. Von dieser, an das budweiser k[önigliche] Kreisamt erlassenen Weisung, wird demnach [4] das bischöfl[iche] Consistorium gleichfals zur Nachricht und weiterer Bekanntmachung an den Lokaliesten in Ellexnitz an mit verständiget. Prag 16. April 1795.

Franz Graf von Stampach

J. M. Fr[anz] Hennet

## **Geschenk vom budwitzer Dominium der Herrn Lokalisten eines Stück Wiesenwuchs und Garten**

Zu dieser neu errichteten Lokalie wurde <unter> von dem löbl[ichen] budweiser Magistrate als Patrone ein Antheil des bey dem Teiche Jandowetz befindlichen Teichspiegels p[e]r 1 Joch 1140 Klafter {98 a, 55 m<sup>2</sup>}, und ein Antheil von dem beym ellexnitzer Schloßgebäude sub N[ume]ro 15 top abgetheilten Gartel p[e]r 203 Klafter {6 a 11 m<sup>2</sup>}, nebst dem zur rechten Hand bey der Einfahrt in das Schloß befindlichen öden Platze zum freyen immerwährenden Genusse geschenkt. Sieh das 1e emphiteutische Kontraktenbuch von 12. April 1791, in welchen zwischen dem löbl[ichen] Magistrate als ellexnitzer Grundobrigkeit, und den Lokalisten P[ater] Franz Skrbek untern 12t[en] April 1791 erichtete, von der hohen Landesstelle am 8t[en] May 1791 bestätigte Kontrakt ausgewiesen ist.

## **Sterbetag des P[aters] Karl Skrbek, Lokalisten zu Elexnitz**

Den 13t[en] März 1793 ist der ellexnitzer erste Lokalse[e]lsorger P[ater] Franz Skrbek, gebürtig in der k[öniglichen] Kreisstadt Tabor, gestorben und an dessen Stelle wurde im Monathe Juli der P[ater] Eugen Ekl, gebürtig von der k[öniglichen] Kreisstadt Pisek, von der Religionsfonds Lokalie Seltz vom hochlöbl[ichen] k[aiserlichen] k[öniglichen] Landesgubernium zum Lokalseelsorger nach Ellexnitz praesentirt.

[5]

## **und Einstellung eines neuen h[och]l[öblichen] Lokalisten Eugel Eckl und Sterbetag desselben**

Den 29t[en] April 1802 ist der ellexnitzer Lokaliest P[ater] Eugen Ekl Exdominikaner gestorben, und an dessen Stelle wurde vom löbl[ichen] budweiser Magistrate der Alt-Sattler residenzial Kaplan P[ater] Anton Müller, gebürtig von der k[öniglichen] Kreisstadt Klatau, eingesetzt.

## **Durchmärsche Einrückung eines frazösischen Armeekorps von 30 000 Mann**

Im Jahre 1805 den 20t[en] Decemb[e]r rückte<n> ein französisches feindseliges Armeekorps von 30 000 unter den französischen Generale Bernadotte in der budweiser und taborer Kreis ein. Das Hauptquartier dieses feindseligen französischen Armeekorps befand sich zu Budweis. Selbst das Dorf Ellexnitz wurde mit 40 Mann unter Anführung des französischen Capitäns Jeanpione bis zum 25t[en] di[eses] M[onats] belegt.

Den 25t[en] December 1805 maschirten diese 40 Mann samt dem ganzen Corps um 5 Uhr Nachmittags in aller Stille ohne Exzes und Requirirung von Ellexnitz nach Mähren ab.

### **Durchmärsche. Einrückung zweyer bayrischen feindlichen Compagnien**

Am 29t[en] December 1805 gegen Abend rückten 3 feindse[e]lige bayrische Companien von 7ten bayrischen Linieninfanterieregimente in Ellexnitz ein. Das bayrische Offizierkorps wurde in ellexnitzer Pfarrgebäude verköstet. Der Staab von dem bayrischen 7ten Infanterieregiment lag in Gratzen. Das Dorf Ellexnitz mußte für die Requirirung dieser feinseeligen Truppen über Ein tausend Gulden B[anco]Z[ettel] verabreichen.

Diese obbemeßte Requirirung wurde bloß den französischen Truppen überliefert. Die bayrischen Truppen requirirten nicht.

### **Frieden Österreich mit Frankreich**

Den 26t[en] December 1805 wurde der gewünschte Friede von Seite Östreichs mit dem französischen Kaiser Napoleon I.ten zu Presburg in Ungaren geschlossen, worauf den 31t[en] December die feindseeligen bayrischen Truppen Nachmittags um 2 Uhr [6] in ihre Heimath abzogen.

### **Anschaffung eines neuen Pluvials und Meßornats durch Wohlthäter an[n]o [1]805**

Zur Dankbarkeit der glücklich überstandenen feindlicher Invasion und erfolgten Friedens haben die ellexnitzer Eingepfarrten mit Zuthun des ellexnitzer Seelsorgers P[ater] Anton Müller 100 Fl[orens] 24 Kr[euze] B[anco]Z[ettel] zusammengeschoffen, von welchen Betrage ein Pluviale und ein Meßornat vom Seidenstoffe angeschafft wurden.

### **Beforderung des h[och][öblichen] P[aters] Anton Müller nach Duben und P[ater] Joseph Hajek nach Elexnitz**

Den 9t[en] September 1807 wurde der ellexnitzer Lokali<e>st P[ater] Anton Müller als Pfarrer in Duben promovirt und an dessen Stelle wurde den 3t[en] November 1807 der budweiser fundirter Kapellan P[ater] Joseph Hajek, gebürtig von der k[öniglichen] Kreisstadt Pisek nach Ellexnitz präsentirt.

### **Marienbild Geschenk der ellexnitzer Kirche**

Im Monathe November 1807 wurde das Marienbild der budweiser Mutter Gottes von der Frau Eichlerin Bürgerin zu Budweis, später Verwalterin zu Ostrolow-Augezd der



ellexnitzer Kirche zum Geschenke gemacht.

### **Beischaffung den 2 zin[n]ernen Beichter der ellexnitz[en] Kirche**

Den 8t[en] des Monathes April 1808 sind die ersten zwey zinnerne Altar Beichter für die ellexnitzer Kirche von der Kirchengemeinde, wie auch durch Beyträge des Johann und Mathias Prinz Mühlens von Petersin dann des Martin Steinbauer Schullehrers und der Bauern Kaspar Bregcha und [7] Mathias Filek v[u]l[go] Stangl angeschafft. Diese Beichter kosteten 20 Fl[orens] B[anco]Z[ettel].

### **Errichtung der Landwehr in österreichischen Städten {domobrana}**

Im Monathe Juli 1808 wurde in allen östreichischen Staaten die Landwehre organisirt, zu welcher alle Männer von 20 bis 45 Jahren selbst die Studierenden nicht angenommen, gehörten. Die dazu bestimmte Zahl wurde aus der sãm[m]tlichen Summa durch das Boos gezogen, und dessen Nahmen gelooßt wurde, mußte an jeden Sonn- und Feyertag eine Stunde im Militärischen Exercatitio sich üben. Von Dorfe Ellexnitz hat das Boos 9 Mann getroffen, von Dorfe Lhotka und Petersin traf Keinen das Boos. Die gezogene Mannschaft von Buggau und Ellexnitz mußte im hiesigen Pfarrhofe exerziren.

Die Unteroffizier kamen von den Linientruppen, die Ober- und Staabsoffiziers waren mehreren Theils aus Beamten und ansehnlichem Bürgern angestellt. Die Bestimmung dieser Landwehre war die Vertheidigung des Vaterlandes. Nebst der Landwehre sind auch zwey Reserven organisirt worden, welche aus tauglichen junger und zum Wehrstande amonndbarer Mannschaft bestanden.

### **Aufbruch des Kriegs zwischen Österreich und Frankreich**

Im Monathe März 1809 brach der Krieg zwischen Östreich und Frankreich aus, wo am 28t[en] März ein ganzes Armeecorps durch hiesiges Dorf zur großer Armee zog.

### **Ritirade und Durchmärsche der österr[eichischen] Armee**

Am 6t[en] April 1809 nach der für Oestreich am 22t[en] März unglücklich ausgefallener Schlacht bey Regensburg reverirte die ganze oestreichische Armee aus Bayern über Böhmen [8] nach Oestreich über Gratzen, Schweinitz und Ellexnitz. In Schweinitz war das Hauptquartir des Generalissimus Erzherzogs Karl, in Ellexnitz wurden die Generäle Baron von Siegenthal, Baron Krogherr, Baron Lederer und Prinz von Hessen Homberg nebst vielen Obristen und Adjutanten einquartirt und in Pfarrhofe bewirtheet.

### **Sieg der österreich[ischen] Armee bey Aspern**

Am 22t[en] und 23t[en] May 1809 in Pffingstfeyertägen hat die oestreichische Armee unter Anführung S[eine]r k[aiserlichen] k[öniglichen] Hoheit Erzherzogs Karl einen großen Sieg nahe von Wien bey <dem> Aspern über die Franzosen erfochten.

### **Friedenschluß zwischen Kaiser Franz und Napoleon**

Am 14t[en] October 1809 wurde zu Wien zwischen den beyden kriegführenden Kaisern, Kaiser Franz I. und Kaiser der Franzosen Napoleon der Friede geschlossen.

### **Theureung in Böhmen**

Im Jahre 1810 war in Böhmen wegen dem häufigen Papiergelde und hochgestiegenen Kurse desselben, eine große Theuerung. 1 Pfund Fleisch kostete 30 Kr[euzer], 1 Pfund Schmalz 2 Fl[orens], 1 Maß Bier 12 Kr[euzer], 1 Elle Tuch 20 bis 30 Fl[orens], 1 Pa[a]r Stiefl kosteten 20 bis 25 Fl[orens].

### **Anschaffung eines neuen schwarzen Pluvials mit weißen Streichen bei der Ellexnitzer Kirche**

Den 28t[en] Juli 1810 wurde zu der hiesigen ellexnitzer Kirche ein neuens schwarzes mit weißen Atlasstraf Pluviale angeschafft und zwar auf Kösten der eingepfarrten Gemeinden. Dasselbe kostete 105 Fl[orens]. Die ellexnitzer Gemeinde gab 30 Fl[orens], elhotker 10 Fl[orens], petesiner 6 Fl[orens] , buggauer nichts. [9] Als besondere Wohlthäter erschienen die Magdalena Pitalek, Bauerin von Buggau, welche 50 Fl[orens] und der Adalbert Franek, Dominikalist und Kirchendiener von Ellexnitz, welcher 10 Fl[orens] beytrug. In Rücksicht der geleisteten Beyträge soll dieses Pluviale bey Begräbnißen ohne aller Bezahlung für die Bauern der 3 erwähnten Dörfer, wenn selbes verlangt wird, besonders aber bey Begräbniß der Magdalena Pitalek von Buggau, ihrer Familie, unentgeldlich gebraucht werden. Wenn aber bey Begräbnißen der Innsaßen von Dorfe Buggau das schwarze Pluviale genommen wird, so ist für den Gebrauch der Kirche etwas zu zahlen.

### **Beförderung des Herrn Lokalisten P[ater] Joseph Hajek und Antretung des P[aters] Franz Bürgermeister**

Am 31t[en] August 1810 wurde der ellexnitzer Lokalist P[ater] Joseph Hajek als Pfarrer nach Rudolphstadt präsentiret, auf dessen Stelle kam der P[ater] Franz Burgermeister erster fundirten Kapellan zu Bohmisch Budweis, gebürtig von

Schlüsselburg {Sušice}, Prachiner Kreises den 4t[en] November 1810.

**Feuersbrunst zu Elexnitz {Požár 27.5. 1811 u Maršů, vyhořelo 10 rolníků, 3 chalupníci, příčina zůstane tajemstvím}**

Am 27t[en] May 1811 brach zur Nachtzeit um 11 Uhr in Ellexnitz beym Bauer Maresch eine Feuerbrunst aus, die verzehrte in Zeit von 2 Stunden 10 Bauernhäuser samt Scheuern und drey Chaluppen. Unter den abgebrannten Bauern befanden sich Lukas Tomaschek, Johann Maresch, Adalbert Pecha, Adalbert Dworzak, Leonard Janetschek vulgo Schidloch, Johann Lischka vulgo Schweida, Mathias Kutschera, Simon Jakel, Kaspar Breicha und Adalbert Janatschek vulgo Mitschka, welcher letzteren die Wohnung und Scheuer gerettet wurde. Die Art und Weise, wie das Feuer herauskam, blieb ein Geheimniß. Für diese Verunglückten wurden von Dorfe Duben 60 Fl[orens], von [10] Gilowitz 12 Fl[orens] und von einem ungean[n]t seye wohlenden 4 Fl[orens], in ganzen 76 Fl[orens] zur Vertheilung unter die Abbrandten eingesendt.

**Einlösung der Bankozettele und die Theuerung {Bankrot v Rakousku 11.3. 1811, výměna pěníž 1/5, drahot, neúroda, sucho}**

Den 11t[en] März 1811 wurden die Wiener Bankozettel nach dem neuen Finanzpatente eingelöset und auf 1/5 herabgesetzt, so daß man <##> für 100 Fl[orens] B[anco]Z[ettel] einen 20 guldigen Einlösungsschein bekam.

In diesem Jahre herrschte eine außerordentliche Theuerung, da zu dieser Finanzpatente auch eine unbeschreibliche Getreidenoth wegen eingetretener großer Hitze und Dürre und Wassernoth, zustoß. 1 Pfund Fleisch kostete über 1 Fl[orens], 1 Pfund Butter 5 Fl[orens], 1 Maß Bier 1 Fl[orens], 1 Elle peiern Tuches 45 Fl[orens]. Die große Wassernoth zwang die Menschen mehrere Meilen weit ihr Getreide zur Mühle zu führen.

{opakuje se ze strany 9 (oheň)}

**<Feuersbrunst zu Elexnitz {kommt 2 mahl vor}**

Am 27t[en] May 1811 brach zu Ellexnitz zur Nachtzeit um 11 Uhr eine Feuersbrunst beim Bauer Maresch aus und verzehrte in einem Zeitraume von 2 Stunden 10 Bauernhäuser sam[m]t Scheuern und drey Chaluppen. Unter den abgebrannten Bauern befanden sich Tomaschek, Pecha, Dwořak, Maresch, Schidloch, Schweyda, Jakl, Bregcha und Miczka, welchem letzteren die Wohnung und Scheuer gerettet wurde. Die Art und Weise, wie das Feuer herauskam, blieb ein Geheimniß. Für diese Verunglückten wurden

vom Dorfe Duben, Gilowitz milde und wohlthätige Beyträge eingesendt und zwar von Duben 60 F[lo]r[enus], von Gilowitz 12 F[lo]r[enus] und von einem Unbekannten 4 F[lo]r[enus]. Im Ganzen 76 F[lo]r[enus] , die unter selbe vertheilt wurden.>

[11]

**<dürre Jahreszeit und Theuerung {kom[m]t 2mahl vor}**

{opakuje se ze strany 10}

In diesem Jahre 1811 herrschte eine außerordentliche Theuerung wegen Erscheinung dieser Einlösungsscheine, theils auch wegen der unbeschreiblichen Dürre und Hitze, die in diesem Jahre herrschte. Ein Pfund Fleisch kostete 1 F[lo]r[enus] und darüber, 1 Pfund Butter 5 F[lo]r[enus], 1 Maß Bier 40 Kr[eu]zer, 1 Elle Tuch 45 F[lo]r[enus] und darüber. Auch herrschte eine sehr große Noth am Wasser, die Menschen mußten mehrere Meilen weil ihr Getreide zur Mühle führen und dabey viele Beschwerden erdulden.>

**Brand zu Elexnitz {1.6. 1814 požár u Křihů č. 29, vyhořelo 19 čísel, příčina:neznámá}**

Im Jahre 1814 den 1ten Juny gegen die Mittagsstunde brach zu Ellexnitz eine fürchterliche Feuersbrunst aus, die in einem kurzen Zeiträumen von einer Stunde 19 Häuser samt Scheuern in Staub und Asche verwandelte. Alle Anstalten zur Löschung des Feuers waren vergebens, obwohl die Dominien böhmisch Grätzen und Wittingau mit ihren herbeygeführten Spritzen und Löschanstalten alle mögliche Hülfe leisteten. Das Feuer kam aus beim Bauer Krjha im N[ume]ro Con[scriptionis] 29. Es brannten nebst diesem noch folgende ab: Trnoschka Laurenz N[umero] 28, Slomek Joseph N[umero] 27, Lust Blasius N[umero] 26, Gindra Joseph N[umero] 25, Selba Joseph N[umero] 30, Wrana Thomas N[umero] 31, Tomaschek Joseph N[umero] 32, Gindra Lukas N[umero] 33, Raubin Kaspar N[ume]ro 34, Wacha Blasius N[umero] 35, Gindra Martin N[umero] 36, Pruka Laurenz N[umer]o 37, Kuniata Mathias N[umero] 38, Zaludie Maria Anna N[umero] 40, Schkopek Joseph N[umero] 41, Mataurek Sebastian Schmidt N[umero] 42. Die Art und Weise, wie diese Feuersbrunst entstand, blieb ein Geheimniß. Bey dieser Feuersbrunst verlor niemand das Leben, nur die Bauerin Maria Anna Slomekin verkroch sich während der Feuersbrunst aus Angst im Hause; sie litt durch den Dampf an ihrer Gesundheit und starb den dritten [12] Tag nach der Feuersbrunst. Für die ärmsten dieser <U> unglücklichen Abgebrannten schenkte ein unbekannter Menschenfreund von Böhmisch Budweis 25 F[lo]r[enus] in Wiener Währung; dieser geschenkte Betrag wurde vom Lokalisten P[ater] Franz Burgermeister gewissenhaft unter die Nothdürftigsten

vertheilt.

### **Brand zu Elexnitz den Dorfschmidt betreffen**

Im Jahre 1815 den 14. September brach abermals im Dorfe Ellexnitz in der Dorfschmidte Feuer aus, Nachmittags um die 5te Stunde; die Schmidte brannte allein ab, durch die eifrigsten Löschanstalten und durch besonderen Schutz Gottes wurde dem Feuer Einhalt gethan und das Dorf blieb verschont. Das Feuer kam durch Flachs heraus, der um die Schmidte an der Sonne gedörrt wurde durch einen Funken, der beim Eisenauflegen durch das Fenster heraus flog wurde der Flachs angezündet.

### **Sterbetag des ellexnitzer hochwürdigen h[och]l[öblichen] P[ater] Franz Bürgermeister und neue Wiederbesetzung durch hochwürdige Herrn Pater Wenzl Renner**

Im Jahre 1816 den 13. April starb der wohlerwürdige ellexnitzer Herr Localist P[ater] Franz Bürgermeister, an der Lungensucht im 39ten Jahre seines Alters, gebürtig von Schlüsselburg, Amtmannssohn und wurde den 15. April 1816 beerdiget.

Ihm folgte P[ater] Wenzl Renner, gebürtig von Strakonitz, welcher sechs Jahre vorher als fundirter 2ter Kaplan in der königl[iche]n Stadt Wodnian angestellt war. Er trat die Lokalie am 7ten October 1816 an.

In diesem Jahre im Herbste herrschte eine große Theuerung sowohl in Getreid als auch in andere Lebensmitteln. Der Strich Korn kostete schon 52 F[lo]r[enus] in Einlösungsscheinen, der Strich Waitzen 48 F[lo]r[enus] bis 50 F[lo]r[enus], die Gerste 30 F[lo]r[enus], der Haber 12 F[lo]r[enus] bis 14 F[lo]r[enus], Strich Erbsen über 40 F[lo]r[enus] und Strich Erdäpfeln 12 F[lo]r[enus]. Das Pfund Rindfleisch 29 F[lo]r[enus], [13] die Maß Bier 18 bis 20 Kr[euze], ein Seidel Wein 1 F[lo]r[enus] auch 1 F[lo]r[enus] 12 Kr[euze]. Diese große Theurung wurde durch ein neues Finanzpatent, welches auf die Tilgung der Einlösungsscheine deutete und vom 1ten September mit der Conventions-Münz und neuen Banconoten am Tageslicht erscheinen sollte, veranlaßt.

### **Anschaffung der Instrumente zur Kirche Elexnitz {hudební nástroje pro kostel}**

Im Jahre 1819 sind zu der ellexnitzer Kirche von verschiedenen Wohlthätern unter welchen sich besonders die ellexnitzer Gemeinde auszeichnete nachstehende musicalischen Instrumenten zum Chorbedarf angeschafft worden; als 3 Trompetten samt nöthigen Mutationem, Pauken, 2 Waldhörner ganz neu mit allen erforderlichen Mutationen. Elexnitz am 15. Maerz 1819.

### **Anschaffung einer neuen Glocke zu Petrsinn {Zvonek v Petříkově}**

Im Jahre 1819 am 1ten Jänner ist zu Petrsinn die Glocke s[ank]t Joannis Nep[omuk] von dem Mathias Prinz Müllermeister zu Petrsinn N[umero] 98 im Gewichte von 42 Pfund um 140 F[lo]r[enus] W[iener] W[ährung] gekauft und zu diesem andächtigen Zwecke auf dessen eigene Kosten und Mühe aufgestellt worden.

### **Erbauung der s[ank]t Johann Kappelle und Anschaffung der Statue in Ellexnitz {vysvěcení kapličky sv. Jana Nep.}**

Im Jahre 1819 den 25. September ist die auf Kosten der elxnitzer Gemeinde erbaute Kapelle s[ank]t Joannis Nepom[ucensis] feyerlichts benedicirt worden. Die Statue hat der Lokalseelsorger P[ater] Wenzl Renner auf eigene Kosten angeschafft.

### **Neue Kappelle hinter dem Dorfe gegen Elhotka**

Im Jahre 1820 den 4. Juli ist die beym Wege nach Elhotka hinter dem Dorfe Elexnitz stehende [14] Kapelle auf Kosten und Verwendung der Mathias und Ursula Kutscherischen Eheleuten N[umer]o 13 zu Elexnitz errichtet worden. Die Statue vorstellend das Leiden Christi Ecce homo hat der Lokalist P[ater] Wenzl Renner angeschafft.

### **Weißigung der Kirche**

Im Jahre 1822 im Monate Juny ist die elxnitzer Lokalkirche auf Ankosten des elxnitzer Rustikalrichters Matthaus Pruka geweißt worden.

### **Geschenk 2 Violinen, 1 Trompette dem elxnitzer Kirchen Chor**

Im Jahre 1825 am 26. September hat der Herr Michael Herzog ansehnlicher Bürger und Fischhändler von Weitra in Unt[er] Österreich zur elxnitzer Kirche und Chor zwey neue Violinen geschenkt. Auch hat der hiesige Bauersohn Jakob Gindra N[umero] 62, Sohn des Joseph Gindra vulgo Prschin Dominicalisten von Elexnitz, eine neue Trompette sam[m]t ganzen Zugehör oder Muttationen dem elxnitzer Kirchenchor geschenkt.

### **Anschaffung oder Erkaufung einer neuen Glocke in Elhotta**

In diesem Jahre 1825 im Monate April hat die elhotker Gemeinde eine neue Glocke von 33 Pfund im sam[m]tlichen Preise 82 F[lo]r[enus] W[iener] W[ährung] erkauft. Auch ist in Elhotka eine neue Kapelle zu Ehren des heil[igen] Johann von Nepom[uk] mit Bewilligung des löbl[ichen] budweiser Magistrats auf Kosten des Paul Bitzan vulgo Fabian

Chalupners zu Elhotka N[umero] 5 und Zuhilfe der Ortsbewohner errichtet und vom elexnitzer Lokalisten P[ater] Wenzel Renner benedicirt worden.

### **Sterbetag S[eine]r Majestätt Kaiser Franz**

Im Jahre 1835 am 1ten Maerz starb der allgeliebte König von Böhmen und Kaiser von Österreich Franz der I., geboren am 12ten Februar 1768. Nach ihm trat den Kronprinz von Österreich Erzherzog Ferdinand, [15] erstgeborner Sohn Kaiser Franz des I., die Regierung der sämmtlichen österreichischen Erbstaaten an.

### **Feuersbrunst zu Elexnitz**

Im Jahre 1836 am 15. Juny brach zu Elexnitz um die 2te Mitternachtstunde am Boden des Dorfhirters Adalbert Turek Feuersbrunst aus, durch welche noch 4 Chaluppen, nämlich: des Johann Pruka N[umer]o Con[scriptionis] 46, des Adalbert Blaha N[umer]o Co[n]scriptionis] 60, des Joseph Lust N[umer]o 8 und der Witwe Magdalena Chalupa N[umer]o 9 ein Raub der Flam[m]en geworden sind.

### **Anschaffung oder Herstellung des Hochaltars und Reparatur des Positivblasbalgs [1]836**

In dem nähmlichen Jahre im Monate Juli ist in der elexnitzer Kirche das alte Hochaltar mit Ausnahme des Altarbildes und Tabernakels wegen seinem schlechten Zustande kassirt worden. An die Stelle des eingegangenen Altares ist auf Verwendung des Herrn Jakob Pechtl Schön- und Schwarzfärbers zugleich Repraesentanten der köngl[ichen] Stadt Budweis ein anderes Altargestall aus der budweiser Piaristenkirche errichtet worden. Bey welcher Gelegenheit und freywilligen Beyträgen zu der elexnitzer Positiv neue Blasbälge angeschafft wurden.

### **Krönung des österr[eichischen] Kaiser Ferdinand [1]836**

In demselben Jahre wurde <der> am 7. September die Krönung des österreichischen Kaisers Ferdinand des ersten als Königs von Böhmen und der Maria Anna Karolina Pia am 11te desselben Monats zur Königin in Böhmen zu Prag unter großen, von böhmischen, mährischen und schlesischen Landständen veranstalteten Herzlichkeiten und peurkroller Volksfesten vollzogen. Zu diesem Volksfeste <wurde zur> mußten auch [16] aus jedem böhmischen Kreise die ältesten Dorfrichter, nebst einigen jungen Bauernburschen und Bauernmädchen, welche im üblichen ländlichen dörflichen Hochzeitskostüme von ihrer Nationalmusik begleitet waren, erscheinen. Unter diesen

Richtern halte die Ehre der Elhotker Richter und Rustikalbauer Paul Petschmann N[umer]o Cons[criptionis] 13. diesen Hezerlichkeiten in Prag auf Kosten der {hochlöbl[ichen]} böhmischen Landständen beyzuwohen.

### **Herstellung eines neuen Marienbildes in der elexnitzer Kirche auf Kosten der Maria Matuschka {Nový obraz p[anny] M[arie] Sněžné 1837, dárcce Marie Matušková ze Lhotky}**

Im Jahre 1837 wurde das neue Altar zu Ehren der heil[igen] Mutter Gottes Maria Schnee auf Kosten der elexnitzer Pfarrgemeinde restaurirt. Das alte Urbild, welches aus der Filialkirche Maria Schnee im Kirchenwald bey Elexnitz herstem[te], wurde, da es schon vermorscht war auf die Seite gestellt, und ein neues Marienbild, welches die Maria Matuschka {nar. 2/1 1808 ve Lhotce č. 181}, Dienstmagd, ledige Tochter des verstorben[en] Adalbert Matuschka Inwohners von Dorfe Elhotka, budweiser Kreises, Elexnitzer Pfarrbezirks N[umer]o Cons[criptionis] 15 auf ihre Kosten von dem budweiser Mahler Franz Hajek verfertigen ließ, aufgerichtet worden.

### **Baumschulerrichtung**

Im Jahre 1838 im Monate Juli ist auf Anordnung des hochlöbl[ichen] böhmischen Guberniums zu Elexnitz an einem, von der elexnitzer Dorfgemeinde abgetretenen Gemeindgrunde eine Baumschule für die Pfarschulkinder errichtet worden. Die Umzäumung wurde auf Kosten der Pfarrgemeinde übernommen, zu welcher auch die budweiser Herrschaft den erforderlichen Kalk und nöthigen 6 Klötzer beytrug.

[17]

### **Brand in Elhotka d[a]to am 21. Jänner [1]838**

Im Jahre 1838 am 3ten Sonntag nach heil[igen] 3 Königen den 21te Jänner brach in Elhotka budweiser Herrschaft um 9 Uhr Abends in der Stallung des Bauers Mathias Machutka N[umer]o Cons[criptionis] 14 Feuer aus. Bei großer Windstille wurde kein anderes Haus von den Flammen angegriffen. Dieses Bauernhaus mußte laut allerhöchsten Anordnungen feuerfest gebaut werden.

### **Große Fröste und Fechung. Dann Preise des Getreides anno [1]838**

In demselben Jahre tratt große Kälte ein, welche bis Ende März dauerte. Der April war noch stark kühl und der Mai bis zum 16ten brachte große Reife, welche das Korn,



Gerste und Hafer gebrannt haben. Nach den Reifen traf günstige Witterung ein und die Ernte an Weizen, Korn, Gerste und Hafer fiel sehr gut aus. Die Heufeuchung etwas später, aber dann gesegnet, trocken eingeführt worden, auch an Gromet war keine Noth, den Strich Korn kostete dieses Jahre 7 F[lo]r[enus] 30 K[reuzer] W[iener] W[ährung], der Weizen 12 F[lo]r[enus], Gerste 6 F[lo]r[enus] 5 K[reuzer] und Hafer 3 F[lo]r[enus], der Strich Erdäpfeln um 1 F[lo]r[enus] W[iener] W[ährung]

### **Sturm u[nd] Hagel anno [1]839**

Im Jahre 1839 am 5ten August am Marieschneetage um 2 Uhr Nachmittag kalm ein Sturmwind vom Hagel und Regenguß begleitet, die Feldfrüchte mitten großen Schaden. Die Wege wurde reuienirt und Felder abgetragen und Wiesen mit Schotter übergoßen. Beym Dorfe Hausels wurde in der schweinitzer Ansiedlung des Bierschänkers ein Maurer der dort unter der Schupfe mit Andern noch arbeitete dem Blitzstrahl erschlagen.

[18]

### **Brand zu Petersinn anno 1839**

Am 14t[en] Oktober 1839 Montagsnachmittags um 2 Uhr brach in den zur Elexnitzer Lokalie eingepfarrten Dorfe Petersinn Gratzner Herrschaft durch Unvorsichtigkeit der Stachsdürung im Heizofen des Domanikalisten Lorenz Janeczek (vulgo Lipal) N[umero] Cons[criptionis] 49 Feuer aus und verzehrte binnen 2 Stunden fünf Dominicalhäuser, nämlich: N[umero] 49 des And[reas] Switak, N[umero] 50 Mathias Pils Rathers, N[umero] 51 des Kaspar Tomaschek, N[umero] 52 Tantes Mathias Bracha N[umero] 48.

### **Schenkung der zwey kupfernen Sprekesseln in die ellexnitzer Kirche**

Den 31[t]en März 1840 hat der ellexnitzer Lokalseelsorger P[ater] Wenzl Renner einen neuen kupfernen Sprekesseln im Preiße von 4 F[lo]r[enus] W[iener] W[ährung] und einen der Paul Tomassek vulgo Hansl Bauer in Buggau in selbem Preiße geschenkt.

### **Sterbfall des h[och]l[öblichen] Magistratsrathes Joseph Ebenhöh 1840**

Den 21[te]n Sept[em]b[er] 1840 ist zu Budweis des Magistratsrath Herr Joseph Ebenhöhe gestorben. In diesem Monathe ist der alte kleine Thurm oben der Wohnung des Lokalisten abgetragen worden, auf der Wetterfahne war das Jahr 1719 aufgezeichnet. Diese Fahne vom Eisenblech wurde wieder auf das Dach aufgesetzt.

### **Unglücksfall durch Baden**

Den 31ten May 1841 zweyten Pfingstfeyertag ist im Teiche Lhotak ein Dienstknecht um 16 Uhr Nachmittag Martin Král vom Dorfe Kramolin, gylowizer Pfarre, beym Baden ertrunken und gerichtlich dann beschauet und zu Elexnitz beerdiget worden. Er stand im Dienste beym elhotker Bauer Prokop Bitzan N[umero] 11.

### **Anschaffung ganz neuer Fensterstöcke und Glastafeln zu Doppelfenstern in der Lokalistenwohnung. Sturmwind und Regenguß**

Den 23. August wurden zur ellexnitzer Lokalistenwohnung in 6 Fenster neue Fensterstöcke und Doppelfenster mit neuen Glastafeln von der löbl[ichen] budweiser Stadtgemeinde <ang> neu angeschafft.

Gestern den 22ten August [1]841 als am 12ten Sonntag nach Pfingsten kam[m] über Elexnitz um 16 Uhr Mittags so starker Regenguß, daß viele Felder abgetragen und fast alle Fahrwege ruinirt waren.

[19]

### **Anschaffung eines neuen festlichen blauen Meßornats**

Den 12ten Februar 1842 wurde zur ellexnitzer Lokalkirche s[ank]t Wenzl von dem Lokalisten P[ater] Wenzl Renner ein ganz neues blaues damaskenes mit gelbgeblünten von Angorawolle Mittelstücke und Goldporten zu den Advent- und Festensontägen aus eigenem im Preiße von 75 F[lo]r[enus] W[iener] W[ährung] angeschafft und vom Schneider Joseph Janatschek aus Lhotka N[umero] 9 verfertigt. Zu dieser Ornatanschaffung trug die Rosina, Witwe nach dem verstorbenen Inwohner zu Elexnitz N[umero] 48 Andreas Podolek, 25 F[lo]r[enus] W[iener] W[ährung] bey.

### **Heftigen Sturmwind**

Den 28ten Februar 1842 Montags um 6 Uhr Abends kam[m] von der österreichischen Seite so heftiger Sturm begleitet von 2 starken Blitzen und tiefen Rollen des Gewitters, welcher Sturmwind 3 Minuten dauerte.

### **Sterbfallanzeige des Herrn Bürgermeisters Vincenz Strandl**

Den 12ten März Samstagsnachts um 2 Uhr ist zu Budweis der gute edle Herr Bürgermeister Vincenz Strandl k[aiserlicher] k[öniglicher] Rath gestorben und wurde den 14ten März feyerlichst nach Standesgebühr begraben. Jeder Patronatsseelsorger

bekam[m] für die Seelenmess 2 Fl[ore]n[us]. Sanff ruhe seine Asche.

### **Von Mappirung**

Den 10ten Juny 1842 Freytags kam[m] nach Elexnitz Herr Lieutenant vom löb[lichen] Baron von Walquart Infanterie Regimente N[umerp] 62 Quitilmus von Vinismanic zur militärischen Mappirung des budweiser Kreises an <##>. Wurde vom Seelsorger ins Quartier und Verkostung genohmen, hielt sich 3 Wochen zu Elexnitz auf.

### **Anstellung und Vorstellung des neuen Herrn Bürgermeisters zu Budweis, Andreas Schmidt**

Den 29ten Novemb[e]r 1842 Dienstags ist der neu angestellte Herr Bürgermeister Andreas Schmidt gewesener älteste Magistratsrath zu Budweis am Rathause vom p[leno] t[itulo] Herrn Kreishauptmann und Gubernialrath Joseph Reil unter Anwesenheit des löbl[ichen] k[aiserlichen] k[öniglichen] hier garniruirenden General und Offizierskorps den Herrn Magistratsräthen und Offizialen, Beamten, Patronatsgeißlichkeit, Bürgerschaft und Dorfsrichtern feyerlichst vorgestellet worden. Abends war das Krumauer Thor die Stadt, das Theater beleuchtet. Im Theater Abends ist ein Prolog von einem der Schauspieler gehalten worden.

### **1843 Jahreswitterung**

Im Jahre 1843 war der Winter leid der April und May Monath sehr unfreundlich, regnerisch bis Mitte Juny in der Kornblüh naß und regnerisch, schüttete sehr wenigen Heu und Gro[m]met war schön und gut ganz. Weizen gerieth mittelmäßig, Haber gut doch teuer, das Korn stieg bis auf 10 F[lorenus] W[iener] W[ährung] der Strich, Erdäpfeln in niedrigen Grunden war schlecht gerathen. Weiteranbau schön trocken, Dez[em]b[e]r naß, kalt, regnerisch, kothig, ofen Schnee.

[20]

### **1844 22. May, Hagelwetter**

Den 22ten May Mittwochnachmittag um 2 Uhr kam nach einem schwülen Mittage ein Gewitter, welches einen verderblichen Hagel über Sohors, Buggau, Tieschin und die Felder von Elexnitz bey dem untern Teichen ausschüttete. Jedoch erholte sich doch des Getraid im Felde, aber dem 25ten Juny Dienstagsnachmittag so gegen 5 Uhr kam[m] über Welleschin zu uns ein Sturmwetter, welches Bäume entwurzelte, in Wäldern großen

Schaden verursachte; so daß es ganz finster war, dazu kam[m] starker Hagel, der unsere Hoffnung an der Aerndte ganzlich ernichtete. Um 8 Uhr Abends kam[m] wieder so stürmisches Wetter begleitet vom schütterern Hagel. An diesen Tage sind viele Ortschaften in Böhmen, Oestreich bis in Slavonien von dem Hagel heimgesucht worden. Das Getreid stieg gleich von 7 F[lorenus] auf 10 F[lorenus]. Jedoch später durch die Zuführ des Getraides und Mehles wurde alles Getraid wohlfeilen. Erdäpfeln geriethen schlecht, besonders in naßen Gründen.

#### **1844 den 3ten August, Schenkung zur hiesiger Kirche**

Den 3ten August 1844 hat der Bauer Johann Czurda vulgo Krystl vom Dorfe Birken bey Schweinitz der ellexnitzer Kirche mit der ellexnitzer geprüften Hebam[m]e Katharina Tomashek 2 neue rothe damaskene Altarpolster und ein fullens Altartuch nebst supercorporale und Handtuch, wie auch einen rothen damaskenen Ciboriummantel geschenkt.

#### **1845 Todesfall unseres höchst verehrten Oberhirten S[ein]e Excellenz den hochwürdigsten Herrn Ernest Constantin Ruziczka, Bischof zu Budweis**

Den 18ten März Dienstagsnachts um 2 Uhr ist unser zeitigster budweiser Bischof und Excellenz Herr Konstantin Ernest Ruzička im 86 Jahres Alter gestorben und wurde am Charsamstage den 22ten März um die 10[t]e Vormittagsstunde zu Budweis auf dem altstädter Kirchhofe beerdiget. Die Exequien wurden den 31ten März in jeder Pfarrkirche für Ihn abgehalten.

#### **1845 Inthronisation des neuen Herrn Bischofs**

Den 22ten Sept[em]b[er] 1845 ist unser hochwürdigste hochgeborner Bischof Herr Joseph Andreas Lindauer, gewesener Gubernialrath in geistlichen Angelegenheiten Böhmens, Domherr an der Metropolitankirche S[ank]t Veit zu Prag, mitwirkendes Mitglied des Kirchenmusikvereins in Prag, wie auch des Blindeinstitutes und Taubstum[m]en prager Institutes und der haereditatis Nepomucenden ernannt; dann am 2ten Februar 1846 feyerlichst zu Budweis in seine Kathedralkirche S[ank]t Niklas zu dem Domkapitel, Klerus, Magistrate Amten, Volke eingeführt worden. Er ist gebürtig von der königl[ichen] Kreisstadt Pilsen. Seit dem Jahre 1809 – 1827 hat er in der budweiser Diözese fungirt und zwar als Kaplan zu Horzitz, Schloßkaplan zu Lußawitz, Plawno, in Letin, Lußawitz, Dechant in Přestitz, dann Erzdechant in Pilsen.

[21]

### **1846 den 4.ten April Feuersbrunst im Dorfe Buggau**

Den 4ten April 1846 den Samstag vor dem Palmsonntag Vormittag um 9  $\frac{3}{4}$  Stunde, brach zu Buggau auf der Herrschaft Grazen, elexnitzer Pfarrbezirks, bey dem Bauer und Wittwer Johann Tomassek vulgo Jakesch N[umero] C[onscriptio]nis] 18 unter der Schupfe, Feuer aus und verheerte in Zeit von einer halben Stunde, weil ein großer Sturmwind von der westlichen Seite war, 10 Bauernhäußer, 13 Häußln oder Ausnahmchalupen, die Scheuer von dem Dominikalwirthhaus N[umero] 46 und dem herrschaftlichen Mayerhof sub N[umero] C[onscriptio]nis] 35.

Nachstehende Bauernhäußer waren Opfern dieses wüthenden Elementes, als: N[umero] 18 des Johann Tomaschek vulgo Jakesch, N[umero] 22 Joseph Janetschek, N[umero] 24 Paul Tomaschek vulgo Hansl, N[umero] 25 Lorenz Toschner Geschworener, N[umero] 27 Joseph Hom[m]er vulgo Keischar, N[umero] 29 Franz Herda, N[umero] 30 Kulhan Johann Geschworener, N[umero] 31 Pitalek Joseph, N[umero] 32 Johann Valenta Richter, N[umero] 33 Andreas Gangl vulgo Dwořzak.

#### Häußeln oder Ausnahmschalupen

N[umero] 20 die Gemeindschmidte, Mathias Janetschek Gemeindschmidt, N[umero] 21 Valenta Mathias Inwohner, N[umero] 23 Joseph Janetschkische Chalupe, der Inwohner Simon Toschner, Schneider, zu N[umero] 24 die Chalupe des Franz Tomassek Inwohners und Webers, N[umero] 26 Ursula Toschnerin, Wittwe, N[umero] 28 Bart[o]l[omeus] Hom[m]er, dann die Chalupe des Bauers Andreas Gangl N[umero] 33.

Die Chalupe des Bauers Herda vom N[umero] 29, die N[umero] 45, Chalupe des Kulhan Johann vom N[umero] 30, die Chalupe N[umero] 5 der Wittwe Theresia Kowarzit, Wagnerin, die Gemeindechalupe des Gemeindhirtens N[umero] 6, Jakob Schuster N[umero] 17, die Chalupe des Franz Toschner vulgo Wacha, Bauers, N[umero] 14 und die Scheuer des Dominikalwirths Simon Toschner N[umero] 46.

Der Herrschaftliche Mayerhof ist ganz abgebrannt, das Vieh und Schaffe sind errettet worden. Der Almächtige sey <ihnen> dennen Abbrändlern behelflich. Wie das Feuer ausgegangen, oder die Ursache dessen, ist unbekannt.

### **1846 den 11.ten July bekam[m] die elexnitzer Kirche Geschenk mit einem Meßgewand und Zugehör**

Den 11ten July 1846, Sam[m]stags, erhielt die elexnitzer Kirche zum Geschenk ein schönes Meßgewand von weißen seiden geblünten Stoffe und roth geblünten Mittelstücke sam[m]t Kelchtüchel Stola, Manipal und noch 2 anderen ordinaren Stolen von dem

hochwürdigem p[leno] t[itulo] Herrn Pater Johann Prinz emeritirten Dechant, jubilirten Priester und Pfarrer zu Strem[m]berg in Unteroestreich. Er ist gebürtig von der Eingärtlerey Tonko gennant bey Böhmendorf, grazner Herrschaft und Pfarre, budweiser Kreises in Böhmen.

[22]

### **1848 Theuerung im Getraide und Geldnoth**

Nicht nur in unserer Gegend, fast in ganz Böhmen, Deutschland, Ungarn, Illyrien, Mähren, England und Irrland wurden die Erdäpfel vorigen Jahres von der sogenannter trockener Fäulniß noch im Felde befallen, daran die große Dürre in den Monathen Juny, July und August 1846 Schuld war. Die Erdäpfel verdorrten, wurden schwarz und ohne alten Geschmack. Diesertwegen stieg das Getraid gleich nach der Erndte 1846 in höhnen Preiß so, daß in den Monathen März, April, 1847 das Korn auf 15 bis 16 F[lo]r[enus] W[iener] W[ährung], der Waizen Strich auf 23 F[lo]r[enus], der Haber 7 bis 8 F[lo]r[enus] 30 K[reuzer], die Gerste auf 14 bis 15 F[lo]r[enus] W[iener] W[ährung] gestiegen ist. Der Strich Erdäpfel kostete 4 bis 5 F[lo]r[enus] W[iener] W[ährung]. Die Noth, besonders in der armern Klasse, der Einwohner herrschte außerordentlich. Von dem Schnitte stiegen die Getraidpreiße noch höher, der Waizen kam[m] bis auf 30 F[lo]r[enus] W[iener] W[ährung] der Strich, das Korn auf 21 F[lo]r[enus], Gerste auf 22 F[lo]r[enus], Haber auf 9 F[lo]r[enus]. Allein das Gedeihen aller Feldfrüchte verusachte, dass im Monathe August das Korn bis auf 10 bis 11 F[lo]r[enus] W[iener] W[ährung], wie auch andere Getraidsorten herumtroferten. Die Erdäpfel falten wieder, desen befürchtet man das Steigen des Getraidpraiße.

### **1847 Feuersbrunst in Elexnitz durch Blitzstrahl**

Den 22ten August 1847 am 13.ter Sonntage nach Pfingsten um 5 Uhr Abends waren in der hiesigen Umgegend viele Gewitterwolken, da die vorgegangenen Täge große Hitzen waren, ein Gewitter kam[m] von der südwestlichen Seite mit großem Ungestüm[m] und Sturmwinde. Da traf ein Blitzstrahl im Dorfe Elexnitz in die Schupfen des Bauers und Richters Johann Raubyn N[umero] C[onscriptionis] 35, zündete gleich die Scheuer, dann die nachbarlicher Wohnungen und Scheuern so, daß 10 Bauernhäußer ein Viertlbauer <und> eine Gemeindchalupe und 3 Ausnahmsstübeln ein Raub der Falm[m]en geworden sind. Nachstohende Haußer sam[m]t Scheuern sind abgebrannt: N[umero] 35 Johann Raubyn, N[umero] 36 Johann Jindra vulgo Farkota Geschworener, N[umero] 34 Blasius

Wacha, N[umero] 37 Mathias Hocker vulgo Pruca, N[umero] 33 Andreas Jindra, N[umero] 32 Adalbert Tomassek vulgo Benda, N[umero] 31 Andreas Wrana, N[umero] 30 Johann Kojan vulgo Selba, N[umero] 29 Sebastian Krziha, N[umero] 28 Ausnahmsstübl des Ausnehmens Joseph Slomek, N[umero] 27 Adalbert Slomek Bauer, N[umero] 26 Gemeindchalupe des Lorenz Lust vulgo Chromacz, N[umero] 25 der Viertlbauer Johann Jindra vulgo Schweitzar, bey dem wurde Feuer Einhalt gethann. Der Verlust an Getraid, der alles eingeführt fest war, ist sehr groß.

[23]

### **1851 Sterbetag der H[err] P[ater] Wenzl Renner**

Den 2ten März 1851 verstarb der hierortige Lokalist und bischöfliche Notar, Herr P[ater] Wenzl Renner, im 66 Jahre seines Alters an der Lungenentzündug, nachdem er durch 36 Jahre mit segensreichen Erfolg der elexnitzer Pfarrgemeinde vorgestanden, von Allen geliebt und allgemein betrauert. Friede seiner Asche!

### **Wiederbesetzung durch P[ater] Johann Bakula**

Nach dreymonatlicher Administratur durch den Herrn P[ater] Joseph Witurka, Forbeser Cooperator, wurde P[ater] Johann Bakula, geboren zu Budweis den 25.ten April 1818, Cooperator zu Rudolfstadt, den 19. May 1851 von dem loeblichen Budweiser Stadt Rathe als Patron für Elexnitz als Seelsorger präsentirt und trat die Lokalie den 1.ten Juny desselben Jahres an.

### **Jubiläum 1851**

In Folge der glücklichen Rückkehr S[ein]e Heiligkeit Pius des IX.ten, von seiner Flucht aus Portici nach Rom, wurde ein Jubiläum für ganz Böhmen mit vollkommenen Ablasser verliehen. Diese Gnadenzeit begann am Tage der heil[igen] Aloisius v[on] Gonzaga, den 21. Juny 1851 und endete den 6.ten Sonntag nach Pfingsten oder dem Feste der heil[igen] Margaretha, den 20. July. Die Dauer war volle 30 Tage.

### **Ausweißung der Kirche im Monathe July 1851 {bílení kostela}**

Von Liebe zu Gott und Eifer für die göttliche Ehre beseelt, ließen die Eheleute Gregor und Magdalena Kučera recte Řjha, Häusler von Elexnitz N[ume]ro 79, auf eigene Kosten die elexnitzer Kirche sammt Sakristei ausweißen, da dieselbe schon 29 Jahre nicht geweißt worden war.

## **Staffirung des Tabernakles**

Das Ansuchen des elexnitzer H[err] Seelsorgers, um eine milde Beisteuer zur Staffirung des ganz farbenlosen Tabernakels, fand von Seite der Eingepfar[r]ten willigen Anklang. Die, vom Grund aus neue Staffirung, wurde vom gräflich Buquvischen Vergolder Herr Jakob Schattauer begonnen und zum S[an]ct Wenceslai Feste vollendet. Die Arbeit kostete 100 F[lo]r[enus] W[iener] W[ährung], welche dem H[err] Staffirer in Gegenwart des Herrn Wenzl Waněk Schullehrers und Thomas Prschin Dominikalist von Elelexnitz den 25.ten September 1851 ausgezahlt wurden. Die vier eingepfar[r]- [24] ten Ortschaften trugen hiezu bei:

die Gemeinde Elelexnitz . . . . .	48 F[lo]r[enus]	50 Kr[euzer]	W[iener] W[ährung]
-dtto- Elhotka . . . . .	12 F[lo]r[enus]	—	-dtto-
-dtto- Buggau . . . . .	22 F[lo]r[enus]	30	- dtto-
-dtto- Petrsin . . . . .	13 F[lo]r[enus]	52 ½	-dtto-
Ein ungenannt sege Wollender . . . . .	2 F[lo]r[enus]	47 ½	-dtto-
Summe 100 F[lo]r[enus] W[iener] W[ährung]			

## **Erneuerung Consecration et Intronisation des 4ten Bischofes von Budweis**

Den 25.ten März 1851 wurde der Prager Dom[m]herr Johann Valerian Jirsík von S[eine]r Majestät Franz Joseph Iten zum Bischofe von Budweis ernannt, darauf den 19.ten Oktober in Prag zum Bischof geweiht und hielt den 1.ten November 1851 seine Intronisation als IVter Bischof von Budweis. Der Segen des Allmächtigen begleite sein edles Wirken!

## **Fastenbild**

Geleitet von wahrer christlicher Frömmigkeit, besorgten die Eheleute Joseph und Maria Bitzan Müller aus der sogenannten rothen Mühle ein aufrecht stehendes Kreuz mit dem gemahlten sterbenden Heilande nebst der zur Bedekung des Altarbildes nöthigen Leinwand als Fastenbild für die elexnitzer Lokalkirche, welches den 27ten Februar 1852 als beim Beginne der heil[igen] Fastenzeit zum erstnmahl aufgerichtet wurde.

## **Portatile für den Dreyfalltigkeitsaltar**

Da der Dreyfalltigkeitsaltar noch immer kein Portatile hatte, wurde im Jahre Christi 1852 den 5ten August ein solches von dem hochw[ürdigen] Linzer Consistorium um den, der Kirchenkassa – Lokalie Elexnitzer entnommenen Betrag p[er] 2 F[lo]r[enus] 25 Kr[euzer] Ö[sterreichische] M[ün]ze, besorgt. Demselben war nachstehende Authentik



beigeführt: Altare hoc portatile a Reverendissimo ac Illustrissimo D[omi]no D[omi]no Joanne Michaelae Leonhard Episcopo Diocletiano-politano (in partib[us] infid[ibus]) et Vicario Apostolico Castrensi die 29.no Julii a[n]ni c[ur]endi in Ecclesia Cathedrali Lincii consecratum et in eo Reliquias S[an]kti Hyacinthi et pl[ur]imis Martyrum inclusas fuisse, attestatur.

Ex Consistorio Ep[iscop]ali Lincii, 29.no Julii 1850

Josephus Sohropp m[anu] p[ro]pria]

Canon[icus] et Cancellar[ius]

[25]

### **Grundentlastungs Schuldverschreibung**

N[um]ero 1257 lit[tera] A.

340 C[on]ventions] M[ün]ze

Grundentlastungs Schuldverschreibung

des Königreiches Böhmen

Uiber Drei Hundert Vierzig Gulden Conventions Münze, welche die Casse des Grundentlastungsfondes an die Lokalie in Ellexnitz (Olešnice) im Bezirke Schweinitz mit Fünf von Hundert in Conv[entions] Münze halbjährig verfallen gegen Quittung verzinsen und nach den Bestimmungen des allerhöchsten Patents vom 11. April 1851 zurückzahlen wird.

Prag, den ersten November 1852 (fünfzig zwei)

Placek

Obertraut m[anu] p[ro]pria]

Danzer m[anu] p[ro]pria]

Poliwka m[anu] p[ro]pria]

NE: 503

Bevorstehende Schuldverschreibung ist im Credits und Liquidationsbuche der Grundentlastungsfondscasse gehörig eingetragen.

Prag, den 15. Dezember 1852

Für die Grundentlastungsfondscasse

Poliwka m[anu] p[ro]pria]

Die Grundentlastungsschuldverschreibungen werden vom Gesam[m]treiche verbürgt und geniessen alle Vorzüge der Staatspapiere. Sie sind zur Anlegung von Waisen Curandensparkasse Kirchenfonds und Stiftungscapitalien, sowie zur Annahme als Caution geeignet und rücksichtlich der Erlangung von Vorschüssen aus der k[aiserlichen] k[öniglichen] Oesterr[echischen] Nationalbank gleich dem Staatspapieren zu befandete.

Aller[höchsten] Patent vom 11. April 1851 § 21

Die Zinsenzahlung wurde vom 1. November 1852 an die k[aiserlichen]  
k[öniglichen] Sam[m]lungskasse in Budweis im Wege des k[aiserlichen] k[öniglichen]  
Steueramtes Schweinitz überwiesen. K[aiserlichen] k[öniglichen]  
Grundentlastungsfondskasse

Prag, am 15ten Dezember 1852 Danzer m[anu] p[ropria]

Poliwka m[anu] p[ropria]

[26]

### Thurmbau

#### bei der ellexnitzer Kirche S[an]cti Wenceslai

Geleitet von dem edlen Drange des Herzens, Ehre Gottes zu vermehren, gleichwie um von sich den bitteren Vorwurf abzuwälzen, welcher der Eingepfarrten von Ellexnitz aller Orten harrte und als Konfekt von Lieblosen servirt wurde: „Ihr seyd dort her, wo die Glocken am Birnbäume hängen“; beeilten sich die ellexnitzer Gemeinde Vorstände ihren neuernannten Seelsorger, P[ater] Johann Bakula, bald nach seiner am 1. Juny 1851 erfolgten Uibersiedlung von Rudolfstadt, dahin zu stimmen ihnen zur Erbauung eines Kirchenthurmes behilflich zu seye. Dieser Wunsch konnte gewieß niemanden, erfreulicher erscheinen, als ihm selbst, dem die Ehre Gottes vor allem am Herzen lag. Wohl gab er seine freudige Zustimmung zu diesem edlen Vorhaben und berieth mit den Gemeinde Vorstehrn, die ihnen zu Gebothe stehenden Mittel.

Aber wehmüthig fühlte sich sein Herz eingenegt, wenn er der Schwierigkeiten gedachte, welche die Bewilligung von Seite Eines loebl[ichen] Budweiser Patronats Amtes in sich fassen werde. Doch ließ er den Muth nicht sinken und harrte im Vertrauen: „der Allmächtige werde diesem edlen Vorhaben seinen Beistand nicht versagen“, einer günstigen Gelegenheit seine Bitte vorzubringen.

Diese ergab sich im darauf folgenden Jahre, da, die an die Kirche anstoßenden Stallungen des Seelsorgers, des h[och]l[öblichen] Försters und der obrigkeitliche Vorrathstall, der Artbaufällig waren, daß sie dem Einsturze drohten. Bei der, am 5.ten July 1852 abgehaltenen, Baukommission im Beisein des Herrn Franz Klavik, Bürgermeisters von Budweis, des h[och]l[öblichen] Bernhart, Rathes und des h[och]l[öblichen] Oekonomie-Verwalters Franz Koberčz und Mathias Krauskopf, Maurer [27] Polirs von Schweinitz, nach dem das Uibereinkommen in Betreff der Stallungen getrossen war, benützte ich die Gelegenheit zur Vorbringung der Bitte: Ein loebl[ichen] Budweiser

Patronats Amt wolle gnädigst die Bewilligung verleihen zur Erbauung eines Kirchenturmes, da es weder am Orte fehlt, als auch die Eingepfarrten die nöthigen Führen und Arbeitsauslagen aus eigenem bestreiten wollen. Nach einigen Momenten ernster Uiberlegung wurde das durch volle 36 Jahre Unmögliche durch Gottes Lenkung möglich und das schwierigste angenehm süß und leicht, indem der Herr Bürgermeister sich mit der Frage an nach wandte: Wenn die Eingepfarrten die Auslagen bestreiten, was fehlt denn noch? Da wir Steine als erübrigtes Material, Kalk und Ziegel haben. Laudetur Jesus Christus in saecula saeculorum! Deo gratias! Nachdem auch der Herr Rath Bernhart und der Herr Verwalter Koberz ihre Zustimmung abgegeben, frohlockte ich im Innersten meines Herzens, denn was ich am meisten gefürchtet, war durch die Gnade Gottes vernicht.

Nun hieß es die Hand ans Werk legen. Den 26.ten July richtete ich mein erstes Bittgesuch sammt dem, vom h[och][öblichen] Mathias Krauskopf verfaßten Bauplane, an Ein loebl[ichen] Patronatsamt zu Budweis, worauf ein Materialien Verzeichniß abverlangt wurde; übrigens aber der gütigen Verwendung des Herrn Verwalters es zu danken ist, daß laut Entscheidung d[a]to Stadt Rath Budweis den 21. August 1852 der Materialien Bedarf von 60 Strich Kalk und 4000 Mauerziegel unentgeltlich bewilliget wurde. Da sich jedoch bei der zweyten vom Herrn k[aiserlichen] k[öniglichen] Baukommissär Wenzl Panek abgehaltenen Baukommission herausstellte die Nothwendigkeit, entweder [28] die ganze schadhafte Kirchenmauer an der Ostseite abzutragen, oder den Thurm von Grund auf nach allen 4. Seiten neu auszuführen, ward ich genöthiget bei Einem loebl[ichen] Stadtrathe Budweis, um Vermehrung des bewilligten Baumaterials bittlich zu werden. Indes wurde mit dem h[och][öblichen] Krauskopf von Schweinitz und der hiesigen Eingepfarrung am 19. August im Pfarrhause die gegenseitige Verabredung gepflegen und die beiderseitigen Leistungen und Verpflichtungen zu Protokoll gezeichnet und von den Anwesenden gefertigt. In der Plenarsitzung des loebl[ichen] Stadtrathes und Bürgerausschusses wurden auch die als Mehrbedarf beantragten 40 Strich Kalk und 2 Centner Eisen bewilliget.

Nun wetteiferte alles Hand aus Werk Gottes anzulegen. Der Grundstein wurde von Sebastian Křiha, Bauer von Ellexnitz N[umer]o 29, aus dem obrigkeitlichen Walde vom Hausleser Teiche zugeführt, worauf, am 23.ten August, als am Feste des heil[igen] Philippuss Benetius und zugleich der Vigil des Apostels Bartholomäus, nach abgehaltener feierlicher Messe bei ausgesetzten hochwürdigsten Gute die feierliche Grundsteinlegung in Gegenwart der gesammten Handwerken und fast der gesammten Pfarrgemeinde vorgenom[m]en und vom Lokalseelsorger P[ater] Johann Bakula mit einer dem h[och][öblichen] Zwecke entsprechenden Exhorte super Psalmum 126, 1. „Nisi Dominus

aedificaverit domum, in vanum laboraverunt, qui aedificant eam“, der Bau eröffnet wurde. Aller Anwesenden Augen waren von Thrauen der freudigen Rührung einflossen, jeder sandte heiße Gebethe um die Gedeihung des begonnenen Werkes zum Him[m]el empor.

Der gütige Vater im Himmel schien Wohlgefallen an dem zu seiner Verherrlichung begonnenen Werke zu haben, [29] denn während der ganzen Bauzeit herrschte die trockenste Witterung und nicht der mindeste Regen hinderte die Arbeiter in ihrem Eifer. Der Bau gedieh in Schnelligkeit, so daß am 29. September als am Feste des Erzengel Michael die feierliche Einweihung und Aufpflanzung des Thurmkreuzes vom ellexnitzer Seelsorger unter Assistenz S[eine]r Ehrwürden Herrn P[ater] Johann Doublebsky von Sterne[c]k, Kaplans von Kalsching in Gegenwart der festlich gekleideten Pfarrgemeinde, der Schuljugend und 8 mit Blumenkränzen gezierten Jungfrauen vorgenommen werden konnte.

Nach Einweihung des Kreuzesstammes führte der ellexnitzer Seelsorger in einer Ansprache an die gläubige Gemeinde, „die große Bedeutung des heil[i]gen Kreuzes“, der Versammlung zu Herzen und die thrauen erfüllten Augen bekundeten nur zu deutlich, seine vom Herzen gesprochenen Worte seyen auch zu Herzen gedrungen. Die Eindachnung mit Bleich wurde vom Schweinitzer Klempfer und seinem Lehrlunge besorgt, nachdem der Dachstuhl von den zwey Buggauer Zimmergesellen Thomas Toschner und Joseph Janetschek bereits vollendet war. Somit konnte schon am Tage S[an]cti Galli Abbatis, i[d]e[st] am 16. Oktober, die Abnahme vom holzernen Gerüste und die wahrhaft erfreuliche Aufziehung und Verfestigung der 3. Glocken im neuen Thurme vorgenommen werden. O wer mag die Freude beschreiben als um 11. Uhr Vormittags die ersten Klänge von der Thurmhöhe so sanft und hell sich niedersenkten. Ich dankte im inbrünstigen Gebethe, daß auch Gott in seiner unendlichen Gnade zum Werkzeuge auserkohren, ein seiner Verherrlichung gewidmetes Werk begründen und fördern zu können.

[30]

Obwohl nun das im Namen Gottes begonnene Werk des Thurmbaues in seiner Vollendung da stand und Gott sei es gedankt nicht das geringste Unglück sich ereignete, so ließen doch einige betrübende Nachwehen nicht lange auf sich warten. Denn nachdem dem Bauführer Mathias Krauskopf auch der letzte Betrag eingehändiget, hiemit die protokolliter verakordirte Summe von 800 F[lo]r[enus] W[iener] W[ährung] bereits übergeben war, da drängten sich fast alle Professionisten, als Steinmetz, Maurer, Zimmerleute, Tagelöhner, Kaufmann, Klempfer und Gastwirthe, theils um ihren vorenthaltenen Liedlohn, theils um

den Geldbetrag für verabreichte Waaren, oder Speisen und Getränke. Nach Zusammenstellung der vom Mathias Krauskopf noch zu bezahlenden Schuldforderungen, ergab sich die bedeutende Summe von 137 F[lor]en 25 Kr[uzer] W[iener] W[ährung]. Alle Arbeiter waren über diesen Bauführer erbost und hätten sich gewieß an seiner Person vergriffen, ihn schrecklich mißhandelt, wäre der ellexnitzer Seelsorger nicht vermittelt dazwischen getreten. Nach reiflichen Erwägung, daß obbenannter Bauführer keinen Kreuzer von all dem Gelde mehr besitzt, um die Arbeiter bezahlen können, stellte er dem Math[ias] Krauskopf die Schwere der himmelschreienden Sünde der Vorenthaltung des Liedlohnes vor Augen, hielt es aber auch den Arbeiten vor, daß sie selbst mit Schuld daran seyen, da sie sich hätten gleich bei der ersten Nichtauszahlung melden sollen; so wie er dem Ehrgeitze der Gemeindevorstände schmeichelte, hinweisend was die ganze Welt dazu sagen würde, wenn es hieße die ellexnitzer Pfarrgemeinde hat aus reiner Gottesliebe einen Kirchenturm gebaut, aber die Arbeiter können sie nicht bezahlen. Wie sehr wurde dieß ihren guten Ruf schmälern, ihnen und ihren Kindern in Zukunft schaden. Díky Bohu! Uhodil jsem do pravého. Dieß Mittel half, daß eine neue freiwillige Sammlung eingeleitet und die Arbeiter am 14.ten Dezember 1852 also noch im selben Jahre bezahlt wurden.

[31]

#### Protokoll

aufgenommen den 19ten August 1852 in Gegenwart der Gefertigten

#### Gegenstand

Uiber dem zu erbauenden Thurm an der ellexnitzer Lokalkirche S[an]cti Wenceslai.

- a Die ellexnitzer Pfarrgemeinde verbindet sich dem Herrn Bauführer Mathias Krauskopf, Maurerpolir von Schweinitz, alle Zuführen Steine, Ziegel, Sand betreffend und was sonst zu tragen unmöglich ist, willig, unentgeltlich und ohne Verzug zu leisten.
- b Dem Herrn Bauführer den festgesetzten und verakordirten Betrag p[er] acht Hundert Gulden W[iener] W[ährung] sage, 800 F[lor]en W[iener] W[ährung], ratenweise und zwar: nach erreichter Grundhöhe von 2, 1 – 9 ein Hundert Gulden W[iener] W[ährung], nach der 2.ten Höhe von 2 – 2 – 2 abermahl Hundert Gulden W[iener] W[ährung], nach erreichter 3.ten Höhe und Vollendung des gesammten Mauerwerkes von 3 Kl[a]fter die dritten Hundert Gulden W[iener] W[ährung], in Abführ zu bringen.
- c Nach Vollendung der Zimmerarbeit und Aufstellung derselben den Betrag von ein

Hundert Gulden W[iener] W[ährung] p[ün]ktlich einzuhändigen.

- d Nach vollendeter Klempferarbeit den Betrag von zwey Hundert fuinfzig Gulden W[iener] W[ährung] zu verabreichen.
- e Auf das zum Baue nothwendige Eisen, als auch Schließen Klammern, Schrauben, Nägel und sonstige Schmied und Schlosserarbeiten den Betrag p[er] 75 Fl[orens] siebzig fuinf Gulden W[iener] W[ährung] vorzuschießen.
- f Den noch rückständigen Betrag p[er] 75 Fl[orens] W[iener] W[ährung] = siebzigfuinf Gulden W[iener] W[ährung] dem Herrn Bauführer bis zur gänzlichen Vollendung vorzubehalten und erst dann einzuhändigen, wenn die Uibernahme des Thurmes von Seite der löbl[ichen] k[aiserlichen] k[öniglichen] Baukommission als gediegen und vollendet anerkannt worden seyn wird.

Im Gegentheil verbindet sich Herr Mathias Krauskopf:

1. dem Thurm genau nach dem vorliegenden Bauplane zu bauen und in keinem Falle zu gestatten, daß irgend ein Fehler stattfinde, die Arbeiter gehörig zu überwachen und jeder Anordnung und etwaigen Uneinigkeit Schranken zu setzen.
2. Daß er keine sonstigen Ansprüche als die sub litt[erae] a besagten an die ellexnitzer Pfarrgemeinde stelle.

[32]

3. Alle Handlanger, Tagelöhner, Maurer, Zimmer- Klämpferauszahlungen für deren Arbeit selbst bestreite, sowie die Aufstellung der Gerüste selbst besorge.
4. Das sub e. besprochene Eisen sammt Schmied und Schlosserarbeit selbst bestreite und seinen eigenen Zug zur Emporbringung des Materiales herbeischaffe.
5. Sollte der löbl[ichen] Patron an Eisen einen Beitrag leisten wird, solcher der Pfarrgemeinde zu Guten kommen.
6. Macht sich h[och]l[öblich] Krauskopf verbindlich den Bau mit dem 16ten Oktober,d.i. am s[ank]t Gallustage 1852 zu vollenden, wofür er als Gewährleistung den annoch rückständigen Betrag p[er] 50 Fl[orens] W[iener] W[ährung] fuinfzig Gulden W[iener] W[ährung] einsetzet.
7. Ferner übernim[m]t er die Verbindlichkeit den Thurm mit derselben Gattung verzinten Bleches eindecken zu lassen mit welcher der Markte Schweinitzer Kirchenthurm eingedeckt ist.

Das beiderseitige Einverständniß und {die} Verbindlichkeitsübernahme beurkunden die eingehändigen Namensfertigungen.

Seelsorgeramt Ellexnitz, den 19ten August 1852 am Tage des heil[igen] Ludwig Tolentinus.

Coram me	Mathias Krauskopf m[anu] p[ropria]
P[ater] Joanne Bakula	Maurermeister
localista m[anu] p[ropria]	
	Johann Roubin m[anu] p[ropria]
Wenzl Waněk m[anu] p[ropria]	představeni z Olessnice
Schriftführer	Johann Swjtak m[anu] p[ropria]
	wybor svědek
	Jan Jindra m[anu] p[ropria]
	wybor svědek
	Tomáš Swjtak m[anu] p[ropria]
	z Petřikowa, swedek
	Bartolomej Toschner m[anu] p[ropria]
	swedek.

[33]

Geldbetrag in C[onventions] M[ün]ze

Summarische Zusammenstellung der zum Thurmbaue bei der F[lo]r[enus] Kr[euzer]  
ellexnitzer Lokalie Kirche eingegangenen freiwilligen Beiträge

Von der Gemeinde Ellexnitz durch den Vorstand H[errn] Johann Roubin . . . . .	86	-
-dtto- Johann Swjtak . . . . .	42	-
-dtto- Johann Roubin . . . . .	12	-
-dtto- dto dto . . . . .	3	-
-dtto- dto dto . . . . .	3	30
-dtto- dto dto . . . . .	2	-
-dtto- dto dto . . . . .	-	48
-dtto- Buggau -dtto- Joseph Oppolzer . . . . .	56	-
-dtto- -dtto- dto dto . . . . .	5	20
-dtto- Elhotka -dtto- Paul Petschmann . . . . .	33	-

Von Joseph Kotzabek von Elhotka nachträglich . . . . .	3	-
Von der Gemeinde Petrsin durch den Herrn Andreas Kürbis . . . . .	36	30
-dtto- Dekernez Johann aus Petrsin . . . . .	-	30
durch den Herrn Vorsteher von Petrsin Adalbert Prinz . . . . .	12	-
Vom Herrn Oekonomie Verwalter Franz Kobercz als Beitrag des löbl[ichen] budweiser Stadtrathes für 2 C[en]tner Eisen a 10 F[lo]r[enus] Ö[stereichische] M[ün]ze . . . . .	20	-
Von einem unbenannt seyn Wollenden . . . . .	4	22
Von der Gemeinde Buggau durch dem Vorstand Jos[eph] Oppolzer . . . . .	10	4 <sup>4</sup> / <sub>5</sub>
-dtto- Petrsin eingesammelt . . . . .	7	40 <sup>2</sup> / <sub>5</sub>
-dtto- Elhotka d[urc]h den Vorstand Paul Petschman[n] . . . . .	3	36
-dtto- Anton Pils, Fischknecht in Ellexnitz . . . . .	1	-
-dtto- Lukas Pruka, Ausnehmer -dtto- N[ume]ro 55 . . . . .	-	30
-dtto- Gregor Kutschera -dtto- N[ume]ro 79 . . . . .	-	30
-dtto- Lukas Jindra, Johann Zeman, N[ume]ro 21 und N[ume]ro 48, Adalbert Jindra N[ume]ro 67, Johann Král N[ume]ro 5, Johann Kojan N[ume]ro 30, Mathias Jindra N[ume]ro 33, Wenzl Janetschek N[ume]ro 49, Joseph Fillek N[ume]ro 47, Joseph Pils N[ume]ro 69 . . . . .	5	8
Durch den ellexnitzer Vorsteher h[och]l[öblichen] Johann Roubin N[ume]ro 34, von Johann Roubin N[ume]ro 34, Mathias Střelecsek N[ume]ro 20, Wenzl Petrlik N[ume]ro 51, von Laurenz Pruka N[ume]ro 55, von Takl N[ume]ro 12 Johann, von Martin Janetczek N[ume]ro 10, Jakob Jindra N[ume]ro 52, Johann Dwořak N[ume]ro 18, Philipp Wrana N[ume]ro 6, Sebastian Křiha N[ume]ro 29, Mathias Kutschera N[ume]ro 13, Adalbert Jindra N[ume]ro 7, Johann Jindra N[ume]ro 36, Paul Bauernoeppl N[ume]ro 50, Andreas Selba N[ume]ro 15, Bartholomäus Candra N[ume]ro 19, Kaspar Hocker N[ume]ro 37, zusammen . . . . .	9	14 <sup>2</sup> / <sub>5</sub>
Von Leonhard Stutz . . . . .	-	10
Von <u>einem Unbenannten</u> . . . . .	6	<sup>1</sup> / <sub>2</sub>

Gesamte Beitrags Summa . . . 363 F[lorenus] 56 K[reuzer] C[onventions] M[ün]ze

P[ater] Johann Bakula m[anu] p[ropria]

Lokalist u[nd] Kassir



Summarische Zusammenstellung der beim ellexnitzer Thurmbaue bestrittenenZahlungen und Ausgaben

den 21. August	Dem Herrn Baukommissär Wenzl Panek an Diaeten l[au]t Quitt[un]g . . . . .	3	12
-dtto- 28. August	Dem Herrn Bauunternehmer Mathias Krauskopf laut Protokoll litt[erae] e. auf 3 C[en]t[ner] Eisen im Beisein des Herrn Wenzl Waněk, Wenzl Neumeister und h[och]l[ö]blichen Josef Doudlebský . . . . .	30	-
-dtto- 4. Sept[em]ber	Dem Baumeister Mathias Krauskopf laut Protokoll litt[erae] b. nach vollendeter erster Gleiche im Beiseyn des Johann Jindra und Adalbert Tomaschek . . . . .	40	-
-dtto- 11. Sept[em]ber	Dem Herrn Baumeister Math[ias] Krauskopf nach vollendeter zweyter Gleiche im Beiseyn des ellexnitzer Vorstandes	40	-
-dtto- 25. Sept[em]ber	Dem Herrn Baumeister nach vollendeter dritter Gleiche im Beiseyn des ellexnitzer Gemeindevorstandes . . .	40	-
-dtto- 2. Oktober	Dem Herrn Baumeister auf Zimmerarbeit . . . . .	10	-
-dtto- 9. Oktober	-dtto- . . . . .	10	-
-dtto- 16. Oktober	-dtto- . . . . .	10	-
-dtto- 30. Oktober	-dtto- vollendet . . .	10	-
den 25. Oktober	Dem H[errn] Kajetan Reil für 2 Küsten verzinnten Bleches . . . . .	80	-
-dtto- 15. Nov[em]ber	Auf den Stempl zur Abquittirung des Gesamtbetrages	1	-
-dtto- 21. Nov[em]ber	Dem Johann Psoska, Schmiede von Ellexnitz . . .	18	-
-dtto- 14. Dez[em]ber	-dtto- . . .	10	-
-dtto- 14. Dez[em]ber	Der Tagelöhnerin Maria Pruka von Ellexnitz . . . . .	1	48
-dtto- 14. Dez[em]ber	Dem Tagelöhner Matthäus Pruka -dtto- . . . . .	2	6
-dtto- 14. Dez[em]ber	-dtto- -dto- Dworzak -dtto- . . . . .	1	36
-dtto- 14. Dez[em]ber	-dtto- Johann Jindra, Maurerlehrling -dtto- . . . . .	-	40
-dtto- 14. Dez[em]ber	-dtto- Maurergesellen Johann Jindra von Ellexnitz . . .	8	-
-dtto- 14. Dez[em]ber	-dtto- Tagelöhner Jakob Bourzitsch -dtto- . . .	10	48
-dtto- 14. Dez[em]ber	-dtto- Zimmergesellen Thomas Toschner und		

	Joseph Janetschek . . . . .	8	-
-dtto- 14. Dez[em]ber	-dtto- Steinmetz Johann Prochazka von Schweinitz . . . . .	12	-
-dtto- 14. Dez[em]ber	-dtto- Johann Psoska, Schmiede von Ellexnitz . . . . .	2	-
den 5. Juny 1853	Dem Schmiede von Elhotka Eibel Johann für die Thürbänder 4 Stück Bandhacken, Nägl und eiserne Widerhalt . . . . .	2	10
den 5. Nov[em]ber 1853	Dem schweinitzer Schlosser Anton Strasky für das Schloß zum Thurme sam[m]t Schlüssl und Handhabe . . . . .	1	36
den 4. Dez[em]ber 1852	Für 3 Stück neue Glockenstricke dem Seilermeister <u>aus Schweinitz . . . . .</u>	11	-
Gesammt Summe der Verausgab[un]g		363 F[lo]r[enus] 56 Kr[euzer]	
		C[onventions] M[ün]ze	

Demnach die Verausgabung mit 363 F[lo]r[enus] 56 Kr[euzer] der  
Gesammteinnahme mit 363 F[lo]r[enus] 56 Kr[euzer] gleich . . . . . Rest.

P[ater] Johann Bakula m[anu] p[ro]pria

Lokalist und Rechnungsführer

O[mnia] A[d] M[aiorem] D[ei] Gl[oriam]! E[t] B[eatem] V[irginem] M[arie]!

O[mnium] S[acramenti]S. Hon[estus]!

[35]

### Hagelschlag 1853

Den 4ten August des Jahres Christi 1853 um ½ 2 Uhr Nachmittags nahte sich von der Nordwestseite ein schon wegen seiner Ausdehnung Furcht und Schrecken erregendes Gewitter. Zwey Bitze von furchtbaren alles erschittereden Donnerschlagen, von denen der 2te eine an der Strasse bei Schweinitz stehende Esche zerschmetterte, kündeten dessen unheilvollen Beginn. Nicht 2 Minuten später stand es über unserer Gegend von Sturm und so furchtbaren Hagel begleitet, daß der helle Tag sich in finstere Nacht verwandelte, alle Fenster zertrümmert und die Saaten der Art verwüstet waren, daß man nur mit großer Mühe zu entscheiden im Stande war, welche Getreideart auf den einzelnen Grundstücken {vor 1 Stunde noch} gestanden ist. Selbst das Geströh war ganz zerkleinert und in den Boden hinneingeschlagen, daß es nicht einmahl gemäht werden konnte. Mit Ausnahme einer einzigen Glastafel waren in der Kirche alle 86 Fensterscheiben sam[m]t den Rahmen zertrümmert. Somit war die hiesige ohnedieß arme Einpfarrung um die so sehnlichst erwartete Endte gebracht und ihre süßen Hoffnungen waren zu Eis geworden. Massen der

Schlossen waren noch am 6ten Tage nachher sichtbar, wo sie erst ein warmer Regen schmolz. Wunderbar, daß jenseits des Lhotker Teiches (Lhoták genannt) nicht eine einzige Schlosse fiel, dießseits aber alles der ganzlichen Verwüstung unterlag. Die Bäume standen ihrer Blätter und Fruchte beraubt, kahl und mit zerschlagener Rinde an Ästen und Schäften da, als wäre es mitten im Winter. Aller Orten lagen erschlagene Vögel, Lerchen, Finken, Sperlinge, Wachtele und Aemerlinge, Rebhühner, Änten und Hasen von den Schlossen getödtet; konnten aber von Menschen nicht genossen werden.

[36]

Der dadurch entstandene Schaden war unberechenbar. Zum noch größeren Leidwesen, war mit Ausnahme des gräflich buggauer Meierhofes nur ein einziger Bauer von Buggau sonst gar niemand asserkurirt. Doppelt hat aber traf das Unglück den ellexnitzer Lokalisten P[ater] Johann Bakula, welcher sich im Groß Bartosch einige Felder gemiethet hatte, um in den theuren Zeiten, wo der Strich Getreide 28 bis 30 Gulden W[iener] W[ährung] kostete, bei seinem geringen Gehalte sich leichter durchzubringen und bereits im verflossenen Jahre am 20ten Juny 1852 in Folge eines Hagelschlages um die Erndte gebracht worden war. Doch trug er dieß herbe Unglück mit voller Ergebung in den göttlichen Willen und freute sich dessen, daß nur die Saaten seiner lieben Pfarrkinder verschont blieben, bei denen nur der 10te bis 12te Theil ihrer Wintersaat durch diesen Hagel gelitten hat. Härter wurden die Jillowitzer und Suchenthaler Pfarrgemeinden heimgesucht.

### **Brand in Petrsin**

Am 1ten May 1854 als am Feste der beiden Apostel Philippus und Jakobus brach um  $\frac{3}{4}$  11 Vormittag in der Wagenschupfe des Petrsiner Müllers Adalbert Prinz N[umer]o Con[scriptionis] 37, welche an die Scheuer angebaut war, in der Ecke gegen die gräflich Buquoische Brettsäge Feuer aus, welches so schnell um sich gief, daß binnen einer viertl Stunde, Schupfe, Scheuer, die Mühle sammt Wohngebäude die gräfliche Vorrathscheuer mit allem sich darin befindlichen Holze, Brettern, Pfosten, die Brettsäge und die ganze Masse von Klötzen, Brettern und Schwartlingen in vollen Flammen dastand und den Anblick eines schaudervollen [37] Feuermeeres darboth. Obgleich man von allen Seiten zur schleunigen Hilfeleistung herbeieilte – und zum Ruhme der ellexnitzer Dorfbewohner sei es hier bemerkt die ellexnitzer Feuerspritze da kein Pferd zu haben war, selbst den ganzen Weg bis nach Petrsin hinabzogen – so war doch bei dem Umstande der Ableitung

des Wassers aus dem Mühlbache wenig mehr zu retten, da die Mühlgrabenwehre oder Schleuße eben im Baue begriffen war. Die Ursache des Entstehens blieb unausgemittelt, aller Wahrscheinlichkeit nach gab das Werwerfen noch brennender Streichhölzchen der Tabakraucher zu diesem Unglücke die Veranlassung.

### **General Visitation**

Den 20ten Juny 1854 wurde der ellexnitzer Seelsorge die Freude und die hohe Ehre zutheil Ihren vielgeliebten hochwürdigsten Bischof: Johann Valerian Jirsik in ihrer Mitte zu begrüßen. Dieß geschah bei Gelegenheit der kanonischen General Visitation, bei welcher der seeleneifrige Oberhirt in treuer Sorgfalt um seine vielgeliebte Herde sich herabließ in höchst eigener Person dieses kleine Lokalbenefizium zu besuchen. Festlich gekleidet und mit fliegenden Fahnen wurde seine Ankunft um 7 Uhr früh von Schweinitz erwartet und als seine bischöfliche Gnaden begleitet vom Herrn Kanonikus Adalbert Mokry, dem H[errn] P[leno] T[itulo] Bezirksvikär Josef Wobisch, Herrn Dechant von Schweinitz P[ater] Franz Schimák, dem k[aiserlichen] k[öniglichen] Kommissär J. Lamina, Steuereinnehmer von Schweinitz, dem patronatsämtlichen Kommissär h[och]l[öblichen] Rath Bernhart, dem h[och]l[öblichen] Kirchenrechnungsführer von Budweis Thomas Fulin, dem h[och]l[öblichen] Pfarrer von Sonnberg P[ater] Leopold Procháska, h[och]l[öblichen] P[ater] Vinzenz Roštlapil und P[ater] Joseph Jiskra, Serviten von Gratzen und P[ater] Petrus Pilbauer, Kaplan [38] von Schweinitz, ausgestiegen waren, wurden dieselben unter Vortragung des Kreuzes und Absingung andächtiger Gesänge zur Kirche geleitet. An der Schwelle der Kirchenthüre, über welcher mit großen lateinischen Lettern in Gold die Aufschrift: „Ecce sacerdos magnus“ mit Blumenkränzen umwunden prangte, wurde der Oberhirt vom Ortsseelsorger P[ater] Johann Bakula mit einer kurzen Anrede begrüßt, in welcher besonders die hohe Ehre und Gnade hervorgehoben war, dieses kleine Gotteshaus zum ersten Mahle von einem Nachfolger der Apostel betreten zu sehen. Hierauf wurde aus Eccl[es]i[asticus]: 44.c. der Abschnitt: Ecce sacerdos mag[nus] choraliter angestimmt und abgesungen, worauf S[ein]e bischöflichen Gnaden Ihre Begrüßung an die versammelte Pfarrgemeinde hielten, alsdann in eigener Person das heiligste Meßopfer celebrirten und den Gläubigen das allerheiligste Altarssakrament spendeten. Nach der heil[igen] Messe betrat der Ortsseelsorger begleitet von dem apostolischen Segen die Kanzel zur Predigt, in welcher er die Hindernisse schilderte, welche dem heiligen Geiste den Eingang in unser Herz und die Ausgießung der Sülle seiner göttlichen Gnaden über uns verwehren. Kaum war das Amen gesprochen, ergrieffen S[ein]e bischöfliche Gnaden das Wort, erwog nochmahls jeden vorgetragenen Punkt mit

den anwesenden Gläubigen, legte besonders den Firmlingen die Lehren unserer heiligen Religion und die mit dem Firmungssakramente verbundenen Gnaden recht warm ans Herz und schloß mit den Worten des Apostels: „Vergesst der Gnade nicht, die euch durch die Auflegung der apostolischen Hände etc[etera] zugemittelt wurden.“

[39]

### **Firmung in Ellexnitz. Taufe der Anna Gangl**

Darnach spendeten S[ein]e bischöflichen Gnaden 103 das heilige Sakrament der Firmung. 101 gehörten der ellexnitzer, 2, der schweinitzer Eingepfarrung an. Da eben das neugeborne Kind des Johann Gangl, Bauers von Buggau N[ume]ro Con[scriptionis] 33 zur Taufe gebracht wurde würdigten sich S[ein]e bischöfl[iche] Gnaden dieses Kind zu taufen, welches bei der heiligen Taufe den Namen Anna erhielt. Hierauf folgte die Katechese oder Religionsprüfung, nach welcher sich S[ein]e bischöflichen Gnaden nochmals an die Gläubigen wandte, sie zur Andacht und Frömmigkeit, zu einem Gott wohlgefälligen Wandl ermahnte, das Gotteshaus verließ und das Schulzimmer zur Schulprüfung betrat. Indeß wurden die Matriken und pfarrlichen Sachen vom h[och]l[öblichen] Kanonicus lustrirt. Die Prüfung fiel wider Erwarten zur vollen Zufriedenheit unseres Oberhirten aus mit Ausnahme des Rechnens. Hierauf folgte das Scrutinium und um 1 Uhr das Mittagessen.

### **Auszeichnung des ellex[nitzer] Lokalisten**

Nach beendigten Mittagemahle wurde der ellexnitzer Lokalist zu S[ein]e bischöflichen Gnaden berufen, welcher ihm seine volle Zufriedenheit äußerte und ihn zum Lohne seiner Bemühungen zum Personal Pfarrer ernannte. Auch wurden ihm zehn Gulden C[onventions] M[ün]ze zur Vertheilung unter die Armen der Pfarrgemeinde mit dem Ansuchen für S[ein]e bischöflichen Gnaden zu bethen, eingehändigt.

Schlag 3 Uhr Nachmittags begaben sich S[ein]e bischöfl[iche] Gnaden mit allen Anwesenden abermahl in die Kirche, wo bei ausgesetzten Sanctissimum das Te Deum angestimmt, hierauf der heilige Segen erteilt wurde. Nachmahls sprach der [40] der unermüdete Oberhirt Worte der Erbauung, Aufmunterung und Trostes an die Gläubigen und segnend gleich dem göttl[ichen] Heilande als er von seinen geliebten Jüngen zu scheiden im Begriffe war, verließ auch unser hochwürdiger Bischof die weinende und laut schluchzende sich zum letzten Handküße hindrangende ellexnitzer Pfarrgemeinde, um sich in gleicher Absicht nach Forbes zu verfügen. Gott segne Ihn, gleichwie Er uns gesegnet hat und unterstütze mit seiner alles vermögenden Gnade Sein edles Wirken!

## **Brand in Buggau**

Am 4ten April 1857 als am Samstage vor dem Palmsonntage brach im Dorfe Buggau in der Scheuer des Bauers Franz Hommer N[umero] C[onscriptio]nis] 12 aus bisher unermittelten Ursachen, während derselbe beim löbl[ichen] k[aiserlichen] k[öniglichen] Bezirksgerichte in Schweinitz war, Feuer aus, verzehrte 2 Bauernstifte N[umero] C[onscriptio]nis] 12 und 13, nebst 2 Chaluppen N[umero] C[onscriptio]nis] 11 und 14 und nur den großen Anstrengungen der herbeigeeilten Menschenmenge aus den umliegenden Ortschaften, sowie dem unablässigen Wirken der Feuerspritzen von Ellexnitz, Schweinitz, Forbes und der von Grätzen ist es zu danken, daß dem Weitergreifen Einhalt gethan werden konnte. Obwohl Jedermann sein möglichstens leistete, verdienen doch den größten Dank die hochgräflich Buquoische und städtisch Grätznerische Feuerspritze unter der persönlichen Leitung des h[och]l[öblichen] Wirtschaftsdirektors Fr[anz] Nowotný, da sie eben in dem gefahrvollsten Momente ankamen und mit aller möglichen Kraft zu wirken begannen, als auch das 3te daranstoßende Bauernstift des Paul Oppolzer N[umero] C[onscriptio]nis] 10 an mehreren Stellen Feuer fing, doch zum großen Glücke der ganzen übrigen Häuserreihe noch gerettet wurde. [41] Auffallend ist bei diesem Brande, daß es eben der Jahrestag ist, an dem vor 11 Jahren die ganze andere Seite des Dorfes sam[m]t dem hochgräflich Buquoischen Meierhofe abbrannte.

## **Ertrunken Petr Faßl**

Am Feste Christi Himmelfahrt d[ie]i am 21.ten May 1857 wurde in dem Groß ellexnitzer Teiche die Leiche des ertrunkenen Peter Fassl, ledigen Bauernsohnes von Friedrichschlag N[um]ero C[onscriptio]nis] 13 zur Pfarre Strobnitz gehörig aufgefunden. Die Kommissionellen Erhebungen und Zeugenaussagen beurkundeten die zeitweilige Irrsinnigkeit desselben. Uiber Ansuchen der Eltern und Verwandten bei der ellexnitzer Seelsorge wurde der Leichnam nach Strobnitz überführt und dort anständig zur Erde bestattet.

## **Goldene Hochzeit**

Am 9.ten August 1857 hielten die Eheleute Wenzl Maresch, gräflich buquoischer pansionirter Schafknecht von Buggau N[um]ero C[onscriptio]nis] 19 mit seiner Gattin Sophia, gebor[ene] Hocker aus Kropfschlag ihre goldene Hochzeit und wurden während der Feyer des Gottesdienstes zur großen Erbauung aller anwesenden Gläubigen in der Lokaliekirche sancti Wenceslai von dem Ortsseelsorger P[ater] Johann Bakula nach abgehaltener kürzer aber herzlicher Ansprache feierlich eingesegnet, aufs Neue

beglückwünscht und so wie diesselben unter Geläute und mit den Kirchenfahnen beim Kreutze empfangen wurden, so wurden sie auch nach vollendeter Feier dahin begleitet und in Gottes Namen entlassen. Ihre erste Einsegnung fand zu Strobnitz am 4.ten Februar 1806 statt. Hiemit lebten sie bereits 51 Jahre, 7 Monathe als christkatholische Eheleute. Beide Jubilär Ehegatten erfreuen sich noch immer einer vollkommenen Gesundheit.

### **Brand in Petrsin**

Am 16ten August 1857 nahte sich nach langer anhaltender Dürre ein Gewitterregen. Doch traf ein Blitzstrahl die Scheuer des Johann Nowotný, Dominikalchaluppers zu Petrsin N[umero] C[onscriptionis] 60, welcher zündete und das ganze aus Holz ge- [42] gebaute Gebäude stand binnen 15 Minuten in Flammen. Die abseitige Lage der Einsicht hinderte die schleunige Hilfeleistung, obwohl die ellexnitzer Feuerspritze mit möglichster Schnelligkeit dahin gebracht worden ist. Alles, somit auch die ganze dießjährige Erndte, die bereits unter Dach war, brannte auf einen Aschenhaufen zusammen.

### **Erhebung der Lokalie Ellexnitz zur Pfarre**

Laut Eröffnung des Hochwürdigsten Consistoriums zu Budweis d[e] d[ato] 4. Novemb[er] 1857 N[umero] 5513 hat das hohe Ministerium für Kultus und Unterricht mit Erlaß vom 30.ten September 1857 Z[eile] 16747/5413 die Erhebung der Lokalie Ellexnitz zu einer Pfarre genehmigt und die hohe Statthalterei ermächtigt, den auf die Congrua des Pfarrers p[er] 400 F[lo]r[enus] buchhalterisch ermittelten Abgang von 67 F[lo]r[enus] 6 Kr[euze]r C[onventions] M[ün]ze sage sechzig sieben Gulden sechs Kreuzer conv[entions] Münze aus dem Religionsfonde zu decken.

Das Dekret (Erlaß) der hohen Statthalterei erfolgte am 26.ten Oktober 1857 Z[eile] 50762 durch das k[aisreliche] k[önigliche] Kreisamt laut Intimat d[e] d[ato]

7. Nov[em]ber 1857 N[umero] 12745.

Das ordinariats Dekret lautet wörtlich:

N[ume]ro 5513

Nos Joannes Valerianus Jirsík, DEJ [dei gratia] et Apostolcae Sedis Gratia episcopus Bohemo Budvicensis Suae Sanctitatis P[et]rii P[ra]elatus Pii IX. Praelatus domesticus et solio Potificio Assistens S[cripti] S[ancti] Theologiae Doctor.

Ad perpetuam rei memoriam! Beneficio locali Elexnicensi propter magnum animarum numerum ad propositionem Nostram vigore Decreti Excelsi Caes[areus] Reg[ius] Ministerii Cultus d[e] d[ato] 30 Septembris 1857 N[ume]r[o] 16747/5413 in parochiale evecto Nos senore praesentium Ecclesiam localem S[ancti] Wenceslai Elexnicii

in parochialem erigimus [43] et honorabilem P. Joannem Bakula, h[uius] t[emporis] Localistam et Curatum personalem Elexnicii qua Proto-Parochum ibidem confirmamus, installamus ac investimus. Volumus autem, ut praesens Decretum pro perpetua rei memoriae libro memorabilium ejusdem Ecclesiae inseratur et in Archivo parochiali asservetur, titulusque iste subinde in futuris Nostris Patentibus per universam Dioecesim publicetur.

Dobamus Bohemo-Budvicii in Residentia Nostra Episcopali die IV. Novembris 1857.

L[ocus] S[igilli] Joannes Valerianus m[anu] p[ropria]  
Episcopus

### **Rathschlag Betress des Wiesantheiles neben dem Pfar[r]gärtchen**

#### Rathschlag

In Erledigung des Protokolls vom 4ten d[ieses] M[onates] über die Beschwerde des ellexnitzer Lokalisten, H[errn] P[ater] Wenzl Renner, wegen des von den dortigen Bauern rechtswidrig sich zugeeigneten Grundes, wird den ellexnitzer Dorfinsassen mitgegeben:

Vermög dem im 1ten emphiteutischen Contractenbuche einverleibten, zwischen dem Magistrate als ellexnitzer Grundobrigkeit und dem damaligen Lokalisten H[errn] Franz Skrbek untern 12. April 1791 errichteten, von der hohen Landestelle am 8ten May 1791 bestätigten Contracte, hat der Magistrat dem Letzteren für ihn und die künftigen hoch. H[errn] Seelsorger den zur rechten Hand bei der Einfahrt in das Schloß befindlichen öden Platz sammt einem Theile des daran stossenden obrigkeitlichen kassirten Schloßteiches, ersteren zur Vorrichtung eines Gartens, der vermög dem hohen Orts bestätigten Dotationsinstrument d[e] d[a]to 23ten September 1794 § 3, 203 Klafter enthalten soll, zum eigenen, selbstgefälligen Gebrauche gegen [44] einen in die obrigkeitlichen Renten zu bezahlenden jährlichen Zins von 24 ½ Kr[euzer] überlassen und abgetreten.

Laut der geometrischen Aufnahme des hierstädtischen Waldbereiters, Herrn Kajetan Völker, als beedeten Landmessers im Königreiche Böhmen haben beide Antheile 333 Kl[a]fter 3 Schuh.

Da der Magistrat den Herrn Seelsorger in den kontraktmässig erworbenen Rechte des Netzgenusses dieser zweien Grundantheile zu schützen verpflichtet ist und die leere ungeränte Einwendung der ellexnitzer Dorfinsassen, daß dieser letztere Grundantheil zur Strasse somit niemanden gehöre und von jedem benützt werden könne, um so minder eine Berücksichtigung verdienet, als das Gegentheil durch den im Eingange zitierten Kontrakt



und das Dotationsinstrument für die ellexnitzer Herrn Lokalisten erwiesen ist, so wird den ellexnitzer Dorfsassen der geschärfte Auftrag ertheilt, den H[errn] Lokalisten P[ater] Wenzl Renner in dem Nutzgenusse seiner dießfälligen Grundparzellen nicht zu beirren.

Und da sich die ellexnitzer Insassen sogar erdreusteten vermög ihrem eigenen Geständnisse einen Theil des, dem Herrn Seelsorger zugehörigen Grundes, an den ellexnitzer obrigkeitlichen Jäger Franz Daudlebsky durch 6 Jahre gegen einen jährlichen Zins von 1 F[lor]r[enus] 30 Kr[euzer] W[iener] W[ährung] zu verpachten und den Pachtzins per 9 F[lor]r[enus] einzuheben; so wird denselben mitgegeben, diese, dem Herrn P[ater] Renner rechtmäßig zugehörigen, von ihm ansprechenden, dem ellexnitzer Armeninstitute [45] laut Protokoll vom 1. Juli l[etztes] J[ahres] N[umero] 2695 abgetretenen 9 F[lor]r[enus] W[iener] W[ährung] binnen 14 Tagen anher zur Uibergabe an des ellexnitzer Armeninstitut um so sicherer zu erlagen, wie im Widrigen zu Handen des besagten Armeninstitutes ein offiziöser Vertreter zur Einklagung dieses Betrages aufgestellt werden wird. Von dieser Erledigung wird auch der Herr Lokalist, P[ater] Wenzl Renner, unter einem verständigt.

Vom Magistrate der k[öniglichen] Stadt Budweis, am 9. Juli 1833.

Zalužan m[anu] p[ropria]

### **Messenreduktion**

N[ume]ro 3105

An das Wohlehrwürdige Pfarramt zu Ellexnitz.

Unter Rückschluß der Beilagen ·/· wird auf das Einschreiten vom 8ten d[ieses] M[onats] Z[eile] 50 par[s]:hiemit erwiedert, daß S[eine]r bischöflichen Gnaden sich in huldvoller Berücksichtigung der angeführten Gründe bewogen fanden, die angesuchte Reduction der, dem ellexnitzer Pfarrer zugewiesenen heiligen Messen, auf Grund der speciellen päpstlichen Ermächtigung in der Ort zu bewilligen, daß im Verlaufe der nächsten fünf Jahre anstatt 160 jährlich bloß zwei und vierzig heil[igen] Messen auf die im Zutheilungsbogen angegebene Intention zu persolviren sein werden.

Vom budweiser bischöflichen Consistorium, den 13ten Juli 1859.

D[echant] Ad[albert] Mokry m[anu] p[ropria] P[ater] Johann Kubicek m[anu] p[ropria]  
b[ezirks] G[eneral] Vikar Kanzler

### **Feuersbrunst in Elhotka**

Am 18ten August 1859 Abends einige Minuten vor 9 Uhr brach im Dorfe Elhotka beim Bauer Adalbert Fillek N[ume]ro C[onscriptionis] 3 inder Nähe der Scheuer aus bisher

unermittelten Ursachen Feuer aus, welches bei der Trockenheit und den ganzen eingebrachten Feldfruchten in weniger als einer Viertelstunde auch die Bauernstifte des Adalbert Tomek N[ume]ro C[on]scriptionis] 4, Johann Janátschek N[ume]ro C[on]scriptionis] 2 und Paul [46] Kuhnogl N[ume]ro C[on]scriptionis] 1 nebst der Chaluppe des Martin Kuhnogl N[ume]ro C[on]scriptionis] 17 ergrief und gänzlich verzehrte. Außer dem Viehe konnte nichts gerettet werden und hätte der Westwind, welcher die Flamme über die Strasse auf die entgegenstehende Häuserreihe hintrieb, sich nicht wunderbar gelegt, wäre wohl das ganze Dorf rettungslos verloren gewesen, um so wahrscheinlicher, da außer der ellexnitzer und der erst um 11 Uhr Nachts angelangten schweinitzer kleinen, tragbaren Feuerspritze, weder die forbeser noch gratzener Feuerspritze zur äußerst notwendigen Hilfeleistung ankam.

### **Altarsleuchter von Zinn**

Am 25. April 1854 wurden von P[ater] Johann Bakula Pfarrer zu Ellexnitz, für die ellexnitzer Pfarrkirche namentlich für den Hochaltar von dem budweiser Zinngieser h[och]l[öblichen] Michael Schweighofer sechs Stück Altarsleuchter und zwey Stück Tabernakelleuchter von Zinn besorgt und die Auslagen p[er] 40 Fl[ore]n] C[on]vention] M[ün]ze, sage vierzig Gulden in Conv[entions] Münze von dem obgenannten Seelsorger bestritten.

### **Herstellung des Maria Schnee Altars**

Der Mutter Gottes Maria Schnee Altar bestand mit Ausnahme des Altartisches aus einer bloß einfachen Bretterwand, die zudem noch äußerst grell mit Leimfarben angestrichen war. Schon mehrere Jahre befaßte sich der ellexnitzer Pfarrer, P[ater] Johann Bakula, mit dem Gedanken, diesen Altar neu herzustellen. Da kam ihm ein Legat, der am 21. Jänner 1858 verstorbenen Katharina Smetana, p[er] 20 Fl[ore]n] C[on]vention] M[ün]ze zu Hilfe, welches ihm zu besagten Zwecke in Form einer Schuldforderung übertragen wurde. Kaum war er im Besitze dieses Legates, als er auch schon die neue Herstellung dieses Altares dem h[och]l[öblichen] Jakob Schattauer Stafirer aus Grätzen übertrug. Die Herstellung dieses Altares kostete 50 Fl[ore]n] C[on]vention] M[ün]ze, sage fünfzig Gulden in Conv[entions] Münze. Der Abgang p[er] 30 Fl[ore]n] C[on]vention] M[ün]ze wurde vom vorgenannten Seelsorger ergänzt.

[47]

### **Renovirung der Kanzel**

Als der Muttergottesaltar neu hergestellt war und die Kanzel mit gräßlichen Leimfarben angestrichen gleich daneben stehend schauerlich abstach, ließ der ellexnitzer Pfarrer P[ater] Joh[ann] Bakula durch h[och][üblichen] Jakob Schattauer, Stafirrer aus Gratzen auch die Kanzel renoviren und grundlich überstafiren, wofür er demselben am 5ten Juli 1858 sechzehn Gulden Conv[entions] Münze sage, 16 Fl[orens] C[onventions] M[ün]ze bezahlte.

### **Neues Muttergottes Maria Schnee Altarbild**

Auf die Verwendung und Fürbitte des ellexnitzer Pfarrers, P[ater] Johann Bakula, bei S[eine]r gräflichen Gnaden Johann Georg von Buquoi, beehrten S[ein]e gräfliche Gnaden seinen Hausmaler, Herrn Friedrich Štröbl, mit der Anfertigung eines neuen Altarbildes, welches am 2ten August 1858 von Gratzen nach Ellexnitz übertragen und nach vorhergegangener Einweihung des Bildes und des neuen Altares durch den p[leno] t[itulo] bischöflichen Bezirksvikar, P[ater] Johann Marchal, Pfarrer zu Řimau, zur öffentlichen Verehrung in den Altar eingesetzt wurde. Die Entlohnung für den Herrn Maler betrug zwanzig vier Gulden C[onventions] M[ün]ze sage, 24 Fl[orens] in Conv[entions] Münze und wurde dieser Betrag vom obgenannten Seelsorger bestritten.

### **Weißseidenes Meßkleid-Casula, 1858**

Uiber die, vom ellexnitzer Seelsorger, P[ater] Johann Bakula, der durchlauchtigsten Frau Gräfin von Buquoi zu Gratzen, gebornen Fürstin zu Wallerstein, vorgebrachte Bitte, gerichten S[ein]e durchlaucht der ellexnitzer Pfarrkirche ein neues weißseidenes Meßkleid mit einem eigener Hand gestickten Mittelteile und Lioner Porten sammt Zugehör gnädigst zu spenden.

### **Renovirung und Stafirung des Hochaltars**

Uiber den geäußerten Wunsch des, am 20ten Juny 1859 verstorbenen, h[och][üblichen] Johann Bakula, gewesenen Mitbürgers der Stadt Budweis und Vaters des ellexnitzer Pfarrers gleichen Namens, ließ Letzterer den Hochaltar der ellexnitzer Kirche,[48] dessen Farbenanstrich schon äußerst schadhafft war, durch den Herrn Jakob Schattauer, Stafirrer aus Gratzen, herstellen und neustafiren. Die Kosten dieser Renovierung und Stafirung mit der betreffenden Vergoldung beliefen sich auf 96 Fl[orens] C[onventions] M[ün]ze, sage neunzig sechs Gulden in Conv[entions] M[ün]ze und wurden

vom genannten Ortsseelsorger berichtet.

### **Fahnen für die ellex[nitzer] Kirche von blauer Seidenstoff**

Zu Anfang des Jahres 1863 wante sich P[ater] Johann Bakula, Pfarrer zu Ellexnitz, an das ehrwürdige Ursuliner Kloster in Prag mit der Bitte um zwey Stück blauer Kirchenfahnen für die ellexnitzer Pfarrkirche, da die alten von blauen Merino oder Harasstoff bestandenen in lauter Fetzen zerfielen. Dieser Bitte wurde von den ehrwürdigen Schwestern willfahrt und schon am 23ten April 1863 gelangten zwei Stück neue Kirchenfahnen sammt den beiden eingelegten aber neu übermalten Fahnenbildern ganz von Seidenstoff mit der Nota an den Bittsteller, daß die Anfertigung dieser beiden Kirchenfahnen fuinzig zwey Gulden österreichischer Währung = 52 Fl[orens] Ö[sterreichischer] W[ährung] betrage, welcher Betrag auch am 29. April 1863 an die wohllehrwürdige Oberin mittelst der k[aiserlichen] k[öniglichen] Post eingesendet würde.

### **Stafirung des Dreifalltigkeitsaltars**

Im Jahre 1864 ließ der ellexnitzer Seelsorger, P[ater] Johann Bakula, auch den dritten oder den Dreifalltigkeitsaltar in der ellexnitzer Pfarrkirche durch den Herrn Jakob Schattauer aus Gratzen stafiren und zugleich einen zerlegbaren Kasten zum heiligen Grabe durch denselben neu herstellen. Die Kosten, welche sich auf dreissig Gulden öster[reichische] Währung beliefen wurden vom Seelsorger begliechen.

### **Brand in Ellexnitz**

Am 29ten November 1864 Abends um  $\frac{3}{4}$  auf 7 brach bei Mathias Walha, Schankwirt zu Ellexnitz [49] N[ume]ro Con[scriptionis] 14 in der äußersten Scheuerecke aus bisher unbekanntnen Gründen (aller Wahrscheinlichk[ei]t nach wurde das Feuer von ruchloser Hand gelegt) Feuer aus, welches bei der her[r]schenden Trockenheit binnen wenigen Minuten das ganze Gebäude ergrief. Bei dem sich erhebenden Wirbelwinde und der großen Gefahr für das ganze Dorf mußten die ellexnitzer Insassen auf den Schutz ihrer eigenen Habe bedacht seyn. Alles was nicht im Schankzim[m]er und der anstoßenden Kammer war, wurde ein Raub der Flammen, das Vieh wurde gerettet. Mathias Walha was nicht versichert. Außer der Marktschweinitzer kleinen Feuerspritze, welche erst um  $\frac{1}{2}$  10 Uhr anlangte, war keine mehr anwesend.

### **Wallfahrerfahne aus rothem Damask**

Durch den Zahn der Zeit wurde die rothseidene Wallfahrerfahne ganzlich zerstört

und die hiesige Einpfarrung sah sich genöthiget eine neue beizuschaffen. Darum wandte sich der ellexnitzer Seelsorger, P[ater] Johann Bakula, an das ehrwürdige Prager-Ursulinerinen Kloster, woher auch am 1. Juli 1865 eine neue von rothen Damask verfertigte Fahne sam[m]t dem neuen Doppelmittelbilde, Schnüren und Quasten anlangte. Die Auslagen beliefen sich auf 36 Fl[orens] Ö[sterreichische] W[ährung], sage dreissig sechs Gulden in österreichischer Währung, welche durch fromme Gaben und Sammlungen herein gebracht und mittelst der k[aiserlichen] k[öniglichen] Post eingesendet wurden.

### **Ein silberner Meßkelch**

Am 22ten Dezember 1865 wurde der ellexnitzer Pfarrkirche ein kostbares Geschenk zu theil, dessen dieselbe auch im höchsten Grade bedurfte, da bis zu diesem Tage die ellexnitzer Kirche nur einen Meßkelch besaß. P[leno] T[itulo] Herr Josef Schier, Kaufmann und Stadtrath zu Budweis etc[etera] gerichte einen ganz neuen silbernen Meßkelch der ellexnitzer Pfarrkirche zu schenken, für den edle Spender 90 Fl[orens] Ö[sterreichische] W[ährung] bezahlte. [50] Nebst dem herzlichsten Danke der gesammten ellexnitzer Pfarrgemeinde erfüllt aller Herzen der fromme Wunsch der liebe Gott wolle den edlen Spender segnen und Ihm dieses Liebeswerk reichlich vergelten!

### **Altarspolstergestickt neu**

Angeregt vom heiligen Eifer für die Ehre Gottes wollte auch die fromme Gattin des vorgenannten Herrn Kaufmanns und Stadtrathes, Frau Maria Schier aus Budweis, Ihrem geliebten Gatten nicht nachstehen, weßhabb dieselbe an die Stikung zweyer neuer Altarspolster Hand anlegte und nach deren Vollendung am 13ten Jänner 1866 dieselben der ellexnitzer Kirche als eine Zierde des Hochaltars übersandte. Tausendfacher Dank der edlen Wohlthäterin!

### **Planirung des ellexnitzer Gottesackersfriedhofes**

Der ellexnitzer Friedhofgottesacker wurde aus zwey Grundstücken zugleich, mit der Lokalie Ellexnitz errichtet, wovon das östlich Gelegene um beinahe zwey Schuh tiefer lag, als das Westliche. Obwohl es schon oftmahl geschehen seye mußte, daß bei regnerischer Witterung oder zur Winterszeit, besonders bei Glatteis Besucher des Friedhofes fallen mußten und die Klagen über diese Unebenheit des Gottesackers allenthalben laut wurden, war doch niemand, welcher an diessen Planirung Hand angelegt hätte und dieß nur aus dem Grunde, weil sich noch niemand zu todt gefallen hat! Verrenkungen der Glieder, einige Beulen und blauen Flecke an verschiedenen Theilen des

Körpers wurden wenig beachtet.

Im Monate Februar des Jahres Christi 1852 gesah es aber bei Gelegenheit der Beerdigung des Johann Oppolzer, Stiftsbesitzer aus Buggau N[umero] C[onscriptionis] 9 daß die vorderen Leichenträger bei Betretung dieser Er- [51] höhung ausklitschten und unter der Last der Bahre und des Särges zu Boden fielen. Nur durch das schnelle Beispringen der Leichenbegleiter wurde weiteres Unheil verhütet-zabráněno. Da beschloß der ellexnitzer Seelsorger P[ater] Johann Bakula diesem Uibelstande abzuhelfen und die Planirung des Gottesackers vornehmen zu lassen, mußte aber die Inangriefnahme bis zum April desselben Jahres des lange anhaltenden gefrorenen Erdbodenshalber verschieben. Als aber mit Anfang des Aprils die Erde aufthaute Schritt er unverzüglich, an die Planirung des Gottesackers, indem er die Erde der westlichen Hälfte gleichmäßig abgraben, und auf den niedriger gelegenen östlichen Theil des Friedhofes überführen ließ.

An dieser Planirung arbeiteten: Karl Jakl, Philipp Pruka, Matthaus Tomášček, Jakob Jindra und Marria Anna Jindra aus Ellexnitz durch volle 7 Tage. Als nun der Gottesacker planirt dalag, zugleich an der Anfangsmauer mit Akazien und Lindenbäumen abwechselnd bepflanzt wurde und die Form eines heiligen Feldes darboth, gefiel derselbe der ellexnitzer Pfarrgemeinde überaus gut, aber es war nicht ein Einziger, welcher im Geringsten zu einer Gabe oder Geldspende behufs-za účelem, der Entlohnung der Arbeiter sich, herbeigelassen hätte. Darum bezahlte die Ankosten, welche sich auf 32 Fl[orens] 2 Kr[euzer] W[iener] W[ährung] = dreißig zwey Gulden W[iener] W[ährung] beliefen, der obbenannte Seelsorger aus Eigenem.

### **Gußeisernes Kreutz mit Granit Postament**

Am Scheidepunkte der beiden Fahrstrassen nach Schweinitz nächst dem Dorfe Ellexnitz „za Filkem“ stand eine Martersäule aus rohgemeiselten Stein aus 4 Stücken bestehend, welche von der ellexnitzer Gemeinde errichtet [52] im Jahre 1857 zerfiel. Uiber Antrag des ellexnitzer Pfarramtes sollte diese steinerne Martersäule hinter die Troskařsche Einsicht als an einen passenderen Ort überführt und an einer Feldwegsecke aufgestellt werden. Da Niemand Hand anlegen wollte, zudem der ellexnitzer Seelsorger es vermied gegen die Gemeinde klagbar aufzutreten, sah er sich bewogen, ein gußeisernes Kreutz und ein von den Steinmetzen in den Reitahäusern verfertigtes Postament aus möglichst weißen und reinen Granit beizuschaffen, welches auch am 23. May 1865 in Anwesenheit des Herrn Baumesiters aus Schweinitz, H[err] Franz Edlmann, gesetzt und da P[ater] Johann Bakula, Pfarrer in Ellexnitz, erkrankte Tags darauf vom Jilowitzer h[och]l[öblichen] Cooperator P[ater] Johann Schinko unter einer herzlichen Anspache an die versammelte Pfarrgemeinde

bei Gelegenheit der dritten Bittprozession eingeweiht und der ellexnitzer Pfarrgemeinde als Geschenk ihres Seelsorgers übergeben wurde. Die Kosten für das Kreuz per 21 Fl[orens] und das Postament per 16 Fl[orens] österreichischer Währung wurden vom ellexnitzer Seelsorger bezahlt.

### **General Visitation in Schweinitz**

Am 13. September 1865 wurde die kanonische General Visitation zu Schweinitz abgehalten, wozu auch die ellexnitzer Pfarre beigezogen war. S[ein]e bischöfliche Gnaden Johann Valerian Jirsik kamen in Begleitung des h[och]l[öblichen] Kanonikus Johann Kubiček von Gratz aus und wurden feierlichst empfangen. Bei 700 Firmlingen mit Einschluß der 108 Frimlinge aus der ellexnitzer Pfarre wurde das heil[igen] Sakrament der Firmung gespendet. Nebst dem Herrn Kanonikus waren noch 13 Priester \* und ein Theologe Namens Thomas Fanta aus Schweinitz \* aus der Umgebung anwesend. Seine bischöflichen [53] Gnaden geruhen allen Seine volle Zufriedenheit auszusprechen. P[ater] Karl Kortus und P[ater] Philipp Schwamberger, Pfarrer zu Sonnberg und P[ater] Johann Bakula, Pfarrer zu Ellexnitz, die Auszeichnung das expositorium canonicale, attamen sine deponentus tragen, zu dürfen.

### **Wandlungs Glocke sam[m]t Thürmchen**

In der ganzen Umgegend ist es der erhabene und wahrhaft christliche Gebrauch, daß nicht nur den beim heiligsten Meßopfer beizuwohnen, der feierlichste und heiligste Moment der Wandlung durch das Glockenzeichen kundgegeben wird. Wie erhebend ist es nicht, wenn der Akersmann mit seinem Pfluge innehält, der Handwerker sein Werkzeug ruhen läßt, der Schnitter die Sense bei Seite legt, wenn jung und al<l> beim ersten Schalle des Wandlungsglöckchens auf die Knie hinsinkt und den Gottmenschen Jesus Christus im allerheiligsten Altarssakramente anzubeten. Nur das liebe Ellexnitz hatte bis zum Jahre 1861 weder eine Glocke noch ein Thürmchen zu diesem Behufe.

Deßhalb war der ellexnitzer Seelsorger darauf bedacht, diesem Mangel abzuhelpfen und zugleich, hiemit die Ehre Gottes zu fördern.

Zu diesem Behufe besorgte er vom h[och]l[öblichen] Franz Holleder/n, Glockengießer aus Linz eine neue 52 Pfund schwere Glocke, welche sam[m]t der Fracht bis Budweis 50 Fl[orens] 47 ½ Kr[one] öster[reichische] Währung kostete. Das nöthige Bauholz wurde von der hausleser Revier gekauft, die Bretter schenkte h[och]l[öbliche] Adalbert Prinz, Müller aus Petrsin. Die zwey Zim[m]erleute Adalbert Janeček und Johann Oppolzer aus Buggau [54] lieferten gegen Verköstung und Taglohn die

Zim[m]erarbeiten innerhalb acht Tagen und der schweinitzer Spenglermesiter Bartholomeus Kollar die Blecheindachung. Am 25ten November 1861 war das Thürmchen fertig, die Glocke wurde eingehängt und bei der heiligen Messe zum ersten Mahl gelautet. Die Gesamtkosten mit Einrechnung der Glocke beliefen sich auf 79 Fl[orens] 95 ½ Kr[euzer] in österr[eichischer] Währung und wurden von P[ater] Johann Bakula, Pfarrer zu Ellexnitz, bezahlt.

### **Beförderung des H[errns] Pfarers J[ohann] Bakula n[ach] Rudolfstadt und Anstellung P[ater] Wenzel Marek als Pfarrer in Elexnitz**

Den 13. März 1866 wurde des ellexnitzer Herr Pfarrer P[ater] Joh[ann] Bakula als Pfarrer nach Rudolfstadt präsentiert. Als intertalen? Administrator dieser Pfarre wurde des Sonnberger Kaplan H[err] Jos[ef] Fulin angestellt u[nd] dauert die Administration bis incl[usive] 22. August 1866. Demnach des hochwürdige H[err] B. Wenzl Marek, Katechet an das Haupt u[nd] Realschule zu Budweis als Seelsorger für Elexnitz präsentirt wurde.

### **An der säutig Braune**

Am 13. Jaenner 1868 verstarb P[ater] Franz Tomsch, Katechet an der Oberreal- und Communal- Hauptschule zu Budweis und P[ater] Wenzel Marek, Pfarrer zu Elexnitz übernahm in Ermanglung eines andere geprüften Katecheten diese Stelle, unterzog sich neuerlich der Concursprüfung und wurde am 24. Febr[uar] 1869 vom h[och]löblichen k[aiserlichen] k[öniglichen] Ministerium für Cultus und Unterricht als solcher bestätigt. P[ater] Josef Fulin wurde neuerdings als Administrator von seiner Kaplanstelle in Sonnberg nach Elexnitz versetzt.

Die vielerlei Unannehmlichkeiten, mitwelchen jeder Seelsorger in Rudolfstadt = Bergstadtl zu Kämpfen hatte die vermeintliche Auszeichnung und das Vertrauen, welches Ein hochw[ürdigste] bischöfl[iche] Consistorium in der Person des rudolfstädter Pfarrers P[ater] Joh[ann] Bakula setzte, daß es ihm lauter Corrigenden als Cooperatoren zu sendete, welche aber, leider Gott sich für ihn als eine wahre Qual entpuppte, wie nicht nieder der Unfug des Bettelns und die Gehässigkeiten der etwa 10 – 15 deutschen rudolfstädter Bürger gegen die gesam[m]te übrige böhmische Einpfarrung – bestim[m]ten auch der rudolfstädter Pfarrer P[ater] J. Bakula, daß derselbe neuerdings um die erledigte Pfarre Elexnitz bittlich wurde, und vom löbl[ichen] [55] Budweiser Stadtrathe bereits am 10. April 1869 die Präsentation für Elexnitz erhielt nachdem S[eine]r bischöfl[iche] Excellenz denselben zum bischöfl[en] Notar ernannt und zum Beweise S[eine]r gnädigten Huld bei der Eidesablegung am 18. April 1869 mit Seinem eigenen Bischofsriege auszuzeichnen



geruhten.

### **Abermahlige Uibersetzung und Rückkehr P[ater] Joh. Bakula's nach Elexnitz**

Am 20. April 1869 übersiedelte P[ater] Joh[ann] Bakula an seinen früheren Pfarrort Elexnitz, nachdem er durch 3 Jahre der rudolfstädter Parre als teuer umsichtiger Seelsorger vorgestanden ist.

Leider fand er seine geliebte elexnitzer Pfarrgemeinde ganz oder theilweise verändert. Hatte schon der Umstand der Administration von einem Deutschen – die Gemächlichkeit eines Pfarrers und abermahl dieselbe Administration verbunden mit den sehr seltenen Predigten, Christenlehren wurden vom 1865 bis 1869 gar keine gehalten – bei den elexnitzer Eingepfarrten Lauheit erweikt so vollendeten die vielen fremden Eisenbahnarbeiter jeder Religion bar die derute und Demoralisation der noch vor 3 Jahren so seeleneifrigen elexnitzer Eingepfarrten.

Nicht minder erbärmlich sah es im elexnitzer Gotteshause aus. Nach Aussage von gläubwürdigen Mannern war die Kirche kaum 3 mahl des Jahres ausgekehrt worden und vor lauter Staub an den Wänden und Altären, vor Hausen angetretener Erde und Gruben im Ziegelpflaster konnte kaum Jemand mehr bei der Wandlung und dem h[ei]ll[igen] Segen niederknien. Ursachen wichtig genug für den zu seiner lieben Pfarrgemeinde zurückgekehrten Seelsorger alle seine Kräfte dahin zu verwenden, diese Uibelsta/ände zu beheben.

Unterstützt von der göttl[ichen] Gnade nahm er nicht nur seine allsonn und feiertäglichen Predigten und Eahorter sowie Katechesen auf, sondern trachtete nach dem Aussprüche der h[ei]ll[igen] Schrift: „Jesus domus Tuae comedit me“ das Haus Gottes unter den Menschenkindern zu reinigen und zu zieren.

### **Reparatur der Kirchhofs Einfriedung**

Im Jahre 1872 wurde zur Herstellung der schadhaften Einfriedungsmauer bei dem elexnitzer Friedhofs 15 Strich Kalk 500 St[ück]k Preußen und 100 Hagen vom löbl[ichen] Patronatsamte bewilliget.

### **Firniß anstrich des Thurmdaches u[nd] Setz[un]g des eisernen Thurmkreutzer**

Im selben Jahre 1872 wurde der mit Weißblech gedeckte Kirchenturm vom h[och]ll[öblichen] Johann Pablasko, Spengler in Budweis, mit grauer Firnißfarbe gut angestrichen und das vom Wintersturme abgebrochene hölzerne Thurmkreutz durch jenes vom Altstädter Thurme in Budweis erübrigte eiserne Kreuz ersetzt. H[och]ll[öblichen]

Spenglermeister erhielt für diese Leistung 100 Fl[orens] Ö[sterreichische] W[ährung] aus dem elexn[itzen] Kirchenvermögen.

[56]

### **Umgießung der schadhaften Marien-Glocke**

Den. 6ten Jänner 1872 zersprang beim Zeichen zum vormittägigen Gottesdienste die mittlere Marien Glocke, mußte abgenommen und umgegossen werden. Mit dieser Arbeit betraute der löbl[iche] Stadtrath den Linzer Glockengieszer Johann Holleder auf den Ton D. der Guß gelang und die Glocke wurde vom h[och]l[öblichen] k[aiserlichen] k[öniglichen] Domprobst u[nd] Generalvikär D[oktor] Adalbert Mokry getauft überführt und am Kirchenweihfeste das erstemal gelautet. Dieselbe ist 334 Pfund schwer. Der Umguß kostete 200 Fl[orens] Ö[sterreichische] W[ährung], welche aus dem elexnitzer Kirchenvermögen bestritten werden mußten.

### **Errichtung eines neuen Kreuzweges**

Auch die alter Kreuzwegbilder waren durch die Länge der Zeit und die Feuchtigkeit der Kirche ganz verfault. Es stellte sich die Nothwendigkeit eines neuen schöner und dauerhaften Kreuzweges heraus. Der Seelsorger berieth sich und ließ durch den akademischen Maler Herrn Mathias Kunzel in Budweis die 14 Nations-Kreuzwegsbilder anfertigen. á S[tük]k 20 Fl[orens] Ö[sterreichische] W[ährung] macht . . . . 280 Fl[orens] Ö[sterreichische] W[ährung].

Die Rahmen sam[mt] Aufsatz arbeitete Herr Hermann Schattauer, Bildhauer und Vergolder von Gratzen á S[tük]k p[er] 5 Fl[orens] Ö[sterreichische] W[ährung] macht . . . . . 70 Fl[orens] Ö[sterreichische] W[ährung] daher zusammen . . . . . 350 Fl[orens] Ö[sterreichische] W[ährung] worauf dem Seelsorger ein durch den h[och]l[öblichen] Stadtrath Josef Schier in Budweis mittelst Sammlung erzielter Baarbetrag von 63 Fl[orens] 32 Kr[euzer] eingehändig und zu diesem Zwecke verwendet wurde.

Die Einweihung dieses neuerrichteten Kreuzweges wurde durch den hochw[ürdigen] h[och]l[öblichen] Guardian des Franziskaner Conventes in Bechin P[ater] Georg Nuschl am 12ten Mai 1874 zugleich mit der diesjährigen kanonischen Visitation vorgenommen. Die Reisekosten wurden dem hochw[ürdigen] P[ater] Guardian mit 15 Fl[orens] Ö[sterreichische] W[ährung] vergütet.

### **Altarlampe neu angeschafft**

Vom neu errichteten Kreuzwege stah aber gar häßlich die alte weißblecherne und schon ganz verrostete Altarlampe von dem Allerheiligsten ab 20 volle Jahre hat der Seelsorger um die Beischaff[un]g einer neuen Altarslampe den löbl[ichen] Stadtrath als Patron angebettelt; und da alles Bitten vergeblich war, so bestellte er eine aus Metal und gut heuer versilberte gothische Altarslampe in Wien beim h[och]l[öblichen] Ludwig Kottal, welche auch binnen 14 Tagen einlangte. Dieselbe kostete mit Porto und sonstigen Auslagen, 57 Fl[orens] Ö[sterreichische] W[ährung], welche der Seelsorger aus eigenem begliech.

[57]

### **Dalmatiken schwarze und färbige u[nd] deren Beischaffung**

Bisher hatte die elexnitzer Pfarrkirche gar keine weder schwarze noch färbige Festdalmatiken. Um diesem Mangel abzuhelfen, wante sich der Seelsorger, welcher dem Verein der Anbetung des allerheil[igsten] Altarsakramentes in seiner Pfarre gegründet hat anders adelige Frauen – Comité mit der inständigsten Bitte seiner 17 Vereinsglieder und der ganzen Pfarrgemeinde. Zu diesem Behufe übersendete er dem Baarbetrag p[e]r 120 Fl[orens] Ö[sterreichische] W[ährung], welchen eine kinderlose Wohlthäterin Namens Magdalena Machutka, Baurin aus Elhotka N[ume]ro C[onscriptionis] 14 zu diesem Zwecke gespendet hat durch den hochw[ürdigen] D[oktor]e Josef Heis als Vereinsleiter ein. Und Gott sei tausend Dank! Sowohl die schwarzen als auch die färbigen Dalmatiken sind glücklich eingelangt und die arme elexnitzer Kirche ein desselben an den nöthigen Paramenten reicher.

### **Cement Pflasterung der elex[nitzen] Kirche**

Die bloß mit gebrannten Ziegeln gepflasterte Kirche war im Jahre 1874 äußerst schlecht und Gruben an Gruben, da die Ziegel ausgebröckelt verfaulten. Dieß bewog den elexnitzer Seelsorger eine Belegung der elexnitzer Pfarrkirche mit Cement Platten nach Be<fer>tigung des alten Ziegelpflasters, in welchem nicht 10 gute und gesunde Ziegel waren, vorzunehmen. Diese Cementplatten = Pflastersteine wurden vom gräflich Buquoischen Bauamte, welches dieselben selbst im Niedathaler Hofe erzeugte abgenommen und erforderten einen Kostenaufwand vom 274 Fl[orens] 83 Kr[euzer] Ö[sterreichische] W[ährung], welche vom Seelsorger bezahlt, nachher aber von der bereits vorerwähnten Wohlthäterin Magdalena Machutka aus Elhotka N[umero] C[onscriptionis] 14 demselben

vergütet wurden.

### **Kancellengitter aus Gußeisen**

Zu dieser neuen Cementplatten Kologung des Fußbodens der elexnitzer Kirche paste nun das niedrige ganz roh gearbeitete aus weichen Holze gefertigte Kancellengitter gerade so, wie die Faust aufs Auge. Zudem waren auch die Unterlagen Polsterbäume in den Mauerenden verfault. Darum beschloß der elexnitzer Seelsorger ein neues gußeisernes Kancellengitter beizuschaffen. Dasselbe wurde im Chlumetzer Eisenwerke gegossen und kostete loco Chlumec 141 Fl[orens] 3 Kr[euze]r Ö[sterreichische] W[ährung] mit Einrechnung [58] der Steinmetz Schlosser und Schmiedearbeiten und der aufgelaufenen Aufstellungskosten, welche auch vom elexnitzer Seelsorger bezahlt wurden.

### **Altarsbild Maria Schnee neu**

Nun dankte der elex[nitzer] Pfarrer dem lieben Gott herzlich, daß er der Allerbarmer ihm die Gnade verlieh die Kirche, welche zugleich geweißt worden war, wozu der löbl[iche] Patron 15 Strich Kalk spendete und auch die Kirchenbänke ausgebessert wurden, in einem besseren Zustand gebracht zu haben. Die Kälte und Nässe des Winters 1874 u[nd] 1875 verursachte neuen Schaden. Denn das prächtige vom seligen h[och][öblichen] gräflichen Maler Ströbl gemalte Maria Schneer Altarsbild erschien im Frühjahre 1875 ganz durchlöchert. Alle Bemühungen des gräflichen Malersführer \_ waren vergebens. Nun blieb kein anderer Ausweg als eine neue Copie zu malen. Herr Führer unterzog sich dieser Arbeit und hatte Meisterwerk geliefert. Als Entlohnung für alle Mühen und Auslagen begnügte er sich mit dem Baarbetrage von vierzig fünf Gulden = 45 Fl[orens] Ö[sterreichische] W[ährung], welcher Betrag von allen auf die Hälfte des Werkes angegeben wird.

### **Renovirung des Hochaltars**

Durch die Nässe dieses Winters 1875 hat aber auch der Hochaltar sehr gelitten. Die Farben waren theilweise abgestanden und abgefallen und alles, was nicht festgenagelt bloß geleimt war, war zerfallen. Die Renovirung des ganzen Hochaltars war unungänglich nothwendig, wenn nicht in Kürze der ganze Altar zerfallen sollte. Er leitete die nöthigen Schritte ein und berieth sich mit den Gemeinde Vorständen. Diese willigten ein und es wurde der Vorschlag gemacht, daß nur von den größeren Grundbesitzern die nach dem vom h[och][öblichen] Hermann Schattauer aus Gratzen verfaßten Kostenüberschlage benötigte Summe p[er] 150 Fl[orens] Ö[sterreichische] W[ährung] zusammengelegt

werden sollte. Nach der von Barthol[omeus] Toschnar, ersten Gemeinderath aus Elexnitz und Prokop Pitalek, Gemeindevorstand in Buggau, vorgenom[m]enen Repartition sollten

	auf Elexnitz	34	Antheile á	2	Fl[orenu]	4 ½	Kr[euzer]	=	72	Fl[orenu]	82	Kr[euzer]
-dto-	Buggau	19	-dto-					=	40	-dto-		73 Kr[euzer]
-dto-	Petersin	5	-dto-					=	10	-dto-		71 Kr[euzer]
-dto-	Elhotka	12	-dto-					=	25	-dto-		74 Kr[euzer]

erhoben werden Summa 160 Fl[orenu] Ö[sterreichische] W[ährung] und der Seelsorger ersucht, diese Summe vorzustrecken. [59] Die Renovirung wurde unverzüglich in Angrief genommen und auch binnen 3 Monathen der ganze Hochaltar überführt und bei Gelegenheit der kan[onischen] Kirchenvisitation eingeweiht.

Dießmahl aber ließen die elexnitzer Pfarrkinder ihren Seelsorger sitzen. Bloß die Elhotka Gemeinde überbrachte den auf sie repartirten Betrag p[er] 23 Fl[orenu] 74 Kr[euzer] Ö[sterreichische] W[ährung], Elexnitz, Buggau u[nd] Petersin noch keinen Kreuzer. Werde auf nie mehr eine Erwähnung machen.

### **Hagelschlag 1875, Frostschaden 1876**

Umsomehr, als meine Pfarrgemeinde im Jahre 1875 durch Hagelschlag und 1876 durch die schrecklichen Fröste am 19. und 20.ten Mai hart betroffen worden sind, daß die wenigsten für sich und ihre Familien hinreichend Brod haben.

### **Vergoldung der Altarsleuchter**

Zu dem renovirten Hochaltar und Tabernakel standen nun die geschnitzten hölzernen bloß angestrichenen alten Altarsleuchter, nicht darum ließ der elexnitzer Seelsorger die selben vom gratzner Stafirer und Vergolder nach französischer Art auf Firniß vergolden. Diese Vergoldung kostete zwanzig Gulden Ö[sterreichische] W[ährung], welche er mit Freuden dem h[och][öblichen] Hermann Schattauer einhändigte am Vorabende des Sanct Wenzeslaifestes 1876. O[mnium] A[d] M[aiorem] D[ei] G[loriam]!

### **Todestag u[nd] Jahr Kaiser Ferdinand des Gütigen 1875**

Am 29ten Juni 1875 verstarb in Prag Seine Majestaet, Kaiser von Österreich Ferdinand der Gütige und gekrönter König von Böhmen, zum großen Leidweisen alles Völker Österreichs im Alter von 84 Jahren. Hat allerhöchst Derselbe schon während seiner Regentschaft tausende von Beweisen Seiner Liebe und Güte gegen seine Völker an Tag gelegt.

## **Regierungsantritt Kaiser Franz Josefs, 1848**

So war sein Privatleben in Prag nachdem Er die Regierung in die Hände Franz Josefs am 2. Dezember 1848 übertragen hatte, ein ununterbrochenes Wohlthun.

## **General Visitation zu Elexnitz 1877**

Am 2ten Mai 1877 wurde zu Elexnitz die kanonische Generalvisitation von S[einer] b[ischöflichen] Excellenz Johann Valerian, Bischof von Budweis abgehalten und zugleich das Sakrament der Firmung 120 Firmlingen (ertheilt) gespendet.

## **Romreise**

Am 12. Mai 1877 unternahm der elexnitzer Seelsorger P[ater] Johann Bakula die Pilgerreise nach Rom um den von Kindheit auf gehegten Wunsch zu realisiren. Er schloß sich den beiden Pilgern Josef Bumba, Pfarrer von Steinkirchen und P[ater] Petrus [60] Spelina, Rektor des Priesterseminars zu Budweis an. Es waren die einzigen Priester der Budweiser Diözese. Die Fahrt ging über Sanct Valentin, Leoben, Villach, Triest per Eisenbahn, von Triest nach Venedig mit dem Dampfschiffe nach Venedig. Von Venedig nach Padua, Bologna, Pistoja, Florenz, Perugia nach Assisi zum h[ei]l[igen] Franz von Assisi und zum Kloster u[nd] h[ei]l[igen] der h[eilige] Klara. Dann reißten wir nach Foligno und über Ancona nach dem lieben h[ei]l[igen] Häuschen nach Loretto. Von Loretto aus über Foligno, Spoleto, Terni, Castellana nach Rom. Nach 3tägigen Aufenthalte in Rom reißten wir nach dem verschifteten und neu fast gänzlich ausgegrabenen Pompoji und auf der Rückfahrt nach Neapl der feuerspeiende Berg Vesuv liegt an der Ostseite von Neapl. Leider konnten wir uns in Neapl nur 1 Tag aufhalten und fuhren alsdann nach Rom zurück. Am 27ten Mai 1877 hatten nur die Gnade vom h[ei]l[igen] Vater Pius IX in feierlicher Audienz empfangen zu werden. Die Anzahl der deutschen Pilger bei dieser Audienz wurde 800 Personen angegeben.

## **S[an]cti Petri ad vincula**

Nachdem wir in Rom die s[anc]t Peterskirche, Lateran Santa Scala, S[an]cta Croce, s[anc]t Laurentii, s[a]nta Maria Maggore, Trinitatis, Araecoli, s[sanktorum] apostolorum S[an]cti Pauli, s[anc]ti Petri, s[an]cti Clementis, s[an]cti Cyrilli und noch weit mehrere andere Kirchen besucht, das Forum romanum, Colloseum, Forum Trajanum – Corso, die Triumphpforten des Constantinus Trajanus – die Kirche u[nd] die Katakomben s[anc]ti Sebastiani und die ungeheure Ausdehnung der Katakomben Callisti, gegen welche selbst die Katakomben von Neapol ganz verschwinden besucht hatten, dem h[ei]l[igen]

Frohnleichnamsfeste in campo santo vom S[ein]e Eminenz dem Cardinal Erzbischof in Prag \* celebrirt \* Fürsten von Schwarzenberg und alsdann derselben Feier in der s[an]ct Peterskirche beigewohnt hatten (leider durfte die Feier nicht außerhalb den Mauern der Kirche abgehalten werden) Abends um 6 Uhr die feierliche Vesper in sanct Petri ad vincula aufgeführt von 284 der berühmtesten Sänger Roms gehört und am 1. Juni die päpstlichen Gärten und die her[r]lichen Sam[m]lungen die Sixtinische Capelle etc[etera] etc[etera] in Vatican gesehen und besucht haten, rüsteten wir uns zur Rückreise. Tief bewegt und im Innern wehmüthig ergriffen galt unser letzter Blick den Apostelfürsten und unser letzter Grüß dem greißen h[ei]l[igen] Vater Pius IX.

Die Rückreise nahmen wir über Civitavechia, Grosseto, Livorno, Pisa, Specia, Genua, Turin, Vercelli, Mortara, Mailand, Magenta bei Bergamo vorüber Bresoiara beim Garda See vorüber über Verona, Ala, Trient, Botzen, Brixen, Impurk, Wörgel – Salzburg und Linz bis Steinkirchen allwo wir, Gott sei tausend Dank!, alle drei gesund um 1 Uhr Nachmittags am 9ten Juni anlangten. Die Sehnsucht nach meinen Lieben hieß mich eilen und so langte ich Abends um ¼ 9 Uhr in Elexnitz bei meinen lieben Pfarrkindern und im Pfarrhause an.

[61]

### **Todt des Königs Victor Emanuels**

König Victor Emanuel des vereinigten Italiens der Kirchenräuber und des Patrimoniums S[anc]ti Petri ist im geraubten päpstlichen Palaste Quiniral am 9ten Jänner 1878 um ½ 3 Nachmittags gestorben. Da er sein Ende voraussah sandte er an den heiligen Vater, und leistete Abbitte, und Pius IX. vergab, worauf ihm die Sterbesakramente gereicht u[nd] gespendet wurden. Seine Leiche wurde doch ohne besonders Gepränge im Pantheon beisesetzt und bestattet.

### **Todestag u[nd] Jahr S[eine]r Heiligkeit Pius IX.**

Am 7. Februar 1878 um ½ 5 Uhr Nachmittag verschied sanft im Herrn, der größte Mann des 19ter Jahrhunderts (wie alle selbst kirchenfeindliche Zeitungen sich aussprechen) zu Rom in Vatikanischen Palaste Seine Heiligkeit Papst Pius IX. allgemein innigst geliebt und darum auch aufs schmerzlichste betrauert. Der liebe Jesus hatte seinem Stellvertreter „das Kreutz vom Kreutze“ wie ihn der h[ei]l[igen] Malachias, Bischof von Inland in seiner Prophezeihung 1148 nannte, das Kreutz seiner 32jährigen Regierung abgenommen (Kardinal Johann Maria Mastai Feretti wurde am 14. Juny 1846 zum Papste

gewählt) um Ihm die Krone des ewigen Lebens zu reichen. Am 3ten Juni feierte Papst Pius sein fünfzigjähriges Bischofs Jubiläum. Er war beinahe 86 Jahre alt. Am 16. Februar 1878 wurde Seine Leiche in der Sanct Peterskirche in der Kapelle des allerheiligsten Sacramentes feierlichst beigesetzt, wo dieselben bis zum Tode seines Nachfolgers verbleiben; als dann hat sich der unvergeßliche Pius IX. die Kirche S[an]cti Laurenti extra muros als Grabstätte erwählt.

### **Papstwahl Leo XIII.**

War der Schmerz und die Trauer um S[ein]e Heiligkeit Papst Pius IX. ein allgemeiner und unaussprechlicher, so ließ doch Gott seine verwaiste Herde nicht lange ohne einen neuen Hirten. Schon am 17ten Febr[uar] betraten die wahlfähigen Kardinäle das Conclave im Vaticanischen Palaste und nach 3tägiger Beratung schon beim 3ten Wahlgange wurde die Freuden bothschaft am Mittwoch nach 1 Uhr Mittags, Habemus sanctum patrem Papam Leonem XIII., aller Welt verkündigt. Von 61 wahlfähigen Cardinalen haben 44 für den päpstlichen Kamerlengo Cardinal <Abraha> Joachim Pecci, Erzbischof von Perugian gestim[m]t; es war somit die  $\frac{2}{3}$  Mehrheit der Stimmen zur kirchlich gesetzlichen Wahl erreichte. Die feierliche Intronisation Papst Leo des XIII. fand am 24. Febr[uar] in der Sixtinischen Kapelle im Vatican statt. Deo propitio ad multos annos!!!



### Řada duchovních správců

v prvním století od založení samostatné duchovní správy kostela v Olešnici

Jména	Trvání duch[ovní] správy	Poznamenání
1. František Skrbek	1787 – 1793	Zemřel v Olešnici v 50. roku věku svého na vodnatelnost
2. Eugen Eckel	1793 – 1802	Zemřel 29.4. 1802 v 56. roku věku svého též na vodnatelnost
3. Antonín Müller	1802 – 1807	Postoupil za faráře do Dubného
4. Josef Hájek	1807 – 1810	Postoupil za faráře do Rudolfova, kde zemřel r[oku] 1836
5. František Bürgermeister	1810 – 1816	Zemřel 13.4. 1816 v 40. roku věku svého na souchotě
6. Václav Renner	1816 – 1851	Zemřel 2.3. 1851 v 66. roku věku svého zánětem plic
7. Jan Bakula	1851 – 1866	Postoupil za faráře do Rudolfova
8. Václav Marek	1866 – 1868	Katecheta na reálných školách v Budějovicích, pak děkanem tamtéž. Jmenován 1891 čestným občanem Olešnickým. Zemřel 7.5. 1892
9. Jan Bakula (podruhé)	1868 – 1881	Postoupil za preláta do Krumlova. Zemřel dne 25. května 1897. Jmenován 1891 čestným občanem Olešnickým
10. Jan Zeman	1881 – 1923	Zemřel v Olešnici 16.3. 1923

#### **Jan Bakula jmenován prelátem v Krumlově**

Jeho císařské a královské Apoštolské Veličenstvo ráčilo nejvyšším rozhodnutím d[e] d[ato] 4. června 1881 důst[ojného] P[átera] Jana Bakulu, osobního děkana v Olešnici, bisk[upského] konsistorního radu biskupského vikáře střednictví Novohradského, nejmilostivěji presentovati na arciděkanství Krumlov.

#### **Jan Zeman<sup>2</sup> presentován na faru v Olešnici**

Na uprázdněnou tím faru Olešnickou presentován dne 28. září 1881 Jan Zeman, fundační kaplan v Dubném, jenž byl jediným žadatelem. { o tu faru }

<sup>2</sup> Narozen 30. srpna 1846 v Hůrách; ordinován 15. července 1873. Dále působil jako: kaplan v Dubném – 1873 – 1881, farář v Olešnici – od 20. října 1881, 1900 – sekretář novohradského vikariátu, 1906 – vikář novohradského vikariátu, 1910 – čestný konzistorní rada, 1916 – arcikněz jindřichohradeckého archipresbyteriátu, 1921 – získal čestný titul: papežský tajný komoří (spojeno s titulem Monsignore – Msgre, Mons.). Zemřel 16. března 1923 a je pochován na olešnickém hřbitově.

## **Spolek „Uctění Nejsvětější Svátosti a podporování chudých kostelů“**

Ve farním obvodu Olešnickém zaveden byl již za předešlých let spolek k uctění Nejsvětější Svátosti Oltářní a podporování chudých kostelů, čítal však pouze 15 oudů. Dne 8. prosince 1881 vyzval duchovní správce své osadníky k hojnému účastenství, načež během 4 neděl přihlásilo se a přistoupilo k tomuž spolku na 200 oudů a koncem srpna 1882 čítal spolek tou na osadě ku 265 oudům, což s potěšením tuto zaznamenati sluší. Spolková pobožnost koná se vždy první neděli každého měsíce po mši svaté. Ústřední správa téhož spolku v Praze, uznávajíc utěšené [v]zkvétání spolku na Olešnické osadě, darovala chudému kostelu zdejšímu občasnou slavnostní paramentu a sice: 1 fialový pluvial, 1 fialovou kasuly, 1 bílý pluvial, 1 baldachin, 1 červený pluvial, 2 prápory.

[63]

Roku 1882 přičiněním duchovního správce jakož i osadníků Olešnických byl chrám Páně mnohými potřebnými předměty opatřen a sice: především musel býti vnitřek náležitě vybílén a vyčištěn a zákristie novým oknem opatřena, to vše stálo 36 zlatých. Do zákristie nová skříň na paramenta za 16 zlatých. Na hlavní oltář nový obraz svatého Václava a svatých patronů země České vyhotovený veledůstojným P[áterem] Bedřichem Kamarýtem, farářem v Deštné za 75 zlatých, k tomu nový rám vyzlacený z továrny pana Josefa Taubla v Budějovicích za 62 zlatých. Nové antependium na týž oltář za 16 zlatých, polštáře za 10 zlat[ých], harmonické zvonky z akademie křesťanské v Praze za 6 zlatých, nové obleky pro ministranty za 8 zlatých, nový kříž k pohřbům za 6 zlatých; vyzlacení a obnovení tabernakula na oltáři Panny Marie Sněžné 30 zlatých; nové sochy sv. Petra a Pavla na čelný oltář za 107 zlatých darem od Jakuba Matějky, rolníka v Bukové. Nové mešní roucho bílé barvy za 38 zlatých darem od Ondřeje Pečmana, rolníka ve Lhotce, nové mešní roucho červené barvy za 40 zlatých vyhotovené od hluchoněmých dívek z ústavu v Budějovicích, načež učiněná sbírka mezi osadníky. Monstrance nově vyzlacená, což stálo 24 zlatých jakož i jeden kalich nově vyzlacen za 25 zlatých.

## **Úmrtí biskupa Jana Valeriana Jirsíka**

Roku 1883. Dne 23. února zemřel náš vrchní Pastýř nezapomenutelný biskup Jan Valerian Jirsík, veliký vlastenec, jenž dioecesi Budějovickou po 31 roku byl řídil. Dobročinné ústavy, kteréž založil v sídelním městě Budějovicích, totiž ústav pro hluchoněmé, biskupský chlapecký seminář, české gymnasium s kostelem svatého Václava: pro všechny budoucí časy hlásati budou slávu jeho.

## Nastolení biskupa hraběte Františka de Paula Schönbornu<sup>3</sup>

Biskupský stolec v Budějovicích byl však ještě téhož roku obsazen. Posvětili Jeho Eminenci, nejdůstojnější kardinál arcibiskup Pražský, kníže Bedřich ze Schwarzenberků dosavadního rektora arcibiskupského kněžského semináře hraběte Františka de Paula Schönborna za biskupa Budějovického, jež dne 28. listopadu 1883 slavně v Budějovickém katedrálním chrámě intronisován byl.

[64]

Nejvyšším rozhodnutím dne 29. května 1885 ráčilo Jeho Veličenstvo, císař František Josef I. jmenovati Františka hraběte ze Schönbornu knížetem arcibiskupem Pražským, jenž dne 1. srpna opustil bisk[upskou] residenci v Budějovicích.

Bolest nad ztrátou pastýře a Otce umírnila se však tou radostnou skutečností, že v náhradu za odcházejícího dán jest nám současně biskup nový, takže diecése naše ani neosířela. Nejvyšším rozhodnutím Jeho c[ísařského] k[rálovského] ap[ostoľského] Veličenstva dne 7. července jmenován jest biskupem Budějovickým nejdůst[ojnějš]í pán d[oktor]r Martin Říha,<sup>4</sup> do té doby profesor na bohosloveckém ústavu v Č. Budějovicích. Takto byla diecése naše poctěna, že jeden ze kněžstva jejího postaven jí za vrchního pastýře, jenž dobře zná poměry a potřeby její! Consecrace a intronisace vykonána dne 6. září od arcibiskupa pražského za přítomnosti biskupa Králo-Hradeckého Josefa Jana Haise a biskupa Litoměřického Emanuela Schöbla. Téhož dne a roku konáno a slaveno jubileum 100letého trvání biskupství Č. Budějovického.

### Léta Páně 1886

Dne 1. ledna zřízena při Olešnické škole třetí třída k čemuž najmuta budova patřící rolníku Filkovi. Týmž dnem otevřena zároveň místo industriální učitelky pro druhou a třetí třídu.

---

<sup>3</sup> František de Paula hrabě Schönborn se narodil v Praze 24. ledna 1844 a roku 1875 získal v Římě teologický doktorát. Na kněze byl posvěcen 12. srpna 1873, poté působil jako kaplan v Plané u Mariánských Lázní, načež se stal r. 1879 vicerektorem a r. 1882 rektorem pražského arcibiskupského semináře. Dne 22. srpna 1883 byl jmenován císařem Františkem Josefem I. Českobudějovickým biskupem. Biskupské svěcení přijal 18. listopadu 1883 a 25. listopadu byl intronizován. Ale již po dvou letech byl povolán na arcibiskupský stolec sv. Vojtěcha. Dne 24. května 1889 byl jmenován kardinálem. Zemřel při generální vizitaci ve Falknově 25. června 1895, Jaroslav KADLEC, *Českobudějovická diecéze*, s. 35 – 36.

<sup>4</sup> Narodil se 11. listopadu 1839 v Oslavě u Orlíka a 27. července 1862 byl v Českých Budějovicích vysvěcen na kněze. Působil nejprve jako kaplan v Kovářově u Milevska a v letech 1864 – 1869 studoval ve Vídni, kde dosáhl hodnosti doktora teologie. Dne 6. září 1885 byl arcibiskupem posvěcen jako českobudějovický biskup a následně intronizován. Zemřel 7. února 1907.

Dne 19. května slavil novosvěcený kněz Litoměřické diecése a rodák olešnický z čísla 50. pan Václav Bauernöpl {† 6/3 1939 v Praze u mil[osrdných] Bratří a pohřben na vinohr[adském] hřbitově dne 8/3 1939 v 10 h[odin] dop[oledne]} v Olešnickém kostele svou první mši svatou u přítomnosti Krumlovského preláta Jana Bakuly.

### **{Střecha, kostel bílen, oltář přeložen}**

V měsíci červenci začalo se s opravou Olešnického kostela. Obě zákrystie sprostěny chatrné cihlové dlažby a vydlážděny cementovými dlaždicemi, kostel opatřen novými okny a novou šindelovou střechou, atrium vydlážděno žulovými tabulemi a zevnějšek kostela natřen slabě zelenou barvou.

V měsíci září byl postranní oltář stojící naproti hlavním dveřím přeložen naproti oltáři Mariánskému, vnitřní stěny oškrabány a celý kostel od Pražských malířů, bratří Jana a Václava Gottlieba velmi vkusně vymalován. Veškeré výlohy na tu malbu obnášely 200 zlatých.

Dne 31. října při odpoledních službách Božích vypukla u souseda Míčky č. 10 v Oešnici požár a strávil tři selské usedlosti, totiž čísla 10. 11. a 12.

Dne 22. listopadu darovali na prosbu duchovního správce zbožní manželé Jakub a Rosalie Jindrovi z Olešnice číslo 67. (na jednotě u Troskáře) 1000 t[o] j[est] jeden tisíc zlatých na zakoupení nových varhan s osmi registry pro Olešnický kostel, kteréžto varhany postaveny na jaře roku 1887 od osvěčeného varhanáře Jana Fispery z Č. Budějovic.

Dne 8. prosince věnovali zbožní manželé Václav a Dorota Tomáškoví z Olešnice číslo 32. (Bendovi) 1100 zl[atých] t[o] j[est] jeden tisíc jedno sto zlatých na zvýšení kostelní věže při chrámu Páně Olešnickém a na zakoupení věžních hodin se čtyřmi ciferníky. Přifařené obce podvolili se dáti povozy ku stavbě potřebné a sice bezplatně; skoro všickni sousedé Olešničtí a Lhotečtí darovali po 1 neb 2 kusech prken; dříví na vazbu daroval patron kostela. Stavba odložena na jaro příštího roku.

[65]

### **Jubilejní slavnost 100letého trvání Olešnického kostela**

#### Léta Páně 1887

Duchovní správce pojal tu myšlenku co nejlépe oslaviti v tomto roce jubilejní památku stoletého trvání chrámu Páně Olešnického. Za tou příčinou vyzval při službách Božích hned na den nového roku svých osadníků, by každý dle možnosti svou hřivnou přispěl na vnitřní důstojnou úpravu chrámovou a slíbil též sám ze svých skrovných příjmů

něco věnovati důvěruje též v pomoc Boží!

### {varhany, věž, oltáře, lavice}

Přikročilo se na jaře ku stavbě nových varhan a zvýšení věže. Nato v květnu sebrány všecky 3 oltáře, sochy i ostatní náčiní dřevěné důkladně oškrabáno a dovedným pozlačovačem a ozdobníkem z Č. Budějovic, panem Adolfem Matoušem, vkusně a trvale polychromovány. Práce ta trvala od jara až do dne konsekrace kostela. Hlavní oltář musel býti podezděn a mramorovou deskou tři metry dlouhou a šedesát centimetrů širokou opatřen. (Viz Pontificale Romanum) Deska tato stála ve Vídni 60 zlatých. Za veškerou práci ozasbnickou a pozlacovačskou obdržel pan Adolf Matouš 530 zlatých a mimo to se svým pomocníkem po celých 10 neděl byt a stravování zdarma. Chatrné již kostelní lavice byly odstraněny a novými nahrazeny. Práci převzali Olešničtí truhláři Bartoloměj Zeman a Antonín Zeman (hluchoněmý), za což jim vyplaceno 200 zlatých.

### Konsekrace kostela Olešnického

Když takto vše ve chrámu Páně již dohotoveno bylo, přiblížil se slavnostní den konsekrace kostela. Jeho biskupská Milost Martin Josef Říha ráčil se svým ceremonářem P. Vojtěchem Hajným již odpůldne 6. srpna do Olešnice zavítati a udílel ještě téhož dne v Olešnici svátost sv[atého] biřmování; pak recitováno officium de S[anctorum] Martyribus. Slavnost konsekrace následovala druhého dne (v neděli po Panně Marii Sněžné) a trvala od 7. do 12. hodiny a končila pontifikální mší svatou slouženou vysoce důstojným panem prelátem Krumlovským, Janem Bakulou. Přítomno bylo 10 duchovních a 6 alumnů bisk[upského] semináře.

Authentika konsekrační, kteráž do nádobky se svatými ostatky vložena a při konsekraci do sepulchra v mramorové desce na hlavním oltáři nejdůstojnějším panem biskupem uprostřed cementem zazděna byla zní takto:

„MDCCCLXXXVII die 7 mensis Augusti Ego Martinus Josephus Episcopus Bohemo Budvicensis consecravi Ecclesiam et altare hos in honorem s[anc]ti Venceslai Mart[yri] Et Reliquias S[anctorum] Martyrum Clari et Simpliciani in eo inclusi et singulis Christi fidelibus hodie unum annum et in die anniversario consecrationis hujusmodi ipsam visitantibus quadraginta dies de vera Indulgentia, in forma Ecclesiae consueta, concessi.“

L[ocus] S[igili]

+ Martinus Josephus  
episcopus<sup>5</sup>

---

<sup>5</sup> Roku 1887, 7. dne měsíce srpna, já Martin Josef, biskup českobudějovický, jsem vysvětil kostel a oltář k počtě sv. Václava mučedníka a ostatky svatých mučedníků Kláry a Simpliciana do něho uzavřených, a

[66]

### **Dary kostelu Olešnickému**

Diecéšní správa jednoty Uctění Nejsvět[ější] Svátosti olt[ářní] a podporování chudých kostelů udělila darem Olešnickými chrámu Páně roku 1887 nové velum, 1888 Nádobky na sv[até] oleje, 1889 bílou kasuli a kněžskou rochetu, 1890 černou kasuli, 1891 černý pluvíál, 1892 kaditelnici s loďkou, 1894 červené antependium na hlavní oltář, 1897 červenou kasuli.

## Překlad farní kroniky Olešnice

[I]

PAMĚTNÍ KNIHA

olešnické lokálie

započatá roku 1787

[1]

### Zřízení olešnické lokálie z prázdného zámku

Lokálie ve vesnici Olešnice na panství České Budějovice, právě téhož kraje v Čechách, byla zřízena na nejvyšší nařízení jeho Veličenstva císaře Josefa II. v roce sedmnáctset osmdesát sedm po Kristu. K ní přidělené 4 vesnice, Olešnice, Lhotka – z Budějovického panství a Buková a Petříkov – z Novohradského panství, byly odděleny z mateřské farnosti Trhové Sviny a spojeny s místní olešnickou farností. Příjmy ze štóly a desátků zůstaly v mateřské trhosvinenské farnosti. Výkon patronátního práva zůstal c[ísařskému] k[rálovskému] církevnímu fondu, na jehož náklady byl zřízen byt místního faráře, jakož také kostel i se školou a učebnou v prázdném zámku, patřícím budějovickému panství. Zřízení této olešnické lokálie se událo pod vládou prvního budějovického biskupa Jana Prokopa hraběte Schaffgotscheho, barona z Kynastu a Greiffensteinu<sup>6</sup> Kostel pod titulem svatého Václava, zemského patrona, byl slavnostně vysvěcen vysoce velebným Františkem Hníkem,<sup>7</sup> toho času kanovníkem a generálním vikářem budějovické kapituly, v přítomnosti novohradského krajského vikáře a titulárního děkana [2] Karla Baukala,<sup>8</sup> prvního ustanoveného olešnického duchovního pátera Františka Skrbka a shluku věřících.

---

<sup>6</sup> Narodil se v Praze 22. května 1748, na univerzitě ve Vídni dosáhl roku 1769 hodnosti doktora filozofie a 25. května 1771 byl od vídeňského arcibiskupa kardinála Migazziho posvěcen na kněze. Poté působil jako sídelní kaplan v Hradci Králové a sídelní kanovník olomoucký. Jmenovacím dekretem ze dne 18. dubna 1784 byl ustanoven prvním českobudějovickým biskupem. Biskupské svěcení mu udělil 11. prosince 1785 tehdejší pražský arcibiskup Antonín Petr Příchofský a 26. úora 1786 se konala Schaffgotscheho intronizace v katedrále sv. Mikuláše. Zde působil až do své smrti dne 8. května 1813 a 1. května byl pohřben do biskupské hrobky, kterou dal zřídit na staroměstském hřbitově při severní části kostela., Jaroslav KADLEC, *Českobudějovická diecéze. Znaky a portréty českobudějovických biskupů*, České Budějovice 1995, s. 27 – 28.

<sup>7</sup> Celým jménem František Josef Hník, se narodil v Jesenici na počátku 18. století. Od roku 1767 působil jako děkan v Bechyni, od roku 1780 pak jako děkan v Holohlavech. Ještě před oficiálním zřízením diecéze, dne 25. října 1784, byl císařem jmenován kanovníkem a generálním vikářem. Zemřel 2. července 1797.

<sup>8</sup> Karel Baukal (též Boukal) byl již při zřízení českobudějovické diecéze děkanem v Trhových Svinech. Poslední zmínka o něm v katalogu kléru je z roku 1802, kde vystupuje jako novohradský vikář.

Dva oltáře byly opatřeny díky štědrému příspěvku olešnických farníků. Kostelní lavice, pozitiv a 3 nevýznamné zvony byly dovezeny olešnickými farníky. Jelikož náboženský fond byl patronem tohoto kostela, byly přivezeny z kostelů patřících náboženskému fondu a zrušených z Jindřichova Hradce.

### **Zrušení staré kapličky a vybudování nové zdi u hřbitova z těchto materiálů**

Když byla tato lokalie v Olešnici zřízena; tak byla, na návrh vysoce chvályhodného c[ísařského] k[rálovského] českého zemského gubernia, zrušena poblíž Olešnice nacházející se filiální kaple Marie Sněžné<sup>9</sup> a tyto kameny byly použity k ohrazení nového olešnického hřbitova. Tento hřbitov byl posvěcen 15. ledna 1787 na předběžné nařízení velebného biskupského budějovického konzistoria výše jmenovaným krajským vikářem a děkanem v Trhových Svinech v přítomnosti shromážděného lidu.

### **Podřízení patronátu slavnému magistrátu v Českých Budějovicích**

Dne 12. března 1795 bylo vysoce velebným c[ísařským] k[rálovským] českým zemským guberniem předáno patronátní právo nad kostelem a školou slavnému budějovickému magistrátu [3] se zaslanou guberniální zprávou z 13. ledna 1795, pod číslem 11490 budějovického konzistoria.

Tato, zdejšímu úřadu průvodní listina budějovického magistrátu od budějovického královského krajského úřadu z 13. ledna tohoto roku za účelem převzetí patronátu olešnické lokalie, byla odtud potvrzena, jelikož zcela odpovídala dvorskému dekretu z 12. července 1794, a taková magistrátu prostřednictvím královského krajského úřadu s dalšími příkazy zprostředkovala, že těchto a ke stavbě kostela vynaložených a ze státní účtárny pro zaplacení uznaných 87 rakouských zlatých 14 krejcarů Skrbekischské pozůstalosti bylo uhrazeno.

Přitom bylo na návrhy krajského úřadu schváleno, že by se upustilo od zaúčtování 3 rakouských zlatých 48 krejcarů stanovených na ohrazení, na olešnického duchovního přenechané, plochy rybníka, protože za prvé tato vypočtená částka 3 rakouských zlatých 48 krejcarů je zcela zanedbatelná a za druhé bylo také dvorským dekretem

---

<sup>9</sup> O počátcích zmíněné filiální kaple zatím nejsou spolehlivé informace. Kaple je však zmíněna roku 1692, kdy hraběnka Markéta z Abensberku, manželka a dědička Ferdinanda Buquoe, prodala 27.10. 1692 zámek Olešnici s dvorem, vsí a kaplí v lese „Na kameni“ svému synovi Filipu Emanuelovi za 44 tisíc zlatých. Poslední zachovanou stopou po kostelíku je dnes jen menší návrší. Na místě zrušené svatyně pak stála dřevěná Boží muka, kam roku 1904 pořídili věřící z farnosti Olešnice kamenný pomníček s obrázkem Panny Marie Sněžné. Tradice posvátného místa nebyla zcela zapomenuta a k jejímu oživení přispěla i pout' v roce 2004 ke 100. výročí postavení pomníčku., Jiří ČERNÝ, *Poutní místa Českobudějovicka a Novohradská*, České Budějovice 2004, s.119.; Kolektiv autorů, *Novohradské hory a Novohradské podhůří – příroda, historie, život*, Praha 2006, s. 515.



z 12. srpna 1790 poručeno novým farářům církevního fondu a lokalistům spravovat malou zahrádku a louku pro několik kusů dobytka bez nových výdajů. O této, na budějovickém královském krajském úřadě vydané směrnicí a dalších vyhláškách pro lokalisty v Olešnici, je proto [4] biskupské konzistorium rovněž vyrozuměno. Praha 16. dubna 1795.

František hrabě ze Stampachu

J. M. Fr. Hennet

### **Dárek od budějovického dominia panu faráři, kus louky a zahrady**

K této nově zřízené lokalii byl pod patronátem slavného budějovického magistrátu věnován k volnému a trvalému užívání podíl u rybníka Jandovce o ploše 1 jitra 1140 sáhů {98 a, 55 m<sup>2</sup>} a podíl od olešnického zámku oddělené části 203 sáhů {6 a, 11 m<sup>2</sup>} pod číslem 15 i s, po pravé ruce ležícím, prázdným místem v zámku. Viz první emfyteutickou smluvní knihu z 12. dubna 1791, ve které je prokázán mezi slavným magistrátem, jako olešnickou místní vrchností a lokalistou panem Františkem Skrbkem pod 12. dubnem 1791 zřízený, od vysokého zemského úřadu 8. května 1791 potvrzený, kontrakt.

### **Úmrtí pátera Karla Skrbka, duchovního v Olešnici**

Dne 13. března 1793 zemřel první olešnický místní duchovní pan František Skrbek,<sup>10</sup> narozen v královském krajském městě Táboře a na jeho místo, jako místní duchovní v Olešnici, byl, z náboženského fondu lokalie Sedlec vysoce slavným c[ísařským] k[rálovským] zemským guberniím, přeložen v červenci pan Evžen Ekl,<sup>11</sup> narozen v královském krajském městě Písku.

[5]

### **a umístění nového vysoce velebného lokalisty Evžena Eckla a jeho úmrtí**

Dne 29. dubna 1802 zemřel olešnický místní duchovní, páter a exdominikán Evžen Ekl a na jeho místo byl slavným budějovickým magistrátem dosazen sídelní kaplan ze Starého Sedla páter Antonín Müller,<sup>12</sup> narozen v k[rálovském] krajském městě Klatovy.

<sup>10</sup> Narodil se v Táboře roku 1743. V roce 1787 byl presentován jako první lokalista do Olešnice, kde 13. března 1793 zemřel.

<sup>11</sup> Narodil se v roce 1746 v Písku, v červenci 1793 se ujal olešnické lokalie jako její duchovní správce a působil zde až do své smrti 29. dubna 1802.

<sup>12</sup> Narodil se 29. listopadu 1773 v Klatovech. Dne 26. ledna 1800 byl vysvěcen na kněze, zprvu působil jako kaplan a katecheta v Českých Budějovicích. V roce 1807 byl přeložen jako farář do Dubného, vedle toho byl jmenován i sekretářem a později vikářem hlubockého vikariátu. Od roku 1831 byl pak farářem v Kostelní Radouňi. Krátce před svou smrtí žil v Jindřichově Hradci, kde 3. června 1854 zemřel.

### **Průchody vojsk. Tažení francouzských armádních sborů o 30 000 mužích**

V roce 1805, 20. prosince, táhly v budějovickém a táborském kraji francouzské nepřátelské armádní sbory s 30 000 muži pod vedením francouzského generála Bernadotého.<sup>13</sup> Hlavní stan těchto nepřátelských francouzských armádních sborů se nacházel v Českých Budějovicích. Sama vesnice Olešnice byla až do 25tého tohoto měsíce obsazena 40 muži pod vedením francouzského kapitána Jeanpionea.

Dne 25. prosince 1805 odtáhlo těchto 40 mužů i s celým oddílem kolem páté hodiny odpoledne ve vší tichosti bez výtržností a zabavování z Olešnice na Moravu.

### **Průchody vojsk. Tažení druhých bavorských nepřátelských setnin.**

Dne 29. prosince 1805 kolem večera přitáhly do Olešnice 3 nepřátelské bavorské setniny od 7. bavorského pěšího pluku. Bavorský důstojnický sbor byl ubytován v olešnické farní budově. Štáb 7. bavorského pěšího pluku byl na Nových Hradech. Olešnice musela za rekvírování poskytnout těmto nepřátelským oddílům přes tisíc zlatých v bankocetlích. Toto stanovené rekvírování bylo odevzdáno pouze francouzským oddílům. Bavorské oddíly nerekvírovaly nic.

### **Mír Rakouska s Francií**

Dne 26. prosince 1805 byl uzavřen požadovaný mír ze strany Rakouska s francouzským císařem Napoleonem I. v Prešpurku v Maďarsku, načež 31. prosince kolem druhé hodiny odpoledne odtáhly nepřátelské bavorské oddíly zpět do své vlasti.

[6]

### **Pořízení nového pluviálu a bohoslužebního roucha díky dobrodinci roku [1]805**

Z vděčnosti za šťastně překonanou nepřátelskou invazi a dosažený mír vybrali olešničtí farníci s přičiněním olešnického duchovního pátera Antonína Müllera 100 rakouských zlatých 24 krejcarů v bankocetlích, z které částky byly pořízeny pluviál a bohoslužební roucho z hedvábí.

### **Přeložení místního pátera Antona Müllera do Dubného a pátera Josefa Hájka do Olešnice**

Dne 9. září 1807 byl olešnický duchovní, páter Anton Müller, promován jako farář

---

<sup>13</sup> Francouzský generál Jean – Baptiste Bernadotte, neboli Karel XIV. Jan se narodil 26. ledna 1763 v Pau ve Francii. Původně byl francouzským ministrem války a maršálem, v roce 1818 se stal králem Švédska a Norska. Panovlá až do své smrti 8. března 1844 a založil zde dodnes panující dynastii Bernadotte.

do Dubného a na jeho místo, do Olešnice, byl 3. listopadu 1807 navržen budějovický fundovaný kaplan, páter Josef Hájek,<sup>14</sup> narozený v královském krajském městě Písku.

### **Obraz panny Marie, dárek olešnickému kostelu**

V listopadu 1807 byl do olešnického kostela věnován obraz panny Marie budějovické bohorodičky od paní Eicherlinové, měšťanky z Českých Budějovic, později správkyně Ostrolovského Újezda.

### **Pořízení dvou cínových zpovědnic olešnickým kostelem**

Dne 8. dubna 1808 byly pro olešnický kostel opatřeny dvě cínové oltární zpovědnice od církevní obce, jako také díky příspěvkům Jana a Matyáše Prinzových, mlynářů z Petříkova,<sup>15</sup> a dále Martina Steinbauera,<sup>16</sup> učitele a sedláků Kašpara Brejchy a Matyáše Filka řečeného Stangla.<sup>17</sup>

[7]

### **Zřízení domobrany v rakouských městech {domobrana}**

V červenci 1808 byla ve všech rakouských státech organizována domobrana, ke které náleželi všichni muži od 20 do 45 let, jen studenti nebyli přijmuti. Tomu stanovený počet byl učiněn z veškerého součtu bojového rozkazu a ti, jejichž jména byla vybrána; se museli každou neděli a o svátcích jednu hodinu cvičit ve vojenském cvičení. Z Olešnice potkal bojový rozkaz 9 mužů, ze Lhotky a Petříkova nikoho. Vybraná posádka z Bukové a Olešnice se musela vycvičit na zdejší faře. Poddůstojníci pocházeli z řadového vojska, vyšší a štábní důstojníci byli ustanoveni z větší části z úředníků a vážených občanů. Účelem těchto domobran byla obrana vlasti. Vedle domobrany byly také organizovány dvě zálohy, které se skládaly ze schopné mladé a k brannému stavu vycvičené čety.

### **Vypuknutí války mezi Rakouskem a Francií**

V březnu 1809 vypukla válka mezi Rakouskem a Francií, kdy 28. března táhl celý armádní sbor zdejší obcí k velkému vojsku.

---

<sup>14</sup> Narodil se 25. února 1777 v Písku, ordinován byl 8. září 1802. Působil nejdříve jako kaplan v Českých Budějovicích, v letech 1807 – 1810 jako olešnický lokalista. V roce 1810 byl povýšen na faráře do Rudolfova a zároveň byl ustanoven i sekretářem hlubockého vikariátu. Zemřel v roce 1836.

<sup>15</sup> Rodina Princových z Petříkova č. p. 44 byla významným dobrodincem olešnické farnosti. I v pozdějších letech se objevují zprávy o jejich darech a finanční pomoci farnosti.

<sup>16</sup> Martin Steinbauer působil v letech 1787 – 1801 jako první učitel na nově vzniklé olešnické škole.

<sup>17</sup> Zedník z Olešnice, č.p. 47., SOKA ČB, FÚ Olešnice, kart. 2.

## **Ritirada a průchody vojsk rakouské armády**

6. dubna 1809 po, pro Rakousko nešťastně dopadlé bitvě 22. března u Řezna,<sup>18</sup> se celé rakouské vojsko vracelo z Bavorska přes Čechy [8] do Rakouska přes Nové Hrady, Trhové Sviny a Olešnici. V Trhových Svinech byl hlavní stan generála arcivévody Karla<sup>19</sup>, v Olešnici byli ubytováni generálové baron von Siegenthal, baron Krogherr, baron Lederer a princ z Hessen – Hombergu i s mnoha veliteli a pobočníky a byli častováni na faře.

## **Vítězství rakouské armády u Aspernu**

Ve dnech 22. a 23. května 1809 o letnicích vybojovala, blízko Vídně u Aspernu,<sup>20</sup> rakouská armáda pod vedením jeho c[ísařské] k[rálovské] výsosti arcivévody Karla velké vítězství nad Francouzi.

## **Uzavření míru mezi císařem Františkem a Napoleonem**

Dne 14. října 1809 byl ve Vídni uzavřen mír mezi oběma válčícími císaři, císařem Františkem I. a francouzským císařem Napoleonem.

## **Drahota v Čechách**

V roce 1810 bylo v Čechách, díky častým bankovkám a jejich stoupajícímu kurzu, velké zdražení. 1 libra masa stála 30 krejcarů, 1 libra sádla 2 rakouské zlaté, 1 máz piva 12 krejcarů, 1 loket sukna 20 až 30 rakouských zlatých, 1 pár bot stál 20 až 25 rakouských zlatých.

## **Pořízení nového černého pluviálu s bílou malbou pro olešnický kostel**

Dne 28. července 1810 byl do zdejšího olešnického kostela pořízen nový černý pluviál s bílou atlasovou malbou a sice na náklady obce farníků. To stálo 105 rakouských zlatých. Olešnická obec dala 30 rakouských zlatých, Lhotka 10 rakouských zlatých, Petříkov 6 rakouských zlatých, Buková nic.

---

<sup>18</sup> Francouzským oddílům velel maršál Jean Lannes, po jeho překvapivém útoku dopadla bitva drtivou porážkou Rakouska.

<sup>19</sup> Byl třetím synem císaře Leopolda II. a bratrem císaře Františka I. V roce 1796 se stal vrchním velitelem celé rakouské armády operující v Německu a účastnil se několika tažení proti Napoleonovi. V roce 1801 byl jmenován jako ministr války a námořnictva a také prezident Dvorní válečné rady. Po bitvě u Slavkova byl Karel povýšen na generalissima a v bitvě u Aspernu roku 1809 se mu poprvé podařilo porazit Napoleona. Dalších tažení se již neúčastnil. Ze svých poznatků sepsal knihu *Grundsätze der Strategie*, která byla přeložena do několika jazyků., David HOLLINS, *Rakouští vojevůdci za napoleonských válek*, Praha 2007, s. 4 – 6.

<sup>20</sup> Zemřel zde maršál Jean Lannes.

[9]

Jako neobyčejní dobrodinci se ukázali Magdalena Pitalková,<sup>21</sup> hospodářka z Bukové a Vojtěch Franěk,<sup>22</sup> dominikalista a kostelník z Olešnice, kteří přispěli 50 a 10 rakouských zlatých. Se zřetelem na poskytnuté příspěvky měl být tento pluvíál, pokud budou sami chtít, bezplatně použit při pohřbu hospodářů 3 zmíněných vesnic. Zvláště pak při pohřbu Magdaleny Pitalkové z Bukové a její rodiny. Pokud bude ale tento černý pluvíál použit při pohřbech obyvatel Bukové, tak je třeba něco za jeho užití kostelu zaplatit.

### **Povýšení místního duchovního pátera Josefa Hájka a nastoupení pátera Františka Bürgermeistera**

Dne 31. srpna 1810 byl olešnický duchovní, páter Josef Hájek, ustanoven farářem v Rudolfově. Na jeho místo přišel dne 4. listopadu 1810 páter František Bürgermeister,<sup>23</sup> první fundovaný kaplan v Českých Budějovicích, narozen ve Lnářích, Prácheňský kraj.

### **Požár v Olešnici {Požár 27.5. 1811 u Maršů, vyhořelo 10 rolníků, 3 chalupníci, příčina zůstane tajemstvím}**

Dne 27. května 1811 kolem 11. hodiny noční vypukl v Olešnici u sedláka Mareše požár, který za 2 hodiny zachvátil 10 statků včetně stodol a 3 chalupy. Mezi vyhořelými sedláky se nacházeli Lukáš Tomašek, Jan Mareš, Vojtěch Pocha, Vojtěch Dwořák, Leonard Janeček řečený Šidloch, Jan Liška řečený Švejda, Matyáš Kučera, Šimon Jakel, Kašpar Brejcha a Vojtěch Janeček řečený Hitschka, kterým posledním byly byt a stodola zachráněny. Povaha a způsob, jak požár vznikl, zůstanou tajemstvím. Pro tyto postižené bylo zasláno od obce Dubné 60 rakouských zlatých, [10] od Jílovic 12 rakouských zlatých a od jednoho neznámého dobrodince 4 rakouské zlaté, celkově 76 rakouských zlatých k rozdělení mezi vyhořelé.

### **Výměna bankocetlí a zdražení {Bankrot v Rakousku 11.3. 1811, výměna peněz 1/5, dražota, neúroda, sucho}**

Dne 11. března 1811 byly podle nového finančního patentu vyměněny vídeňské bankocetle v poměru 1/5 tak, že za 100 rakouských zlatých v bankocetlích dostal člověk 20 zlatých šajnů.

<sup>21</sup> Hospodářka z Bukové č.p. 31., SOKA ČB, FÚ Olešnice, kart. 2.

<sup>22</sup> V seznamu obyvatel z roku 1848 je uváděn Vojtěch Franěk jako obyvatel Petříkova pod č.p. 58., TAMTÉŽ.

<sup>23</sup> Narodil se v roce 1776 ve Lnářích, na kněze byl vysvěcen 22. listopadu 1801, poté působil jako kaplan v Českých Budějovicích. Od roku 1810 byl lokalistou v Olešnici, kde 13. dubna 1816 zemřel na tuberkulózu plic.

V tomto roce panovalo neobyčejné zdražení, poněvadž k tomuto finančnímu patentu nastal také nepopsatelný nedostatek obilí a vody kvůli nastalým vedrům a suchu. 1 libra masa stála přes 1 rakouský zlatý, 1 libra másla 5 rakouských zlatých, 1 máz piva 1 rakouský zlatý, 1 loket jemného sukna 45 rakouských zlatých. Velký nedostatek vody donutil lidi vozit své obilí do mlýna vzdáleného několik mil.

{opakuje se ze strany 9 (oheň)}

#### <Požár v Olešnici {opakuje se dvakrát}>

27. května 1811 vypukl v Olešnici kolem 11 hodiny večerní u sedláka Mareše požár a během dvou hodin spojil na úkos (zachvátil) 10 statků včetně stodol a třech chalup. Mezi vyhořelými sedláky se nacházeli Tomášek, Pecha, Dvořák, Mareš, Schidloch, Švejda, Jakl, Brejcha a Mička, kterým posledním byly byt a stodola zachráněny. Povaha a způsob, jak požár vznikl, zůstane tajemstvím. Pro tyto postižené bylo od vesnice Dubné, Jílovice a dobročinných příspěvků zasláno a sice od Dubného 60 rakouských zlatých, od Jílovic 12 rakouských zlatých a od jednoho neznámého 4 rakouské zlaté. Celkem 76 rakouských zlatých, které si mezi sebou rozdělili.>

[11]

#### <suché roční období a zdražení {opakuje se ze strany 10}>

V tomto roce, 1811, panovalo neobyčejné zdražení, kvůli zavedení šajnů částečně také nepopsatelným suchům a horkům, která v tomto roce panovala. 1 libra masa stála 1 rakouský zlatý a nadto jedna libra másla 5 rakouských zlatých, 1 máz piva 40 krejcarů, 1 loket sukna 45 rakouských zlatých. Také panoval velice velký nedostatek vody, lidé museli vozit své obilí do mlýna vzdáleného několik mil a při tom snášet mnoho stížností.>

#### **Požár v Olešnici {1.6. 1814 požár u Kříhů č.29, vyhořelo 19 čísel, příčina:neznámá}**

Dne 1. června v roce 1814 kolem poledne vypukl v Olešnici hrozný požár, který v krátké době jedné hodiny proměnil 19 domů i se stodolami v prach a popel. Všechny snahy o uhasení ohně byly marné, ačkoliv dominia Nové Hrady a Třeboň s jejich přivedenými hasičskými oddíly vykonala všechnu možnou pomoc. Oheň vzešel od sedláka Kříhy č.p. 29. Vedle něho vyhořeli následující: Trnoška Vavřinec č. 28, Slomek Josef č. 27, Lust Blažej č. 26, Jindra Josef č. 25, Selba Josef č. 30, Vrána Tomáš č. 31, Tomášek Josef č. 32, Jindra Lukáš č. 33, Roubín Kašpar č. 34, Vácha Blažej č. 35, Jindra Martin č. 36, Průka Vavřinec č. 37, Kuřata Matyáš č. 38, Žaludie Marie Anna č. 40, Škopek Josef č. 41,

Matourek Šebestián kovář č. 42. Způsob a postup, jak tento požár vznikl, zůstane tajemstvím. Při tomto požáru neztratil nikdo život, jen selka Marie Anna Slomková se ze strachu schovala během požáru v domě, nadýchala se kouře, onemocněla a zemřela třetí [12] den po požáru. Těmto nejubožejším nešťastným vyhořelým daroval neznámý lidumil z Českých Budějovic 25 rakouských zlatých vídeňské měny. Tato darovaná částka byla místním páterem Františkem Bürgermeisterem svědomitě rozdělena mezi potřebné.

### **Požár v Olešnici týkající se obecního kováře**

14. září v roce 1815, odpoledne kolem páté hodiny, vypukl v Olešnici v obecní kovárně opět požár. Vyhořela jen kovárna sama, díky příčinlivým požárním oddílům a obzvlášť díky boží ochraně byl oheň zastaven a vesnice zůstala uchráněna. Oheň vzešel ze lnu, který byl sušen na slunci u kovárny a jiskry, která při kutí železa vyletěla oknem a zapálila len.

### **Úmrtí velebného vysoce chvályhodného olešnického pátera Františka Bürgermeistera a nové znovuobsazení velebného pana pátera Václava Rennera<sup>24</sup>**

Dne 13. dubna v roce 1816 zemřel na tuberkulózu plic olešnický místní duchovní, páter František Bürgermeister, ve věku 39 let, syn vyššího soudního úředníka narozený ve Lnářích, a byl 15. dubna 1816 pochován.

Jeho následoval páter Václav Renner, narozen ve Strakonících, který byl šest let předtím ustanoven jako fundovaný druhý kaplan v královském městě Vodňanech. Nastoupil do lokalie 7. října 1816.

V tomto roce na podzim panovalo velké zdražení jak v obilovinách tak v ostatních potravinách, korec žita stál už 52 rakouských zlatých v šajnech, korec pšenice 48 až 50 rakouských zlatých, ječmen 30 rakouských zlatých, oves 12 až 14 rakouských zlatých, korec hrachu přes 40 rakouských zlatých a korec brambor 12 rakouských zlatých. Libra hovězího masa 20 rakouských zlatých, [13] máz piva 18 až 20 krejcarů, žejdlík vína 1 rakouský zlatý a také 1 rakouský zlatý a 12 krejcarů. Toto velké zdražení bylo vyvoláno novým finančním patentem, který znamenal umoření šajnů a který měl od 1. září vyjít s konvenční měnou a novou bankovní nótou.

---

<sup>24</sup> Narodil se 26. září 1783 ve Strakonících, dne 18. srpna 1810 byl ordinován a působil jako kaplan ve Vodňanech. Odtud byl roku 1816 přeložen jako lokalista do Olešnice, kde působil až do své smrti 2. března 1851. Ačkoli nebylo místo lokalisty nijak lukrativní a většina místních duchovních po pár letech povýšila na faráře do jiné farnosti, Renner zde setrval celých 41 let.

### **Pořízení hudebních nástrojů do olešnického kostela {hudební nástroje pro kostel}**

V roce 1819 byly do olešnického kostela od různých dobrodinců, mezi kterými se obzvlášť vyznamenala olešnická obec, pořízeny následující hudební nástroje pro potřebu chóru; jako 3 trubky i s nutnými mutacemi, bubny, 2 zcela nové lesní rohy se všemi náležitými mutacemi.

Olešnice 15. března 1819.

### **Pořízení nového zvonu do Petříkova {Zvonek v Petříkově}**

Dne 1. ledna v roce 1819 byl do Petříkova Matyášem Prinzem, mlynářským mistrem z Petříkova č.p. 98, zakoupen zvonek sv. Jana Nepomuckého o váze 42 liber za 140 rakouských zlatých vídeňské měny a k tomuto pobožnému účelu byl na jeho vlastní náklady umístěn u mlýna.

### **Budování kapličky sv. Jana a pořízení sochy do Olešnice {vysvěcení kapličky sv. Jana Nep.}**

Dne 25. září roku 1819 byl slavnostně vysvěcena kaplička sv. Jana Nepomuckého, která byla postavena na náklady olešnické obce. Sochu pořídil na vlastní náklady místní duchovní, páter Václav Renner.

### **Nová kaplička za vesnicí proti Lhotce**

V roce 1820, dne 4. července byl zřízena u cesty do Lhotky za vesnicí Olešnicí stojící [14] kaplička na náklady a přímluvu Matyáše a Uršuly Kučerových, manželů z Olešnice č.p. 13. Sochu, představující utrpení Krista Ecce homo - „Ejhle, člověk“, pořídil místní duchovní, páter Václav Renner.

### **Bílení kostela**

V roce 1822 v červnu byl místní olešnický kostel na náklady olešnického venkovského rychtáře Matouše Průky vybílen.

### **Dar 2 houslí, 1 trubky olešnickému kostelnímu sboru**

Dne 26. září v roce 1825 daroval pan Michael Herzog, vážený občan a obchodník z Weitry v Dolním Rakousku, olešnickému kostelu a kůru dvoje nové housle. Také zdejší selský syn Jakub Jindra č. 62, syn dominikalisty z Olešnice Josefa Jindry zvaného Pršín, daroval olešnickému kostelu jednu novou trubku i s celým příslušenstvím nebo mutacemi.



### **Pořízení nebo zakoupení nového zvonu do Lhotky**

V tomto roce 1825 v měsíci dubnu zakoupila lhotecká obec nový zvon o váze 33 liber v celkové ceně 82 rakouských zlatých vídeňské měny. Také byla ve Lhotce, se svolením slavného budějovického magistrátu, zřízena nová kaplička k počtě sv. Jana Nepomuckého na náklady Pavla Bitzana zvaného Fabiana, chalupníka ze Lhotky č. 5 a za pomoci místních obyvatel. Kaplička byla vysvěcena olešnickým lokalistou, páterem Václavem Rennerem.

### **Úmrtí jeho Veličenstva císaře Františka**

Dne 1.března v roce 1835 zemřel všemi milovaný český král a rakouský císař František I., narozen 12.února 1786. Po něm se vlády nad všemi dědičnými rakouskými zeměmi ujmul korunní princ Rakouska, arcivévoda Ferdinand, prvorozený syn císaře Františka I.

[15]

### **Požár v Olešnici**

Dne 15. června v roce 1836 vypukl v Olešnici kolem druhé půlnoční hodiny na půdě obecního pastýře Vojtěcha Turka požár, díky kterému se ještě 4 chalupy staly obětí plamenů, totiž chalupa: Jana Průky č.p. 46, č.p. 60 Vojtěcha Bláhy, č. 8 Josefa Lusta a chalupa č. 9 vdovy Magdaleny.

### **Pořízení neboli zhotovení hlavního oltáře a oprava měchů u pozitivu [1]836**

Ve stejném roce, v měsíci červenci, byl v olešnickém kostele, kvůli jeho špatnému stavu, zrušen starý hlavní oltář s výjimkou oltářního obrazu a tabernáku. Na místo bývalého oltáře byl zřízen na přímělu pana Jakuba Pechtla, barvíře a současně zástupce královského města Českých Budějovic jiný pěkný černý oltář z budějovického piaristického kostela. Při které příležitosti a z dobrovolných příspěvků byly k olešnickému pozitivu opatřeny nové měchy.

### **Korunovace rakouského císaře Ferdinanda [1]836**

Dne 7. září v témže roce byla v Praze provedena korunovace rakouského císaře Ferdinanda prvního jako českého krále a Marie Anny Karolíny Pi 11tého téhož měsíce jako české královny; za velkých srdečností a lidových slavností, uspořádaných českými, moravskými a slezskými zemskými stavy. Na těchto lidových slavnostech se museli také

objevit [16] z každého českého kraje nejstarší vesniční rychtáři i s několika mladými rolnickými mladíky a dívkami, kteří byli v obvyklých venkovských svatebních krojích doprovázeni národní hudbou. Mezi těmito rychtáři pokládal poctu lhotecký rychtář a venkovský hospodář Pavel Pečman č.p. 13. Těchto srdečností v Praze se účastnil na náklady {vysoce chvályhodných} českých zemských stavů.

### **Zhotovení nového obrazu panny Marie do olešnického kostela na náklady Marie Matuškové {Nový obraz p[anny] M[arie] Sněžné 1837, dárce Marie Matušková ze Lhotky}**

V roce 1837 byl restaurován nový oltář k poctě sv. Matky boží Marie Sněžné na náklady olešnické farní obce. Starý pravzor, který pocházel z filiálního kostela Marie Sněžné v lese Kostelíku u Olešnice, byl, protože už byl ztrouchnivělý, postaven na stranu, a nový obraz panny Marie, který nechala na svoje náklady u budějovického malíře Františka Hájka zhotovit služebná Marie Matušková {nar. 2/1 1808 ve Lhotce č 181}, svobodná dcera zesnulého Vojtěcha Matušky obyvatele Lhotky, budějovický kraj, olešnický farní obvod, č.p. 15.

### **Zřízení lesní školky**

V červenci 1838 byla, na nařízení vysoce chvályhodného českého gubernia pro Olešnici, na jednom, od olešnické obce odděleném obecním pozemku, zřízena lesní školka pro děti farní školy. Oplocení převzala na svoje náklady farní obec, ke kterému přispělo i budějovické panství potřebným vápnem a 6 nezbytnými kládami.

[17]

### **Požár ve Lhotce dne 21. ledna [1]838**

V roce 1838 o třetí neděli po Třech králich, dne 21. ledna, vypukl ve Lhotce v budějovickém panství kolem 9 hodiny večer ve stáji sedláka Matyáše Machutky č.p. 14 požár. Při velkém bezvětří nebyl žádný jiný dům zasažen plameny. Tento statek musel být postaven podle nejvyššího ohnivzdorného nařízení.

### **Velké mrazy a senoseč. Následně ceny obilí roku [1]838**

V témže roce nastaly velké mrazy, které trvaly až do konce března. Duben byl ještě silně chladný a květen až do 16. přinesl velké námrazy, které spálily žito, ječmen a oves. Po námrazách přišlo příznivé počasí a sklizeň pšenice, žita, ječmene a ovesa dopadla velmi

dobře. Senoseč byla provedena o něco později. Také otavy nebyl žádný nedostatek, korec žita stál tento rok 7 rakouských zlatých 30 krejcarů vídeňské měny, pšenice 12 rakouských zlatých, ječmen 6 rakouských zlatých 5 krejcarů a oves 3 rakouské zlaté, korec brambor kolem 1 rakouského zlatého vídeňské měny.

### **Vichřice a kroupy roku [1]839**

Dne 5. srpna roku 1839 na den Panny Marie Sněžné kolem druhé hodiny odpoledne přišla vichřice doprovázená kroupami a přívalovým deštěm a velkými škodami na zemědělských plodinách. Cesty byly poškozeny, pole erodovala a louky byly zaplavené sutí. U vesnice Hrádek, v trhosvinenském sídle výčepního, byl zabit bleskem jeden zedník, který tam pod stodolou ještě s ostatními pracoval.

[18]

### **Požár v Petříkově roku 1839**

Dne 14. října 1839 o pondělním odpoledni kolem druhé hodiny vypukl ve vesnici Petříkově na novohradském panství, přifařené k olešnické lokalii, v důsledku neopatrnosti dominikalisty Vavřince Janečka zvaného Lipal č.p. 49, požár. A během dvou hodin zachvátil pět domů, totiž č. 49, Ondřeje Svitáka č. 50, Matyáše Pilse radního č. 51, Kašpara Tomáška č. 52., tety Matyáše Brachy č. 48.

### **Darování dvou měděných nádob do olešnického kostela**

Dne 31. března 1840 daroval místní duchovní, páter Václav Renner, nové měděné nádoby v hodnotě 4 rakouských zlatých vídeňské měny a jeden ve stejné ceně daroval Pavel Tomášek řečený Hansl,<sup>25</sup> sedlák z Bukové.

### **Úmrtí vysoce chvályhodného radního Josefa Ebenhöha 1840**

Dne 21. září 1840 zemřel v Budějovicích pan Josef Ebenhöh, čekobudějovický magistrátní rada. V tomto měsíci byla odstraněna stará malá věž nad bytem místního duchovního, na větrnou korouhvičku byl zakreslen rok 1719. Tato korouhev ze železného plechu byla na střechu opět nasazena.

### **Nehoda při koupání**

Dne 31. května 1841, druhého dne o letnicích se v rybníku Lhotáku kolem čtvrté

---

<sup>25</sup> č.p. 24, půlláník, SOKA ČB, FÚ Olešnice, kart. 2.

hodiny odpoledne při koupání utopil pacholek Martin Král z Kramolína, z jílovické farnosti, poté byl soudně ohledán a pochován v Olešnici. Byl ve službě u lhoteckého sedláka Prokopa Bitzana č. 11.

### **Pořízení zcela nových okenních ráků a skleněných tabulí do dvojitých oken v bytě místního duchovního. Vichřice a přívalový déšť**

Dne 23. srpna byly chvályhodnou budějovickou městskou obcí do bytu místního olešnického duchovního nově pořízeny v šesti oknech nové okenní rámy, dvojitá okna a skleněné tabule.

Včera, dne 22. srpna [1]841, dvanáctou neděli po letnicích přešel přes Olešnici kolem čtvrté hodiny odpoledne tak silný přívalový déšť, že mnoho polí bylo erodováno a skoro všechny cesty zničeny.

[19]

### **Pořízení nového slavnostního ornátu**

Dne 12. února 1842 byl místním duchovním páterem Václavem Rennerem do olešnického kostela sv. Václava pořízen zcela nový, modrý, damaškový ornát se žlutě květovaným prostředkem z angorské vlny a zlatými portami pro adventní a sváteční neděle v ceně 75 rakouských zlatých vídeňské měny. Ornát byl uhrazen z vlastních prostředků pátera Václava Rennera a zhotoven krejčím Josefem Janečkem ze Lhotky č. 9. Na tento ornát přispěla Rosina, vdova po zesnulém obyvateli z Olešnice č. 48 Ondřejovi Podolkovi, 25 rakouskými zlatými vídeňské měny.

### **Prudká vichřice**

Dne 28. února 1842, v pondělí kolem šesté hodiny večer, přišla od rakouské strany silná vichřice doprovázená dvěma silnými blesky a hlubokým burácením bouřky. Celá bouře trvala 3 minuty.

### **Zpráva o úmrtí pana primátora Vincenta Strandta**

Dne 12. března o sobotní noci kolem druhé hodiny zemřel v Budějovicích dobrý a šlechetný pán Vincent Strandt, primátor a c[ísařský] k[rálovský] rada a 14. března byl slavnostně podle stavovských zvyklostí pochován. Každý patronátní duchovní obdržel 2 rakouské zlaté na zádušní mši. Klid a mír jeho duši.

## **O mapování**

V pátek, dne 10. června 1842, přišel do Olešnice pan poručík od chvályhodného barona z Walquartu od pěšího pluku č. 62 s rozkazem k vojenskému zmapování budějovického kraje. Byl ubytován a stravován u místního duchovního, zdržel se v Olešnici tři týdny.

## **Ustanovení a představení nového českobudějovického primátora, Ondřeje Schmidta**

V úterý, dne 29. listopadu 1842, byl na radnici p. t. krajským hejtmanem a guberniálním radou Josefem Reitem za přítomnosti chvályhodného c[ísařského] k[rálovského] generála a důstojnického sboru zdejší posádky, pánů magistrátních radů a oficiálů, úředníků, patronátního duchovenstva, měšťanů a vesnických rychtářů, slavnostně představen nově ustanovený primátor, pan Ondřej Schmidt, bývalý nejstarší magistrátní rada v Českých Budějovicích. Večer byla Krumlovská brána města osvětlena divadlem. V divadelním večeru byl uveden jedním z herců úvodní proslov.

## **1843 roční počasí**

V roce 1843 byla tuhá zima, duben a květen velice nepřívětivý, deštivo do půlky června, v době kvetení obilí vlhko a deštivo, stlalo se velmi málo sena a otavy byly pěkné a dobré, všechna úroda pšenice byla průměrná, oves dobrý, ale drahý, cena žita stoupla až na 1 rakouský zlatý vídeňské měny za korec, brambory v nízkých údolích dopadly špatně. Další obdělávání pěkné, suché, prosinec vlhký, studený, deštivý, blátivý, často sníh.

[20]

## **1844 22. května, krupobití**

Dne 22. května o střeďechním odpoledni kolem druhé hodiny přešla po parném poledni přes Žár, Bukovou a Těšínov bouřka i se zničujícími krupami, která zaplavila olešnická pole u dolních rybníků. Avšak obilí na polích se přece zotavilo, ale v úterý 25. června odpoledne tak kolem páté hodiny k nám přes Velešín přišlo bouřkové počasí, které v lesích vyvrátilo stromy z kořenů a způsobilo tak velké škody; k tomu přišlo silné krupobití, které zcela zahnilo naše naděje na sklizeň. Kolem osmé hodiny večer přišlo opět takové bouřkové počasí, doprovázené otřesným krupobitím. V těchto dnech bylo mnoho obcí v Čechách, Rakousku až po Slavonii postiženo krupobitím. Obilí stouplu okamžitě ze 7 rakouských zlatých na 10 rakouských zlatých. Avšak později díky dovozu obilí a mouky byly všechny obiloviny zlevněny. Brambory dopadly špatně, obzvlášť ve vlhkých

údolích.

### **1844, 3. srpna, dar místnímu kostelu**

Dne 3. srpna 1844 daroval sedlák Jan Čurda řečený Krystl z vesnice Birken u Trhových Svinů spolu s přezkoušenou olešnickou porodní bábou Kateřinou Tomáškovou olešnickému kostelu dva nové červené damaškové oltářní polštáře a jeden oltářní přehoz a superkorporál s ručníkem, jako také jeden červený damaškový plášť na ciborium.

### **1845 úmrtí našeho vysoce váženého vrchního pastýře jeho excelence velebného pana Arnošta Konstantina Růžičky,<sup>26</sup> biskupa v Českých Budějovicích**

V úterý, dne 18. března, ve dvě hodiny v noci zemřel ve věku 86 let náš současný budějovický biskup a excelence, pan Konstantin Arnošt Růžička a byl v sobotu, 22. března, v deset hodin dopoledne pochován na staroměstském hřbitově v Českých Budějovicích. Žádušní mše za něho se konaly v každém farním kostele 31. března.

### **1845 intronizace nového biskupa**

Dne 22. září 1845 byl jmenován náš velebný vysoce urozený biskup, pan Josef Ondřej Lindauer,<sup>27</sup> bývalý guberniální rada v duchovních záležitostech Čech, kanovník v metropolitním kostele u sv. Víta v Praze, společník člen spolku chrámové hudby v Praze, jakož také člen pražského ústavu pro nevidomé a hluchoněmé a Dědictví sv. Jana Nepomuckého; poté byl v Českých Budějovicích 2. února 1846 slavnostně uveden do jeho katedrálního kostela sv. Mikuláše a byl představen sboru kanovníků, úředníkům magistrátu a lidu. Narodil se v královském krajském městě Plzni. V letech 1809 – 1827 fungoval v budějovické diecézi a sice jako kaplan v Horšicích, zámecký kaplan v Lukavici, Plavně, v Letínách, Lukavici, děkan v Přešticích, poté arciděkan v Plzni.

---

<sup>26</sup> A. K. Růžička pocházel z Tloskova na Berounsku, kde se narodil 21. prosince 1761. Na kněze byl vysvěcen 15. června 1785. Těšil se přízni císaře a roku 1787 byl ustanoven rektorem lvovského generálního semináře. V roce 1794 byl jmenován kanovníkem českobudějovické katedrální kapituly. Od 12. října 1797 byl generálním vikářem a po Schaaffgotscheho smrti kapitulním vikářem. Císař mu 15. června 1815 udělil biskupství českobudějovické a 26. srpna 1816 převzal z rukou pražského arcibiskupa Václava Leopolda Chlumčanského svěcení; 22. září 1816 se po slavné intronizaci ujal vedení diecéze., Jaroslav KADLEC, *Českobudějovická diecéze*, s. 28 – 29.

<sup>27</sup> Byl třetím českobudějovickým biskupem, narodil se v Plzni 29. listopadu 1784 a na kněze byl vysvěcen 15. srpna 1807. Nejprve byl kaplanem v Malešicích, pak v Horšicích, od roku 1810 působil jako zámecký kaplan v Lukavici a roku 1813 se stal farářem v Letínách, roku 1817 farářem v Lukavici a posléze r. 1824 děkanem v Přešticích. Ale již roku 1827 byl jmenován arciděkanem v Plzni a po osmi letech se stal r. 1835 kanovníkem a zároveň českým kazatelem u sv. Víta v Praze. Konečně 22. září 1845 byl jmenován biskupem v Českých Budějovicích, 18. ledna 1846 byl posvěcen pražským arcibiskupem Aloisem Schrenkem a následně 2. února intronizován. Zamřel 4. června 1850., TAMTÉŽ, s. 30.

[21]

### **1846, dne 4. dubna, požár ve vsi Buková**

Dne 4. dubna 1846, v sobotu odpoledne před Květnou nedělí kolem 9 ¼ hodiny, vypukl v Bukové, na novohradském panství v olešnickém farním obvodu u sedláka a vdovce Jana Tomáška řečeného Jakeš č.p. 18, oheň za jeho stodolou. A zničil v době jedné půl hodiny, jelikož byl velký víchř od západní strany, 10 selských stavení, 13 baráků neboli vyňatých chalup, stodolu dominikálisty č. 46 a panský dvůr pod č.p. 35.

Níže uvedená selská stavení byla obětmi tohoto zuřivého živlu, jako: č. 18 Jana Tomáška řečeného Jakeš, č. 22 Josefa Janečka, č. 24 Pavla Tomáška řečeného Hansl, č. 25 radního Vavřince Tošnera, č. 27 Josefa Homera řečeného Keijšar, č. 29 Františka Herdy, č. 30 radního Jana Kulhana, č. 31 Josefa Pitálka, č. 32 rychtáře Jana Valenty, č. 33 Ondřeje Gangla řečeného Dvořák.

#### Domky neboli vyňaté chalupy

č. 20 obecní kovárna, obecního kováře Matyáše Janečka, č. 21 obyvatele Matyáše Valenty, č. 23 chalupa Josefa Janečka, obyvatele a krejčí Šimon Tošner, na č. 24 chalupa obyvatele a tkalce Františka Tomáška, č. 26 vdova Uršula Tošnerová, č. 28 Bartoloměj Homer, dále chalupa sedláka Ondřeje Gangla č. 33.

Chalupa sedláka Herdy z č. 29, č. 45, chalupa Jana Kulhana z č. 30, chalupa č. 5 vdovy Terezy Kovářové, kolářky, obecní chalupa obecního pastýře, č. 6, Jakuba Schustera č. 17, chalupa sedláka Františka Tošnera řečeného Vácha č. 14 a stodola dominikálisty Šimona Tošnera č. 46.

Panský dvůr zcela vyhořel, dobytek a ovce byly zachráněny. Všemohoucí je těmto vyhořelým nápomocen. Jak tento oheň vznikl, nebo jeho příčina, je neznámo.

### **1846, dne 11. července, dostal olešnický kostel darem mešní roucho a příslušenství**

V sobotu, dne 11. července 1846, obdržel olešnický kostel darem krásné mešní roucho z bílé hedvábné květované látky a červený květovaný prostřední kus i s šátkem na kalich, štólou, manipul a ještě 2 další štóly od velebného pana pátera Jana Prince, emeritního děkana, slavného kněze a faráře na Štermberku v Dolním Rakousku. Je narozen v Eingärtlerey, v novohradském panství a farnosti, budějovickém kraji v Čechách.

[22]

### **1848 zdražení v obilovinách a nedostatek peněz**

Nejen v našem kraji, téměř v celých Čechách, Německu, Maďarsku, Illyrii,

na Moravě, v Anglii a Irsku byly brambory na polích v minulém roce napadeny takzvaným suchým hnitím, na tom byla vinna velká sucha v měsících červnu, červenci a srpnu 1846. Brambory uschnuly, zčernaly a byly bez staré chuti. Z tohoto důvodu se ihned po sklizni 1846 tak zvýšila cena obilí, že v měsících březnu, dubnu 1847 žito stouplo na 15 až 16 zlatých vídeňské měny, korec pšenice na 23 zlatých, oves na 7 až 8 zlatých 30 krejcarů, ječmen na 14 až 15 zlatých vídeňské měny. Korec brambor stál 4 až 5 zlatých vídeňské měny. Bída, obzvláště v chudých vrstvách obyvatelstva, panovala neobyčejná. Od kosení stouply ceny obilí ještě výše, pšenice přišla až na 30 zlatých vídeňské měny za korec, žito na 21 zlatých, ječmen na 22 zlatých, oves na 9 zlatých. Zdar všech polních plodin způsobilo pouze to, že se v měsíci srpnu žito, jako také ostatní druhy obilí, zlevnilo až na 10 až 11 zlatých rakouské měny. Brambory opět shnily, vzhledem k tomu byly obavy o růst cen obilí.

### **1847 požár v Olešnici díky blesku**

Dne 22. srpna 1847, na 13. neděli po letnicích, kolem 5 hodiny večer, bylo ve zdejší okolí mnoho bouřkových mraků, protože v předešlých dnech byla velká horka, přišla od jihozápadní strany bouřka s velkou prudkostí a vichřicí. Když jeden blesk uhořel ve vsi Olešnici do stodoly sedláka a rychtáře Jana Roubína č.p. 35, zapálil hned stodolu, poté sousední obydlí a stodoly tak, že se 10 selských stavení čtvrtlánků, obecní chalupa a 3 světnice podruhů staly obětí plamenů. Následující domy i se stodolami vyhořely: č. 35 Jan Roubín, č. 36 radní Jan Jindra řečený Farkota, č. 34 Blažej Vácha, č. 37 Matyáš Hocker zvaný Průka, č. 33 Ondřej Jindra, č. 32 Vojtěch Tomášek zvaný Benda, č. 31 Ondřej Vrána, č. 30 Jan Kojan zvaný Selba, č. 29 Šebestián Kříha, č. 28 podruha Josefa Slomka, č. 27 sedlák Vojtěch Slomek, č. 26 obecní chalupa Vavřince Lusta řečeného Chromač, č. 25 čtvrtlánka Jana Jindry zvaného Švejcar, u kterého byla ohni učiněna přítrž. Ztráta na obilí, které bylo trvale dováženo, je velmi velká.

[23]

### **1851 úmrtí pana pátera Václava Rennera**

Dne 2. března 1851 zemřel na zápal plic ve věku 66 let zdejší lokalista a biskupský notář, pan páter Václav Renner, poté, co po 36 let s požehnaným úspěchem spravoval olešnickou farní obec, všemi milovaný a všeobecně oplakávaný. Pokoj jeho duši!



## Znovuobsazení páterem Janem Bakulou<sup>28</sup>

Po tříměsíční administrativě pana pátera Josefa Viturky, borovanského kaplana, byl páter Jan Bakula, narozen v Českých Budějovicích dne 25. dubna 1818 a kaplan v Rudolfově, navržen slavnou budějovickou městskou radou, jako patronem Olešnice, dne 19. května 1851, jako místní duchovní a nastoupil do lokalie dne 1. července téhož roku.

## Jubileum 1851

V důsledku šťastného návratu Jeho Svatosti Pia IX., z jeho útěku z Portici do Říma, bylo celým Čechám uděleno jubileum s plnomocnými odpustky. Tato milostivá doba začala na dny sv. Aloise z Gonzagy, dne 21. června 1851 a skončila 6. neděli po letnicích nebo na svátky sv. Markéty, dne 20. července. Trvala celých 30 dní.

## Vybílění kostela v měsíci červenci 1851 {bílění kostela}

Naplnění láskou k Bohu a úsilím o jeho slávu, nechali manželé Řehoř a Magdalena Kučerovi řečení Říhovi, domkáři z Olešnice č. 79, na vlastní náklady vybílit olešnický kostel i se sakristií, jelikož tento nebyl už 29 let bílen.

## Pozlacení tabernáku

Prosba olešnického pana duchovního, o laskavý příspěvek na pozlacení zcela bezbarvého tabernáku, se shledala ze strany farníků s ochotnou odezvou. Které bylo z tohoto důvodu hraběcím pozlacovačem panem Jakubem Schattauerem započato a na svátek sv. Václava dokončeno. Práce stála 100 zlatých vídeňské měny, které byly panu pozlacovači za přítomnosti pana Václava Vaňka, školního učitele a Tomáše Pršína, dominikalisty z Olešnice dne 25. září 1851 vyplaceny. Čtyři přifařené [24] osady k tomu přispěly:

osada Olešnice . . . . .	.48 zlatých 50 krejcarů vídeňské měny		
-dtto- Lhotka . . . . .	12 zlatých	—	-dtto-
-dtto- Buková . . . . .	22 zlatých 30		-dtto-
-dtto- Petříkov . . . . .	13 zlatých 52 ½		-dtto-

<sup>28</sup> Narodil se v Českých Budějovicích v německé rodině dne 25. dubna 1818. Ordinován byl 23. července 1843. Za svou kariéru vystřídal několik míst a funkcí: r. 1843 kaplan v Rychnově nad Malší, 1848 kaplan ve Chvalšínách, 1850 kaplan v Rudolfově, od 31. května 1851 lokalista v Olešnici, kde mu byl roku 1854 udělen titul „osobní farář“ a od 4. listopadu 1857 byl prvním farářem (protoparochus) v Olešnici, v letech 1866 – 1869 farář v Rudolfově (od r. 1867 vikář hlubockého vikariátu), od 19. dubna 1869 znovu farářem v Olešnici, 1877 získává titul „osobní děkan“, r. 1881 arcijáhen a influovaný prelát v Českém Krumlově, 1882 – 1896 vikář českokrumlovského vikariátu (od r. 1882 též arcikněz českokrumlovského archiepiskopiátu). Zemřel v Českém Krumlově dne 25. května 1897.

jeden nejmenovaný požehnaný dobrodinec . . . . 2 zlatý 47 ½ -dtto-  
součet 100 zlatých vídeňské měny

#### **Obnovení konsorcia. Intronizace 4. českobudějovického biskupa**

Dne 25. března 1851 byl pražský kanovník Jan Valerián Jirsík<sup>29</sup> Jeho Veličenstvem Františkem Josefem I. jmenován českobudějovickým biskupem, nato 19. října v Praze vysvěcen biskupem a dne 1. listopadu 1851 měl svojí intronizaci jako čtvrtý českobudějovický biskup. Požehnání Všemohoucího provázej jeho šlechtné působení!

#### **Postní obraz**

Vedeni opravdovou křesťanskou zbožností, obstarali manželé Josef a Marie Bitzanovi mlynáři z takzvaného Červeného mlýna jeden napravo stojící kříž s namalovaným umírajícím Spasitelem i s plátnem nutným k přikrytí oltářního obrazu, jako postní obraz pro olešnický místní kostel, který byl dne 27. února 1852 při počátku svaté postní doby poprvé vztyčen.

#### **Portatile pro oltář sv. Trojice**

Jelikož oltář sv. Trojice stále ještě neměl portatile, bylo jedno takové obstaráno od velebné linecké konzistoře, dne 5. srpna léta Páně 1852, na které kostelní pokladna lokalie Olešnice vybrala částku po 2 zlatých 25 krejcarech rakouské měny. Témuž byla vedena následující autentika: Dosvědčuje se, že portatile tohoto oltáře bylo posvěceno důstojným a nejurozenějším panem, panem Janem Michaelem Leonardem, biskupem diokleciánským (v nejistých oblastech) a zástupcem papežského stolce, dne 29. července, běžného roku, v katedrálním kostele v Linci a že do něho byly uzavřeny ostatky sv. Hypolita a mnohých mučedníků.

Za biskupskou konzistoř v Linci, 29. července 1850

Josef Sohropp vlastní rukou

kanovník a kancléř

---

<sup>29</sup> Byl bezesporu jedním z nejvýznamnějších českobudějovických biskupů. Narodil se 19. června 1798 v Kácově a po studiích teologie v Praze byl 28. prosince 1820 vysvěcen na kněze. Jako kaplan působil v Cítově a Roudnici, zámecký kaplan v Jezeří (u Lobkoviců). Poté nastoupil jako farář v Minicích a v roce 1846 byl jmenován kanovníkem svatovítské metropolitní kapituly v Praze. Biskupské svěcení přijal Jirsík 19. října 1851. V letech 1848 – 1851 byl redaktorem Časopisu pro katolické duchovenstvo a byl též literárně činný. Roku 1868 založil a tři roky vydržoval budějovické gymnázium, které od roku 1926 nese jeho jméno. Zemřel 23. února 1883 v Českých Budějovicích., Eliška ČÁNOVÁ, *Slovník představitelů katolické církevní správy v Čechách v letech 1848 – 1918*, Praha 1995, s. 38.

[25]

## Vyvazovací obligace

č. 1257 pís. A

340 konvenční měny

### Vyvazovací obligace

Království českého

Přes tři sta čtyřicet zlatých konvenční měny, které úrokuje pokladna vyvazovacího fondu lokalii Olešnici v trhosvinenském okrese s pěti sty v konvenční měně půlročně připadajícími proti kvitanci bude podle ustanovení nejvyššího patentu z 11. dubna 1851 vyplaceno zpět.

Praha, dne prvního listopadu 1852 (padesát dva)

Placek Obertraut v[lastní] r[ukou] Danzer v[lastní] r[ukou]  
Polívka v[lastní] r[ukou]

NE: 503

Nadcházející obligace je náležitě zapsána v úvěrové a likvidní knize pokladny vyvazovacího fondu

Praha, dne 15. prosince 1852

Za pokladnu vyvazovacího fondu

Polívka v[lastní] r[ukou]

Základní vyvazovací obligace budou celkově zaručeny a budou užívat všech aktiv státních cenných papírů. Jsou způsobilé k uložení u sirotčí, běžné spořitelny kostelního fondu a nadačního kapitálu, jakož také k akceptaci jako kauce a vzhledem k získání záloh z c[ísařské] k[rálovské] Rakouské národní banky stejně nacházející se státní cenné papíry. Nejvyšší patent z 11. dubna 1851 § 21

Placení úroků bylo převedeno od 1. listopadu 1852 na c[ísařskou] k[rálovskou] sběrnou pokladnu v Českých Budějovicích prostřednictvím berního úřadu v Trhových Svinech.

C[ísařská] k[rálovská] pokladna vyvazovacího fondu

Praha, 15. prosince 1852 Danzer v[lastní] r[ukou]  
Polívka v[lastní] r[ukou]

[26]

### Stavba věže

u olešnického kostela sv. Václava

Vedeni ušlechtilým naléháním srdce, zvětšit slávu boží a odvrátit trpké výčitky, které se na farníky z Olešnice všech osad valily a byly servírovány jako nelítostné cukroví: „Jste odtamtud, kde zvony visí na hrušních“; pospíšili si olešničtí obecní představitelé, aby

jim jejich nově jmenovaný duchovní, páter Jan Bakula, brzy po jeho úspěšném přesídlení z Rudolfova 1. června 1851, tam schválil vybudování kostelní věže a byl jim nápomocen. Toto přání se nemohlo nikomu nezdát potěšitelné, jako i jemu samotnému, kterému především ležela na srdci sláva Boží. Ovšemže dal svůj radostný souhlas k těmto šlechetným úmyslům a poradil se s obecními představiteli, kteří byli přímými prostředníky těchto požadavků.

Ale žalostně se cítilo jeho srdce sevřeno, když vzpomněl nesnází, které bude znamenat povolení ze strany slavného budějovického patronátního úřadu. Přesto nenechal klesnout odvalu a čekal s důvěrou, že „Všemohoucí neodepře těmto šlechetným úmyslům svou podporu“, na vhodnou příležitost, aby mohl přednést svou prosbu.

Toto se ukázalo v následujícím roce, kdy ke kostelu přilehlé stáje duchovního, vysoce chvályhodného lesního a úřední stáje byly tak zchátralé, že jim hrozilo zřícení. Při stavební komisi uspořádané 5. července 1852 v přítomnosti pana Františka Klavíka, starosty Českých Budějovic, vysoce chvályhodného < > Bernarda, radního a vysoce chvályhodného ekonomického správce Františka Koberče a Matyáše Krauskopfa, [27] zednického políra z Trhových Svin, byla učiněna dohoda ve věci stájí, využil jsem příležitosti k vyjádření prosby, aby slavný budějovický patronátní úřad nejmilostivěji udělil svolení k výstavbě kostelní věže, jelikož v místě chybí, a také že by farníci chtěli nutné vedení a pracovní výlohy hradit z vlastních prostředků. Po několika okamžicích vážnějších úvah se stalo to, co bylo po celých 36 let nemožné, díky božímu řízení možným a obtížné příjemně líbezným a snadným, v tom se na nás obrátil pan purkmistr s otázkou: jestliže farníci uhradí výlohy, copak ještě chybí? Jelikož kameny jako ušetřený materiál, vápno a cihly máme. Buď pochválen Ježíš Kristus na věky věků! Bohu díky! Poté také pan radní Bernard a pan správce Koberž dali své svolení, raduji se v nitru svého srdce, neboť čeho jsem se nejvíce obával, bylo díky přízni boží zažehnáno.

Nyní to znamenalo položit ruku k dílu. První písemnou žádost pro slavný patronátní úřad v Českých Budějovicích i s vyhotovenými stavebními plány od vysoce chvályhodného Matyáše Krauskopfa jsem připravil dne 26 července, načež byl vyžádán seznam materiálu; ostatně je třeba poděkovat laskavé přímluvě pana správce, že podle rozhodnutí městské rady Českých Budějovic, dne 21. srpna 1852, bude povolena bezplatná spotřeba materiálu o 60 korcích vápna a 4000 cihel. Když se ale u druhé zasedající stavební komise pana c[ísařského] k[rálovského] stavebního komisaře Václava Pánka ukázala nutnost, buď [28] celou vadnou kostelní zeď na východní straně zbourat, nebo věž od základu ze všech čtyř stran nově vystavět, byl jsem nucen požádat slavnou městskou radou v Českých Budějovicích o zvýšení povoleného stavebního materiálu. Mezitím byla

na faře 19. srpna ujednána s vysoce chvályhodným Krauskopferem z Trhových Svinů a zdejšími farníky vzájemná úmluva a oboustranné platby a povinnosti byly zapsány do protokolu a přítomnými podepsány. Na plenárním zasedání městské rady a městského výboru bylo, pro věřší spotřebu, povoleno také navrhovaných 40 korců vápna a 2 centěře železa.

Nyní soupeřili všichni o přiložení ruky k božímu dílu. Základní kámen byl přivezen Šebestiánem Křihou, sedlákem z Olešnice č. 29, z úředního lesa u rybníka na Hrádku, načež, 23. srpna, jako také na svátek sv. Filipa Benicia a současně vigilie apoštola Bartoloměje, po proběhlé slavnostní mši za projevené dobro, bylo vykonáno slavnostní položení základního kamene za přítomnosti všech řemeslníků a skoro celé farní obce a stavba byla zahájena, místním duchovním, páterem Janem Bakulou, s vysoce chvályhodným účelům odpovídající pobídkou přes žalm 126, 1 „Nestaví-li dům Hospodin, nadarmo se namáhají stavitelé“.<sup>30</sup> Oči všech přítomných byly zalily důvěrou a radostným dojetím, každý posílal do nebeské výše vroucí modlitby, aby se započaté dílo zdařilo.

Dobrotivý otec na nebesích projevil zalíbení na díle, započatém k jeho oslavě, [29] neboť během celé doby stavby panovalo to nejsušší počasí a dělníkům v jejich úsilí nebránil ani ten nejmenší déšť. Stavba se dařila v rychlosti, takže 29. září, jako na svátek archanděla Michaela, mohlo být provedeno slavnostní vysvěcení a vztyčení věžního kříže olešnickým duchovním za asistence Jeho důstojnosti, pana pátera Jana Doudlebského ze Sternecka, kaplana z Chvalšín, a za přítomnosti slavnostně oděné farní obce, školní mládeže a osmi dívek, ozdobených květinovými věnci.

Po vysvěcení kříže vyzvedl olešnický duchovní ve svém projevu k obci věřících, „velký význam sv. Kříže“, k srdcím celého shromáždění a jejich oči, naplněné důvěrou, jen jasně doložily naléhavost jeho slov. Zastřešení bylo zajištěno svinenským klempířem a jeho učněm, poté již byl dvěma bukovskými tesaři, Tomášem Tošnerem a Josefem Janečkem, dokončen krov. Tak mohla být na dny sv. Havla, opata, tj., 16. října, provedena koupě dřevěného lešení a vskutku utěšené vytžení a upevnění třetího zvonu v nové věži. Ó, kdo může popsat tu radost, když se 11 hodin dopoledne snášely z věže tak lehce a jasně první tóny. Děkoval jsem s vroucí modlitbou, že Bůh ve svém nekonečném milosrdenství svolil, aby mohlo být založeno a odhaleno dílo věnované jeho oslavení.

---

<sup>30</sup> Přesněji žalm 127, 1: „Nestaví-li dům Hospodin, nadarmo se namáhají stavitelé. Nestřeží-li město Hospodin, nadarmo bdí strážný.“, *Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona*, Praha 1994.

[30]

Ačkoliv nyní ve jménu Boha započaté dílo stavby věže, tu stálo v jeho dokončení a Bohu díky, že se nepříhodilo to nejmenší neštěstí, tak přece na sebe nenechaly některé zarmucující nepříjemné důsledky dlouho čekat. Neboť poté, co byla stavbyvedoucímu Matyáši Krauskopfovi vydána také poslední částka a tímto byla dosvědčena zaprotokolovaná zúkolovaná suma 800 zlatých vídeňské měny, tu naléhali skoro všichni řemeslníci, jako kameníci, zedníci, tesaři, nádeníci, obchodníci, klempíři a hostinští, částečně o jejich upřenou mzdu, zčásti o peněžitý obnos za poskytnuté zboží, nebo jídlo a pití. Podle celkového soupisu pohledávek z dluhu, které je třeba ještě zaplatit, sestaveného Matyášem Krauskopffem, vyplývala značná suma 137 zlatých 25 krejcarů vídeňské měny. Všichni pracovníci byli na tohot stavbyvedoucího rozzlobeni a dokázali by na jeho osobu vztáhnout ruku a zle mu ublížit, kdyby do toho nevstoupil olešnický duchovní, bylo by se to neurovnalo. Po důkladném uvážení, že výše jmenovaný stavbyvedoucí už nedostane ze všech peněz ani krejcar, aby mohl zaplatit dělníky, nastínil Matyáši Krauskopfovi tíhu do nebe volajícího hříchu upírání mzdy, vytkl však také pracovníkům, že jsou sami na vině, jelikož se měli hned při prvním nezaplacení ohlásit; tak jako pochleboval ctižádosti obecních představitelů, naznačující, co by k tomu celý svět řekl, kdyby se říkalo, že olešnická farní obec postavila z čisté lásky k Bohu kostelní věž, ale pracovníky zaplatit nemůže. Jak velice by byla jejich dobrá výzva omezována a škodila by v budoucnu jim i jejich dětem. Díky Bohu! Uhodil jsem do pravého. Tento prostředek pomohl k tomu, že byla uskutečněna nová dobrovolná sbírka a pracovníci byli 14. prosince 1852, tedy ještě v témže roce, vyplaceni.

[31]

#### Protokol

zachycený dne 19. srpna 1852 v přítomnosti podepsaných

#### Předmět

O právě stavějící se věži při olešnickém místním kostelu sv. Václava

- a Olešnická farní obec se zavazuje panu staviteli Matyáši Krauskopfovi, zednickému polírovi z Trhových Svinů, že všechny dodávky týkající se kamení, cihel, písku a všeho jiného, co není možné nosit, poskytne ochotně, bezplatně a bez prodlení.
- b Odvést panu staviteli stanovenou a zúkolovanou částku, slovy, osmi set zlatých vídeňské měny ve splátkách, a sice: po dosažené zkladní výšce 2, 1 – 9 jedno sto zlatých vídeňské měny, po druhé výšce 2 – 2 – 2 opět sto zlatých vídeňské měny,

po dosažení třetí výšky a dokončení celého zdiva o třech sázích, třetích sto zlatých vídeňské měny.

- c Po dokončení tesařské práce a postavení mu včas vyplatit částku jednoho sta zlatých vídeňské měny.
- d Po ukončené klempířské práci poskytnout částku dvou set padesáti zlatých vídeňské měny.
- e Dát na, na železo potřebné ke stavbě, tak i zámky, zděře, šrouby, hřebíky a ostatní kovářské a zámečnické práce částku 75 zlatých, sedmdesát pět zlatých vídeňské měny.
- f Vyhradit panu staviteli zbývající částku 75 zlatých vídeňské měny = sedmdesát pět zlatých vídeňské měny až do úplného dokončení a teprve poté ji vyplatit, jestliže bude převzetí věže ze strany císařské královské stavební komise uznáno jako povedené a dokončené.

Naopak se pan Matyáš Krauskopf zavazuje:

1. postavit věž přesně podle předloženého stavebního plánu a v žádném případě se nedopustit nějaké chyby, jaksepatří dohlížet na pracovníky a dát patřičné meze každému nařízení a možným neshodám.
2. Že nebude klášter olešnické farní obci žádné jiné požadavky, než ty, které jsou vyjmenované pod písmenem a.

[32]

3. Že sám vyplatí mzdu všem přísluhovačům, nádeníkům, zedníkům, tesařům a klempířům, za jejich práci, stejně jako, že sám zajistí postavení lešení.
4. Že sám uhradí pod písmenem e smluvené železo spolu s kovářskými a zámečnickými pracemi a že opatří svůj vlastní potah k vyzvednutí materiálu.
5. Že by měl být poskytnut chvályhodnému patronovi příspěvek na železo, takový, aby přišel k dobru farní obci.
6. Činí vysoce chvályhodného Matyáše Krauskopfa povinným dokončit stavbu do 16. října, na den sv. Havla, 1852, k čemuž je, jako poskytnutí záruky, využívána ještě zbývající částka 50 zlatých vídeňské měny.
7. Dále přijímá závazek nechat pokrýt věž stejným druhem pocínovaného plechu, jakým je pokryta věž kostela v Trhových Svinech.

Oboustrannou dohodu a přijetí závazků dosvědčují vlastnoruční podpisy.

Úřad duchovního Olešnice, dne 19. srpna 1852, na dny sv. Ludvíka Tolentina.

Za mojí přítomnosti	Matyáš Krauskopf, vlastní rukou
páter Jan Bakula	zednický mistr
lokalista, vlastní rukou	
	Jan Roubín vlastní rukou
Václav Vaněk vlastní rukou	představený z Olešnice
zapisovatel	Jan Sviták vlastní rukou
	svědek výboru
	Jan Jindra vlastní rukou
	svědek výboru
	Tomáš Sviták vlastní rukou
	z Petříkova, svědek
	Bartoloměj Tošner vlastní rukou
	svědek

[33]

		Peněžité částka v konvenční měně	
<u>Celkový soupis přijatých dobrovolných příspěvků</u>		zlatý krejcar	
<u>na stavbu věže u místního olešnického kostela</u>			
Od obce Olešnice prostřednictvím představeného pana Jana Roubína . . . . .	86	-	
-dtto- Jana Svitáka . . . . .	42	-	
-dtto- Jana Roubína . . . . .	12	-	
-dtto- . . . . .	3	-	
-dtto- . . . . .	3	30	
-dtto- . . . . .	2	-	
-dtto- . . . . .	-	4	
-dtto- Buková -dtto- Josefa Opolzera . . . . .	56	-	
-dtto- -dtto- . . . . .	5	20	
-dtto- Lhotka -dtto- Pavla Petschmanna. . . . .	33	-	
Od Josefa Kocábka ze Lhotky, dodatečně . . . . .	3	-	
Od obce Petříkov skrze pana Ondřeje Kürbise . . . . .	36	30	
-dtto- deputátník Jana z Petříkova . . . . .	-	30	



prostřednictvím představeného, pana Vojtěcha Prince z Petříkova . . . . .	12	-
Od hospodářského správce, pana Františka Koberče jako příspěvek od slavné budějovické městské rady na 2 centěře železa o ceně 10 zlatých rakouské měny	20	-
Od nejmenovaného dobrodince . . . . .	4	22
Od obce Buková prostřednictvím představeného Josefa Opolzera . . . . .	10	4 <sup>4</sup> / <sub>5</sub>
-dtto- Petříkov vybráno . . . . .	7	40 <sup>2</sup> / <sub>5</sub>
-dtto- Lhotka prostřednictvím představeného Pavla Petschmanna . . . . .	3	36
-dtto- Antonína Pilse, rybářského pacholka v Olešnici . . . . .		1
-		
-dtto- Lukáše Průky, podruha -dtto- č. 55 . . . . .	-	30
-dtto- Řehoře Kučery -dtto- č. 79 . . . . .	-	30
-dtto- Lukáše Jindry, Jana Zemana, č. 21 a č. 48, Ondřeje Jindry č. 67, Jana Krále č. 5, Jana Kojana č. 30, Matyáše Jindry č. 33, Václava Janečka č. 49, Josefa Filka č. 47, Josefa Pilse č. 69 . . . . .	5	8
Prostřednictvím olešnického představeného vysoce chvályhodného Jana Roubína č. 34, od Jana Roubína č. 34, Matyáše Střelečka č. 20, Václava Petrlíka č. 51, od Vavřince Průky č. 55, od Jana Takla č. 12, od Martina Janečka č. 10, Jakuba Jindry č. 52, Jana Dvořáka č. 18, Filipa Vrány č. 6, Šebestiána Kříhy č. 29, Matyáše Kučery č. 13, Adalberta Jindry č. 7, Jana Jindry č. 36, Pavla Bauernoepa č. 50, Odřeje Selby č. 15, Bartoloměje Kandry č. 19, Kašpara Hockera č. 37, dohromady . . . . .	9	14 <sup>2</sup> / <sub>5</sub>
Od Leonarda Stutze . . . . .	-	10
Od <u>jednoho nejmenovaného</u> . . . . .	6	½
<u>Celková suma . . . . .</u>		<u>363 zlatých 56 krejcarů konvenční měny</u>

páter Jan Bakula vlastní rukou  
lokalista a pokladník

[34]

Peněžítá částka v konvenční měně  
zlatý krejcar

Celkový soupis uhrazených plateb a výdajů při stavbě olešnické věže

dne 21. srpna	Na diety panu stavebnímu komisaři Václavovi Pánkovi, podle stvrzenk . . . . .	3	12
---------------	--	---	----

-dtto- 28. srpna	Panu stavebnímu podnikateli Matyáši Krauskopfovi podle protokolu, písmeno e., na 3 centéře železa v přítomnosti pana Václava Vaňka, Václava Neumeistera a vysoce chvályhodného Josefa Doudlebského . . . . .	30	-
-dtto- 4. září	Panu staviteli Matyáši Krauskopfovi podle protokolu, písmeno b., po dokončené první roviny v přítomnosti Jana Jindry Vojtěcha Tomáška . . . . .	40	-
-dtto- 11. září	Panu staviteli Matyáši Krauskopfovi po dokončené druhé rovině v přítomnosti olešnického představeného . . .	40	
-			
-dtto- 25. září	Panu staviteli po dokočení třetí roviny v přítomnosti olešnického obecního představeného . . . . .	40	-
-dtto- 2. října	Panu staviteli na tesařské práce . . . . .	10	-
-dtto- 9. října	-dtto- . . . . .	10	-
-dtto- 16. října	-dtto- . . . . .	10	-
-dtto- 30. října	-dtto- za ukončené tesařské práce . . . . .	10	-
dne 25. října	Panu Kajetánovi Reilovi za 2 kusy pocínovaného plechu . . . . .	80	-
-dtto- 15. listopadu	Na kolek ke zkvitování celkové částky . . . . .	1	-
-dtto- 21. listopadu	Janu Psoskovi, kováři z Olešnice . . . . .	18	-
-dtto- 14. prosince	-dtto- . . . . .	10	-
-dtto- 14. prosince	Nádenici Marii Průkové z Olešnice . . . . .	1	48
-dtto- 14. prosince	Nádeníkovi Matoušovi Průkovi -dtto- . . . . .	2	6
-dtto- 14. prosince	-dtto- -dto- Dvořákovi -dtto- . . . . .	1	36
-dtto- 14. prosince	Janu Jindrovi, zednickému učni -dtto- . . . . .	-	40
-dtto- 14. prosince	Zednickému pomocníkovi Janu Jindrovi z Olešnice . . . . .	8	-
-dtto- 14. prosince	Nádeníkovi Jakubovi Buřičovi -dtto- . . . . .	10	48
-dtto- 14. prosince	Tesařským tovaryšům Tomáši Tošnerovi a Josefovi Janečkovi . . . . .	8	-
-dtto- 14. prosince	Kameníkovi Janu Procházkovi z Trhových Svinů . . . . .	12	-
-dtto- 14. prosince	Janu Psoskovi, kováři z Olešnice . . . . .	2	-
dne 5. června 1853	Janu Eiblovi, kováři ze Lhotky, 4 kusy seker, hřebíky a železnou konstrukci . . . . .	2	10
dne 5. listopadu 1853	Svinenskému zámečníkovi, Antonínovi Stráskému, za zámek k věži včetně klíče a rukojeti . . . . .	1	36



vůbec nikdo pojištěn. Dvojnásob postihlo neštěstí olešnického lokalistu, pátera Jana Bakulu, který si pronajal některá pole u Velkého Bartoše, aby v drahých časech, kde korec obilí stál 28 až 30 zlatých vídeňské měny, k němu, při jeho malém platě, snadněji přišel a již v minulém roce, 20. června 1852, byl v důsledku krupobití o úrodu připraven. Přece nesl toto trpké neštěstí zcela odevzdán boží vůli a těšil se z toho, že jen setba jeho milovaných farních dětí zůstala ušetřena, u kterých utrpěla škodu pouze desátá až dvanáctá část zimní setby. Hůře byly postiženy jílovická a suchdolská farní obec.

### **Požár v Petříkově**

Dne 1. května 1854, jakož také na svátek obou apoštolů Filipa a Jakuba, vypukl kolem ¾ na 11 dopoledne ve vozovém přístavku petříkovského mlynáře Vojtěcha Prince č.p. 37, který byl přistavěn ke stodole, na rohu proti buquoyské hraběcí pile, požár, který tak rychle vzplanul, že během jedné čtvrt hodiny tu byly v plamenech stodola, mlýn i s obytnými budovami, hraběcí zásobovací stodola se vším zde se nacházejícím dřevem, prkny, fošnami, pila s celou hromadou špalků, prken a pilařských odřezků a skýtal pohled na hrůzu budící plameny. [37] Ačkoliv ze všech stran přispěchala rychlá pomoc – a k počtě olešnických vesničanů je třeba zde připomenout, že olešnický požární sbor nepotřeboval žádného koně, sami vše táhli celou cestu do Petříkova – tak bylo zachráněno jen málo, kvůli svodu vody z mlýnského potoka, jelikož byl mlýnský náhon neboli stavidlo právě stavěn. Příčina vzniku zůstane nezjištěna, se vši pravděpodobností bylo příčinou tohoto neštěstí odhození ještě hořící zápalky kuřáka tabáku.

### **Generální vizitace**

Dne 20. června 1854 připadlo olešnickému duchovnímu to potěšení a velká čest, přivítat zde jeho vřele milovaného velebného biskupa, Jana Valeriána Jirsíka. Toto se odehrálo u příležitosti kanonické generální vizitace, při které se přehorlivý nejvyšší duchovní pastýř uvolil v oddané péči o své vřele milované ovečky osobně navštívit toto malé místní beneficium. Slavnostně oděni a s vlajíci prapory očekávali jsme jeho příjezd v 7 hodin ráno od Trhových Svin a když jeho biskupská milost vystoupila, doprovázená panem kanovníkem Vojtěchem Mokřým,<sup>31</sup> panem okresním vikářem Josefem Vobischem, panem děkanem z Trhových Svinů, páterem Františkem Šimákem, císařsko královským komisařem J. Laminou, výběřčím daní z Trhových Svinů, komisařem patronátního úřadu

---

<sup>31</sup> Narodil se 14. dubna 1803 v Netolicích; na kněze byl vysvěcen 14. března 1826. Ze začátku působil jako kaplan v Českých Budějovicích. V roce 1830 získal doktorát teologie (ThDr.) a v letech 1834 – 1852 vyučoval církevní dějiny a právo v českobudějovickém semináři. V budějovické kapitule postupně získal tyto funkce: 1852 – kanovník, 1858 – generální vikář českobudějovické diecéze, 1859 – kustod kapituly, 1861 – děkan kapituly a 1869 – probošt kapituly. Zemřel 3. října 1882.

vysoce chvályhodným radním Bernhartem, vysoce chvályhodným kostelním účetním z Budějovic Tomášem Fulínem, vysoce chvályhodným farářem z Žumberka, páterem Leopoldem Procházkou, vysoce chvályhodným Vincentem Roštlapilem a páterem Josefem Jiskrou, servítem z Nových Hradů a páterem Petrem Pilbauerem, kaplanem z Trhových Svinů; [38] byli totiž zavedeni do kostela za zpěvu zbožných písní a nesení kříže. Na prahu kostelních dveří, nad kterými se ve zlatě skvěl velký latinský nápis, obtočený květinovými věnci: „Hle, velký kněz“, byl nejvyšší duchovní pastýř uvítán místním duchovním, páterem Janem Bakulou, s krátkým proslovem, ve kterém byla obzvlášť zdůrazněna velká pocta a milost, že můžeme poprvé spatřit vkročit následníka apoštola do tohoto malého chrámu Páně. Poté byl zanotován a zazpíván odstavec z Eccli 44 c.: „Hle, velký kněz“, načež pozdravila Jeho biskupská milost shromážděnou farní obec, pak osobně celebrowala posvátné obětování při mši a věnovala věřícím nejsvětější svátost oltářní. Po svaté mši vystoupil místní duchovní, doprovázen apoštolským požehnáním, na kazatelnu ke kázání, při kterém líčil překážky, které zabraňují vstupu ducha svatého do našich srdcí a vylévání síly jeho božího milosrdenství nad námi. Jakmile bylo řečeno Amen, chopila se Jeho biskupská milost slova, uvážila s přítomnými věřícími ještě jednou každý přednesený bod, obzvlášť biřmovancům kladla vřele na srdce učení naší posvátné víry a se svátostí biřmování spojené milosrdenství a uzavřela se slovy apoštola: „Nezapomeňte milosti, která vám byla zprostředkována vložением apoštolových rukou.“

[39]

### **Biřmování v Olešnici. Křest Anny Ganglové**

Poté darovala Jeho biskupská milost sto tři svátostí biřmování. Sto jedna patřilo k olešnické, dva k trhosvinenské farnosti. Právě narozené dítě Jana Gangla, sedláka z Bukové č.p. 33, bylo přivedeno ke křtu, Jeho biskupská milost se rozhodla, že pokřtí toto dítě, které obdrželo při svatém křtu jméno Anna. Poté následovala katechese a náboženské zkoušky, po kterých se Jeho biskupská milost ještě jednou obrátila na věřící, aby je vybídla k pobožnosti a zbožnosti a k obrácení se k jednomu Bohu, opustila chrám Páně a vstoupila do školní místnosti ke školním zkouškám. Mezitím byly vysoce chvályhodným kanovníkem zkontrolovány matriky a farní záležitosti. Zkoušky dopadly proti očekávání k velké spokojenosti našeho nejvyššího pastýře, s výjimkou počtů. Poté následovalo sčítání hlasů a kolem jedné hodiny oběd.

## **Vyznamenání olešnického lokalisty**

Po skončeném obědě byl olešnický lokalista zavolán k Jeho biskupské milosti, která mu vyjádřila svoji plnou spokojenost a za odměnu za jeho úsilí ho jmenovala osobním farářem. Také mu bylo vyplaceno deset zlatých konvenční měny k rozdělení mezi chudé farní obce s prosbou modlitby za Jeho biskupskou milost.

Úderem třetí hodiny odpoledne se jeho biskupská milost se všemi přítomnými odebrala opět do kostela, kde při určené svátosti zazpívala „Te Deum“, načež bylo uděleno svaté požehnání. Ještě jednou pronesl [40] neúnavný nejvyšší pastýř k věřícím slova povznesení, povzbuzení a útěchy a žehnající božímu vykupiteli, když se hodlal rozloučit s jeho milovanou mládeží, opustil náš vysoce velebný biskup plačící a nahlas vzlykající olešnickou farní obec, naléhající k poslednímu políbení ruky, aby se vydal za stejným účelem do Borovan. Bůh mu žehnej, jako i on žehnal nám s jeho vším mocným milosrdenstvím a podporuj jeho ušlechtilé působení!

## **Požár v Bukové**

Dne 4. dubna 1857, jakožto v sobotu před Květnou nedělí, vypukl, z dosud nevyjasněných příčin, požár v obci Buková ve stodole sedláka Františka Homera č.p. 12, který byl během požáru u slavného císařsko královského okresního soudu v Trhových Svinech. Tento požár pohltil dva selské statky č.p. 12 a 13, spolu s dvěma chalupami č.p. 11 a 14 a je nutné poděkovat velkému úsilí přispěchaného davu lidí z okolních osad, jakož i neustálé podpoře požárních sborů z Olešnice, Trhových Svinů, Borovan a Nových Hradů, takže mohla být učiněna přítrž dalšímu postupu ohně. Ačkoliv každý vykonal, co mohl, největší dík si však zaslouží hraběcí buquoyský a městský novohradský požární sbor pod osobním vedením vysoce chvályhodného komerčního ředitele Františka Novotného, jelikož dorazil v nejnebezpečnější chvíli a se vši možnou silou začal hasit, když se i třetí, tady stojící, statek Pavla Opolzera č.p. 10 vznítil na více místech, přece byla ještě celá zbývající řada domů zachráněna. [41] Nápadné u tohoto požáru je, že se odehrál právě na výročí, při kterém před jedenácti lety vyhořela celá druhá strana vesnice spolu s hraběcím buquoyským statkem.

## **Utopení Petra Fasla**

Na svátky Nanebevstoupení Krista, dne 21. května 1857, byla v olešnickém rybníku „Velkém“ nalezena mrtvola utopeného Petra Fasla, svobodného selského syna z Bedřichova č.p. 13, patřícího k faře Stropnice. Vyšetřování a svědecké výpovědi doložily jeho dočasnou pomatenost. Na žádost rodičů a příbuzných u olešnické farnosti byla

mrtvola převezena do Stropnice a tam řádně pohřbena do země.

### **Zlatá svatba**

Dne 9. srpna 1857 slavili manželé Václav Mareš, penzionovaný buquoský ovčácký tovaryš z Bukové č.p. 19, se svojí manželkou Sofií, rozenou Hockerovou z Kropšlaku,<sup>32</sup> svojí zlatou svatbu a během bohoslužby v místním kostele svatého Václava bylo jejich manželství k velkému povznesení všech přítomných věřících slavnostně posvěceno místním duchovním, páterem Janem Bakulou, po jeho krátkém, ale srdečném proslovu, nanovo jim bylo blahopřáno a tak byli za zvuku zvonů a s kostelními prapory u kříže uvítáni, stejně tak byli po ukončené slavnosti vyprovázeni a ve jménu božím propuštěni. Jejich první požehnání se konalo ve Stropnici 4. února 1806. Tímto žili už 51 let, 7 měsíců jako křesťanskokatoličtí manželé. Oba oslavující manželé se ještě stále těší naprostému zdraví.

### **Požár v Petříkově**

Dne 16. srpna 1857 se, po dlouho trvajícím suchu, blížil bouřkový déšť. Nakonec jeden blesk zasáhl stodolu Jana Novotného, dominikálního chalupníka v Petříkově č.p. 60, která se vznítila a celá, ze dřeva [42] postavená budova, byla během patnácti minut v plamenech. Odlehlá poloha ulice bránila rychlé pomoci, ačkoliv olešnický požární sbor byl na místo dopraven co nejrychleji. Vše, tedy i celá letošní úroda, která byla zrovna pod střechou, shořelo na popel.

### **Povýšení olešnické lokalie na farní úřad**

Podle oznámení velebné konzistoře v Českých Budějovicích ze dne 4. listopadu 1857, č. 5513, schválilo ministerstvo kultu a vyučování výnosem z 30. září 1857, článek 16747/5413, povýšení lokalie Olešnice na farní úřad a nejvyšší místodržitelství oprávnělo hradit z náboženského fondu, na kongruu pro faráře ve výši 400 zlatých, účetně zjištěný odvod o 67 zlatých 6 krejcarech.

Výnos nejvyššího místodržitelství se uskutečnil 26. října 1857, článek 50762, prostřednictvím císařsko královského krajského úřadu podle intimátu ze dne 7. listopadu 1857, č. 12745.

Ordinariátní dekret zní doslovně:

č. 5513

My, Jan Valerián Jirsík, z Božího milosrdenství a z milosti Apoštolské stolice

---

<sup>32</sup> Dnes Mýtiny, Novohradsko.

biskup českobudějovický papežského trůnu asistent a domácí prelát Jeho papežské Svatosti, doktor v písmě svatém.

Na věčnou paměť! Beneficium lokalie Olešnice, pro velký počet duší, povyšujeme a ustavujeme ze současné lokalie sv. Václava na farní úřad a ctěného pátera Jana Bakulu, toho času lokalistu a správce Olešnice, v této farnosti utvrzujeme, a to dle císařského dekretu ministerstva kultu ze dne 30. září 1857, č. 16747/5413. [43] Žádáme však, aby byl tento dekret na věčnou paměť vložen do pamětní knihy tohoto kostela a uchován ve farním archivu.

Dáno v Českých Budějovicích, v Naší biskupské rezidenci, dne 4. listopadu 1857.

místo pro pečeť Jan Valerian vlastní rukou  
biskup

### **Nález ve věci podílu louky vedle farní zahrádky**

Nález

Ve vyřízení protokolu ze čtvrtého tohoto měsíce o stížnosti olešnického lokalisty, pana pátera Václava Rennera, kvůli pozemku, který si tamní sedláci nezákonně přivlastnili, je olešnickým obyvatelům sděleno:

Podle kontraktu, ze dne 12. dubna 1791, uzavřeného mezi magistrátem, jako olešnickou vrchností a tehdejším lokálistou, panem Františkem Skrbkem, který byl vložen do první emfiteutické smluvní knihy a následně 8. května 1791 potvrzen zemským úřadem; magistrát přenechal a odstoupil posledně zmíněnému a budoucím pánům duchovním prázdný prostor, nacházející se vpravo při vjezdu do zámku spolu s částí zrušeného vrchnostenského zámeckého rybníka, který s ním hraničí, a to předně k zařízení zahrady, která má podle dotačního instrumentu ze dne 23. září 1794 § 3, potvrzeného vyšším místem zahrnovat 203 sáhů a má být užívána k vlastní potřebě [44] za roční poplatek 24 ½ krejcarů.

Podle geometrického plánu zdejšího městského lesního pojezdného, pana Kajetána Völker, jako přísežného zeměměřiče v Království českém mají obě části 333 sáhů 3 stopy.

Jelikož je magistrát povinnen garantovat panu duchovnímu podle smlouvy nabytá práva užívání těchto obou částí dílů na pozemku a prázdné námitky olešnických obyvatel, že tyto poslední díly na pozemku u silnice tudíž nepatří nikomu a mohou být užívány každým, o to méně zasluhovaly zřetel, jak je naopak dokázáno v úvodem citovaném kontraktu a dotačním instrumentu pro olešnického lokalistu. Tak je olešnickým obyvatelům udělen zostřený příkaz, nezpochybňovat užívání těchto pozemků panem lokálistou, Václavem Rennerem.



A jelikož se olešničtí obyvatelé, podle jejich vlastního doznání, dokonce opovázili část pozemku patřícího panu duchovnímu po šest let pronajímat olešnickému vrchnostenskému myslivci, Františkovi Doudlebskému, za roční poplatek 1 zlatého 30 krejcarů vídeňské měny a vymáhat pachtovné 9 zlatých; tak se těmto ukládá, zaplatit těchto, panu páterovi Rennerovi podle práva náležejících a odpovídajících, 9 zlatých vídeňské měny olešnickému chudobinci [45] podle protokolu z 1. července minulého roku, č. 2695 a složit je během 14 dnů pro jistotu zdejšímu úřadu, který je chudobinci, jako jeho oficiální zástupce, vlastnoručně předat a bude ho zastupovat i jako žalobce v případě potíží. O tomto vyřízení bude také vyrozuměn pan lokalista, páter Václav Renner. Od magistrátu královského města Českých Budějovic, 9. července 1833.

Zalužan vlastní rukou

### **Omezení mší**

Číslo 3105

Váženému farnímu úřadu v Olešnici.

Na základě vrácení příloh je na zákrok z osmého tohoto měsíce článek 50 část, tímto odpovězeno, že Jeho biskupská milost shledala v laskavém přihlédnutí k uvedeným důvodům, že na základě speciálního papežského zmocnění žádané redukce, olešnickému faráři příkázných mší svatých, povolí v místě, aby v průběhu dalších pěti let bylo, dle přiděleného archu uvedené intence, vykonáno místo 160 pouze čtyřicet dva svatých mší ročně.

Od budějovické biskupské konzistoře, dne 13. července 1859.

děkan Vojtěch Mokřý vlastní rukou  
okresní generální vikář

páter Jan Kubíček vlastní rukou  
kancléř

### **Požár ve Lhotce**

Dne 18. srpna 1859 pár minut před devátou hodinou večer vypukl v obci Lhotka u sedláka Vojtěcha Filka č.p. 3, v blízkosti stodoly, požár, ze zatím nezjištěných příčin, který při trvajícím suchu méně než za jednu čtvrt hodinu zcela pohltit všechny získané zemědělské plodiny, také statek Vojtěcha Tomka č.p. 4, Jana Janáčka č.p. 2 a Pavla [46] Kunáglu č.p. 1 i s chalupou Martina Kunáglu č.p. 17. Kromě dobytku nemohlo být nic zachráněno a kdyby nebylo západního větru, který hnal plameny přes ulici na protilehlou řadu domů, nedopadlo by to tak zázračně, celá vesnice by byla asi ztracena, o to

pravděpodobněji, jelikož kromě olešnického a nejdříve v jedenáct hodin večer přispěchaného malého svinenského požárního sboru, nedorazily ani borovanský, ani novohradský požární sbor ke krajně nutné pomoci.

### **Oltářní svícen z cínu**

25. dubna 1854 bylo pro olešnický farní kostel, zvláště pro hlavní oltář, zakoupeno páterem Janem Bakulou, farářem v Olešnici, od budějovického cínaře, vysoce chvályhodného Michaela Schweighofera, šest kusů cínových oltářních svícňů a dva kusy svícňů pro tabernákl a výdaje, 40 zlatých konvenční měny, slovy čtyřicet zlatých konvenční měny, byly uhrazeny výše jmenovaným duchovním.

### **Oprava oltáře Marie Sněžné**

Oltář Matky boží, Marie Sněžné, se skládal s výjimkou oltářní mensy z pouhé jednoduché prkenné stěny, která byla mimo to ještě natřena nanejvýš křiklavou lihovou barvou. Už několik let se olešnický farář, páter Jan Bakula, zabýval myšlenkou obnovy tohoto oltáře. Tu mu přišel na pomoc odkaz dne 21. ledna 1858 zemřelé Kateřiny Smetanové, 20 zlatých konvenční měny, které mu byly převedeny k uvedenému účelu ve formě pohledávky z dluhu. Jen co obdržel tento odkaz, hned už zadal renovaci tohoto oltáře vysoce chvályhodnému Jakubovi Schattauerovi, štafířovi z Nových Hradů. Oprava tohoto oltáře stála 50 zlatých konvenční měny, slovy padesát zlatých konvenční měny. Vyplacení 30 zlatých konvenční měny bylo provedeno výše jmenovaným duchovním.

[47]

### **Renovace kazatelny**

Když byl oltář Matky boží zrenovován, budila, hned vedle stojící kazatelna natřená hroznými lihovými barvami, špatný dojem; nechal olešnický farář, páter Jan Bakula, zrenovovat a důkladně přemalovat také kazatelnu vysoce chvályhodným Jakubem Schattauerem, štafířem z Nových Hradů, za což mu zaplatil 5. července 1858 slovy, šestnáct zlatých konvenční měny, 16 zlatých konvenční měny.

### **Nový oltářní obraz Matky boží Marie Sněžné**

Na přímluvu a prosbu olešnického faráře, pátera Jana Bakuly, u Jeho hraběcí milosti Jana Jiřího Buquoye, poctila Jeho hraběcí Milost svého domácího malíře, pana Bedřicha Štrobla, zhotovením nového oltářního obrazu, který byl, po předešlém

slavnostním předání 2. srpna 1858, přenesen z Nových Hradů do Olešnice a k veřejné poctě panem biskupským okresním vikářem, páterem Janem Marchalem, farářem v Římově, vsazen do nového oltáře. Odměna pro pana malíře činila slovy, dvacet čtyři zlatých konvenční měny, 24 zlatých konvenční měny a tento obnos byl uhrazen výše jmenovaným duchovním.

### **Bílé hedvábné mešní roucho – kasule, 1858**

Po vyslovené prosbě olešnického duchovního, pátera Jana Bakuly, nejjasnější paní hraběnce Buquoy z Nových Hradů, rozené kněžně z Valdštejna, přispěla Její Jasnost olešnickému farnímu kostelu tím, že mu co nejmilostivěji darovala nové bílé hedvábné mešní roucho s vlastnoručně vyšívanou prostřední částí a lyonskou portou spolu s příslušenstvím.

### **Obnova a pozlacení hlavního oltáře**

Po vyjádřeném přání někdejšího spoluobčana města Českých Budějovic a stejnojmenného otce olešnického faráře Jana Bakuly, který zemřel 20. června 1859, nechal posledně jmenovaný obnovit a nově pozlatit hlavní oltář olešnického kostela, [48] jehož barevný nátěr byl už krajně poškozený, a to panem Jakubem Schattauerem, restaurátorem z Nových Hradů. Náklady této renovace spolu se jmenovaným pozlacením činily 96 zlatých konvenční měny, slovy devadesát šest zlatých v konvenční měně a tento účet byl vyrovnán uvedeným místním duchovním.

### **Prapory pro olešnický kostel z modrého hedvábí**

Na počátku roku 1863 se páter Jan Bakula, farář v Olešnici, obrátil na ctihodný voršílský klášter v Praze s prosbou o dva kusy modrých kostelních praporů pro olešnický farní kostel, jelikož ty staré z modré merino nebo harasové vlny se rozpadly, a skládaly se již jen z pouhých cárů. Této prosbě ctihodné sestry vyhověly a již 23. dubna 1863 došly dva kusy nových kostelních praporů spolu s oběma nově přemalovanými praporovými obrazy, celé z hedvábí, s poznámkou pro žadatele, že zhotovení těchto obou kostelních praporů činí padesát dva zlatých rakouské měny, kterážto částka by měla být také 29. dubna 1863 zaslána prostřednictvím císařko královské pošty ctihodné matce představené.

### **Renovace oltáře sv. Trojice**

V roce 1864 nechal olešnický duchovní, páter Jan Bakula, v olešnickém farním

kostele renovovat panem Jakubem Schattauerem z Nových Hradů, také třetí oltář, neboli oltář sv. Trojice a zároveň nechal obnovit také rozkládací tabernákl. Náklady, které činily třicet zlatých rakouské měny, byly vyrovnány místním duchovním.

### **Požár v Olešnici**

Dne 29. listopadu 1864 večer kolem tři čtvrtě na sedm vypukl v nejzazším rohu stodoly u Matyáše Valhy, hostinského v Olešnici [49] č.p. 14, požár z dosud neznámých příčin (s největší pravděpodobností byl oheň založen hanebnou rukou), který při panujícím suchu během několika minut zachvátil celou budovu. Při panujícím povětří a tedy velkém nebezpečí pro celou vesnici museli být olešniční obyvatelé obezřetní v ochraně svého vlastního majetku. Vše, co nebylo ve výčepu nebo v přilehlé komoře, se stalo obětí plamenů, dobytek byl zachráněn. Matyáš Valha nebyl pojištěn. Kromě malého trhosvinenského požárního sboru, který dorazil teprve kolem půl desáté hodiny, nebyl přítomen žádný jiný.

### **Poutní prapor z červeného damašku**

Zub času zcela poničil červený poutní prapor a zdejší farnost byla nucena pořídit nový. Proto se olešnický duchovní, páter Jan Bakula, obrátil na ctihodný pražský voršilský klášter, odkud také 1. července 1865 přišel jeden nový prapor, zhotovený z červeného damašku, spolu s novým dvojím prostředním obrazem, vázáním a střapci. Výlohy činily 36 zlatých rakouské měny, slovy třicet šest zlatých rakouské měny, které byly uhrazeny dobročinnými dary a sbírkami a zaslány prostřednictvím císařsko královské pošty.

### **Stříbrný mešní kalich**

Dne 22. prosince 1865 byl olešnickému farnímu kostelu udělen drahocenný dar, který kostel v největší míře potřeboval, jelikož až do dnešního dne vlastnil olešnický kostel pouze jeden mešní kalich. Pan Josef Schier, kupec a městský rada z Českých Budějovic atd. se rozhodl darovat olešnickému farnímu kostelu jeden zcela nový stříbrný mešní kalich, zaplatil za tento ušlechtilý milodar 90 zlatých rakouské měny. [50] Mimo srdečné díky celé olešnické farní obce naplnilo všechna srdce vroucí přání, aby mu milostivý Bůh požehnal a tento milý čin mu štědře oplatil!

### **Nový vyšívaný oltářní polštář**

Podnícena posvátným snažením o slávu Boží také zbožná manželka výše zmíněného pana obchodníka a městského rady, paní Marie Schierová z Českých

Budějovic, nezaostávala za svým milovaným chotěm, pročež přiložila ruku k dílu při vyšívání dvou nových oltářních polštářů a po jejich dokončení, 13. ledna 1866, je jako ozdobu hlavního oltáře zaslala olešnickému kostelu. Tisíceré díky šlechetné dobrodince!

### **Nivelace půdy u olešnického hřbitova**

Půda u olešnického hřbitova byla zřízena zároveň s lokalií Olešnice ze dvou pozemků, z čehož východně ležící ležel takřka o dvě stopy hlouběji než ten západní. Ačkoliv už se muselo častokrát stát, že při deštivém počasí nebo v zimním období, obzvlášť při náledí, museli návštěvníci hřbitova spadnout a bédování na tuto nerovnost půdy bylo všude hlasitě slyšet, přece nebyl nikdo, který by přiložil ruku k této nivelaci, a to jenom z toho důvodu, že ještě nikdo smrtelně neupadl! Vyklobení údů, nějakých boulí a modřin na různých částech těla si lidé málo povšíkali.

V měsíci únoru léta Páně 1852 se při příležitosti pohřbu Jana Opolzera, sedláka z Bukové č.p. 9, přihodilo, že přední nosiči rakve při vstupu na hřbitov [51] uklouzli a pod tíží már a rakve upadli na zem. Jen díky rychlé pomoci smutečních hostů bylo zabráněno dalšímu neštěstí. Tehdy byl olešnický duchovní, páter Jan Bakula, zavalen stížnostmi, aby byl tento nedostatek odstraněn; dal se tedy do planýrování této půdy u hřbitova, zahájení prací se ale muselo posunout až na duben téhož roku kvůli stále zmrzlé půdě. Když byla země začátkem dubna rozkopána, přikročil ihned k planýrování půdy, nechal tedy rovnoměrně vykopat půdu ze západní poloviny a převézt ji na níže ležící východní část hřbitova.

Na tomto planýrování po celých sedm dní pracovali: Karel Jakl, Filip Průka, Matouš Tomášek, Jakub Jindra a Marie Anna Jindrová z Olešnice. Když byla půda zarovnána, byla zároveň přední stěna hřbitova střídavě osázena akáty a lípami, a skýtala tak podobu svatého pole, což se farní obci velmi líbilo, ale nenašel se ani jeden jediný, který by se v nejmenším uvolil k nějaké pomoci či peněžitému daru. Proto náklady, které činily 32 zlatých 2 krejcarey vídeňské měny, zaplatil výše jmenovaný duchovního z vlastního.

### **Lití železného kříže se žulovým podstavcem**

Na rozhraní obou silnic do Trhových Svin, blízko vesnice Olešnice „Za Filkem“, stála rozpadající se boží muka z hrubě vytesaného kamene, skládající se ze čtyř kusů, která zřídila olešnická obec [52] v roce 1857. Na návrh olešnického farního úřadu měla být tato boží muka převezena na vhodnější místo, za Troska a postavena na roh polní cesty. Jelikož nechtěl nikdo přiložit ruku k dílu, mimoto olešnický duchovní se vyvaroval vystupovat

proti obci žalovatelně, cítil se nucen opatřit litý železný kříž a podstavec, zhotovený od kameníka z Rejt z co možná nejbělejší a čisté žuly, který byl také 23. května 1865 za přítomnosti pana stavitele z Trhových Svin, pana Františka Edlmana, zasazen, a jelikož páter Jan Bakula den na to onemocněl, vysvětil ho páter Jan Šinko,<sup>33</sup> jílovický vysoce chvályhodný kooperátor za srdečného proslovu ke shromážděné farní obci při příležitosti třetího procesí a kříž byl předán olešnické farní obci jako dar od jejich duchovního. Náklady na kříž ve výši 21 zlatých a podstavec ve výši 16 zlatých rakouské měny byly zaplacený olešnickým duchovním.

### **Generální visitace v Trhových Svinech**

13. září 1865 byla konána generální visitace v Trhových Svinech, k čemuž byla povolána i olešnická farnost. Jeho biskupská Milost, Jan Valerián Jirsík, přijela v doprovodu vysoce chvályhodného kanovníka, Jana Kubíčka<sup>34</sup> z Nových Hradů a byla slavnostně přijata. Sedmi stům biřmovancům, včetně sto osmi biřmovanců z olešnické farnosti, byla udělena svátost biřmování. Spolu s panem kanovníkem bylo přítomno ještě třináct kněží z okolí a jeden teolog, jménem Tomáš Fanta, z Trhových Svin. Jeho biskupská [53] Milost vyslovila všem svou plnou spokojenost. Páter Karel Kortus<sup>35</sup> a páter Filip Schwamberger,<sup>36</sup> faráři ze Žumberka, a páter Jan Bakula, farář v Olešnici, byli vyznamenáni tím, že smějí bez odložení nosit „expositorium canonicale“.<sup>37</sup>

### **Zvon k proměňování spolu s věžičkou (zvonička)**

V celém okolí je vznešeným a upřímným zvykem, že nejslavnostnější a nejsvětější okamžik proměny krve a těla Krista je přítomen nejen při posvátném obětování při mši, ale je projeven také znamením zvonů. Není to snad povznášející, když se rolník se svým pluhem zastaví, řemeslník odloží své náradí, sekáč odloží kosu stranou, když mladí i staří při prvním zvuku zvonečku padnou na kolena a věřící vzývají Ježíše Krista v Nejsvětější

---

<sup>33</sup> Narodil se 25. prosince 1836 v Besednici, ordinován byl 2. srpna 1863. Od roku 1863 působil jako kooperátor v Jílovicích, v roce 1865 byl kaplanem v Suchdole, 1879 farář v Borovanech, 1898 sekretář novohradského vikariátu, 1899 penzionován. Zemřel 15. prosince 1900.

<sup>34</sup> Narodil se 2. února 1803 v Bezděkově u Hustouně, na kněze byl vysvěcen 24. srpna 1829 a poté působil jako kaplan v Sedlici. 1844 farář v Čížově, 1853 – konzistorní kancléř, 1863 – kanovník budějovické kapituly, 1873 – kustos kapituly, 1884 – děkan kapituly a 1888 – probošt kapituly. Zemřel 30. dubna 1892.

<sup>35</sup> Narodil se 18. září 1824 ve Stachách a ordinován byl 24. června 1848. Roku 1848 – kaplan ve Starém Sedle, 1849 – kaplan v Miroticích, 1854 – kaplan v Trhových Svinech, 1869 – farář se Svatém Jáně nad Malší, 1872 – farář ve Velešíně. Zemřel 6. září 1875.

<sup>36</sup> Narodil se 30. dubna 1809 ve Zhoří. Na kněze byl vysvěcen 25. července 1833. Za svou kariéru vystřídal tyto funkce: 1833 – kaplan v Ledenicích, 1834 – kaplan v Žumberku, 1853 – lokalista v Ločenicích, 1855 – farář v Žumberku. Zemřel 20. září 1871.

<sup>37</sup> Církevní vyznamenání, které dává knězi právo, aby na taláru nosil široký, na ramena splývající límec z černé látky.

svátosti oltární. Jenom naše milá Olešnice neměla k tomuto účelu až do roku 1861 ani zvon ani věžičku.

Proto olešnický duchovní uvážil, že tento nedostatek odstraní a zároveň tak podpoří slávu Boží. K tomuto účelu obstaral od vysoce chvályhodného Františka Hollederera, zvonaře z Lince, jeden nový 52 liber těžký zvon, který stál spolu s dopravou do Budějovic 50 zlatých 47 ½ krejcarů rakouské měny. Dřevo potřebné ke stavbě bylo zakoupeno z domácího Hrádek? revíru, prkna daroval vysoce chvályhodný Vojtěch Princ, mlynář z Petříkova. Dva tesaři, Vojtěch Janeček a Jan Opolcer z Bukové, [54] poskytli po dobu osmi dnů za stravu a týdenní plat tesařské práce a trhosvinenský klempíř Bartoloměj Kollar plech na střechu. Dne 25. listopadu 1861 byla věžička hotová, zvon byl pověšen a poprvé zazněl při mši svaté. Celkové náklady se započítáním zvonu činily 79 zlatých 95 ½ krejcarů rakouské měny a byly zaplacený páterem Janem Bakulou, farářem z Olešnice

### **Povýšení pana faráře J. Bakuly do Rudolfova a ustanovení pátera Václava Marka<sup>38</sup> jako faráře v Olešnici**

Dne 13. března 1866 byl olešnický pan farář, páter Jan Bakula, presentován jako farář do Rudolfova. Jako prozatímní správce této farnosti byl ustanoven žumberský kaplan, pan Josef Fulín<sup>39</sup> a správcování trvalo až do 22. srpna 1866. Poté byl jako duchovní do Olešnice presentován veledůstojný pan Václav Marek, katecheta na hlavní a reálné škole v Českých Budějovicích.

Dne 13. ledna 1868 zemřel páter František Tomš, katecheta na vyšší reálné a obecní hlavní škole v Českých Budějovicích, a páter Václav Marek, farář v Olešnici, převzal toto místo, kvůli nedostatku jiných přezkoušených katechetů, podrobil se nanovo konkurzní zkoušce a byl jako takový 24. února 1869 císařsko královským ministerstvem kultu a vyučování potvrzen. Páter Josef Fulín byl znovu přeložen jako správce z jeho kaplanského místa v Žumberku do Olešnice.

Všelijaké nepříjemnosti, se kterými musí každý duchovní v Rudolfově = horním městě bojovat, zdánlivé vyznamenání a důvěra, kterou velebná biskupská konzistoř vložila do osoby rudolfovského pátera Jana Bakuly tím, že ho tam poslala jako kooperátora, který

---

<sup>38</sup> Narodil se 5. října 1826 v Dražicích, ordinován byl 31. července 1853. Zprvu působil jako kaplan a katecheta v Českých Budějovicích, od 23. srpna 1866 byl farářem v Olešnici. Dne 15. ledna 1869 rezignoval na tuto funkci, ale už od roku 1868 působil jako katecheta na vyšší reálné škole v Českých Budějovicích, kde byl roku 1876 jmenován kanovníkem a městským děkanem. Zemřel 7. května 1892.

<sup>39</sup> Narozen 24. února 1839 v Českých Budějovicích; na kněze vysvěcen 2. srpna 1863. Působil jako kaplan v Žumberku – od 1863, administrátor v Olešnici – 14. března – 23. srpna 1866 a 18. ledna 1868 – 19. dubna 1869, farář v Rudolfově – od 1869. Zemřel 2. srpna 1876.

ale bohužel odhalil pravá muka, jako darebáctví žebráků a nenávist asi 10 – 15 německých rudolfovských občanů proti všem ostatním českým farníkům; to vše přimělo i rudolfovského faráře, pátera Jana Bakulu, aby znovu požádal o uvolněnou farnost v Olešnici a [55] již 10. dubna 1869 obdržel od vysoce chvályhodné městské rady přeložení do Olešnice, poté ho Její biskupská excelence jmenovala biskupským notářem a na důkaz Její milostivé přízně byl při složení přísahy dne 18. dubna 1869 vyznamenán Její vlastní biskupskou gardou.

### **Opětovné přeložení a návrat pátera Jana Bakuly do Olešnice**

Dne 20. dubna 1869 přesídlil páter Jan Bakula na svou dřívější farnost Olešnici poté, co po tři roky, jako milý a rozvážný duchovní, spravoval rudolfovskou farnost.

Bohužel našel svou milovanou olešnickou farní obec zcela nebo alespoň z části změněnou. Připisoval tuto skutečnost německé správě – pohodlnosti faráře a opět této správě spojené s velmi málo častým kázáním Kristova učení, které nebylo od roku 1865 do roku 1869 konáno skoro žádné – způsobilo vlašnost olešnických farníků, která byla dovršena přítomností mnoha cizích železničních dělníků, bezvěrců a demoralizací olešnických farníků, ještě před třemi lety tak zbožných.

Neméně žalostně to vypadalo v olešnickém chrámě Páně. Podle svědectví řádných veřících byl kostel sotva třikrát do roka vymeten a kvůli samému prachu na zdech a oltářích, před domem nanesené zemi a dírám v cihlové dlažbě mohl při bohoslužbě sotva kdo pokleknout. Důvody dost závažné na to, aby ke své milované farní obci navracený duchovní použil všechny své síly k napravení těchto potíží.

Veden Božím milosrdenstvím, zahájil nejen na všední a sváteční kázání a katechesi, ale snažil se i podle požadavku Písma svatého: „ Ježíš mě doprovází do tvého domu“ vyčistit a zkrášlit chrám Páně.

### **Oprava hřbitovního oplocení**

V roce 1872 byl přikročeno k opravě poškozené zdi u oplocení hřbitova, chvályhodný patronátní úřad poskytl 15 korců vápna, 500 kusů prejzů a 100 kusů habrovek

### **Natření střechy věže a zasazení železného věžního kříže**

Ve stejném roce, 1872, byla kostelní věž, pokrytá cínovým plechem, natřena šedou barvou, a to vysoce chvályhodným Janem Pablaskem, klempířem z Budějovic, který také vyměnil dřevěný věžní kříž, zlomený zimní vichřicí, za železný, který byl původně na staroměstské věži v Budějovicích. Vysoce chvályhodný klempíř obdržel za tuto práci



100 zlatých rakouské měny z olešnického církevního majetku.

[56]

### **Přelití poškozeného mariánského zvonu**

Dne 6. ledna 1872 praskl při dopolední bohoslužbě prostřední mariánský zvon, musel být tedy odebrán a znovu odlit. Touto prací pověřila chvályhodná městská rada lineckého zvonaře Jana Hollederera, aby zvon přelil na tón d. Odlití se podařilo a zvon byl pokřtěn vysoce chvályhodným císařsko královským kapitulním proboštem a generálním vikářem, děkanem Vojtěchem Mokrým, poté převezen a na posvícení se poprvé rozezněl. Váží 334 liber. Odlití stálo 200 zlatých rakouské měny, které musely být uhrazeny z olešnického církevního majetku.

### **Zřízení nové křížové cesty**

Také staré obrazy křížové cesty byly léty a kvůli vlhku kostela zcela ztrouchnivělé. Ukázala se tedy nutnost pořídit novou pěknější a trvalejší křížovou cestu. Duchovní se poradil a nechal od akademického malíře Matyáše Kunzela z Budějovic zhotovit čtrnáct obrazů křížové cesty. Kus za 20 zlatých rakouské měny, což dělá 280 zlatých rakouské měny.

Rámy spolu s nástavci vyrobil pan Heřman Schattauer, sochař a pozlacovač z Nových Hradů, kus po 5 zlatých rakouské měny . . . což dělá 70 zlatých rakouské měny, tedy dohromady . . . . . 350 zlatých rakouské měny, načež byla duchovnímu doručena konečná částka v hotovosti o 63 zlatých 32 krejcarech prostřednictvím vysoce chvályhodného městského radního Josefa Schiera z Budějovic a byla využita k tomuto účelu.

Vysvěcení této nově zřízené křížové cesty bylo vykonáno spolu s letošní kanonickou visitací dne 12. května 1874 vysoce ctihodným kvardiánem františkánského konventu v Bechyni, páterem Jiřím Nuschlem.<sup>40</sup> Náklady na cestu, 15 zlatých rakouské měny, byly veledůstojnému páterovi kvardiánovi uhrazeny.

### **Nově pořízená oltářní lampa**

U nově zřízené křížové cesty stála stará velmi škaredá cínová a už zcela rezavá oltářní lampa; už celých dvacet let prosil duchovní městskou radu, jakož i patrona,

---

<sup>40</sup> Narozen 8. září 1802 v Jindřichově Hradci, stal se členem řádu sv. Františka (řeholní sliby složil roku 1825, na kněze vysvěcen 1827). V letech 1851 – 1880 byl kvardiánem františkánského kláštera v Bechyni. Zemřel 11. dubna 1880.

o pořízení nové oltářní lampy; a jelikož všechny prosby byly marné, objednal ve Vídni u vysoce chvályhodného Ludvíka Kottala novou gotickou oltářní kovovou lampu, letos postříbřenou, která také během čtrnácti dní dorazila. I s poštovným a ostatními výdaji stála 57 zlatých rakouské měny, které duchovní zaplatil z vlastního.

[57]

### **Černá a barevná dalmatika a její pořízení**

Dosud neměl olešnický farní kostel vůbec žádnou, ani černou ani barevnou, slavnostní dalmatiku. Aby tento nedostatek napravil, obrátil se duchovní, který ve své farnosti založil spolek uctívání Nejsvětější oltářní svátosti, na i jinak ušlechtilý ženský výbor s naléhavou prosbou sedmnácti členů spolku a celé farní obce. K tomuto účelu jim odeslal prostřednictvím vysoce ctihodného děkana Josefa Heise, jako vedoucího spolku, částku v hotovosti 120 zlatých rakouské měny, kterou na to darovala bezdětná dobrodinka jménem Magdalena Machutková, selka ze Lhotky č.p. 14. Tisíceré díky! Jak černá, tak barevná dalmatika šťastně dorazily a chudý olešnický kostel byl bohatší o tento nutný parament.

### **Cementová dlažba olešnického kostela**

Kostelní dlažba, pouze z pálených cihel, byla v roce 1874 v krajně špatném stavu a samá díra, jelikož cihly byly ztrouchnivělé a vydrolené. To přimělo olešnického duchovního přikročit k vydláždění olešnického farního kostela novými cementovými dlaždicemi, hned po odstranění starých cihlových, ze kterých nebylo ani deset dobrých a zdravých. Tato cementová dlažba=dlažební kameny byly převzaty od hraběcího buquoyského stavebního úřadu, který je nechal sám zhotovit v Údolí u Nových Hradů a požadoval za náklady s tím spojené 274 zlatých 83 krejcarů rakouské měny, které byly zaplaceny duchovním, poté, co mu je poskytla právě zmíněná dobrodinka Magdalena Machutková ze Lhotky č.p. 14.

### **Mříž na kazatelnu z litého železa**

K této nově cementem vydlážděné podlaze olešnického kostela se nízká, jen hrubě opracovaná kazatelna zhotovená z měkkého dřeva hodila právě tak, jako pěst na oko. K tomu byla shnilá i podloží stromů na koncích zdí. Proto se olešnický duchovní rozhodl pořídit novou mříž na kazatelnu z litého železa. Ta byla ulita v chlumecké železárně a stála 141 zlatých 3 krejcarů rakouské měny se započítáním [58] kamenické, zámečnické

a kovářské práce spolu s narostlými náklady na instalaci, které byly také zaplacený olešnickým duchovním.

### **Nový oltářní obraz Marie Sněžné**

Nyní olešnický farář srdečně děkoval milovanému Pánu, že mu prokázal přízeň tím, že mu umožnil uvést kostel do lepšího stavu, ten byl zároveň vybělen, na což věnoval chvályhodný patron 15 korců vápna a byly také opraveny kostelní lavice, aby byly v lepším stavu. Chladna a vlhka zimy roku 1874 a 1875 zapříčinila nové škody. Neboť skvostný oltářní obraz Marie Sněžné od vysoce chvályhodného hraběcího malíře Strobla se počátkem roku 1875 ukázal jako zcela proděravělý. Všechny snahy hraběcího malířského mistra byly marné. Nezbylo tedy žádné jiné východisko než namalovat novou kopii. Pan mistr vzal tento úkol na sebe a podal ten nejlepší výkon. Jako odměnu za všechny snahy a výlohy se spokojil s hotovou částkou čtyřiceti pěti zlatých = 45 zlatých rakouské měny, který obnos byl v polovině práce všem vyplacen.

### **Renovace hlavního oltáře**

Vlhkem této zimy roku 1875 utrpěl ale také hlavní oltář. Barvy byly částečně zvětralé a odpadlé a vše, co nebylo pevně přibito, ale jen přilepeno, se rozpadalo. Renovace celého hlavního oltáře byla bezpodmínečně nutná, jestliže se celý oltář neměl zakrátko rozpadnout. Olešnický farář tedy podnikl nutné kroky a poradil se s obecními představenými. Ti souhlasili a navrhli, že jen velcí statkáři se mají dohromady složit na rozpočet schválený vysoce chvályhodným Hermannem Schattauerem, tedy částku 150 zlatých rakouské měny. Podle rozdělení, které zpracoval Bartoloměj Tošner, první obecní radní z Olešnice, a Prokop Pitálek, obecní představený z Bukové, měly být vyzvednuty tyto částky:

Olešnice 34 podílů po 2 zlatých 4 ½ krejcarech = 72 zlatých 82 krejcarů	
Buková 19 -dtto- -dtto- = 40 -dtto- 73 -dtto-	
Petříkov 5 -dtto- -dtto- = 10 -dtto- 71 -dtto-	
Lhotka 12 -dtto- -dtto- = 25 -dtto- 74 -dtto-	

Součet 160 zlatých rakouské měny

a duchovní požádal o předběžné založení této sumy penězi.

[59]

Renovace byla ihned započata a během tří měsíců byl také celý oltář přivezen

a u příležitosti kanonické visitace vysvěcen.

Tentokrát ale nechali farníci svého duchovního v údivu. Pouze lhotecká obec předala jí přidělený obnos ve výši 23 zlatých 74 krejcarů rakouské měny, Olešnice, Buková a Petříkov ani krejcar. Nebudiž o tom ani zmínka.

### **Krupobití 1875, Mrazy 1876**

Tím spíš, když byla moje farní obec v roce 1875 těžce postižena krupobitím a 19. a 20. května 1876 strašnými mrazy, že jen málo rodin mělo pro sebe dostatek chleba.

### **Pozlacení oltářního svícnu**

U opraveného hlavního oltáře a tabernáklu stály nyní staré, pouze nahrubo natřené oltářní svícny, vyřezávané ze dřeva nejen proto je olešnický duchovní nechal u novohradského štafíře a pozlacovače pozlatit podle francouzského způsobu. Toto pozlacení stálo dvacet zlatých rakouské měny, které vysoce chvályhodnému Heřmanovi Schattauerovi s radostí v předvečer svátku sv. Václava 1876 vyplatil. Vše k větší slávě Boží!

### **Úmrtí císaře Ferdinanda Dobrotivého 1875**

Dne 29. června zemřelo v Praze ve věku 84 let Jeho Veličenstvo, císař rakouský a korunovaný český král Ferdinand Dobrotivý, k velkému zármutku všech národů Rakouska. Již během své vlády odhalil tisíce důkazů svého milosrdenství a dobroty ke svým národům.

### **Nastoupení vlády císaře Františka Josefa, 1848**

Tak byl jeho osobní život v Praze, poté, co 2. prosince 1848 předal vládu do rukou Františka Josefa, jedno nepřetržité dobrodiní.

### **Generální visitace v Olešnici 1877**

Dne 2. května 1877 byla v Olešnici Jeho biskupskou excelencí Janem Valeriánem, biskupem českobudějovickým, konána kanonická generální visitace a zároveň udělena 120 biřmovancům svátost biřmování.

### **Cesta do Říma**

Dne 12. května 1877 podnikl olešnický duchovní, páter Jan Bakula, poutní cestu do Říma, aby tak realizoval od dětství vytoužené přání. Připojil se ke dvěma poutníkům

Josefu Bumbovi, faráři z Kamenného Újezda a páterovi Petrovi [60] Spelinovi, rektorovi kněžského semináře v Českých Budějovicích. Byli to jediní kněží budějovické diecéze. Cesta vedla přes Leoben, Villach, Terst vlakem, z Terstu do Benátek parníkem. Z Benátek do Padovy, Boloně, Pisy, Florencie, Perugia, do Assisi k svatému Františkovi z Assisi a ke klášteru svaté Kláry. Poté jsme jeli do Foligna a přes Anconu do milého svatého domečku do Loreta. Z Loreta přes Foligno, Spoleto, Terni, Castellanu do Říma. Po třídním pobytu v Římě jsme pluli do nově skoro celých vykopaných Pompejí a na zpáteční cestě do Neapole jsme navštívili i oheňchlící horu Vesuv ležící na východní straně od Neapole. Bohužel jsme mohli strávit v Neapoli pouze jeden den a poté jsme jeli zpět do Říma. Dne 27. května 1877 jsme byli milostivě přijati na slavnostní audienci u Svatého otce Pia IX. Počet německých poutníků na této audienci byl 800 osob.

### **Svatý Petr v okovech**

Poté, co jsme v Římě navštívili kostel sv. Petra, Santa Scala v Lateráně, Santa Croce, sankt Laurentii, Santa Maria Maggiore, Trinitatis, Aracoeli, apoštolů sv. Pavla, sv. Petra, sv. Klementa, sv. Cyrila a ještě mnohem více dalších kostelů; Forum romanum, Colloseum, Forum Trajanum – Corso, Vítězný oblouk Konstantinův – kostel, katakomby sv. Šebestiána a nesmírně rozsáhlé katakomby sv. Kalista, proti kterým se ztratí dokonce i katakomby v Neapoli; účastnili jsme se slavnosti Božího Těla v Campo Santo celebrowané Jeho Eminencí kardinálem a arcibiskupem pražským, knížetem Schwarzenbergem, a poté jsme byli přítomni na téže slavnosti ve svatopetrském kostele (bohužel nesměla být slavnost sloužena mimo zdi kostela). V šest hodin večer jsme navštívili slavnostní nešpory ve svatém Petrovi v okovech a slyšeli je v podání 284 nejznámějších zpěváků Říma, dále jsme ve Vatikáně 1. června viděli a navštívili papežské zahrady a překrásné sbírky Sixtinské kaple atd. atd., pak jsme se přichystali na zpáteční cestu. Hluboce dojatí jsme věnovali poslední pohled apoštolům a náš poslední pozdrav staříčkému Svatému Otcí Pioví IX.

Zpáteční cestu jsme vzali přes Civitavechia, Grosseto, Livorno, Pisu, La Speziu, Janov, Turín, Vercelli, Mortaru, Mailand, Magentu u Bergama přes Bresoiuru u jezera Garda přes Veronu, Alu, Trient, Bolzano, Brixen, Innsbruck, Wörgel – Salzburg a Linc do Kamenného Újezdu, kam jsme, tisíceré díky!, v jednu hodinu odpoledne 9. června dorazili všichni tři zdraví. Touha po mých milých mě nutila pospíšet si, a tak jsem dorazil večer ve čtvrt na devět do Olešnice k mým milým farníkům na faru.

[61]

### **Smrt krále Viktora Emanuela**

Král sjednocené Itálie lupič kostelů a patrimonia svatého Petra, Viktor Emanuel, zemřel ve vypleněném papežském paláci Quirinalu 9. ledna 1878 ve čtvrt na tři odpoledne. Jelikož předvídal svůj konec, poslal pro Svatého Otce a odprosil ho, Pius IX. mu odpustil, načež mu byla udělena svátost posledního pomazání. Jeho tělo bylo bez zvláštní okázalosti pochováno v Panteonu.

### **Úmrtí Jeho Svatosti Pia IX.**

Dne 7. února 1878 v půl páté odpoledne v Římě ve vatikánském paláci zemřel tiše v Pánu největší muž devatenáctého století (jak se vyslovily všechny, jinak protináboženské, noviny), Jeho Svatost papež Pius IX., všeobecně nejrůzněji milovaný a proto také nejbolestivěji oplakávaný. Milovaný Ježíš odebral, jak řekl svatý Malachiáš, biskup z vnitrozemí, ve svém prorocství z roku 1148, svému zástupci „kříž z kříže“ jeho dvaatřicetileté vlády, aby mu podal korunu věčného života (kardinál Jan Maria Mastai Feretti byl zvolen papežem 14. června 1846). Dne 3. června slavil papež Pius své padesátileté biskupské jubileum. Byl starý téměř 86 let. Dne 16. února 1878 byly jeho ostatky slavnostně uloženy ve svatopetrském kostele v Kapli Nejsvětější svátosti, kde setrvaly do smrti jeho nástupce; jelikož si nezapomenutelný Pius IX. zvolil jako místo odpočinku kostel sv. Vavřince za hradbami.

### **Papežská volba Lva XIII.**

I když byla bolest a smutek ze ztráty Jeho Svatosti papeže Pia IX. všeobecná a nevyslovitelná, přece nenechal Bůh své osiřelé ovečky dlouho bez nového pastýře. Už 17. února vstoupili volby způsobilí kardinálové do konkláve ve vatikánském paláci a po třídním projednávání, již při třetí volbě, ve středu po jedné hodině odpoledne, bylo celému světu s radostí zvěstováno „Máme Svatého Otce, papeže Lva XIII.“ Z 61, volby způsobilých kardinálů hlasovalo 44 pro papežského kardinála Joachima Pecciho, arcibiskupa z Perugie; byla to tudíž dvoutřetinová většina hlasů, dostačující k legální církevní volbě. Slavnostní intronizace papeže Lva XIII. se konala 24. února v Sixtinské kapli ve Vatikáně. Bůh mu buď přízniv po mnoho let!

- PŘÍLOHA 4 -

4/a. Tabulka olešnických lokalistů

JMÉNO	ROKY JEJICH PŮSOBENÍ
František Skrbek	1787 – 1793
Evžen Eckl	1793 – 1802
Antonín Müller	1802 – 1807
Josef Hájek	1807 – 1810
František Bürgermeister	1810 – 1816
Václav Renner	1816 – 1851
Josef Viturka	1851
Jan Bakula	1851 – 1866

4/b. Tabulka olešnických farářů

JMÉNO	ROKY JEJICH PŮSOBENÍ
Jan Bakula	1857 – 1866, 1869 – 1881
Josef Fulín	1866
Václav Marek	1866 – 1869
Jan Zeman	1881 – 1923
František Vondružka	1923
Václav Brdlík	1923 – 1928
Ferdinand Kalivoda	1928 – 1929
Josef Pašek	1929 – 1941
Pavel Štenberk	1941 – 1943
František Haláček	1943
Pavel Štenberk	1943 – 1944
P. Klíma	1944
František Brož	1944 – 1945
Karel Kubíček	1945
František Votruba	1945 – 1948
František Boudal	1948
Václav Čížek	1948 – 1961
František Vondryška	1961 – 1966
Karel Pouzar	1966 – 1972
Vladimír Třebín	1972 – 1980
Jaroslav Holub	1980 – 1993
Ivo Valášek	1993 – 1994
Dominik Holický	1994 – 1996
Ondřej Huječek	1966 – dosud

#### 4/c. Tabulka místních učitelů

JMÉNO	DOBA PŮSOBENÍ
Martin Steinbauer	1787 – 1801
Ježek	1801 – 1830
Ondřej Vaněk	1830 – 1841
Václav Vaněk	1841 – 1876
František Augustín	1876 – 1878
Josef Honsa	1878 – 1889

#### 4/d. Tabulka písařů farní kroniky

PÍSAŘI	ČASOVÉ ROZMEZÍ ZÁPISŮ	STRANY
č. 1	1787 – 1811	1 – 10
č. 2	1811 – 1838	10 – 16
č. 3	1838 – 1839	17 – 18
č. 4	1840 – 1847	18 – 22
č. 5	1851 – 1865, 1868 – 1878	23 – 61
č. 6	1866	54
č. 7	1881 – 1920	62 - 66



## - PŘÍLOHA 5 -

### 5/a Místní rejstřík

#### A

Ala, Itálie 60

Ancona, Itálie 60

Anglie 22

Aspern, Rakousko 8

Assisi, Itálie 60

#### B

Bavorsko 7

Bedřichov (Friedrichschlag) 41

Bechyně (Bechin) 56

Benátky, Itálie 60

Bergamo, Itálie 60

Birken, u Trhových Svinů 20

Boloň, Itálie 60

Bolzano, Itálie 60

Borovany (Forbes) 40

Bresoiera, Itálie 60

Brixen, Itálie 60

Buková (Buggau) 1, 7, 8, 9, 18, 20, 21, 24, 33, 36, 39, 40, 41, 50, 53, 58, 59, 63

#### C

Castellana, Itálie 60

Civitavecchia, Itálie 60

Čechy 7, 8, 15, 20, 21, 22, 23

Červený mlýn 24

České Budějovice (Budweis) 1, 3, 5, 6, 9, 12, 15, 19, 20, 23, 25, 26, 27, 28, 37, 42, 43,  
45, 47, 49, 50, 53, 54, 55, 56, 60, 62, 63, 64, 65

#### D

Deštná 63

Dolní Rakousko 14, 21

Dubné (Duben) 6, 9, 62

## **E**

Eingärtlerey, Dolní Rakousko 21

## **F**

Florencie, Itálie 60

Foligno, Itálie 60

Francie 5, 7

## **G**

Garda, jezero v Itálii 60

Greiffenstein 1

Grosetto, Itálie 60

## **H**

Hrádek (Hausels), u Trhových Svinů 17

Hrádek, les 28

Horšice (Horzitz) 20,

## **CH**

Chvalšiny 29

## **I**

Illyriie, území na západě dnešního Balkánského poloostrova 22

Innsbruck, Rakousko 60

Irsko 22

## **J**

Jandovec, rybník u Olešnice 4,

Jílovice (Jilowitz) 10

Jindřichův Hradec (Neuhas) 2

Janov, Izálie 60

## **K**

- Kamenný Újezd (Steinkirchen) 60  
Klatovy (Klatau) 5  
Kramolín 18  
Kropšlak (Kropfschlag, dnes Mýtiny) 41  
Krumlov Český (Krumau) 62  
Kynast 1  
Kostelík (Kirchenwald), les u Olešnice 16

## **L**

- La Spezia, Itálie 60  
Laterán, Itálie 60  
Leoben, Rakousko 60  
Letín (Letin) 20  
Lhoták, rybník u Olešnice 18, 35  
Lhotka (Elhotka) 1, 7, 8, 13, 14, 16, 17, 19, 24, 33, 34, 45, 57, 58, 63  
Linz (Linec), Itálie 24, 53, 60  
Livorno, Itálie 60  
Lnáře (Schlüsselburg) 9, 12  
Loretto, Itálie 60  
Lužice (Lußawitz) 20

## **M**

- Maďarsko 5, 22  
Agenta, Itálie 60  
Mailand, Itálie 60  
Morava 5, 22  
Mortara, Itálie 60

## **N**

- Neapol, Itálie 60  
Německo 22  
Nové Hradý (Gratzen) 5, 8, 11, 37, 40, 46, 47, 48, 52, 56  
Novohradsko 41

## O

Olešnice (Elexnitz) 1 – 16, 18, 19, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 32, 33, 39, 40, 42, 45, 46, 47,  
48, 50, 51, 53, 54, 55, 58, 59, 60, 62, 63, 64, 65

Ostrolovský Újezd 6

## P

Padova, Itálie 60

Perugie, Itálie 60,61

Petříkov (Petrstinn) 1,6,7,8,13,18,24,32,33,36,37,41,53,58,59

Pisa, Itálie 60

Písek 4,6,

Plavno (Plasmo) 20,

Plzeň (Pilsen) 20

Pompeje, Itálie 60

Porticio, Itálie 23,

Praha (Prag) 4, 15, 16, 20, 24, 25, 48, 59, 62, 63, 64

Prešpurk (Bratislava), Slovensko 5

Přeštice (Prestitz) 20

## R

Rakousko 5, 7, 8, 10, 14, 20, 59

Rejta 52

Rudolfov (Rudolfstadt), předměstí Č. Budějovic 9, 23, 26, 54, 62

## Ř

Řezno (Regensburg), Německo 7

Řím (Rom), Itálie 23, 59, 61

Římov (Rimau) 47

## S

Salzburg, Rakousko 60

Sedlec (Seltz) 4,

Schönborn 64

Slavonie (Slavonie), dnešní oblast Chorvatska a Srbska 20

Spoletto, Itálie 60

Strakonice (Strakonitz) 12,

Stremberk 21

Stropnice (Strobnitz) 41

## **T**

Tábor 4,

Terni, Itálie 60

Terst, Itálie 60

Těšín (Tieschin) 20

Trhové Sviny (Schweinitz) 1, 2, 8, 20, 25, 27, 28, 31, 32, 34, 35, 37, 40, 51, 52

Irident, Itálie 60

Troska, součást Olešnice 52

Třeboň (Wittingau) 11

Turín, Itálie 60

## **U**

Údolí u Nových Hradů (Niedathaler) 57

## **V**

Vatikán 60,61

Velenšín (Welleschin) 20

Velký rybník u Olešnice 41

Velký Bartoš , rybník u Olešnice 36

Vercelli, Itálie 60

Verona, Itálie 60

Vesuv, sopka v Itálii 60

Vídeň (Wien), Rakousko 8, 56, 65

Villach, Rakousko 60

Vodňany (Wodnian) 12

## **W**

Weitra, Rakousko 14

Wörgel, Rakousko 60

## Ž

Žár (Sohors) 20

Žumberk (Sonnberg) 37, 53, 54

## 5/b Jmenný rejstřík

### B

- Baukal (Boukal) Karel, novohradský krajský vikář 2
- Bakula Jan, olešnický farář 23, 26, 28, 32, 33, 34, 38, 41, 42, 46, 47, 48, 49, 51, 52, 53,  
54, 55, 59, 62, 64, 65
- Bauernoepf Pavel, z Olešnice č.p. 50 33
- Bauernöpl Václav, rodák z Olešnice č.p. 50, později kněz litoměřické diecéze 64
- kníže Bedřich ze Schwarzenberka, pražský arcibiskup 63
- Bernadotte, francouzský generál 5
- Bernhart, komisař patronátního úřadu 26, 27, 37
- Bitzan Josef, mlynář z Červeného mlýna 24
- Bitzan Pavel (Fabian), chalupník ze Lhotky č.p. 5 14
- Bitzan Prokop, sedlák ze Lhotky č.p. 11 18
- Bitzanová Marie, mlynářka z Červeného mlýna 24
- Bláha Vojtěch, z Olešnice č.p. 60 15
- Brejcha Kašpar, sedlák z Olešnice 6, 9, 10
- Bumba Josef, farář z Kamenného Újezda 59
- Bürgermeister František, olešnický lokalista 9, 12
- Buquoy Jan Jiří, hrabě 47
- Buřič Jakub, nádeník z Olešnice 34

### Č

- Čurda Jan (Krystl) 20

### D

- Danzer 25
- Doudlebský František, olešnický myslivec 44
- Doudlebský Jan ze Šterneka, kaplan v Chvalšínách 29
- Doudlebský Josef 34
- Dvořák Jan, z Olešnice č.p. 18 33
- Dvořák Matouš, nádeník z Olešnice 34
- Dvořák Vojtěch, z Olešnice 9, 10

## **E**

Ebenhöh Josef, českobudějovický magistrátní rada 18

Eckl (Ekl) Evžen, olešnický lokalista 4, 5

Edlmann František, stavitel z Trhových Svinů 52

Eibel Jan, kovář ze Lhotky 34

Eicherlinová, správkyně Ostrolovskeho Újezda 6

## **F**

Fanta Tomáš, teolog z Trhových Svinů 52

Fasl Petr, svobodný selský syn z Bedřichova č.p. 13 41

Ferdinand Dobrotivý, rakouský císař 14, 15, 59

Filek Josef, z Olešnice č.p. 47 33

Filek Matyáš (Stangl), z Olešnice č.p. 47 6

Filek Vojtěch, sedlák ze Lhotky č.p. 3 45

Filip, apoštol 36

Fispera Jan, varhanář z Českých Budějovic 64

Franěk Vojtěch, kostelník z Olešnice 9

sv. František z Assisi 60

František I., rakouský císař 8, 14

František hrabě ze Stampachu 4

František Josef I., rakouský císař 24, 59, 64

Fulín Josef, žumberský kaplan 54

Fulín Tomáš, kostelní účetní z Českých Budějovic 37

## **G**

Gangl Jan, sedlák z Bukové č.p. 33 39

Gangl Ondřej (Dvořák), z Bukové č.p. 33 21

Ganglová Anna, dcera Jana Gangla sedláka z Bukové č.p. 33 39

Gottlieb Jan, pražský akademický malíř 64

Gottlieb Václav, pražský akademický malíř 64

## **H**

Hájek František, budějovický malíř 16

Hájek Josef, olešnický lokalista 6, 9



Hais Josef Jan, královohradecký biskup 64  
sv. Havel 32  
Heis Josef, vedoucí spolku „Uctívání Nejsvětější oltární svátosti“ v Olešnici 57  
Hennet J. M. František 4  
Herda František, Z Bukové č.p. 29 21  
Herzog Michael, obchodník z Weitry 14  
Hník František, kanovník a generální vikář budějovické kapituly 1  
Hocker Kašpar, z Olešnice č.p. 37 33  
Hocker Matyáš (Průka), z Olešnice č.p. 37 22  
Hollederer František, zvonář z Lince 53  
Hollederer Jan, zvonář z Lince 56  
Homer Bartoloměj, z Bukové č.p. 28 21  
Homer František, sedlák z Bukové č.p. 12 40  
Homer Josef (Kejšar), z Bukové č.p. 27 21

## **J**

Jakel Šimon, z Olešnice 9, 10  
Jakl Karel 51  
Jakub, apoštol 36  
sv. Jan Nepomucký 13, 20  
Janáček Jan, ze Lhotky č.p. 2 45  
Janeček Josef, krejčí ze Lhotky č.p. 9 19  
Janeček Josef, tesařský tovaryš z Bukové č.p. 22 21, 29, 34  
Janeček Leonard (Šidloch), z Olešnice 9, 10  
Janeček Martin, z Olešnice č.p. 10 33  
Janeček Matyáš, kovář z Bukové č.p. 20 21  
Janeček Václav, z Olešnice č.p. 49 33  
Janeček Vavřinec (Lípal), z Petříkova č.p. 49 18  
Janeček Vojtěch (Hitschka), z Olešnice 9, 10  
Janeček Vojtěch, tesař z Bukové 53  
Jeanpione, kapitán francouzského vojska 5  
Jindra Jakub, z Olešnice č.p. 52 33, 51  
Jindra Jakub, z Olešnice č.p. 62 14  
Jindra Jakub, z Olešnice č.p. 67 64  
Jindra Jan (Farkota), z Olešnice č.p. 36 22, 32, 33, 34

Jindra Jan (Švejcar), z Olešnice č.p. 25 22  
Jindra Josef (Pršín), z Olešnice č.p. 25 11, 14  
Jindra Lukáš, z Olešnice č.p. 21 33  
Jindra Lukáš, z Olešnice č.p. 33 11  
Jindra Martin, z Olešnice č.p. 36 11  
Jindra Matyáš, z Olešnice č.p. 33 33  
Jindra Ondřej, z Olešnice č.p. 67 33  
Jindra Ondřej, z Olešnice č.p. 33 22  
Jindra Vojtěch, z Olešnice č.p. 7 33  
Jindrová Marie Anna, z Olešnice 51  
Jindrová Rozálie, z Olešnice č.p. 67 64  
Jirsík Jan Valerián, čtvrtý českobudějovický biskup 24, 37, 42, 43, 52, 59, 63  
Jiskra Josef, servít z Nových Hradů 37  
Josef II., rakouský císař 1

## K

Kamarýt Bedřich, farář v Deštné 63  
Kandra Bartoloměj, z Olešnice č.p. 19 33  
Karel, arcivévoda rakouský 8  
sv. Klára 60  
Klavík František, starosta Č. Budějovic 26  
Koberč František, českobudějovický hospodářský správce 26, 27, 33  
Kocábek Josef, ze Lhotky 33  
Kojan Jan (Selba), z Olešnice č.p. 30 22, 33  
Kollar Bartoloměj, klempíř z Trhových Svinů 54  
Kortus Karel, farář ve Svatém Jáně nad Malší, od roku 1872 farář ve Velešíně 53  
Kottal Ludvík, z Vídně 56  
Kovářová Tereza, vdova z Bukové č.p. 5 21  
Král Jan, z Olešnice č.p. 5 33  
Král Martin, pacholek z Kramolína 18  
Krauskopf Matyáš, stavitel a zednický polír z Trhových Svinů 26, 27, 28, 30, 31, 32, 34  
baron Krogherr 8  
Kříha Šebestián, z Olešnice č.p. 29 11, 22, 28, 33  
Kubíček Jan, konzistorní kancléř, později probošt kapituly 45, 52  
Kučera Matyáš, z Olešnice č.p. 13 9, 14, 33

Kučera Řehoř (Říha), z Olešnice č.p. 79 23, 33  
Kučerová Magdalena (Říhová), z Olešnice č.p. 79 23  
Kučerová Uršula, z Olešnice č.p. 13 14  
Kulhan Jan, z Bukové č.p. 30 21  
Kunágl Martin, ze Lhotky č.p. 17 46  
Kunágl Pavel, ze Lhotky č.p. 1 46  
Kunzel Matyáš, akademický malíř z Českých Budějovic 56  
Kuňata Matyáš, z Olešnice č.p. 38 11  
Kürbis Ondřej, z Petříkova 33

## L

Lamina J., c. k. komisař 37  
baron Lederer 8  
Leonard Jan Michael, diokleciánský biskup 24  
Lev XIII. = Vincenzo Gioacchino Raffaele Luigi Pecci, papež 61  
Lindauer Josef Ondřej, třetí českobudějovický biskup 20  
Liška Jan (Švejda), z Olešnice 9, 10  
sv. Ludvík Tolentinus 32  
Lust Blažej, z Olešnice č.p. 26 11  
Lust Josef, z Olešnice č.p. 8 15  
Lust Vavřinec (Chromač), z Olešnice č.p. 26 22

## M

vdova Magdalena, z Olešnice č.p. 9 15  
Machutka Matyáš, sedlák ze Lhotky č.p. 14 17  
Machutková Magdalena, selka ze Lhotky č.p. 14 57  
Marek Václav, olešnický lokalista 54, 62  
Mareš Jan, sedlák z Olešnice 9, 10  
Mareš Václav, buquoyský ovčácký tovaryš z Bukové č.p. 19 41  
Marešová Sofie, rozená Hockerová, z Bukové č.p. 19 41  
Marchal Jan, okresní vikář a farář v Římově 47  
Panna Marie Sněžná, sv. 5. srpna 2, 6, 16, 17, 46, 47, 58, 63, 65  
Matějka Jakub, rolník z Bukové 63  
Matourek Šebestián, kovář z Olešnice č.p. 42 11  
Matouš Adolf, pozlacovač z Č. Budějovic 65

Matuška Vojtěch, ze Lhotky č.p. 15 16  
Matušková Marie, služebná ze Lhotky č.p. 181 16  
Míčka, Olešnice č.p. 10 64  
Mokrý Vojtěch, kanovník a generální vikář českobudějovické diecéze 37, 45, 56  
Müller Antonín, olešnický lokalista, později vikář hlubockého vikariátu 5, 6

## **N**

Napoleon I., francouzský císař 5, 8  
Neumeister Václav 34  
Novotný František, komerční ředitel 40  
Novotný Jan, z Petříkova č.p. 60 41  
Nusch(e)l Jiří, kvardián františkánského kláštera v Bechyni 56

## **O**

Opolcer Jan, tesař a sedlák z Bukové č.p. 9 50, 53  
Opolcer (Opolzer) Josef, představený z Bukové 33  
Opolcer Pavel, sedlák z Bukové č.p. 10 40

## **P**

Pablásek Jan, klempíř z Českých Budějovic 55  
Pánek Václav, stavební komisař 27, 34  
Petrlík Václav, z Olešnice č.p. 51 33  
Pečman Ondřej, rolník ze Lhotky 63  
Pečman Pavel, rychtář ze Lhotky č.p. 13 16  
Pechtl Jakub, barvíř 15  
Petschmann (Pečman) Pavel, představený ze Lhotky 33  
Pia Marie Karolína Anna, manželka císaře Ferdinanda I. 15  
Pilbauer Petr, kaplan z Trhových Svinů 37  
Pils Antonín, rybářský pacholek v Olešnici 33  
Pils Josef, z Olešnice č.p. 69 33  
Pils Matyáš, z Petříkova č.p. 51 18  
Pius IX = Feretti Jan Maria Mastai, papež 23, 60  
Pitálek Josef, z Bukové č.p. 31 21  
Pitálek Prokop, obecní představený z Bukové 58  
Pitálková Magdalena, hospodářka z Bukové č.p. 31 9

Placek 25  
Podolek Ondřej, z Olešnice č.p. 48 19  
Pocha (Pecha) Vojtěch, z Olešnice 9, 10  
Polívka 25  
Princ Jan, emeritní děkan na Šternberku 21  
Princ Jan, mlynář z Petříkova č.p. 44 6  
Princ Matyáš, mylnář z Petříkova č.p. 44 6, 13  
Princ Vojtěch, představený a mlynář z Petříkova č.p. 37 33, 36, 53  
Procházka Jan, kameník z Trhových Svinů 34  
Procházka Leopold, farář ze Žumberka 37  
Pršín Tomáš, školní učitel z Olešnice 23  
Průka Filip 51  
Průka Jan, z Olešnice č.p. 46 15  
Průka Lukáš, z Olešnice č.p. 55 33  
Průka Matouš, nádeník z Olešnice 34  
Průka Matouš, olešnický rychtář 14  
Průka Vavřinec, z Olešnice č.p. 55 33  
Průka Vavřinec, z Olešnice č.p. 37 11  
Průková Marie, nádenice z Olešnic 34  
Psoska Jan, kovář z Olešnice 34

## **R**

Reil Kajetán 34  
Reit Josef, krajský hejtman a guberniální rada 19  
Renner Václav, olešnický lokalista 12, 13, 14, 18, 19, 23, 43, 44, 45  
Rosina, vdova po Ondřejovi Podolkovi z Olešnice č.p. 48 19  
Roubín Jan, představený z Olešnice č.p. 35 22, 32, 33  
Roubín Kašpar, z Olešnice č.p. 34 11  
Roštlapil Vincent 37  
Růžička Arnošt Konstantin, druhý českobudějovický biskup 20

## **Ř**

Říha Martin Josef, šestý českobudějovický biskup 64, 65

## S

- Selba Josef, z Olešnice č.p. 30 11
- Selba Ondřej, z Olešnice č.p. 15 33
- Schaaffgotsche, Jan Prokop, svobodný pán z Kynastu a Greiffensteinu 1
- Schattauer Heřman, štafír z Nových Hradů 56, 58, 59
- Schattauer Jakub, štafír z Nových Hradů 23, 46, 47, 48
- Schier Josef, městský rada z Č. Budějovic 49, 56
- Schierová Marie, manželka Josefa Schiera 50
- Schmidt Ondřej, budějovický primátor 19
- Schöbl Emanuel, litoměřický biskup 64
- Schönborn František de Paul, pátý budějovický biskup 63, 64
- Schuster Jakub, z Bukové č.p. 17 21
- Schwamberger Filip, od roku 1855 farář v Žumberku 53
- Schweighofer Michael, budějovický cínař 46
- baron von Siegenthal 8
- Skrbek František Karel, olešnický lokalista 1, 4, 43
- Slomek Josef, z Olešnice č.p. 27 11
- Slomek Josef, podruh z Olešnice č.p. 28 22
- Slomek Vojtěch, sedlák z Olešnice č.p. 27 22
- Slomková Marie Anna, z Olešnice č.p. 27 11
- Smetanová Kateřina 46
- Sohropp Josef, českobudějovický kanovník a kancléř 24
- Spelina Petr, rektor kněžského semináře v Českých Budějovicích 60
- Steinbauer Martin, první olešnický učitel 6
- Stráský Antonín, zámečník z Trhových Svinů 34
- Štreleček Matyáš, z Olešnice č.p. 20 33
- Strandt Vincent, budějovický primátor 19
- Stutz Leonard 33
- Sviták Jan 32, 33
- Sviták Ondřej, z Petříkova č.p. 50 18
- Sviták Tomáš, z Petříkova 32

## Š

- Šimánek František, děkan z Trhových Svinů 37
- Šinko Jan, jílovický kooperátor, později farář v Borovanech 52

Škopek Josef, z Olešnice č.p. 41 11  
Štrobl Bedřich, buquouyský malíř 47, 58

## **T**

Takl Jan, z Olešnice č.p. 12 33  
Tomášek František, z Bukové č.p. 24 21  
Tomášek Jan (Jakeš), z Bukové č.p. 18 21  
Taubl Josef, továrník z Českých Budějovic 63  
Tomášek Josef, z Olešnice č.p. 32 11  
Tomášek Kašpar, z Petříkova č.p. 52 18  
Tomášek Lukáš, z Olešnice 9, 10  
Tomášek Matouš 51  
Tomášek Pavel (řečený Hansl), sedlák z Bukové č.p. 24 18, 21  
Tomášek (Benda) Václav, z Olešnice č.p. 32 64  
Tomášek Vojtěch (Benda), z Olešnice č.p. 32 22, 34  
Tomášková (Bendová) Dorota, z Olešnice č.p. 32 64  
Tomášková Kateřina, olešnická porodní báda 20  
Tomek Vojtěch, ze Lhotky č.p. 4 45  
Tomš František, páter a katecheta na vyšší reálné škole v Č. Budějovicích 54  
Tošner Bartoloměj, první obecní rada z Olešnice 32, 58  
Tošner František (Vácha), z Bukové č.p. 14 21  
Tošner Šimon, z Bukové č.p. 46 21  
Tošner Tomáš, tesařský tovaryš 29, 34  
Tošner Vavřinec, z Bukové č.p. 25 21  
Tošnerová Uršula, vdova z Bukové č.p. 26 21  
Trnoška Vavřinec, z Olešnice č.p. 28 11  
Turek Vojtěch, obecní pastýř z Olešnice 15

## **V**

sv. Václav 1, 19, 23, 31, 41, 42, 59  
Vácha Blažej, z Olešnice č.p. 34 11, 22  
Valenta Jan, z Bukové č.p. 32 21  
Valenta Matyáš, z Bukové č.p. 21 21  
Valha Matyáš, hostinský v Olešnici č.p. 14 48, 49  
Vaněk Václav, olešnický učitel 23, 32, 34

sv. Vavřinec 61  
Viktor Emanuel, král sjednocené Itálie 61  
sv. Vít 20  
Viturka Josef, borovanský kaplan 23  
Vobisch Josef, okresní vikář 37  
Völker Kajetán, přísežný zeměměřič Království českého 44  
Vrána Filip, z Olešnice č.p. 6 33  
Vrána Ondřej, z Olešnice č.p. 31 22  
Vrána Tomáš, z Olešnice č.p. 31 11

## **W**

baron z Walquartu 19

## **Z**

Zalužan 45  
Zeman Antonín, truhlář z Olešnice 65  
Zeman Bartoloměj, truhlář z Olešnice 65  
Zeman Jan, z Olešnice č.p. 48 33  
Zeman Jan, olešnický farář 62

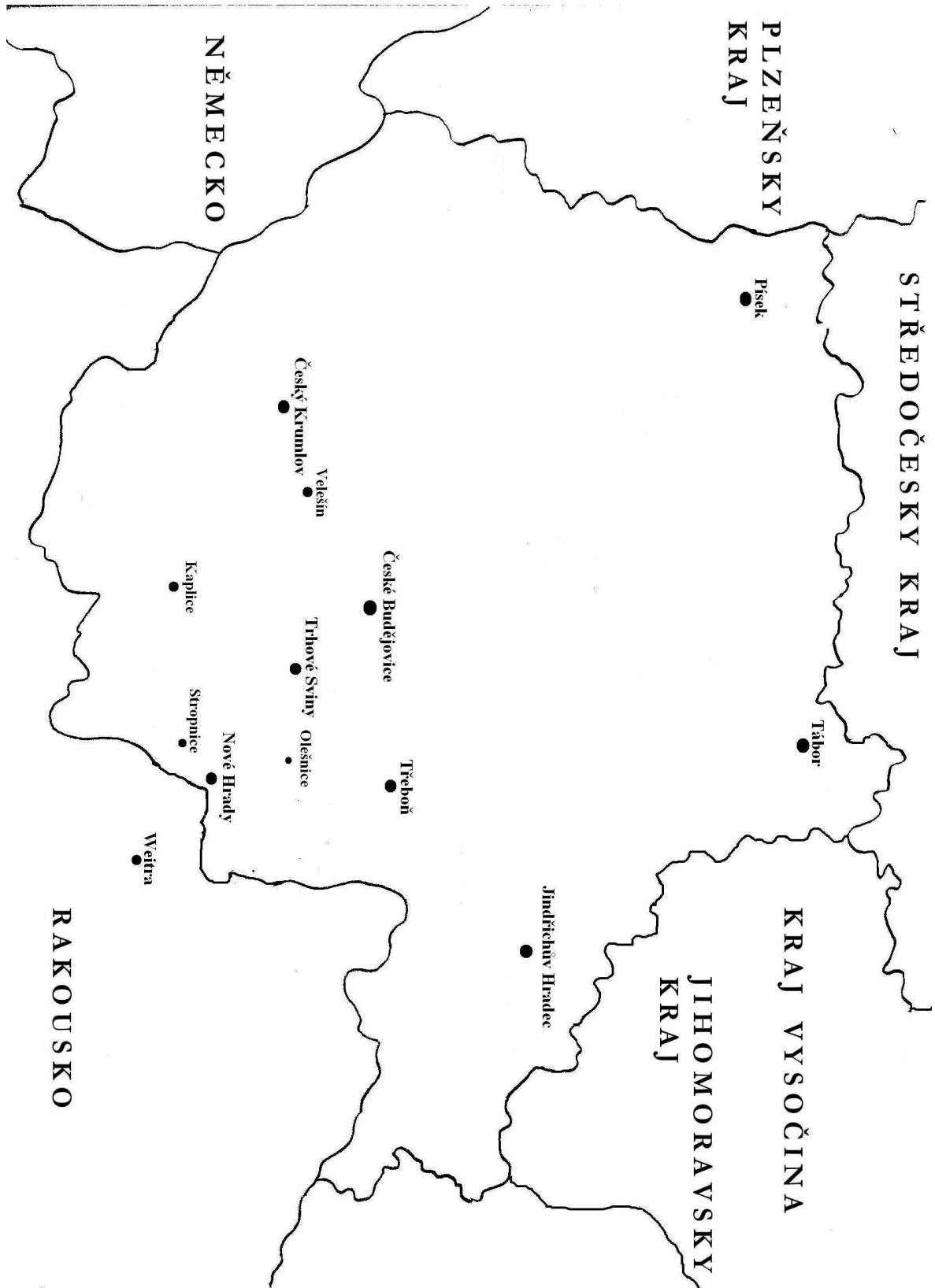
## **Ž**

Žaludie Marie Anna, z Olešnice č.p. 40 11

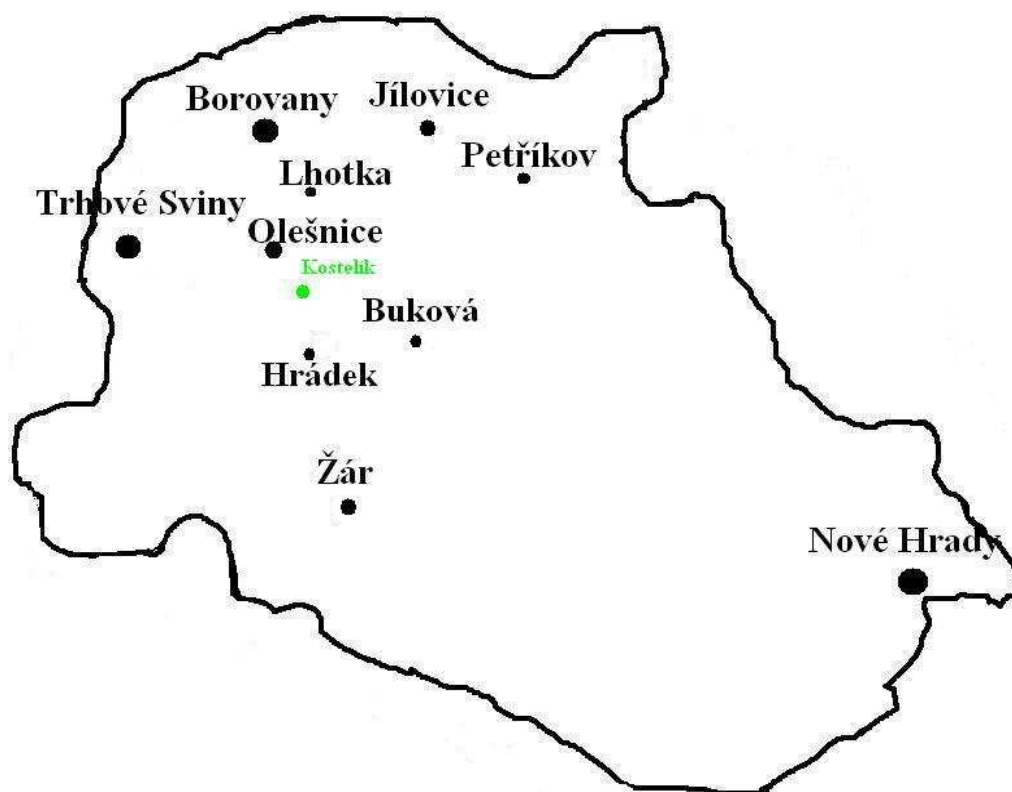


- PŘÍLOHA 6 -

6/a Mapa jihočeského kraje



6/b Mapa Trhosvinenska



## - PŘÍLOHA 7 -

### DOLNORAKOUSKÁ SOUSTAVA MĚR A VAH

#### DÉLKOVÉ MÍRY

čárka – Linie = 0, 00219 m

palec – Zoll = 12 čárek = 0, 0263 m

stopa – Schuh, Fuss = 12 palců = 0, 316 m

loket – Elle = 0, 777 m

sáh – Klafter = 6 stop = 1, 896 m

míle – Meile = 4000 sáhů = 7, 586 m

#### PLOŠNÉ MÍRY

palec čtverečný – Quadratzoll = 0, 06938 m<sup>2</sup>

stopa čtv. – Quadratschuh = 0, 0999 m<sup>2</sup>

loket čtv. – Quadratelle = 0, 6037 m<sup>2</sup>

sáh čtv. – Quadratklafter = 3, 5967 m<sup>2</sup>

korec – Strich, Scheffel = 2877, 3 m<sup>2</sup>

jitro – Morgen, Jochm Juchart, Tagwerk = 5754, 6 m<sup>2</sup>

míle čtv. – Quadratmeile = 57, 546 m<sup>2</sup>

#### DUTÉ MÍRY

žejdlík – Seidel, Seitel, Schoppen = 0, 3537 l

máz – Wiener Mass = 1, 4147 l

čtvrťce – Achtelmetzen = 7, 6858 l

vědro – Eimer = 56, 586 l

měřice – Wiener Metzen = 61, 487 l

korec – Strich, Scheffel = 93, 589 l

#### VÁHY

kventlík – Quentlein = 4, 37500 g

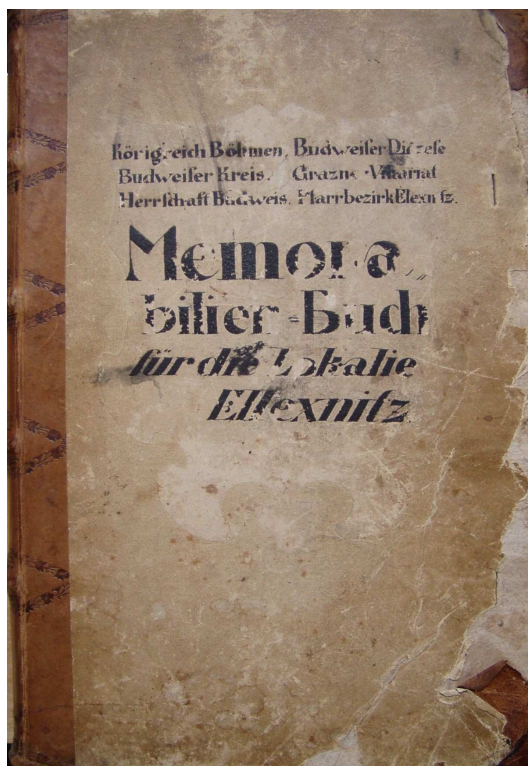
lot – Loth = 4 kventlíky = 17, 50 g

libra – Pfund = 32 lotů = 560, 06 g

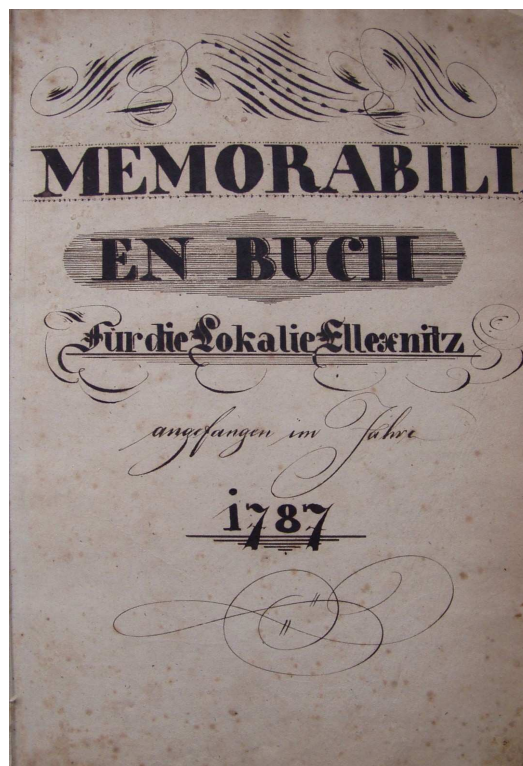
centěť – Zentner = 100 liber = 56, 006 g

- PŘÍLOHA 8 -

8/a. Ukázka předních desek a titulní strany kroniky; razítko farního úřadu Olešnice



Přední desky kroniky



Titulní strana



Razítko farního úřadu Olešnice (foto z olešnické obecní kroniky, zápis z roku 1926)











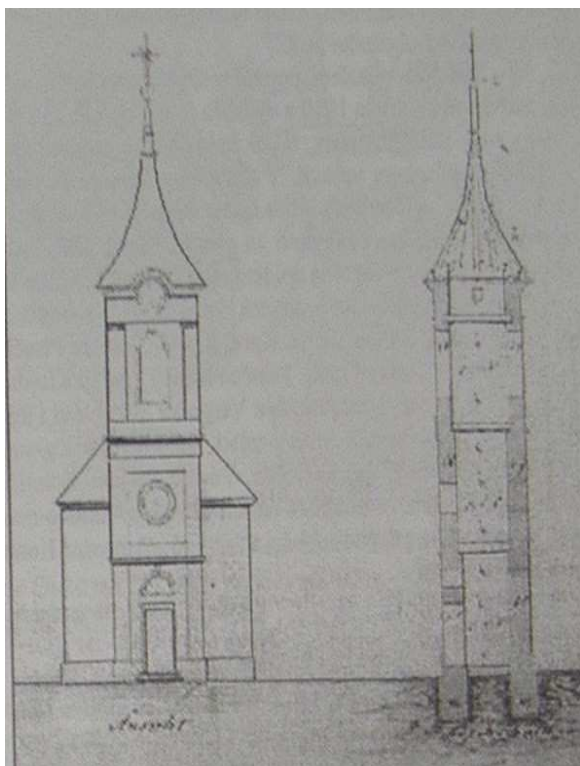
- PŘÍLOHA 9 -

9/a Olešnický kostel





## 9/b Plánek stavby kostelní věže



Stavební plán Václava Pánka z roku 1852 (foto Daniel Kovář, Rodopisná revue (léto 2008))

9/c Pomník na místě bývalé kaple Panny Marie Sněžné v lese „U Kostelíka“



Foto Jiří Tomášek st.